

Bernstein, Eduard

ปัญญาชนเยอรมันคนอื่น ๆ ที่อยากเห็นระบอบประชาธิปไตย และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติเยอรมัน ใน ค.ศ. ๑๘๗๒ ขณะทำงานเป็นเสมียนในธนาคารแห่งหนึ่ง แบร์นชไตน์ก็ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคแรงงานสังคมนิยมประชาธิปไตย (Social Democratic Workers Party) ซึ่งต่อมาใน ค.ศ. ๑๘๗๕ ได้รวมตัวเข้ากับสหภาพผู้ใช้แรงงานเยอรมัน (General German Workers' Union) เป็นพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยเยอรมันหรือพรรคเอสพีดี (Social Democratic Party of Germany - SPD)* ซึ่งเป็นพรรคการเมืองใหม่ที่มีบทบาทสำคัญในการเมืองเยอรมันต่อมา

วิกฤตการณ์เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๗๓ ซึ่งดำเนินไปจนถึงทศวรรษ ๑๘๙๐ ในเยอรมนี ทำให้แบร์นชไตน์มองเห็นความเปราะบางของระบบทุนนิยมและเชื่อมั่นในระบอบสังคมนิยมมากขึ้น แต่ความเป็นผู้มีอุปนิสัยร่าเริงเขาจึงโน้มเอียงไปในแนวสังคมนิยมที่ไม่เคร่งครัด และคำนึงถึงการปฏิบัติมากกว่าจะเห็นคล้อยกับอุดมการณ์สังคมนิยมแบบมากซ์ ซึ่งเขาเห็นว่ารุนแรงและไม่ยืดหยุ่น แบร์นชไตน์ยังคงเชื่อมั่นในวิถีประชาธิปไตยและการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ด้วยแนวทางสันติอยู่ อย่างไรก็ดี แม้แบร์นชไตน์ไม่ได้ยึดแนวทางสังคมนิยมซ้ายจัด แต่เขาก็จำต้องอพยพลี้ภัยไปพำนักที่สวิตเซอร์แลนด์เมื่อเจ้าชายออตโท ฟอน บิสมาร์ค (Otto von Bismarck)* อัศวินหาเสนาบดีแห่งจักรวรรดิเยอรมันออกกฎหมายต่อต้านลัทธิสังคมนิยมซึ่งห้ามการชุมนุมและการตีพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ของพรรคเอสพีดี ถึงแม้พรรคเอสพีดีจะยังสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้าสภาไรช์ชตาค (Reichstag)* อยู่ แต่มาตรการดังกล่าวก็มุ่งหวังที่จะหยุดยั้งการเติบโตของพรรคทั้ง ๆ ที่ใน ค.ศ. ๑๘๗๗ พรรคเอสพีดีมีผู้แทนเพียง ๑๒ คนในสภาไรช์ชตาค

ขณะลี้ภัยการเมือง ใน ค.ศ. ๑๘๘๑ แบร์นชไตน์ได้ทำหน้าที่เป็นบรรณาธิการวารสาร **Der Sozialdemokrat** ของพรรคเอสพีดี ซึ่งถูกห้ามพิมพ์ในเยอรมนีแต่จัดพิมพ์เผยแพร่ในเมืองซูริก (Zurich) ซึ่งเป็นศูนย์รวมของนักสังคมนิยมเยอรมันนอกประเทศ และคาร์ล มากซ์ก็เห็นชอบด้วย ๗ ปีต่อมา แบร์นชไตน์ก็ถูกขับออกจากสวิตเซอร์แลนด์อีก อันเนื่องมาจากการร้องขอของบิสมาร์คต่อรัฐบาลสวิส

Bernstein, Eduard

เขาจึงเปลี่ยนไปดำเนินการจัดพิมพ์วารสารดังกล่าวต่อที่กรุงลอนดอนจนถึง ค.ศ. ๑๘๙๐

ในช่วงพำนักที่กรุงลอนดอน แบร์นชไตน์มีโอกาสศึกษาประวัติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์และคบหาสนิทสนมกับฟรีดริช เองเงิลส์ (Friedrich Engels)* ซึ่งเป็นทั้งผู้ร่วมงานและผู้อุปถัมภ์คาร์ล มากซ์ และได้มีโอกาสสนทนาอย่างใกล้ชิดกับผู้นำหลายคนของสมาคมเฟเบียน (Fabian Society)* ซึ่งเป็นกลุ่มนักสังคมนิยมอังกฤษที่มีแนวคิดปฏิรูปสังคมนิยมอย่างค่อยเป็นค่อยไป กลุ่มเฟเบียนดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการสร้างกรอบความคิดของแบร์นชไตน์ไม่น้อย

ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๙๖-๑๘๙๘ แบร์นชไตน์ได้ตีพิมพ์ชุดบทความออกมาเผยแพร่ที่คณะทางการเมือง และได้มีหนังสือไปยังที่ประชุมพรรคเอสพีดี ณ เมืองชตุทท์การ์ท (Stuttgart) ใน ค.ศ. ๑๘๙๘ ด้วย แบร์นชไตน์เสนอให้แก้ไขการคาดการณ์ตามลัทธิมากซ์ซึ่งเขาเห็นว่าไม่สอดคล้องกับยุคสมัยอีกต่อไป เขาใช้ข้อมูลด้านสถิติโต้แย้งคำทำนายเกี่ยวกับพัฒนาการของระบบทุนนิยมโดยชี้ว่า ระบบทุนนิยมกลับขยายตัวมากขึ้น ค่าจ้างของผู้ใช้แรงงานก็สูงขึ้น ความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างชนชั้นในสังคมนิยมได้รุนแรงอย่างี่มากซ์ทำนาย ทั้งนี้เพราะจำนวนชนชั้นกลางเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในหมู่ชนชั้นกลางระดับล่าง และแทนที่เงินทุนจะจำกัดอยู่ในมือนายทุนใหญ่ไม่กี่รายก็กลับกลายเป็นกระจายในวงกว้างโดยการก่อตั้งบริษัทร่วมทุน (joint-stock companies) ดังนั้น ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนอกจากจะไม่ล่มสลายอย่างรวดเร็วแล้ว กลับมีพลังมากขึ้นกว่าเดิมอีก แบร์นชไตน์ไม่ต้องการให้ผู้คนมองว่า ระบอบสังคมนิยมคือผลลัพธ์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จากการที่ระบบทุนนิยมล่มสลาย ควรมองว่าสังคมนิยมเป็นอุดมการณ์ที่สืบสานจากระบบเสรีนิยมมากกว่า การเปลี่ยนผ่านสู่ระบอบสังคมนิยมนั้นจึงควรค่อยเป็นค่อยไป การเพิ่มบทบาทของผู้ใช้แรงงานก็ควรใช้วิถีทางรัฐสภาและอย่างสันติ โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งเข้าไปเป็นผู้แทนในสภาไรช์ชตาก่อน ความคิดต่าง ๆ ของเขาปรากฏในหนังสือชื่อ **Die Voraussetzungen des Sozialismus** ใน ค.ศ. ๑๘๙๙ (มีการแปลเป็นภาษาอังกฤษใน ค.ศ. ๑๙๐๙ ในชื่อ **Evolutionary Socialism - สังคมนิยมวิวัฒนาการ**) ซึ่งเป็นหนังสือเรื่องสำคัญที่สุดที่สะท้อนทัศนคติทางการเมืองดังกล่าวข้างต้น

Bernstein, Eduard

แบร์นชไตน์จึงกลายเป็นผู้นำคนสำคัญของกลุ่มนักคิดลัทธิแก้ (revisionist school) หรือกลุ่มแก้ไขลัทธิมากซ์

เมื่อแบร์นชไตน์กลับสู่เยอรมนีใน ค.ศ. ๑๙๐๑ เขาเป็นนักทฤษฎีการเมืองคนสำคัญในกลุ่มลัทธิแก้ที่ต้องการปฏิรูปขบวนการเคลื่อนไหวของชนชั้นกรรมาชีพ เขาจึงเผยแพร่ความคิดที่ว่าระบอบสังคมนิยมคือ อุดมการณ์ปลายทางของระบอบเสรีนิยม ทำให้ผลลัพธ์อันเกิดจากการล้มล้างนายทุนชนชั้นกลาง นักสังคมนิยมควรเลิกยึดติดกับความคิดที่ว่าชนชั้นกลางเป็นผู้กดขี่และเป็นกาฝากสังคมนิยได้แล้ว แบร์นชไตน์อ้างว่าการปฏิรูปสังคมนิยมด้วยการออกกฎหมายเกี่ยวกับโรงงานอุตสาหกรรมและการยกเลิกข้อบังคับต่างๆ ที่ผูกมัดสภาพแรงงานเป็นการสะท้อนให้เห็นกระแสดุดันของขบวนการสังคมนิยม มีการต่อต้านโดยธรรมชาติต่อการกระทำใดๆ ของระบบทุนนิยมที่สื่อเค้าว่าจะเป็นการตัดวงจรผลประโยชน์ของนายทุนฝ่ายเดียวอยู่แล้ว เขาจึงเสนอว่าแนวทางการสำเร็จอันยืนยาวนั้นอยู่ที่การปฏิรูปสังคมนิยมที่ละน้อย แต่หนักแน่นมั่นคงมากกว่าการโค่นล้มหรือถอนระบบสังคมนิยมและเศรษฐกิจให้พังทลายอย่างรุนแรง ความคิดเห็นของแบร์นชไตน์ถูกต่อต้านจากเอากุสท์ เบเบล (August Bebel) ๑ ใน ๒ ของผู้ก่อตั้งพรรคเอสพีดีซึ่งนิยมลัทธิมากซ์และปฏิเสธขั้นที่จะร่วมมือกับพรรคการเมืองของชนชั้นกลางและจากกลุ่มฝ่ายซ้ายในพรรคเอสพีดีที่มีโรซา ลักเซมบูร์ก (Rosa Luxemburg)* เป็นผู้นำ นอกจากนี้ ที่ประชุมใหญ่ของพรรคเอสพีดีก็มักมีมติเจตตทฤษฎีการเมืองของแบร์นชไตน์ แต่บรรดาผู้นำสหภาพแรงงานในเยอรมนีและพรรคสังคมนิยมในประเทศยุโรปอื่น ๆ กลับเห็นด้วยกับแบร์นชไตน์

อย่างไรก็ดี ใน ค.ศ. ๑๙๐๒ แบร์นชไตน์ได้เป็นสมาชิกสภาไรค์ชตาคในฐานะผู้แทนจากพรรคเอสพีดีและก็ได้เป็นอีกหลายครั้งจนถึง ค.ศ. ๑๙๒๘ (ค.ศ. ๑๙๐๒-๑๙๐๖, ๑๙๑๒-๑๙๑๘, ๑๙๒๐-๑๙๒๘) ด้วยเหตุนี้ “ลัทธิแก้” หรือแนวคิดสังคมนิยมวิวัฒน์ของแบร์นชไตน์จึงค่อย ๆ เป็นที่ยอมรับและเริ่มมีอิทธิพลในหมู่นักสังคมนิยมประชาธิปไตยเยอรมัน ส่วนลัทธิมากซ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับของนักทฤษฎีสังคมนิยมอย่างคาร์ล เคาทส์กี (Karl Kautsky)* และเอากุสท์ เบเบลก็ค่อย ๆ หมดยุติพลลงไปเยอรมนี

Bernstein, Eduard

แม้ว่าแบร์นชไตน์จะต่อต้านการใช้ความรุนแรงในด้านการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศและด้านการปฏิบัติต่อกันระหว่างชนชั้นในสังคม แต่เขาก็สนับสนุนให้พวกนิยมซ้ายต่อสู้กับลัทธินิยมทหาร ดังนั้น ในระหว่างสงครามโลก ครั้งที่ ๑ แบร์นชไตน์ซึ่งเป็นสมาชิกระดับผู้นำในส่วนปีกขวา ของพรรคเอสพีดีจึงเห็นด้วยกับสมาชิกพรรคสังคมนิยมอิสระ (USPD) ที่ประท้วงการที่พรรคเอสพีดีสนับสนุนการทำสงคราม อย่างไรก็ตาม ครั้นสงครามโลกครั้งที่ ๑ ยุติลง แบร์นชไตน์ก็กลับคืนสู่พรรคเอสพีดีและต่อต้านบุคคลใด ๆ ที่คิดจะเปลี่ยนการปฏิวัติทางการเมืองในจักรวรรดิเยอรมันซึ่งเกิดขึ้นใน ค.ศ. ๑๙๑๘ เป็นการปฏิวัติทางสังคม เขาเชื่อว่าการสถาปนาระบอบสาธารณรัฐภายใต้ระบบรัฐสภาจะเอื้ออำนวยให้เกิดความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องได้ ใน ค.ศ. ๑๙๑๙ แบร์นชไตน์ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีดูแลด้านเศรษฐกิจและการคลัง

ในที่สุด ระบอบสังคมนิยมประชาธิปไตยที่แบร์นชไตน์สนับสนุนมากกว่า ๒๐ ปีก็ได้กลายเป็นระบอบที่ชาวเยอรมันหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ ยอมรับ การได้อยู่ในฐานะที่ปรึกษาที่ได้รับความเคารพนับถือจากสมาชิกพรรคทำให้แบร์นชไตน์มีบทบาทในการกำหนดโครงการต่างๆ ของพรรคเอสพีดี แต่ถึงแม้แบร์นชไตน์จะประสบความสำเร็จในการชักชวนชาวเยอรมันไม่ให้เห็นดีเห็นงามไปกับการปฏิวัติมาร์กซิสต์ในรัสเซียใน ค.ศ. ๑๙๑๗ แต่เขาก็ไม่สามารถยับยั้งชาวเยอรมันไม่ให้เห็นคล้ายตามไปกับอุดมการณ์ของพรรคฟาสซิสต์ในอิตาลีใน ค.ศ. ๑๙๒๒ แบร์นชไตน์จึงไม่สามารถคัดค้านอะไรได้เมื่อพรรคนาซีเข้ายึดอำนาจการเมืองในเยอรมนีใน ค.ศ. ๑๙๓๓

เอดูอาร์ด แบร์นชไตน์ซึ่งเคยใช้ชีวิตลี้ภัยการเมืองอยู่นอกประเทศกว่า ๒๐ ปี ได้บันทึกรายละเอียดของช่วงชีวิตดังกล่าวไว้ในหนังสือ *My Years of Exile* (ค.ศ. ๑๙๒๑) เขาถึงแก่กรรมที่กรุงเบอร์ลิน เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๓๒ ขณะอายุ ๘๓ ปี ไม่ถึง ๖ สัปดาห์ภายหลังมรณกรรมของเขา ประเทศเยอรมนีที่แบร์นชไตน์มีส่วนช่วยสถาปนาระบอบประชาธิปไตยก็อยู่ใต้อำนาจเผด็จการของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler)*.

(ชาคริต ชุ่มวัฒนะ)

Bessarabia : เบสซาราเบีย

เบสซาราเบียเป็นภูมิภาคที่อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปยุโรปติดพรมแดนสหภาพโซเวียตกับโรมาเนียและเป็นดินแดนที่ทั้งสหภาพโซเวียตและโรมาเนียต่างอ้างสิทธิเข้าครอบครองมาเป็นเวลายาวนาน แต่เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ (Second World War)* ลึนสุดลง เบสซาราเบียกลายเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของสหภาพโซเวียตอย่างถาวร โดยพื้นที่ส่วนใหญ่รวมอยู่กับสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตมอลดาเวีย (Moldavian Soviet Socialist Republic)* ส่วนพื้นที่ทางตอนใต้สุดซึ่งติดแนวชายฝั่งทะเลดำรวมเข้ากับสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตยูเครน (Ukrainian Soviet Socialist Republic)* หลังสหภาพโซเวียตล่มสลายใน ค.ศ. ๑๙๙๑ เบสซาราเบียก็ถูกรวมอยู่กับประเทศสาธารณรัฐมอลโดวา (Republic of Moldova)*

เบสซาราเบียเป็นภูมิภาคสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีเนื้อที่ ๔๕,๖๐๐ ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือและทิศตะวันตกติดกับแม่น้ำนิสเตอร์ (Dniester) ทิศตะวันตกติดแม่น้ำพรูต (Prut) ทิศใต้ติดกับแม่น้ำดานูบ (Danube) และทะเลดำ ภูมิภาคส่วนใหญ่เป็นที่ราบเนินเขาและทุ่งหญ้ากึ่งทะเลทราย ทางตอนเหนือเป็นที่ราบอันอุดมสมบูรณ์ซึ่งมีประชากรอาศัยหนาแน่นและเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญซึ่งปลูกองุ่น ยาสูบ หัวผักกาด ข้าวโพด และผลไม้ ทั้งเลี้ยงแกะและวัวพันธุ์นมพื้นที่ทางตอนกลางเป็นที่ราบที่มีแม่น้ำตัดผ่านส่วนทางตอนใต้เป็นที่ราบ หนอง และบึง ก่อนสหภาพโซเวียตล่มสลายใน ค.ศ. ๑๙๙๑ มีประชากรประมาณ ๒,๗๐๐,๐๐๐ คน ประมาณ ๒ ใน ๓ เป็นชาวมอลโดวา ที่เหลือเป็นชาวรัสเซีย ยูเครน ยิว และบัลแกเรีย ประชากรทางตอนกลางของประเทศส่วนใหญ่พูดภาษาโรมาเนีย ส่วนทางตอนเหนือและทางตอนใต้พูดภาษารัสเซียกับยูเครน ศาสนาคริสต์นิกายอีสเทิร์นออร์ทอดอกซ์ (Eastern Orthodox) เป็นศาสนาของประชากรส่วนใหญ่ และที่เหลือนับถือศาสนาอิสลามและนิกายโรมันคาทอลิก เมืองสำคัญในมอลโดวาคือกรุงคีชีเนา (Chisinau) และเมืองทึแรสปอล (Tiraspol) ส่วนใน

ยูเครนคือเมืองอิซมาอีล (Izmayil) และเบลโกรอดนีสโตรอฟสกี (Belgorod-Dnestrovski) เมืองเหล่านี้มีซากโบราณสถานในสมัยกรีกและโรมันหลงเหลืออยู่มากและมีส่วนทำให้เบสซาราเบียเป็นแหล่งขุดค้นทางโบราณคดีที่สำคัญแห่งหนึ่งของยุโรป

เบสซาราเบียเป็นเส้นทางที่พวกมองโกลจากเอเชียใช้เดินทางเข้าสู่ยุโรปและเป็นเสมือนประตูที่รัสเซียใช้เป็นเส้นทางเข้าสู่ดินแดนลุ่มแม่น้ำดานูบ แม้ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของเบสซาราเบียในช่วงแรกเริ่มจะไม่มีหลักฐานที่ชัดเจน แต่เข้าใจกันว่าเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรดาเซีย (Kingdom of Dacia) ซึ่งเป็นอาณานิคมของกรีกบริเวณชายฝั่งทะเลดำ ในราวคริสต์ศตวรรษที่ ๔ พวกแมกยาร์ (Magyars) อวาร์ (Avars) กอท (Gogths) และฮัน (Huns) ผลัดกันบุกรุกเพื่อเข้ายึดครอง แต่ในคริสต์ศตวรรษที่ ๕ ก็กลายเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของจักรวรรดิโรมัน (Roman Empire) พวกเขาเริ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในเบสซาราเบียตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๖ และระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ ๙-๑๑ เบสซาราเบียถูกรวมเข้ากับอาณาจักรคีวานรุส (Kievan Rus) หรือเคียฟ (Kiev) เมื่ออาณาจักรคีวานรุสเริ่มเสื่อมอำนาจ พวกมองโกลจากตะวันออกเฉียงใต้เข้ารุกรานดินแดนของอาณาจักรในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๒ เบสซาราเบียก็ตกเป็นดินแดนของดัชชีฮัลเยฮ์-วอลฮีนีย (Duchy of Halyeh-Volhynia) และคัมมันส์ (Cumans) ตามลำดับ แต่ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๓ ก็ตกอยู่ใต้อาณาจักรของพวกมองโกลที่เข้ามารุกรานยุโรปอีกที

เมื่อมองโกลยุติการรุกรานยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๔ และมีการจัดเขตแดนของยุโรปขึ้นใหม่ ดินแดนทางตอนใต้ของเบสซาราเบียกลายเป็นส่วนหนึ่งของแคว้นวัลเลเคีย (Wallachia) และเข้าใจกันว่าชื่อดินแดน “เบสซาราเบีย” มาจากราชวงศ์บาสารับ (Basarab) ซึ่งปกครองวัลเลเคียในขณะนั้น ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ ดินแดนเบสซาราเบียทั้งหมดถูกรวมเข้ากับราชรัฐมอลเดเวีย (Principality of Moldavia) ใน ค.ศ. ๑๕๑๓ พวกเติร์กเข้ายึดครองมอลเดเวีย เบสซาราเบียจึงตกอยู่ใต้อาณาจักรของจักรวรรดิออตโตมัน (Ottoman Empire)* หรือตุรกีจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙

Bessarabia

ในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ รัสเซียขยายอำนาจเข้ามาในจักรวรรดิออตโตมันและนำไปสู่การเกิดสงครามรัสเซีย-ตุรกีระหว่าง ค.ศ. ๑๗๑๑ ถึง ค.ศ. ๑๘๑๒ รวม ๕ ครั้ง ในสงครามรัสเซีย-ตุรกีครั้งสุดท้าย (ค.ศ. ๑๘๐๖-๑๘๑๒) รัสเซียยอมลงนามสนธิสัญญาบูคาเรสต์ (Treaty of Bucharest) ยุติสงครามกับตุรกีเนื่องจากกำลังจะถูกกองทัพของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ (Napoleon I ค.ศ. ๑๘๐๔-๑๘๑๕)* แห่งฝรั่งเศสเข้ารุกราน ตามสนธิสัญญาบูคาเรสต์ ค.ศ. ๑๘๑๒ ตุรกีต้องยกดินแดนส่วนใหญ่ของเบสซาราเบียให้แก่รัสเซียแต่รัสเซียต้องคืนแคว้นวัลเลเคียและส่วนที่เหลือของแคว้นมอลเดเวียที่ยึดครองไว้ซึ่งรวมพื้นที่ทางตอนใต้ของเบสซาราเบียประมาณ ๓ ใน ๔ ให้แก่ตุรกี

ในกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ รัสเซียขัดแย้งกับตุรกีเกี่ยวกับการที่ตุรกีให้สิทธิพิเศษแก่ฝรั่งเศสในการเข้าควบคุมครองคริสตศาสนิกชนนิกายโรมันคาทอลิกในดินแดนศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่ใต้การปกครองของตุรกี สิทธิดังกล่าวซ้ำซ้อนกับสนธิสัญญาคุกไกนาร์จี (Treaty of Kuchuk Kainarji) ที่ตุรกีทำไว้กับรัสเซีย โดยให้รัสเซียมีสิทธิในการคุ้มครองคริสตศาสนิกชนนิกายกรีกออร์ทอดอกซ์ (Greek Orthodox) ในดินแดนตุรกีตั้งแต่ ค.ศ. ๑๗๗๔ รัสเซียจึงบีบบังคับให้ตุรกียกเลิกสนธิสัญญาดังกล่าวกับฝรั่งเศส แต่ประสบความสำเร็จล้มเหลวและนำไปสู่การเกิดสงครามไครเมีย (Crimean War ค.ศ. ๑๘๕๔-๑๘๕๖)* ซึ่งเป็นสงครามใหญ่ครั้งแรกระหว่างประเทศมหาอำนาจยุโรปภายหลังสงครามนโปเลียน (Napoleonic Wars)* สงครามครั้งนี้เป็นการทำลายความร่วมมือแห่งยุโรป (Concert of Europe)* และละเมิดหลักการดูแลอำนาจตามข้อตกลงของการประชุมใหญ่แห่งเวียนนา (Congress of Vienna ค.ศ. ๑๘๑๔-๑๘๑๕)* อังกฤษและฝรั่งเศสสนับสนุนตุรกี ในขณะที่ออสเตรียและปรัสเซียดำเนินนโยบายเป็นกลาง รัสเซียจึงต่อสู้ทำสงครามอย่างโดดเดี่ยวและเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ ชาร์ล อเล็กซานเดอร์ที่ ๒ (Alexander II ค.ศ. ๑๘๕๕-๑๘๘๑)* ซึ่งขึ้นครองราชย์ต่อจากซาร์นิโคลัสที่ ๑ (Nicholas I ค.ศ. ๑๘๒๕-๑๘๕๕)* ในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๘๕๕ จึงยอมยุติสงครามด้วยการลงนามในสนธิสัญญาปารีส (Treaty of Paris) เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๕๖ สาระสำคัญข้อหนึ่งของสนธิสัญญาปารีสคือรัสเซียต้องยกดินแดนส่วนที่เหลือของเบสซาราเบียให้กับมอลเดเวีย

Bessarabia

ซึ่งต่อมาเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรโรมาเนียซึ่งปกครองเบสซาราเบียจนถึง ค.ศ. ๑๙๗๘

เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ปัญหาตะวันออก (Eastern Question)* ในทศวรรษ ๑๘๗๐ อันสืบเนื่องจากชาวสลาฟในมณฑลบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา (Bosnia and Herzegovina)* ก่อกบฏเพื่อแยกตนเป็นอิสระจากจักรวรรดิออตโตมัน ประเทศมหาอำนาจได้จัดการประชุมขึ้นที่กรุงคอนสแตนติโนเปิล (Constantinople) ในปลาย ค.ศ. ๑๘๗๖ และการประชุมที่กรุงเบอร์ลิน (Congress of Berlin)* ค.ศ. ๑๘๗๘ ตามลำดับ ผลสำคัญประการหนึ่งของการประชุมใน ค.ศ. ๑๘๗๘ คือ จักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี (Austria-Hungary Empire)* ได้อารักขามณฑลบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาซึ่งยังคงเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิออตโตมัน บัลแกเรีย (Bulgaria)* ซึ่งมีฐานะเป็นรัฐกึ่งเอกราชใต้การปกครองของจักรวรรดิออตโตมันถูกลดอาณาเขตลงและต้องเสียมณฑลนอร์เทิร์นดอบรูจา (Northern Dobruja) ให้แก่โรมาเนียและเซาท์เทิร์นดอบรูจา (Southern Dobruja) รวมทั้งเบสซาราเบียแก่รัสเซีย รัสเซียได้ปกครองเบสซาราเบียจนถึง ค.ศ. ๑๙๑๘

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ (First World War)* ได้เกิดการปฏิวัติเดือนตุลาคม (October Revolution)* ในรัสเซีย ค.ศ. ๑๙๑๗ ซึ่งทำให้ราชวงศ์โรมานอฟ (Romanov)* สิ้นสุดอำนาจและรัสเซียเปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นสังคมนิยม กลุ่มชาตินิยมในเบสซาราเบียจึงเห็นเป็นโอกาสเคลื่อนไหวแยกตนเป็นเอกราชจากรัสเซียโดยประกาศเป็นสาธารณรัฐปกครองตนเอง (Autonomous Republic) และตัดความสัมพันธ์กับรัสเซียทุกด้านเมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ค.ศ. ๑๙๑๘ ในปลาย ค.ศ. ๑๙๑๘ ก็มีการลงประชามติให้รวมเข้ากับโรมาเนีย ในการประชุมสันติภาพที่กรุงปารีสภายหลังสงครามโลกสิ้นสุดลงที่ประชุมของประเทศมหาอำนาจต่างยอมรับการผนวกเบสซาราเบียเข้ากับโรมาเนียตามสนธิสัญญาปารีส ค.ศ. ๑๙๒๐ แต่รัฐบาลบอลเชวิค (Bolsheviks)* ซึ่งมีวลาดีมีร์ เลนิน (Vladimir Lenin ค.ศ. ๑๘๗๐-๑๙๒๔)* เป็นผู้นำประกาศไม่ยอมรับความตกลงดังกล่าวและยังคงอ้างสิทธิของรัสเซียในการเป็นผู้ปกครองเบสซาราเบีย

Bethmann Hollweg, Theobald von

เมื่ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler ค.ศ. ๑๘๘๙-๑๙๔๕)* ทำความตกลงกับสหภาพโซเวียตด้วยการลงนามในกติกาสัญญาไม่รุกรานต่อกันระหว่างนาซี-โซเวียต (Nazi-Soviet Non-Aggression Pact)* ใน ค.ศ. ๑๙๓๙ เพื่อให้สหภาพโซเวียตวางตัวเป็นกลางในการบุกโปแลนด์ของเยอรมนี สหภาพโซเวียตจึงเห็นเป็นโอกาสเข้ายึดเบสซาราเบียคืนจากโรมาเนียเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๐ อย่างไรก็ตาม เมื่อเยอรมนีโจมตีสหภาพโซเวียตในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๑ โดยการใช้แผนปฏิบัติการบาร์บารอสซา (Operation Barbarossa)* โรมาเนีย ซึ่งเป็นพันธมิตรทางทหารกับเยอรมนีจึงยึดเบสซาราเบียกลับคืนและปกครองจนถึง ค.ศ. ๑๙๔๔

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ลึกลับสุดลง สหภาพโซเวียตได้เบสซาราเบียคืนและในสนธิสัญญาสันติภาพระหว่างประเทศมหาอำนาจพันธมิตรกับโรมาเนียที่ลงนาม ณ กรุงปารีส เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๗ โรมาเนียต้องยืนยันสิทธิของสหภาพโซเวียตเหนือเบสซาราเบีย ดินแดนส่วนใหญ่ของเบสซาราเบียถูกรวมเข้ากับสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตมอลเดเวีย และดินแดนทางตอนใต้และตอนเหนือซึ่งประชากรส่วนใหญ่พูดภาษายูเครนถูกรวมเข้ากับสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตยูเครน ต่อมาเมื่อสหภาพโซเวียตสลายตัวลงในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๙๑ และมีการจัดตั้งเครือรัฐเอกราช (Commonwealth of Independent States - CIS)* ขึ้น ดินแดนเบสซาราเบียทั้ง ๒ ส่วนก็ยังคงรวมอยู่กับประเทศสาธารณรัฐมอลโดวา และประเทศยูเครนดังเดิม.

(สัญญาช่วยสว่างบุตร)

Bethmann Hollweg, Theobald von (1856–1921) : นาย
เทโอบัลด์ ฟอน เบทมันน์ ฮอลล์เวก
(พ.ศ. ๒๓๙๙-๒๔๖๔)

Bethmann Hollweg, Theobald von

เทโอบัลด์ ฟอน เบทมันน์ ฮอลล์เวก

เทโอบัลด์ ฟอน เบทมันน์ ฮอลล์เวกเป็นอัครมหาเสนาบดีของเยอรมนีในช่วงก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ (First World War)* ก่อนสิ้นสุดสงครามเขาถูกฝ่ายอนุรักษนิยมและฝ่ายทหารบีบบังคับให้ลาออกจากตำแหน่ง ทำให้ในช่วงสุดท้ายของสงครามโลกครั้งที่ ๑ เยอรมนีต้องตกอยู่ในอำนาจเผด็จการของฝ่ายทหาร

เบทมันน์เกิดเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๕๖ ที่เมืองโฮเฮนฟินาว (Hohenfinow) แคว้นบรันเดินบูร์ก (Brandenburg) ประเทศเยอรมนี เบทมันน์ศึกษาทางด้านกฎหมายและรับราชการด้านการบริหารมาก่อนที่จะได้รับแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยของแคว้นปรัสเซียใน ค.ศ. ๑๙๐๕ ต่อมาอีก ๒ ปี เขาได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยของจักรวรรดิในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๐๗ พระเจ้าวิลเลียมที่ ๒ (William II)* โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เบทมันน์ดำรงตำแหน่งอัครมหาเสนาบดีแห่งเยอรมนีสืบต่อจากเจ้าชายแบร์นฮาร์ด ฟอน บือโลว์ (Bernhard Fürst von Bülow)* ซึ่งลาออกจากตำแหน่ง

ภูมิหลังและสภาพแวดล้อม ทำให้เบทมันน์มีลักษณะเช่นเดียวกับข้าราชการปรัสเซียโดยทั่วไป ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย คือ เขามีความจงรักภักดีต่อราชบัลลังก์

Bethmann Hollweg, Theobald von

ยึดระเบียบราชการเป็นหลัก มีความระมัดระวังและความขยันเชี่ยวชาญในการเจรจา รวมทั้งมีความกล้าหาญและเกียรติภูมิในเวลาที่เผชิญวิกฤตการณ์ แต่ในขณะเดียวกันเขาขาดความคิดริเริ่ม ความกระตือรือร้น ความเชื่อมั่นในตัวเอง และความรอบรู้ ซึ่งทำให้เขามีทัศนคติทางการเมืองที่จำกัด โดยเฉพาะในเรื่องกิจการต่างประเทศ เบทมันน์ยังขาดความรู้เรื่องกิจการทหารซึ่งนับว่าเป็นผลเสียแก่ตัวเขาและประเทศเยอรมนีมาก เพราะทั้ง ๒ เรื่องนี้มีความสำคัญที่กำหนดฐานะและความเป็นไปของประเทศเยอรมนีในช่วงก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑

เบทมันน์เป็นนักอนุรักษนิยมสายกลาง แม้ว่าเขาจะตระหนักถึงความจำเป็นในการปฏิรูประบบการเมืองและเต็มใจที่จะยอมรับการปฏิรูปการเลือกตั้งใน ค.ศ. ๑๙๐๔ แต่เขาตั้งใจที่จะคงลักษณะการปกครองที่ทรงอำนาจ และแม้เขาจะเชื่อว่าการปกครองระบอบปรีมิตาญาลิสติกิราชย์คือพระมหากษัตริย์มีอำนาจจำกัดภายใต้รัฐธรรมนูญนั้นเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่เบทมันน์มีความคิดโน้มไปทางอนุรักษนิยมมากเกินไปที่จะยอมรับการปกครองระบอบรัฐสภา อีกทั้งมาตรการการปฏิรูประบบการเลือกตั้งของเบทมันน์ ก็ไม่มีผลต่อระบบการเมืองที่เป็นอยู่ในเวลานั้น

การที่วิถีการเมืองภายในของเยอรมนีมีแนวโน้มไปทางฝ่ายซ้ายมากขึ้น และพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยเยอรมันหรือเอสพีดี (Social Democratic Party of Germany - SPD)* ที่เรียกร้องให้มีการปฏิรูปด้านการเมืองและการปกครองได้รับที่นั่งเพิ่มขึ้นในสภาไรค์ชตาค (Reichstag)* ทำให้เบทมันน์ประสบความล้มเหลวในการขยายฐานการสนับสนุนในสภาฯ อันเป็นเหตุให้เขาต้องพึ่งการสนับสนุนจากองค์กรอื่นๆ ของรัฐ เช่น จากราชสำนัก ข้าราชการประจำ และกองทัพ จึงทำให้องค์กรเหล่านี้ โดยเฉพาะกองทัพก็มีอิทธิพลสูงสุด และเยอรมนีในสมัยที่เบทมันน์เป็นอัครมหาเสนาบดีก็อยู่ในสภาพรัฐทหาร

ในด้านการต่างประเทศ เบทมันน์พยายามที่จะดำเนินนโยบายไปใฝ่สันติ เช่น การไม่สนับสนุนแผนการขยายอำนาจของแนวร่วมเยอรมัน (Pan-German League) และสหภาพอาณานิคม (Kolonialverein — Colonial Union) ที่มุ่งขยายอาณานิคม โดยเฉพาะในทวีปแอฟริกา อันเป็นเหตุ

Bethmann Hollweg, Theobald von

ให้เกิดการแข่งขันกับชาติมหาอำนาจอื่น ๆ เบทมันน์ต้องการจำกัดขอบเขตการขยายอำนาจของเยอรมนีให้อยู่ในเป้าหมายที่จะทำได้สำเร็จ โดยดำเนินนโยบายอย่างสันติและอดทนเพื่อให้ประเทศอื่นเกิดความเชื่อถือและความมั่นใจในท่าทีของเยอรมนี

เบทมันน์ยังต้องการปรับปรุงความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศความตกลงไตรภาคี (Triple Entente)* โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับอังกฤษ ซึ่งเขาหวังว่าจะสามารถทำความตกลงเรื่องการแข่งขันกันทางด้าน การเสริมสร้างกำลังทางนาวิอันจะนำไปสู่ความตกลงทางการเมืองเรื่องอื่น ๆ เขาประสบความสำเร็จทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพราะความไม่สันติตติ์เรื่องต่างประเทศ ทำให้การคาดการณ์ของเขาผิดพลาด ประกอบกับการขัดขวางของฝ่ายทหาร โดยเฉพาะจากจอมพลเรือ อัลเฟรด ฟอน เทียร์พิทซ์ (Alfred von Tirpitz)* เสนาบดีว่าการกระทรวงทหารเรือที่เร่งเร้าการแข่งขันด้านกำลังนาวิกอังกฤษอย่างรุนแรง และการแสดงทัศนคติที่เป็นปฏิปักษ์ต่ออังกฤษของพระเจ้าวิลเลียมที่ ๒ ก็ทำให้เกิดผลเสียหายต่อความพยายามของเบทมันน์

นโยบายของเบทมันน์ประสบความล้มเหลวเพราะความผิดพลาดในการดำเนินการของเสนาบดีว่าการต่างประเทศของเยอรมนี คือ อัลเฟรด ฟอน คีเดอร์เลน-เว็ชเทอร์ (Alfred von Kiderlen-Wächter) ที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์โมร็อกโก (Moroccan Crisis) ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๑ ผลของการดำเนินนโยบายที่ก้าวร้าวของฝ่ายเยอรมนีครั้งนี้ นอกจากจะทำให้ฝรั่งเศสได้ครอบครองโมร็อกโกแล้ว ยังเป็นการพ่ายแพ้ทางการทูตครั้งสำคัญของเยอรมนี เพราะทำให้อังกฤษซึ่งได้ทำความตกลงฉันทมิตร (Entente Cordiale)* กับฝรั่งเศสไว้ใน ค.ศ. ๑๙๐๔ สนับสนุนฝรั่งเศสอย่างเต็มที่และความสัมพันธ์ระหว่างเยอรมนีกับกลุ่มประเทศความตกลงไตรภาคีก็อยู่ในสภาพตึงเครียด

ความพยายามของเบทมันน์ที่จะคลี่คลายวิกฤตการณ์โมร็อกโกโดยการประนีประนอม เป็นเหตุให้กลุ่มอนุรักษนิยมกลุ่มรักชาติ และฝ่ายทหารเห็นว่าเขาเป็นคนอ่อนแอ พวกนี้จึงพยายามที่จะกำจัดเบทมันน์ อันทำให้ฐานะทางการเมือง

Bethmann Hollweg, Theobald von

ของเขาอ่อนแอลง และยังขาดอำนาจต่อรองที่จะดำเนินนโยบายต่างประเทศให้ได้ผล

ประเทศที่สร้างความหนักใจให้แก่เบทมันน์คือรัสเซีย ซึ่งเขาเห็นว่ามีความเข้มแข็งด้านการทหารเพิ่มขึ้นอย่างน่าหวงเกรง ความยุ่งยากทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นเหตุสำคัญทำให้เขาตัดสินใจสนับสนุนโดยไม่มีเงื่อนไขต่อรัฐบาลออสเตรีย-ฮังการี (Austria-Hungary)* ในการยื่นคำขาดต่อรัฐบาลเซอร์เบีย (Serbia) ในกรณีที่ผู้ก่อการร้ายชาวเซิร์บ (Serb) ลอบสังหารอาร์ชดั๊กฟรานซิส เฟอร์ดินานด์ (Archduke Francis Ferdinand)* รัชทายาทของราชบัลลังก์ออสเตรีย-ฮังการี การตัดสินใจของเบทมันน์ครั้งนี้เนื่องจากเหตุผลที่ว่าถ้ารัฐบาลเยอรมันไม่สนับสนุนฝ่ายออสเตรีย-ฮังการี ก็จะทำให้ฝ่ายหลังหันไปหามหาอำนาจตะวันตก และเยอรมนีก็จะสูญเสียพันธมิตรประเทศสุดท้าย เบทมันน์ยังเชื่อว่าวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๑๔ นั้น ออสเตรีย-ฮังการีเป็นฝ่ายที่ต้องป้องกันตนเองจากเล่ห์เหลี่ยมของเซอร์เบียและรัสเซีย ซึ่งถ้าแผนของประเทศทั้งสองนี้ประสบผลสำเร็จก็จะกระทบกระเทือนถึงฐานะของเยอรมนีในวิถีการเมืองโลกด้วย

เบทมันน์คาดการณ์ว่า สงครามระหว่างออสเตรีย-ฮังการี กับเซอร์เบียจะเป็นสงครามระดับท้องถิ่น (local war) ที่จะยุติลงในเวลาอันรวดเร็ว และหวังว่าสงครามครั้งนี้จะเป็นการแก้ปัญหาความล้มเหลวของนโยบายต่างประเทศของเยอรมนี และทำให้รัสเซียแตกแยกกับพันธมิตร แต่เขาก็พร้อมที่จะเผชิญกับการขยายตัวของสงครามทั่วทวีปยุโรป เพราะเขาเชื่อว่าเยอรมนีจะต้องถูกสถานการณ์บีบบังคับให้เข้าสู่สงครามไม่ช้าก็เร็ว และโอกาสที่เยอรมนีจะชนะใน ค.ศ. ๑๙๑๔ นั้นมีมากกว่าในอนาคต เขายังคิดว่า ถ้าเกิดสงครามใน ค.ศ. ๑๙๑๔ อังกฤษจะยังคงรักษาความเป็นกลาง

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ เบทมันน์ได้คล้อยตามความต้องการของฝ่ายทหารและนายทุนอุตสาหกรรมในแผนการผนวกดินแดนทั้งยุโรปตะวันออกและยุโรปตะวันตกมาเป็นส่วนหนึ่งของเยอรมนีเมื่อสงครามยุติลง อย่างไรก็ตาม จุดมุ่งหมายของเบทมันน์คือการสร้างจักรวรรดิ

Bethmann Hollweg, Theobald von

เยอรมัน (German Mitteleuropa) ซึ่งจะประกอบด้วยรัฐบริวารล้อมรอบ โดยที่เบลเยียม โปแลนด์ และฮอลันดาจะเป็นรัฐบริวารที่ใกล้ชิด ผลประโยชน์ที่รัฐเหล่านี้ได้รับจะมีมากจนกระทั่งยินดีที่จะยอมรับความเป็นผู้นำของเยอรมนีโดยเต็มใจ จักรวรรดิเยอรมันในรูปแบบเช่นนี้จะทำให้เยอรมนีมีอำนาจโดยแท้จริงมากกว่าการบังคับโดยกำลัง ซึ่งจะทำให้ประชากรในรัฐเหล่านั้นเกิดความรู้สึกต่อต้าน

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ เบทมันน์สามารถยับยั้งการใช้เรือดำน้ำทำลายโดยไม่มีขีดจำกัด (Unrestricted Submarine Warfare) เป็นระยะเวลา ๒ ปีครึ่ง เพราะเขาตระหนักดีว่ามาตรการดังกล่าวจะทำให้สหรัฐอเมริกาเข้าสู่สงคราม อันจะทำให้ฝ่ายมหาอำนาจกลาง (Central Powers)* ต้องพ่ายแพ้

ใน ค.ศ. ๑๙๑๖ เบทมันน์พยายามที่จะให้สหรัฐอเมริกาเป็นผู้ไกล่เกลี่ยเพื่อยุติสงคราม นโยบายดังกล่าวสร้างความไม่พอใจให้แก่ฝ่ายทหาร และในปีต่อมาเมื่อเบทมันน์ตระหนักถึงสภาวะการณ์อันเลวร้ายของเยอรมนี เขาจึงเชื่อว่าความอยู่รอดของประเทศขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของเยอรมนีให้มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ความเห็นนี้เมื่อผนวกเข้ากับการขาดความเชื่อถือว่า เยอรมนีจะสามารถชนะสงครามโลกครั้งที่ ๑ ทำให้ฝ่ายอนุรักษนิยมและฝ่ายทหารร่วมกันบีบบังคับให้เขาลาออกจากตำแหน่งในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๑๗ การพ่ายแพ้ของเบทมันน์ต่ออำนาจเผด็จการของฝ่ายทหารซึ่งนำโดยจอมพล พอล ฟอน ฮินเดนบวร์ก (Paul von Hindenburg)* ประธานคณะเสนาธิการเยอรมัน และนายพลเอริช ลูเดนดอร์ฟฟ์ (Erich Ludendorff)* เจ้ากรมพลธิการ เป็นการแสดงว่าในช่วงสุดท้ายของสงครามโลกครั้งที่ ๑ เยอรมนีอยู่ภายใต้ระบอบเผด็จการของฝ่ายทหาร

หลังจากลาออกจากตำแหน่งแล้ว เบทมันน์ได้เขียนหนังสือเรื่องหนึ่งชื่อ *Betrachtungen zum Weltkrieg - Reflections on the World War* เขาถึงแก่นนิจกรรมที่เมืองไฮเซนพินาวเมื่อวันที่ ๒ มกราคม ค.ศ. ๑๙๒๑ ขณะอายุ ๖๕ ปี.

(สมใจ ไพโรจน์ธีระรัชต์)

Beveridge, William Henry, 1st Baron Beveridge of Tuggal (1879-1963) : นายวิลเลียม เฮนรี เบเวริดจ์, บารอนเบเวริดจ์ที่ ๑ แห่งทักกัล (พ.ศ. ๒๔๒๑-๒๕๐๖)

วิลเลียม เฮนรี เบเวริดจ์เป็นนักเศรษฐศาสตร์และนักวางแผนสังคมชาวอังกฤษเชื้อสายสกอต เขามีบทบาทสำคัญในการเสนอโครงการประกันสังคมแก่รัฐบาลอังกฤษเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ (Second World War)* เอกสารที่เขาเสนอต่อรัฐบาลและเผยแพร่ใน ค.ศ. ๑๙๔๒ นั้นรู้จักกันทั่วไปว่า **Beveridge Report** รัฐบาลจากพรรคแรงงาน (Labour Party)* ได้ขานรับข้อเสนอแนะสำคัญๆ ของรายงานฉบับนี้โดยการออกกฎหมายด้านการประกันสังคมระหว่าง ค.ศ. ๑๙๔๖-๑๙๔๘ ถือกันว่าเบเวริดจ์เป็นสถาปนิกที่สำคัญที่สุดคนหนึ่งในการสร้างรัฐสวัสดิการ (welfare state) ของอังกฤษ

เบเวริดจ์เกิดเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๗๙ ที่เมืองรังปูร์ (Rangpur) แคว้นเบงกอล (Bengal) ประเทศอินเดีย (ปัจจุบันอยู่ในบังกลาเทศ) บิดาเป็นข้าราชการที่รัฐบาลอังกฤษส่งไปประจำที่อินเดีย แต่เบเวริดจ์ได้รับการศึกษาในอังกฤษโดยตลอด เมื่อเรียนจบชั้นต้นที่ชาร์เตอร์เฮาส์ (Charterhouse) แล้วก็เข้าศึกษาต่อที่เบลล์คอลเลจ (Balliol College) มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดจนจบการศึกษาใน ค.ศ. ๑๙๐๒

ความสนใจอย่างลึกซึ้งทางด้านเศรษฐศาสตร์และสังคมวิทยา และการพยายามคิดอ่านหาวิธีแก้ไขภาวะการว่างงานทำให้ใน ค.ศ. ๑๙๐๓ เบเวริดจ์ได้รับแต่งตั้งเป็นรองผู้อำนวยการสถาบันทอยน์บี (Subwarden of

Toynbee Hall) ซึ่งเป็นสถานที่ที่บุคลากรของมหาวิทยาลัยกลุ่มหนึ่งมาร่วมกันทำงานและพำนักในถิ่นที่อยู่ของผู้ใช้แรงงานและคนยากจนเพื่อรับรู้และหาทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตของคนเหล่านั้น (university settlement)^๑ ในขณะเดียวกันเบเวริดจ์ยังเขียนบทความประจำเกี่ยวกับปัญหาสังคมในหนังสือพิมพ์ **The Morning Post** อยู่หลายปีซึ่งงานเขียนในหนังสือพิมพ์นี้ได้รวมพิมพ์เป็นเล่มใน ค.ศ. ๑๙๐๙ ในชื่อ **Unemployment : A Problem of Industry** ซึ่งถือเป็นงานเขียนทางสังคมวิทยาที่มีชื่อเสียงเล่มแรกของเขา เบเวริดจ์เสนอว่าปัญหาการว่างงานหรือคนไม่มีงานทำนั้น แก้ไขได้โดยการจัดระบบอุตสาหกรรมเสียใหม่ และถึงแม้ว่ารัฐจะยึดถือนโยบายการค้าเสรี แต่การที่รัฐเข้าไปมีบทบาทแทรกแซงกลับจะเป็นการช่วยส่งเสริมหาใช่เป็นการทำให้กลไกของสังคมนั้นอ่อนแอลงไม่

เบียทริซ เวบบ์ (Beatrice Webb)* นักสังคมนิยมสตรีชื่อดังผู้ร่วมก่อตั้ง**สมาคมเฟเบียน (Fabian Society)*** ได้เห็นความปราดเปรี๊งด้านปัญหาแรงงานของเบเวริดจ์จึงเสนอแนะให้**เซอร์วินสตัน เชนเนิร์ท สเปนเซอร์ เซอร์เชอร์วิลล์ (Sir Winston Leonard Spencer Churchill)*** รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์สนับสนุนให้เบเวริดจ์มีโอกาสแสดงความสามารถมากขึ้น ใน ค.ศ. ๑๙๐๙ เบเวริดจ์จึงได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการองค์กรจัดหางาน (Director of Labour Exchanges) คนแรก เขาอยู่ในตำแหน่งนี้จนกระทั่ง ค.ศ. ๑๙๑๖ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าว เบเวริดจ์มีบทบาทในการจัดทำรายละเอียดของพระราชบัญญัติจัดหางาน ค.ศ. ๑๙๐๙ (Labour Exchanges Act of 1909) และพระราชบัญญัติประกันสังคมแห่งชาติ ค.ศ. ๑๙๑๑ (National Insurance Act of 1911) ที่**เดวิด ลอยด์จอร์จ (David Lloyd George)*** รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเสนอเข้าสภาหลังจากก่อตั้งได้ ๔ ปี องค์กรจัดหางานภายใต้การกำกับดูแลของเบเวริดจ์ก็สามารถจัดคนเข้าทำงานในตำแหน่งที่ว่างได้กว่า ๑ ล้านคนต่อปี

เมื่อ**สงครามโลกครั้งที่ ๑ (First World War)*** เกิดขึ้นและดำเนินไปจนกระทั่งเกิดภาวะขาดแคลนสินค้าบริโภคบางประเภท ใน ค.ศ. ๑๙๑๗ เบเวริดจ์ก็ได้รับมอบ

^๑สถาบันทอยน์บีถือเป็นสถาบันประเภทนี้ที่เก่าแก่ที่สุดและเป็นที่ยอมรับมากที่สุด ก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๘๔ ในเขตไวต์ชาเพล (White Chapel) ทางตะวันออกของกรุงลอนดอน ซึ่งเป็นเขตเสื่อมโทรม เพราะเป็นถิ่นพำนักและเขตรับจ้างของกรรมกรทำเรือและแรงงานต่างชาติที่อพยพเข้ามาหางานทำ เช่น ยิว ไอร์ช จีน อินเดีย ปากีสถาน

Beveridge, William Henry

รายงานเพิ่มขึ้น คือ การคิดหาวิธีปันส่วนอาหารและสินค้าโดยเฉพาะเนื้อสัตว์ ข้าวสาลี ชา และน้ำตาลซึ่งขาดตลาดและมีราคาสูงมาก จนบางขณะสูงกว่ายามก่อนสงครามเท่าตัว ภาพที่ประชาชนยืนเข้าแถวยาวรอซื้ออาหารกลายเป็นเรื่องปกติในยามนั้น ในที่สุดรัฐบาลอังกฤษจึงเริ่มการปันส่วนอาหารตามข้อเสนอของเบเวริดจ์ในต้น ค.ศ. ๑๙๑๘ แต่จำกัดอยู่เฉพาะเนื้อสัตว์ น้ำตาล และเนย การใช้มาตรการปันส่วนอาหารดำเนินไปได้ราบรื่นดี โดยให้เอกชนแต่ละรายขึ้นทะเบียนกับผู้จำหน่ายปลีกสินค้าเฉพาะรายและรับสมุดปันส่วนอาหาร ภาพการยืนต่อแถวหน้าร้านตามท้องถนนก็ค่อย ๆ หายไป และเบเวริดจ์ก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นปลัดกระทรวงสรรพอาหาร (Ministry of Food) ใน ค.ศ. ๑๙๑๙ ด้วย

จากผลงานที่ได้กระทำในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ ทำให้เบเวริดจ์ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นเซอร์วิลเลียม เบเวริดจ์ใน ค.ศ. ๑๙๑๙ และรับตำแหน่งผู้อำนวยการ London School of Economics and Political Science เขาดำรงตำแหน่งนี้จนกระทั่ง ค.ศ. ๑๙๓๗ ซึ่งเป็นปีที่เขาเปลี่ยนไปรับตำแหน่งอธิการบดีแห่งยูนิเวอร์ซิตีคอลลิจ (University College) ซึ่งเป็นวิทยาลัยเก่าแก่ที่สุดของมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดจนกระทั่ง ค.ศ. ๑๙๔๕ อย่างไรก็ดี นอกเหนือจากงานบริหารมหาวิทยาลัยแล้วในระหว่าง ค.ศ. ๑๙๓๔-๑๙๔๔ เบเวริดจ์ก็ร่วมทำงานกับคณะกรรมการหลายชุดที่รัฐบาลแต่งตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม ในช่วงปีแรก ๆ ของสงครามโลกครั้งที่ ๒ นั้น เบเวริดจ์เป็นประธานคณะกรรมการด้านกฎหมายประกันการว่างงาน (Unemployment Insurance Statutory Committee) ซึ่งรับผิดชอบในการได้ส่วนเรื่องรับด่วนด้านปัญหาแรงงานให้แก่รัฐบาล แต่ผลงานชิ้นสำคัญที่นำชื่อเสียงมาสู่เบเวริดจ์มากที่สุดคือผลงานจากการเป็นประธานคณะกรรมการระหว่างหน่วยงานว่าด้วยการประกันสังคมและการบริการข้างเคียงอื่น ๆ (Inter-Departmental Committee on Social Insurance and Allied Services) ซึ่งรัฐบาลผสมของอังกฤษแต่งตั้งขึ้นจากข้าราชการที่มาจกหน่วยงานต่าง ๆ ๑๒ แห่ง คณะกรรมาธิการชุดนี้มีหน้าที่สำรวจแผนงานด้านประกันสังคมทั้งหมดที่เคยมีมาและกำลังใช้ปฏิบัติอยู่และทำข้อเสนอแนะว่าควรแก้ไขอย่างไร

Beveridge, William Henry

ทั้งนี้เพื่อให้รัฐบาลรับไปดำเนินการหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของภาระงานการบูรณะประเทศ

รายงานของคณะกรรมการชุดนี้มีความยาว ๒ เล่ม ชื่อเป็นทางการคือรายงานว่าด้วยการประกันสังคมและบริการข้างเคียงอื่น ๆ (Report on Social Insurance and Allied Services) แต่กลับเรียกและเป็นที่รู้จักกันกว้างขวางในชื่อ Beveridge Report ข้อเสนอในรายงานชิ้นนี้บางข้อก็เป็นเรื่องที่เบเวริดจ์เคยเสนอมาตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๑ แล้ว เช่น เรื่องการเสนอให้ตั้งกระทรวงประกันสังคม (Ministry of Social Security) ขึ้น แต่ความสำคัญอยู่ที่เป็นการสังเคราะห์แนวความคิดต่าง ๆ ด้านประกันสังคมทั้งหมดที่เคยมีมาและกำลังใช้ปฏิบัติอยู่ รายงานฉบับนี้เน้นว่ารัฐจะต้องประกันให้ได้ว่าชาวอังกฤษทุกคน ไม่ว่าจะมียุทธฐานะทางสังคมอย่างไรจะสามารถยังชีพอยู่ได้ “นับจากอู่สู่อสุสาน (from the cradle to the grave)” หมายความว่าบุคคลจะได้รับการช่วยเหลือยามไม่มีงานทำ ยามเจ็บป่วย เป็นม่าย หรือประสบอุบัติเหตุ หรือยามเกิดมีค่าใช้จ่ายพิเศษเพิ่มขึ้น เช่น การตั้งครุฑ การเลี้ยงดูบุตร รวมทั้งรัฐต้องจัดหางานมาให้ในยามชราและช่วยจัดหาศพให้ในวาระสุดท้ายของชีวิต ดังนั้น รัฐจะต้องสร้างกลไกที่จะสามารถรับมือกับเหตุต่าง ๆ ที่จะบั่นทอนความสามารถในการหาเลี้ยงชีพของประชาชนด้วย หากรัฐทำตามข้อเสนอแนะทั้งปวงนี้ก็จะช่วยขจัดปัญหาในสังคมที่สำคัญมาก ๒ ประการ คือ การว่างงานและความยากจน Beveridge Report ระบุด้วยว่า เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลง รัฐบาลต้องบูรณะประเทศด้วยการทำลายความชั่วร้าย ๕ ข้อ คือ ความขาดแคลน (want) โรคภัยไข้เจ็บ (disease) ความโง่เขลา (ignorance) ความสกปรก (squalor) และความเกียจคร้าน (idleness) ในส่วนของผลงานของคณะกรรมการชุดที่เบเวริดจ์เป็นประธานก็คือข้อเสนอเพื่อกำจัดความขาดแคลน

เมื่อเบเวริดจ์ส่งรายงานต่อรัฐสภาในวันที่ ๑ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๒ เย็นวันนั้นเขาก็แถลงรายละเอียดของรายงานให้สาธารณชนได้รับทราบทางวิทยุ เช้าวันรุ่งขึ้นหลักการประกันสังคมของเบเวริดจ์ก็ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้ประชาชนรับทราบถึงระบบความช่วยเหลือที่ครอบคลุมชาวอังกฤษทุกคนเพื่อประกันความ

Beveridge, William Henry

สามารถในการยังชีพอยู่ได้ด้วยความมั่นใจ ชาวอังกฤษตื่นเต้นกับแผนการประกันสังคมนี้มาก พวกเขาซื้อหาข่าวจนแผงหนังสือพิมพ์ในกรุงลอนดอนจำหน่ายหมดเกลี้ยงตั้งแต่เช้าตรู่ของวันที่ ๒ ธันวาคม ผลการสำรวจจำนวนผู้รับรู้ Beveridge Report ในกลางเดือนธันวาคมปรากฏว่า ๑๙ ใน ๒๐ คนได้รับรู้เรื่องนี้แล้ว ในส่วนของยอดการจำหน่ายรายงานฉบับนี้ใน ค.ศ. ๑๙๔๒ นั้น ฉบับเต็มจำหน่ายได้ ๒๕๖,๐๐๐ ชุด ฉบับย่อ ๓๖๙,๐๐๐ ชุด และมีพิมพ์จำหน่ายในสหรัฐอเมริกาอีก ๔๐,๐๐๐ ชุด

นอกจากรัฐสภาอังกฤษจะพิจารณารายงานฉบับนี้อย่างละเอียดระหว่างวันที่ ๑๖-๑๘ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๓ แล้ว ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ นอกรัฐสภาก็โชนกันซึ่งแซ่เกี่ยวกับมาตรการประกันสังคม และแม้กระทั่งในประเทศยุโรปอื่น ๆ ด้วย สมาชิกพรรคแรงงานที่ร่วมรัฐบาลผสมอยู่พอใจกับรายงานนี้มาก ส่วนพรรคอนุรักษนิยมที่มีเซอร์ซิลล์เป็นผู้นำอยู่ มีสมาชิกบางส่วนเท่านั้นที่สนับสนุน แต่ในที่สุดรัฐบาลก็ออกสมุดปกขาว (White Papers) ว่าด้วยการประกันสังคมใน ค.ศ. ๑๙๔๔ ซึ่งเท่ากับเป็นการแสดงความเห็นชอบกับข้อเสนอใน Beveridge Report รัฐบาลพรรคแรงงานซึ่งได้อำนาจจัดตั้งรัฐบาลแทนที่พรรคอนุรักษนิยมเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง ก็ได้นำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประกันสุขภาพของประชาชนและการว่างงานเพื่อลดอัตราคนว่างงานให้ไม่เกินร้อยละ ๓ ไปใช้ จึงได้มีการออกกฎหมาย ๒ ฉบับใน ค.ศ. ๑๙๔๖ คือ พระราชบัญญัติประกันสังคมแห่งชาติ (National Insurance Act) และพระราชบัญญัติประกันสุขภาพแห่งชาติ (National Health Services Act)

กฎหมาย ๒ ฉบับข้างต้นถือเป็นกฎหมายหลักที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างรัฐสวัสดิการของอังกฤษ องค์กรและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายคนจน (Poor Laws) ซึ่งแก้ไขเรื่อยมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ จึงยุติลงนับแต่นี้ ในพระราชบัญญัติฉบับแรก รัฐได้สร้างหลักประกันให้ประชาชนยามตกงาน เจ็บป่วย เกิดทุพพลภาพ และให้

Beveridge, William Henry

ความช่วยเหลือในการเลี้ยงดูบุตรและการทำศพ ทั้งให้เงินช่วยเหลือแก่คนชรา ผู้เป็นม่าย และเด็กกำพร้า ส่วนพระราชบัญญัติฉบับที่ ๒ ทำให้ชาวอังกฤษทุกระดับชั้นของสังคมได้รับการรักษาและการพยาบาลในโรงพยาบาลโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตลอดจนการรักษาฟันและสายตาด้วย ซึ่งมีผู้ต้องการความช่วยเหลือมากอย่างที่รัฐไม่เคยคาดไว้ภายใน ๑ ปี ประชากรร้อยละ ๙๕ ก็ได้ขึ้นทะเบียนกับหมอที่ตนเลือก และรัฐจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้แก่หมอผู้นั้นแทนคนไข้ ในที่สุด ผู้ประกอบอาชีพแพทย์ร้อยละ ๙๗ ยินยอมเข้าร่วมโครงการประกันสุขภาพระดับประเทศครั้งแรกนี้ ผลดีคือ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างหมอกับคนไข้ราบรื่นมากขึ้น การแพร่ของโรคร้ายแรงประเภทวัณโรค ไทฟอยด์ และโปลิโอลดน้อยลง อัตราการเสียชีวิตของเด็กทารกลดลง อายุเฉลี่ยของประชาชนยืนยาวขึ้น ๑๐ ปีต่อมา (ค.ศ. ๑๙๕๔) ชายอังกฤษมีอายุเฉลี่ย ๖๙ ปี หญิง ๗๔ ปี แต่กฎหมายฉบับนี้ก็ทำให้รัฐสิ้นค่าใช้จ่ายมาก ซึ่งต่างกับกฎหมายฉบับแรก ทั้งนี้เพราะภาวะการว่างงานไม่เป็นปัญหาของประเทศยามเพิ่งเสร็จจากสงคราม

ใน ค.ศ. ๑๙๔๔ เบเวริดจ์ได้รับเลือกเข้าสภาสามัญในฐานะสมาชิกพรรคเสรีนิยมจากเขตเบอริก อัปพอนทวิด (Berwick upon Tweed) แต่ก็พ่ายแพ้ในปีต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปที่จัดขึ้นเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง อย่างไรก็ตาม เบเวริดจ์ได้รับพระกรุณาให้สถาปนาเป็นบารอนเบเวริดจ์ที่ ๑ แห่งทักกัลใน ค.ศ. ๑๙๔๖ ทำให้เขาเข้าสู่สภานางทนเวลาในการแสดงสุนทรพจน์ครั้งแรกเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกันสังคมแห่งชาติ ซึ่งเขามีส่วนผลักดันอย่างมาก และร่างกฎหมายดังกล่าวก็ได้ผ่านสภาเรียบร้อยในปีนั้น

งานเขียนชิ้นสำคัญอื่น ๆ ของเบเวริดจ์ได้แก่ **Insurance for All** (ค.ศ. ๑๙๒๔) **British Food Control** (ค.ศ. ๑๙๒๘) **Planning Under Socialism** (ค.ศ. ๑๙๓๖) **Full Employment in a Free Society** (ค.ศ. ๑๙๔๔) **The Price of Peace** (ค.ศ. ๑๙๔๕) **Pillars of Security**

* สมาชิกสภาสามัญจากพรรคแรงงาน เช่น เจมส์ กริฟฟิธส์ (James Griffiths) ได้กล่าวตำหนิรัฐบาลว่าอุดมการณ์ที่เจ้านายเสนอแนะต่าง ๆ ตาม Beveridge Report มาใช้ แสดงให้เห็นความไม่จริงใจของรัฐบาลเซอร์ซิลล์ที่จะหามาตรการประกันการครองชีพขั้นต่ำให้แก่ชาวอังกฤษ จึงมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าความกระตือรือร้นในการบังคับใช้มาตรการประกันสังคมของพรรคแรงงานมีส่วนทำให้พรรคนี้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ. ๑๙๔๕

Bevin, Ernest

(ค.ศ. ๑๙๔๘) **Power and Influence** (ค.ศ. ๑๙๕๓) ซึ่งเป็นอัตชีวประวัติของเขา และ **A Defence of Free Learning** (ค.ศ. ๑๙๕๙) นอกจากนี้ เขายังได้รวบรวมจดหมายและชีวประวัติของบิดามารดาใน **India Called Them** (ค.ศ. ๑๙๕๗)

ลอร์ดวิลเลียม เฮนรี เบเวอริจถึงแก่อนิจกรรมที่ออกซฟอร์ดเมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๖๓ ขณะอายุ ๘๕ ปี.

(ชาคริต ชุ่มวัฒนะ)

Bevin, Ernest (1881–1951) : นายเออร์เนสต์ เบวิน (พ.ศ. ๒๔๒๔– ๒๔๙๔)

เออร์เนสต์ เบวินเป็นผู้นำสหภาพแรงงานที่มีบทบาทเด่นของอังกฤษในต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ และเป็นรัฐมนตรีในระหว่างและหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ (Second World War)*

เบวินเกิดเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๘๑ ที่วินสฟอร์ดซอมเมอร์เซต (Winsford Somerset) ในครอบครัว

เออร์เนสต์ เบวิน

Bevin, Ernest

ที่ยากจน และต้องลาออกจากโรงเรียนเมื่ออายุได้ ๑๑ ปี หลังจากเปลี่ยนงานหลายครั้งเขาก็ได้ยึดอาชีพเป็นคนขับรถส่งน้ำแร่ในเมืองบริสตอล (Bristol) ใน ค.ศ. ๑๙๐๕ เขาได้ทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการเพื่อสิทธิในการทำงานแห่งบริสตอล (Bristol Right to Work Committee) ต่อมา ใน ค.ศ. ๑๙๑๐ เขาได้ร่วมเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานผู้ต่อเรือ (Dockers' Union)

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ เบวินได้รับตำแหน่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการของสหภาพแรงงานผู้ต่อเรือในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๒๐ เขาทำให้สหภาพฯ มีบทบาทและอิทธิพลมากขึ้น ผลงานที่มีชื่อเสียงมากของเขาคือ การที่เขาเสนอคดีของกรรมกรผู้ต่อเรือเรื่องการประกันค่าแรงงานต่อศาลแรงงาน ในเดือนสิงหาคมปีเดียวกัน เขาเป็นผู้นำกลุ่มกรรมกรต่อต้านรัฐบาลอังกฤษที่มีที่ท้าวว่าจะเข้าแทรกแซงในการสงครามระหว่างโปแลนด์กับสหภาพโซเวียต โดยผู้ว่าจะมีการนัดหยุดงานทั่วไปถ้ารัฐบาลอังกฤษช่วยเหลือฝ่ายโปแลนด์

ความสามารถของเบวินในการไกล่เกลี่ยให้มีการประนีประนอมในระหว่างขบวนการสหภาพแรงงานประกออบกับความมีชื่อเสียงของเขา ทำให้เขาสร้างผลงานที่เด่นยิ่งขึ้นคือใน ค.ศ. ๑๙๒๒ เขาสามารถรวมสหภาพแรงงานเกือบ ๕๐ แห่งเข้าเป็นสหภาพการขนส่งและแรงงาน (Transport and General Workers' Union) โดยเขาได้รับตำแหน่งเป็นเลขานุการใหญ่ สหภาพฯ แห่งนี้ได้กลายเป็นสหภาพแรงงานที่ใหญ่ที่สุดของโลกในเวลานั้น

Bevin, Ernest

ใน ค.ศ. ๑๙๒๕ เบวินได้เป็นสมาชิกของสมาชิกรัฐสภาแรงงาน (Trade Union Congress - TUC) เขามีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดให้มีการนัดหยุดงานทั่วไป (General Strike)* ระหว่างวันที่ ๔-๑๒ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๒๖ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาค่าจ้างและปัญหาค่าแรงงาน และได้เข้าร่วมเจรจากับฝ่ายรัฐบาลเพื่อหาข้อยุติการนัดหยุดงานครั้งนี้ หลังจากนั้นเขาพยายามส่งเสริมให้สหภาพแรงงานมีบทบาทในเรื่องการเมืองและการวางนโยบายหลักทางเศรษฐกิจ เบวินได้กลายเป็นสมาชิกชั้นแนวหน้าและมีบทบาทเด่นในสภาใหญ่ของสหภาพแรงงาน ใน ค.ศ. ๑๙๓๐ เขาเข้าร่วมในคณะกรรมการแมกมิลแลน (Macmillan Committee) เพื่อดำเนินงานด้านการเงินและการอุตสาหกรรม ในตอนต้นยุคเศรษฐกิจตกต่ำ เบวินได้ตำหนิรัฐบาลพรรคแรงงานของเจมส์ แรมเซย์ แมกโดนัลด์ (James Ramsay MacDonald)* ซึ่งบริหารประเทศระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๙-๑๙๓๑ ที่ไม่ได้ใช้มาตรการที่เฉียบขาดในการแก้ไขปัญหาค่าจ้าง ใน ค.ศ. ๑๙๓๑ เขาปฏิเสธที่จะสนับสนุนคณะรัฐบาลแห่งชาติ (National Government) ของแมกโดนัลด์ซึ่งปกครองประเทศระหว่าง ค.ศ. ๑๙๓๑-๑๙๓๕

ตลอดทศวรรษ ๑๙๓๐ เบวินมีบทบาททางการเมืองเพิ่มขึ้นเขาพยายามขัดขวางอิทธิพลของพวกคอมมิวนิสต์ในสหภาพแรงงาน ในขณะที่เดียวกัน การที่สหภาพแรงงานมีการติดต่อในระดับนานาชาติกับประเทศอื่น ๆ ทำให้เบวินเล็งเห็นอันตรายจากลัทธิเผด็จการทั้งของพวกนาซี (Nazi) ในเยอรมนีและพวกฟาสซิสต์ (Fascist) ในอิตาลี เขาได้สนับสนุนนโยบายเพิ่มกำลังอาวุธและเรียกร้องให้รัฐบาลอังกฤษมีนโยบายต่อประเทศที่แน่นอนเพื่อต่อต้านลัทธิเผด็จการ ในที่ประชุมใหญ่ของพรรคแรงงาน (Labour Party)* ใน ค.ศ. ๑๙๓๕ เบวินได้โจมตีนโยบายสังคมนิยมแบบสันติของจอร์จ แลนสเบอรี (George Lansbury)* ผู้นำพรรคแรงงานอย่างรุนแรง จนแลนสเบอรี ต้องลาออกจากตำแหน่ง

ใน ค.ศ. ๑๙๓๗ เบวินได้รับเลือกให้เป็นประธานสภาใหญ่แห่งสมาชิกรัฐสภาแรงงาน (General Council of Trade Union Congress) เขาได้เดินทางไปยังประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ (British Commonwealth) ระหว่าง

Bevin, Ernest

ค.ศ. ๑๙๓๘-๑๙๓๙ ซึ่งมีส่วนทำให้ความสัมพันธ์ด้านแรงงานระหว่างกลุ่มประเทศในเครือจักรภพดีขึ้น

ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๐ เซอร์วินสตัน เชนเนิร์ด สเปนเซอร์ เซอร์ซิลล์ (Sir Winston Leonard Spencer Churchill)* ได้จัดตั้งคณะรัฐมนตรีสงคราม (War Cabinet)* ขึ้น และแต่งตั้งให้เบวินเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและการสาธารณสุขโลกแห่งชาติ (Minister of Labour and National Service) โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในการระดมพลและแรงงานของอังกฤษตลอดระยะเวลาสงคราม เบวินได้จัดการเกณฑ์แรงงานของพลเรือนชายที่มีอายุเกินกว่า ๓๐ ปี และพลเรือนหญิงที่มีอายุระหว่าง ๒๐-๒๓ ปี เข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อผลิตยุทธโศปกรณ์ ห้ามการนัดหยุดงาน ห้ามกรรมกรลาหรือเปลี่ยนงานโดยไม่ได้รับอนุมัติจากรัฐบาล รวมทั้งการเรียกร้องให้สหภาพแรงงานปรับนโยบายให้สอดคล้องกับภาวะสงคราม

เมื่อเคลเมนต์ ริชาร์ด แอตต์ลี (Clement Richard Attlee)* ตั้งรัฐบาลพรรคแรงงานขึ้นเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ เบวินก็ได้รับตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เขาได้ตระหนักถึงภัยจากสหภาพโซเวียตที่คุกคามยุโรปในขณะนั้น ในฤดูใบไม้ร่วง ค.ศ. ๑๙๔๕ เขาคัดค้านการรับรองรัฐบาลของประเทศแถบคาบสมุทรบอลข่านที่มีสหภาพโซเวียตหนุนหลัง เขาเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการเข้ามามีส่วนร่วมของสหรัฐอเมริกาเพื่อฟื้นฟูยุโรปและรับความช่วยเหลือตามแผนมาร์แชลล์ (Marshall Plan) ทั้งนี้ ความสำเร็จจากการรับความช่วยเหลือดังกล่าว ทำให้เขามีบทบาทเด่นในการสถาปนาองค์การสนธิสัญญาบรัสเซลส์ (Brussels Treaty Organization) เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๘ องค์การนี้มีเป้าหมายในการเสริมสร้างเศรษฐกิจและการป้องกันยุโรปตะวันตก ซึ่งเป็นบริเวณที่ภาวะสงครามเย็น (Cold War)* ได้ครอบคลุมอยู่ในเวลานั้น เบวินได้มีส่วนร่วมก่อตั้งองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจของยุโรป (Organization for European Economic Cooperation - OEEC)* ซึ่งสถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๘ ความตกลงกันในเรื่องนี้ติดตามมาด้วยการลงนามในสนธิสัญญาเพื่อสถาปนาองค์การสนธิสัญญาป้องกัน

Bevin, Ernest

แอตแลนติกเหนือหรือนาโต (North Atlantic Treaty Organization - NATO)* เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๙ ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. อย่างไรก็ตาม เบวินไม่ได้ให้ความสนใจต่อแผนการจัดตั้งสหพันธรัฐยุโรป (European Federation) และเขาต่อต้านแผนชูมาน (Schuman Plan)* ซึ่งมุ่งที่จะรวมประเทศในยุโรปให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งนี้เพราะเบวินตระหนักถึงความผูกพันและความสามัคคีของกลุ่มประเทศในเครือจักรภพอังกฤษมากกว่า

นโยบายต่างประเทศที่สำคัญของเบวิน คือการพยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประเทศอาหรับ เขาต่อต้านข้อเรียกร้องของอิสราเอลหรือแคว้นปาเลสไตน์ (Palestine) และไม่เห็นด้วยกับวิธีการของขบวนการไซออนิสต์ (Zionist) แม้ว่าเขาจะระแวงอิทธิพลของพวกคอมมิวนิสต์ในยุโรป แต่ในสมัยที่เขาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ อังกฤษได้รับรองสาธารณรัฐประชาชนจีน (People's Republic of China) เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ค.ศ. ๑๙๕๐ ซึ่งเป็นการตรงกันข้ามกับนโยบายของสหรัฐอเมริกา

แม้ว่าตลอดระยะเวลาที่เบวินดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอยู่นั้น เขาจะประสบปัญหาอันเนื่องมาจากฐานะด้านการคลังที่อ่อนแอของอังกฤษแต่เขาก็เป็นผู้ริเริ่มแผนโคลัมโบ (Colombo Plan) ขึ้น โดยเขาได้จัดการประชุมบรรดารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจากกลุ่มประเทศในเครือจักรภพในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๕๐ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของเอเชียได้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเพื่อให้กลุ่มประเทศในทวีปเอเชียได้ช่วยเหลือกัน แผนโคลัมโบได้เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๕๑

เนื่องจากปัญหาสุขภาพ เบวินจึงลาออกจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๕๑ แต่เขายังอยู่ในคณะรัฐมนตรีในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมรดก (Lord Privy Seal) จนกระทั่งถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ค.ศ. ๑๙๕๑ ที่กรุงลอนดอน ขณะอายุ ๗๐ ปี ผลงานและบทบาทของเบวินได้พิสูจน์ว่า เขาเป็นผู้นำสหภาพแรงงานของอังกฤษที่มีอิทธิพลมากที่สุดคนหนึ่งในครั้งแรกของคริสต์ศตวรรษ

Bismarck, Otto von

ที่ ๒๐ และเป็นรัฐมนตรีที่แข็งแกร่งมากในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในทัศนะของเบวิน เขาเห็นว่าผลงานที่สำคัญที่สุดของเขาคือการสร้างระบบพันธมิตรทางการทหารด้วยการร่วมสถาปนาองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือนั่นเอง.

(สมใจ ไพโรจน์ธีระรัชต์)

Bismarck, Otto von (1815-1898) : เจ้าชายออกโท ฟอน บิสมาร์ค (พ.ศ. ๒๓๕๘-๒๔๔๑)

เจ้าชายออกโท ฟอน บิสมาร์คเป็นอัศวินเสนาบดีคนแรกและเป็นผู้สถาปนาจักรวรรดิเยอรมัน (German Empire)* เป็นนักการเมืองและนักการทูตที่ปราดเปรื่อง และเป็นผู้วางหลักการสันติภาพของยุโรปซึ่งได้ใช้สืบต่อมาถึง ๒๖ ปี หลังจากการประชุมใหญ่แห่งเบอร์ลิน (Congress of Berlin)* ใน ค.ศ. ๑๘๗๘

บิสมาร์คเกิดเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ค.ศ. ๑๘๑๕ ที่เมืองเซินเฮาเซิน (Schönhausen) แคว้นบรันเดินบูร์ก (Brandenburg) สืบเชื้อสายมาจากพวกยุงเคอร์ (Junker)* คือพวกเจ้าของที่ดินใหญ่ในปรัสเซีย หลังจากศึกษาวิชากฎหมายที่เกิททิงเงิน (Göttingen) และเบอร์ลิน บิสมาร์คเข้ารับราชการในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ทางกฎหมายที่เมืองอาเคิน (Aachen หรืออีกชื่อหนึ่งคือ แอกซ์-ลา-ชา-แปล-Aixla-Chapelle) แต่เพราะละทิ้งหน้าที่ เขาจึงถูกปลดออกจากราชการเมื่ออายุ ๒๑ ปี หลังจากนั้น บิสมาร์คได้เข้ารับราชการในฐานะทหารเกณฑ์โดยประจำการอยู่ที่พอตสดัม (Potsdam) แต่เนื่องจากบิสมาร์คประสบปัญหาส่วนตัวและปัญหาทางราชการ จึงขอลาออกจากราชการทหารใน ค.ศ. ๑๘๓๙ แล้วกลับไปดำเนินกิจการร่วมกับพี่ชายในที่ดินของตระกูลที่คินิพฮอฟ (Kniephof) จนฐานะของครอบครัวดีขึ้นแม้ว่าเขาจะรู้สึกผูกพันกับชนบทแต่ก็ไม่พอใจกับสภาพการดำเนินชีวิตแบบเจ้าของที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ในช่วงนี้บิสมาร์คจึงใช้ชีวิต

Bismarck, Otto von

Bismarck, Otto von

บิสมาร์คเมื่ออายุ ๑๑ ปี

เจ้าชายออทโท ฟอน บิสมาร์ค ผู้สถาปนา
จักรวรรดิเยอรมัน

บิสมาร์คที่เมืองฟรีดริชส์รู

Bismarck, Otto von

อย่างสามะเลเทเมาแต่ยังมีมีความสนใจทางการเมืองและยังคงคบหาสมาคมกับพวกชนชั้นสูงอยู่

ใน ค.ศ. ๑๘๔๗ บิสมาร์คได้เป็นสมาชิกคนหนึ่ง ของสภารวม (United Diet) ซึ่งประกอบด้วยสภาท้องถิ่น (Landtage) ของปรัสเซีย ๘ สภา ในการประชุมสภานี้ บิสมาร์คแสดงให้เห็นว่า เขาเป็นพวกอนุรักษนิยมที่เทิดทูน พระราชอำนาจของกษัตริย์ตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มากกว่าระบอบเสรีนิยมที่กำลังแพร่หลายในขณะนั้น เขาไม่เชื่อว่าการรวมประเทศเยอรมนีโดยวิถีทางรัฐธรรมนูญที่ พวกเสรีนิยมกำลังดำเนินการอยู่ในขณะนั้นจะประสบความสำเร็จ ความล้มเหลวของการปฏิวัติของพวกเสรีนิยมและ ชาตินิยมใน ค.ศ. ๑๘๔๘ ทำให้บิสมาร์คตระหนักว่า การที่จะรวมรัฐเยอรมันต่าง ๆ เข้าเป็นประเทศเดียวกันนั้น จะต้องแก้ไขปัญหาเรื่องการดำเนินนโยบายต่างประเทศให้ สำเร็จก่อน

บิสมาร์คเริ่มมีชื่อเสียงเด่นขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๕๑ เมื่อ เขาได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้แทนของปรัสเซียในสภาสหพันธ์ (Federal Diet) ที่แฟรงก์เฟิร์ต (Frankfurt) ในระยะนี้เองที่ บิสมาร์คมีโอกาสดูแลความเป็นนักการทูตและนักพูด ที่สามารถ เขาเริ่มมีอิทธิพลในราชสำนักและในกลุ่มนักการเมืองฝ่ายอนุรักษนิยมหัวรุนแรง อย่างไรก็ตาม ทักษะด้านการเมืองทั้งภายในและระหว่างประเทศของเขาไม่สอดคล้อง กับของเจ้าชายวิลเลียม (William) ซึ่งทรงดำรงตำแหน่ง ผู้สำเร็จราชการตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๕๗ บิสมาร์คจึงถูกส่งตัว ไปเป็นเอกอัครราชทูตประจำประเทศรัสเซียในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๘๕๙ และอีก ๓ ปีต่อมา คือในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๘๖๒ บิสมาร์คก็ได้เป็นเอกอัครราชทูตประจำประเทศ ฝรั่งเศส

เมื่อเจ้าชายวิลเลียมขึ้นครองราชย์เป็น **พระเจ้า วิลเลียมที่ ๑ (William I)*** ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๘๖๑ พระองค์ขัดแย้งกับพวกเสรีนิยมซึ่งมีเสียงข้างมากในสภา ผู้แทนฯ เมื่อการต่อต้านแผนการปฏิรูปกองทัพของปรัสเซียของ พระองค์ถึงจุดวิกฤติ พระเจ้าวิลเลียมที่ ๑ จึงทรงแต่งตั้ง ให้บิสมาร์คดำรงตำแหน่งอัครมหาเสนาบดีแห่งปรัสเซีย พร้อมกับรับภาระในเรื่องการปฏิรูปกองทัพให้สำเร็จ เมื่อ สภาสูงซึ่งสนับสนุนข้อเสนอของรัฐบาลคว่างบประมาณที่

Bismarck, Otto von

สภาล่างแก้ไขและเสนอขึ้นมา บิสมาร์คได้ฉวยโอกาสดำเนิน นโยบายบริหารโดยไม่รับรัฐระบบรัฐสภา เขาเพิ่มงบประมาณ ให้กองทัพบกและจัดการเก็บภาษีโดยไม่ฟังเสียงคัดค้านของ สภาผู้แทนฯ

บิสมาร์คเชื่อว่าความสำเร็จในการรวมประเทศ เยอรมนีอยู่ที่การสร้าง ความเข้มแข็งและช่วยชนะทางการเมือง การทหารนั้นคือการใช้นโยบายเลือดและเหล็ก ภายใต้การนำ ของพวกยูงเคอร์ เขาต้องการให้พวกปรัสเซียเป็นผู้นำในการรวมรัฐเยอรมันต่าง ๆ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ใน การนี้ปรัสเซียจะต้องหาทางกำจัดออสเตรียออกไปจาก **สมาพันธ์รัฐเยอรมัน (German Confederation)*** การ ที่จะดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ นั่นคืออาศัย การทูตที่ฉลาดและการทหารที่เข้มแข็ง และต้องฉวยโอกาส โดยไม่คำนึงถึงหลักเกณฑ์และคุณธรรมใด ๆ

บิสมาร์คได้สร้างความสัมพันธ์อันดีกับรัสเซีย เพื่อป้องกันพรมแดนด้านตะวันออกให้ปลอดภัยจากการถูกโจมตี บิสมาร์คนำปรัสเซียเข้าสู่สงครามถึง ๓ ครั้ง เพื่อทำลาย อุปสรรคในการรวมรัฐเยอรมัน ครั้งแรก ปรัสเซียได้ร่วมกับ รัฐเยอรมันซึ่งมีออสเตรียเป็นผู้นำในการทำสงครามกับ เดนมาร์กใน ค.ศ. ๑๘๖๔ ด้วยเรื่องการแย่งสิทธิในการ ครอบครองแคว้น **ชเลสวิก (Schleswig)*** และ โฮลชไตน์ (Holstein) สงครามครั้งนี้ เดนมาร์กเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ และจำต้องลงนามในอนุสัญญาไกสไตน์ (Convention of Gastein) ใน ค.ศ. ๑๘๖๕ ตามอนุสัญญานี้ปรัสเซีย ได้บริหารแคว้นชเลสวิก และออสเตรียบริหารแคว้น โฮลชไตน์

ต่อมา บิสมาร์คกล่าวหาว่า ออสเตรียยุยงให้ชาว แคว้นโฮลชไตน์ต่อต้านปรัสเซีย เขาจึงใช้เรื่องนี้เป็นข้ออ้าง เพื่อเตรียมการทำสงครามกับออสเตรีย บิสมาร์คได้เจรจา ทางการทูตหว่านล้อมจักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ (**Napoleon III**)* แห่งฝรั่งเศสให้วางพระองค์เป็นกลาง และภาย หลังจากที่ปรัสเซียทำสัญญาเป็นพันธมิตรกับอิตาลีแล้ว บิสมาร์คก็ทำทลายอำนาจของออสเตรีย เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๖๖ ผู้แทนปรัสเซียได้เสนอต่อสมาพันธ์รัฐ เยอรมันให้ขับออสเตรียออกจากสภานี้ ออสเตรียจึงได้ตอบ

Bismarck, Otto von

ด้วยการเสนอให้รัฐเยอรมันอื่น ๆ ระดมพลต่อต้านปรัสเซีย ออสเตรียชนะด้วยคะแนน ๙ : ๖ ปรัสเซียจึงถือโอกาสนี้ ประกาศยกเลิกสมาพันธรัฐเยอรมันในวันที่ ๑๔ มิถุนายน สงครามระหว่างปรัสเซียกับออสเตรียจึงเกิดขึ้น เรียกว่า **สงครามเจ็ดสัปดาห์ (Seven Weeks' War)*** ในช่วงเวลาเพียง ๗ สัปดาห์ กองทัพปรัสเซียก็สามารถเอาชนะ กองทัพออสเตรียและพันธมิตรได้โดยเด็ดขาด เป็นเหตุให้ออสเตรียจำต้องลงนามในสนธิสัญญาปราก (**Treaty of Prague**)* ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๘๖๖ ตามสนธิสัญญาฉบับนี้ แคว้นซัลสเบิร์กและโซลชไตน์ตกอยู่ใต้การปกครองของปรัสเซียแต่บิสมาร์คไม่ได้ตั้งชื่อเรียกร้องที่รุนแรงกับออสเตรีย ทั้งนี้เพื่อป้องกันการแก้แค้นของออสเตรียในอนาคต ทั้ง ๆ ที่บิสมาร์คตระหนักดีว่านโยบายดังกล่าวจะทำให้เขาขัดแย้งกับพระเจ้าวิลเลียมที่ ๑ และฝ่ายทหาร

ผลของสงครามครั้งนี้ นอกจากออสเตรียจะถูกขับออกจากสมาพันธรัฐเยอรมันแล้ว ยังทำให้ปรัสเซียอยู่ในฐานะผู้นำรัฐเยอรมันโดยไม่มีคู่แข่ง บิสมาร์คสามารถรวมรัฐทางเหนือ ซึ่งสมัครใจรวมตัวเป็นสมาพันธรัฐเยอรมันตอนเหนือ (North German Confederation) โดยมีพระเจ้าวิลเลียมที่ ๑ ทรงเป็นประธาน และบิสมาร์คเป็นอัครมหาเสนาบดี บิสมาร์คคาดว่าปัจจัยที่จะโน้มน้าวให้รัฐเยอรมันทางใต้ยินยอมเข้าร่วมในการรวมชาตินั้น คือ ประการที่ ๑ การทำสนธิสัญญาาร่วมรุกและรับเพื่อรักษาความปลอดภัยของรัฐทั้งหมด อันจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านอื่น ๆ ประการที่ ๒ รัฐธรรมนูญของสมาพันธรัฐเยอรมันตอนเหนือ ต้องมีลักษณะที่อำนวยความสะดวกให้แก่รัฐสมาชิกในขณะที่รัฐเหล่านั้นยังสามารถดำรงความเป็นเอกเทศของตนเองไว้ และ ประการที่ ๓ คือการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน โดยบิสมาร์คได้ปรับปรุงสหภาพศุลกากร (**Zollverein**)* ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๘๖๗ เพื่อให้การดำเนินงานของสหภาพศุลกากร มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่รัฐสมาชิกมากขึ้น ทั้งนี้บิสมาร์คคาดหวังว่าผลประโยชน์ที่รัฐต่าง ๆ จะได้รับจากการเข้าร่วมในสหภาพศุลกากร จะทำให้การคัดค้านการรวมตัวกันทางการเมืองอ่อนลง และการรวมชาติก็จะทำได้ง่ายขึ้นเมื่อโอกาสที่เหมาะสมมาถึง

Bismarck, Otto von

เนื่องจากฝรั่งเศสพ่ายแพ้ทางการทูตต่อปรัสเซียหลายครั้ง และมีปัญหาการสืบราชบัลลังก์สเปนอีก ฝรั่งเศสจึงขัดแย้งกับปรัสเซียอย่างรุนแรงจนต้องประกาศสงครามกับปรัสเซียในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๗๐ การที่ฝรั่งเศสเป็นฝ่ายเริ่มสงครามนี้เอง เป็นเหตุให้รัฐเยอรมันทั้งหลายเกิดความรู้สึกชาตินิยมและร่วมมือกันรบกับฝรั่งเศส เมื่อกองทัพปรัสเซียสามารถมีชัยชนะเหนือกองทัพฝรั่งเศสใน **สงครามฝรั่งเศส-ปรัสเซีย (Franco-Prussian War** ค.ศ. ๑๘๗๐-๑๘๗๑)* อย่างเด็ดขาด จึงเกิดความภูมิใจในเชื้อชาติเยอรมันและสถานการณ์ทางการเมืองขณะนั้น ทำให้แผนการรวมรัฐเยอรมันทางใต้เป็นจักรวรรดิเยอรมันสำเร็จโดยสมบูรณ์ ต่อมา ในวันที่ ๑๘ มกราคม ค.ศ. ๑๘๗๑ พระเจ้าวิลเลียมที่ ๑ ทรงประกาศสถาปนาจักรวรรดิเยอรมันที่พระราชวังแวร์ซาย (Versailles) โดยพระองค์ทรงดำรงตำแหน่งเป็นจักรพรรดิวิลเลียมที่ ๑ และบิสมาร์คก็ได้ดำรงตำแหน่งอัครมหาเสนาบดีแห่งจักรวรรดิเยอรมันอีก ๒ เดือนต่อมา คือในวันที่ ๒๑ มีนาคม บิสมาร์คก็ได้รับการสถาปนาให้มียศเป็นเจ้าชาย (Prince) ความสำเร็จในการรวมเยอรมันครั้งนี้ ทำให้บิสมาร์คได้รับยกย่องเป็นรัฐบุรุษคนสำคัญของเยอรมนี

ตลอดทศวรรษ ๑๘๗๐ บิสมาร์คได้ปฏิรูปการบริหารภายในประเทศ เช่น ให้มีการใช้เงินตราแบบเดียวกัน จัดตั้งธนาคารชาติ และใช้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์แบบเดียวกัน แม้ว่าสภาไรค์ชตาค (**Reichstag**)* ของเยอรมนีจะมีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนโดยทั่วไป แต่บิสมาร์คก็ไม่ยินยอมให้สภาไรค์ชตาคนั้นมีอำนาจควบคุมนโยบายการบริหารประเทศ และเนื่องจากการแต่งตั้งและถอดถอนอัครมหาเสนาบดีอยู่ในพระราชอำนาจขององค์จักรพรรดิซึ่งทรงเชื่อถือความสามารถของบิสมาร์คมากกว่าผู้อื่น ดังนั้น บิสมาร์คจึงไม่ได้หวั่นเกรงที่จะบริหารประเทศโดยอิสระจากสภาไรค์ชตาค และเป็นเหตุให้เขาประสบปัญหายุ่งยากกับสภาไรค์ชตาคในระยะหลัง

เมื่อรวมประเทศได้สำเร็จแล้ว บิสมาร์คก็ได้ดำเนินนโยบายแสวงหาสันติภาพ เนื่องจากเขาเห็นว่าเยอรมนีมีอาณาเขตกว้างขวางเพียงพอแล้ว และต้องการหลีกเลี่ยงการกระทบกระทั่งระหว่างรัฐต่าง ๆ ที่อาจทำลายดุลยภาพในยุโรป เพื่อป้องกันการล้างแค้นของฝรั่งเศส บิสมาร์คได้

Bismarck, Otto von

ดำเนินนโยบายต่างประเทศที่จะให้ฝรั่งเศสต้องอยู่โดดเดี่ยวโดยไม่มีพันธมิตร เขาจัดตั้งสนธิบัตรสามจักรพรรดิ (Dreikaiserbund)* ขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๗๓ สมาชิกประกอบด้วยเยอรมนี รัสเซียและออสเตรีย-ฮังการี ต่อมา ใน ค.ศ. ๑๘๗๙ เยอรมนีได้ทำสนธิสัญญาพันธมิตรทวิภาคี (Dual Alliance)* กับออสเตรีย-ฮังการี และในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๘๒ อิตาลีก็ได้เข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับเยอรมนีและออสเตรีย-ฮังการี ด้วยการลงนามในสนธิสัญญาพันธมิตรไตรภาคี (Triple Alliance)* เมื่อสนธิบัตรสามจักรพรรดิสิ้นสุดลงใน ค.ศ. ๑๘๘๗ และไม่มี การต่ออายุอีกเพราะมีข้อขัดแย้งระหว่างรัสเซียกับออสเตรีย-ฮังการี บิสมาร์คก็ได้ทำสนธิสัญญาประกันพันธไมตรี (Reinsurance Treaty)* กับรัสเซียในปีนั้นเอง

การดำเนินนโยบายทางการทูตของบิสมาร์คนั้น สลับซับซ้อนมาก ทั้งนี้เพราะเขาต้องการควบคุมสถานการณ์ในยุโรปให้เป็นไปตามที่เขากำหนด การแข่งขันอำนาจระหว่างรัสเซียกับออสเตรีย-ฮังการีในคาบสมุทรบอลข่าน ทำให้บิสมาร์คต้องพยายามไกล่เกลี่ยพันธมิตรทั้งสอง ดังจะเห็นได้จากการที่เขาเป็นประธานในการประชุมใหญ่แห่งเบอร์ลิน ใน ค.ศ. ๑๘๗๘ แม้ว่าเหตุการณ์ครั้งนั้นจะเป็นการเปิดฐานะทางการเมืองอันสูงส่งของบิสมาร์คเพราะเขาเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างประเทศ แต่ก็ก็เป็นจุดเริ่มต้นที่รัสเซียไม่พอใจนโยบายของบิสมาร์ค

เยอรมนีเริ่มแสวงหาอาณานิคมในแอฟริกาในทศวรรษ ๑๘๘๐ จึงทำให้เกิดข้อขัดแย้งกับอังกฤษ นโยบายอันก้าวร้าวของบิสมาร์คต่อรัฐบาลอังกฤษสมัย วิลเลียม อีวาร์ด แกลดสโตน (William Ewart Gladstone ค.ศ. ๑๘๘๐-๑๘๘๕)* เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น สร้างความตึงเครียดด้านการเมืองระหว่างประเทศขึ้น อังกฤษจึงไม่ไว้วางใจบิสมาร์ค นอกจากนี้ ความเป็นนักการเมืองและนักการทูตที่มีแผนการยกย่องของบิสมาร์ค ทำให้ผู้นำของประเทศต่างๆ ในยุโรปประวางท่าทีของเขา ดังนั้น แม้ว่าบิสมาร์คจะเป็นรัฐบุรุษที่โดดเด่นมากที่สุดของยุโรปในขณะนั้น แต่เขาก็ประสบปัญหาหลายด้านในการดำเนินนโยบาย

ความล้มเหลวในการบริหารภายในประเทศของบิสมาร์คที่เด่นชัด คือ ข้อขัดแย้งกับพวกคาทอลิกในเรื่องการรณรงค์ทางวัฒนธรรม (Kulturkampf)* มาตรการ

Bismarck, Otto von

ลงโทษพวกบาทหลวงที่ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของรัฐกลับ ทำให้คนส่วนใหญ่เห็นใจฝ่ายศาสนจักร การที่บิสมาร์คต่อต้านพวกคาทอลิกในทศวรรษ ๑๘๗๐ และพวกสังคมนิยมในทศวรรษ ๑๘๘๐ อย่างรุนแรงนั้น เป็นเหตุให้พรรคเซนเตอร์ (Centre Party)* และพรรคสังคมนิยมแห่งเยอรมันเป็นปฏิปักษ์กับเขา ต่อมาใน ค.ศ. ๑๘๗๙ พรรคเสรีนิยมได้เลิกสนับสนุนบิสมาร์คเมื่อเขาใช้นโยบายคุ้มครองการค้าแทนระบบการค้าแบบเสรี

เพื่อบั่นทอนอิทธิพลของพวกสังคมนิยมที่ทวีมากขึ้นในทศวรรษ ๑๘๘๐ บิสมาร์คจึงสร้างระบบสวัสดิการสังคมแก่ผู้ใช้แรงงาน เช่น การให้ประกันอุบัติเหตุ ประกันการเจ็บป่วยและวัยชรา นับเป็นรัฐบุรุษคนแรกของยุโรปที่สร้างระบบสวัสดิการสังคมขึ้น อย่างไรก็ตาม นโยบายต่อต้านพวกสังคมนิยมของเขาก็ถูกโจมตีมากขึ้น ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๘๘๙ บิสมาร์คได้เสนอร่างกฎหมายต่อต้านพวกสังคมนิยม (Anti-Socialist Bill) ต่อสภาไรชส์ตาค แต่ในวันที่ ๒๕ มกราคม ค.ศ. ๑๘๙๐ ร่างกฎหมายดังกล่าวแพ้คะแนนเสียงในสภาไรชส์ตาค และในการเลือกตั้งในเดือนกุมภาพันธ์ปีเดียวกันบิสมาร์คก็พ่ายแพ้ อีก เมื่อพรรคการเมืองที่ต่อต้านเขา ๓ พรรค คือ พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย พรรคเซนเตอร์ และพรรคเสรีนิยมฝ่ายซ้าย รวมพลังกัน และสามารถคุมเสียงข้างมากในสภาไรชส์ตาคได้โดยเด็ดขาด

จักรพรรดิวิลเลียมที่ ๒

Björkö, Treaty of

ในภาวะการณ์เช่นนี้ จักรพรรดิวิลเลียมที่ ๒ (William II) ครองราชย์ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๘๘๘* ทรงมีข้อขัดแย้งในการดำเนินนโยบายทั้งภายในและภายนอกประเทศกับบิสมาร์คอยู่แล้ว จึงทรงบีบบังคับให้บิสมาร์คลาออกจากตำแหน่ง และในวันที่ ๒๐ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๙๐ บิสมาร์คก็ได้ลาออกจากตำแหน่งอัครมหาเสนาบดีแห่งจักรวรรดิเยอรมัน

ในบั้นปลายชีวิต บิสมาร์คใช้เวลาเขียนบันทึกความทรงจำ แต่เพราะไม่สามารถควบคุมความคิดให้แน่นแนบบันทึกของเขาจึงขาดความสมบูรณ์ เขาได้วิจารณ์การดำเนินนโยบายการปกครองประเทศของจักรพรรดิวิลเลียมที่ ๒ อยู่เสมอและเมื่อภรรยาของเขาถึงแก่กรรมใน ค.ศ. ๑๘๙๔ บิสมาร์คก็ใช้ชีวิตอย่างเหินห่างและขมขื่นแม้ว่าชาวเยอรมันจะตระหนักถึงความเป็นรัฐบุรุษที่ยิ่งใหญ่ของเขา แต่ก็ไม่มี การเรียกร้อยอย่างจริงจึงให้เขาคืนสู่ตำแหน่ง

เจ้าชายออกโท ฟอน บิสมาร์คถึงแก่กรรมที่เมืองฟรีดริชส์รู (Friedrichsruh) เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๙๘ ขณะอายุ ๘๓ ปี.

(สมใจ ไพโรจน์ธีระรัชต์)

Björkö, Treaty of : สนธิสัญญาเบอร์เกอ

สนธิสัญญาเบอร์เกอคือสนธิสัญญาที่จักรพรรดิวิลเลียมที่ ๒ (William II)* แห่งเยอรมนีและซาร์-นิโคลัสที่ ๒ (Nicholas II)* แห่งรัสเซียทรงลงพระนามเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๐๕ ระหว่างที่ทั้ง ๒ พระองค์ทรงแลกเปลี่ยนการเยี่ยมเยียนขณะที่เรือที่ประทับของแต่ละฝ่ายจอดทอดสมออยู่ที่ชายฝั่งเบอร์เกอในอ่าวฟินแลนด์ (Gulf of Finland) โดยคู่สัญญาตกลงกันว่า ถ้าประเทศใดประเทศหนึ่งถูกมหาอำนาจยุโรปโจมตี อีกประเทศหนึ่งจะเข้าช่วยเหลือทางการทหาร

Blair, Anthony Charles Lynton

สนธิสัญญานี้ถูกต่อต้านจากรัฐบาลของทั้ง ๒ ประเทศ อัครมหาเสนาบดีเจ้าชายแบร์นฮาร์ด ฟอน บือโลว์ (Bernhard Fürst von Bülow)* ของเยอรมนีโจมตีว่า เป็นเงื่อนไขที่เสี่ยงเนื่องจากขณะนั้นมีการแข่งอำนาจกันระหว่างรัสเซียกับอังกฤษในเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก เขายังขัดเคืองที่จักรพรรดิวิลเลียมที่ ๒ ทรงทำสนธิสัญญาด้วยพระองค์เอง ส่วนด้านรัสเซียนั้นกระทรวงการต่างประเทศของรัสเซียได้ต่อต้านสนธิสัญญานี้ เพราะรัสเซียเป็นพันธมิตรกับฝรั่งเศส ทั้งยังต้องพึ่งฝรั่งเศสด้านการเงินอีกด้วย ความตึงเครียดระหว่างฝรั่งเศสกับเยอรมนีอันเกิดจากวิกฤตการณ์โมร็อกโก (The Moroccan Crisis ค.ศ. ๑๙๐๕) ทำให้รัสเซียไม่ปรารถนาที่จะทำสนธิสัญญาที่มีลักษณะเช่นนี้ สนธิสัญญานี้จึงถูกยกเลิกไปเมื่อซาร์นิโคลัสที่ ๒ ทรงทราบถึงจักรพรรดิวิลเลียมที่ ๒ ว่ารัสเซียไม่สามารถช่วยเหลือเยอรมนีในการต่อต้านฝรั่งเศสได้

ความล้มเหลวของจักรพรรดิวิลเลียมที่ ๒ ในการทำสนธิสัญญานี้ นอกจากเป็นความพยายามของพระองค์ที่จะทำลายความเป็นพันธมิตรระหว่างฝรั่งเศสกับรัสเซียแล้วยังสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการทูตและการรวมกลุ่มพันธมิตรซึ่งพัฒนาขึ้นในระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๑ (First World War)*

(สมใจ ไพโรจน์ธีระรัชต์)

Blair, Anthony Charles Lynton (1953-) : นายแอนโทนี ชาร์ลส์ ลินตัน แบลร์ (พ.ศ. ๒๕๓๖-)

แอนโทนี ชาร์ลส์ ลินตัน แบลร์ หรือโทนี่ แบลร์เป็นนายกรัฐมนตรีอังกฤษจากพรรคแรงงาน (Labour Party)* เขาเป็นสมาชิกสภาสามัญซึ่งได้รับเลือกเป็นหัวหน้าพรรคใน ค.ศ. ๑๙๙๔ และนำพรรคเข้าสู่การเลือกตั้งทั่วไปในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๙๗ โดยสามารถได้จำนวนที่นั่งในสภามากกว่าพรรคอนุรักษนิยม (Conservative Party)* หรือพรรคทอริซึ่งเป็นรัฐบาลอยู่อย่างท่วมท้น ชัยชนะอย่างเด็ดขาดทำให้แบลร์ซึ่งมีอายุ ๔๓ ปีได้

Blair, Anthony Charles Lynton

ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นับเป็นการเปิดยุคใหม่
ของอังกฤษที่มีผู้นำรัฐบาลอยู่ในวัยหนุ่ม อีกทั้งเป็นการ
กลับคืนเวทีของพรรคแรงงานหลังจากที่พรรคอนุรักษนิยม
ได้ลี้ภัยจัดตั้งรัฐบาลมาโดยตลอดตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ค.ศ.
๑๙๗๙ มูลเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง
ครั้งนี้ก็เพราะชาวอังกฤษเบื่อหน่ายพรรคอนุรักษนิยมและ
ต้องการนโยบายใหม่ทั้งภายในและต่างประเทศเพื่อชีวิต
ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเพื่อให้อังกฤษเพิ่มบทบาทผู้นำใน
สหภาพยุโรป (European Union - EU)* เหมือนดังที่
แบลร์เคยกล่าวไว้ในการรณรงค์หาเสียง

โทนี แบลร์เกิดเมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๕๓
ที่นครเอดินบะระ (Edinburgh) สกอตแลนด์ เป็นบุตรชาย
คนที่ ๒ ของเลโอ ชาลส์ ลินตัน แบลร์ (Leo Charles Lynton
Blair) กับเฮเซล เอลิซาเบท โรซาลีน แมกเลย์ (Hazel
Elizabeth Rosaleen Mclay) บุตรสาวบุญธรรมของพ่อค้า
ขายเนื้อ ส่วนเลโอก็เป็นบุตรบุญธรรมของกรรมกรผู้ต่อเรือ
บิดามารดาที่แท้จริงของเลโอเป็นนักแสดงและนักเต้นรำ
ตามโรงละครเพลง เลโอเคยเป็นเลขาธิการของสันนิบาต
เยาวชนคอมมิวนิสต์แห่งสกอตแลนด์ (Scottish Young Com-
munist League) แต่ต่อมาเปลี่ยนเป็นสมาชิกที่แข็งขันของ
พรรคอนุรักษนิยมเมื่อเขาเป็นอาจารย์สอนวิชากฎหมาย
และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพทนายความ
ด้วยในขณะเดียวกัน หลังจากที่โทนี แบลร์เกิดได้ไม่นาน
บิดามารดาก็พาเขาและบิลล์ (Bill) พี่ชายไปพำนักช่วงสั้น ๆ
ที่นครกลาสโกว์ (Glasgow) ก่อนจะโยกย้ายไปในกลาง
ทศวรรษ ๑๙๕๐ ไปอยู่ที่เมืองแอดิเลด (Adelaide) ประเทศ
ออสเตรเลียเป็นเวลาถึง ๓ ปี จากนั้นได้อพยพกลับมา
อังกฤษพร้อมด้วยสมาชิกภรรยาสุดของครอบครัวคือ ซาราห์
(Sarah) น้องสาวของแบลร์มาอยู่ที่เมืองเดอรัม (Durham)
ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ

โทนี แบลร์ได้เข้าเรียนที่โรงเรียนโคริสเตอร์ (Chor-
risters) ซึ่งเป็นโรงเรียนของโบสถ์แห่งเดอรัม จากนั้นได้เข้า
โรงเรียนประจำที่เฟตส์คอลเลจ (Fettes College) ในนคร
เอดินบะระซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนที่มีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่ง
ของสกอตแลนด์ แบลร์เป็นนักเรียนเด่นคนหนึ่งเพราะเป็นทั้ง

Blair, Anthony Charles Lynton

นักแสดงละครเวที นักกีฬา (บาสเกตบอล และรักบี้) และ
เป็นหัวหน้าทีมคริกเก็ต เมื่อจบจากเฟตส์คอลเลจใน ค.ศ.
๑๙๗๑ เขาก็ไปแสวงหาประสบการณ์ชีวิตในกรุงลอนดอน
และเป็นบริกรในบาร์และทำงานบริษัทประกันแห่งหนึ่งใน
กรุงปารีสเป็นเวลา ๑ ปี จากนั้นจึงเข้าเรียนวิชากฎหมายที่
เซนต์จอนส์คอลเลจ (St. John's College) มหาวิทยาลัย
ออกซฟอร์ด ในที่สุดท้ายของชีวิตนักศึกษาถึงแม้แบลร์จะ
คร่ำครวญกับการเรียน แต่ความเป็นผู้มีบุคลิกที่ร่าเริง มี
มนุษยสัมพันธ์ดี แบลร์ก็ร่วมแสดงละครของมหาวิทยาลัย
ล้อการเมืองอังกฤษ และก็ได้สมัครเป็นสมาชิกพรรค
แรงงานซึ่งขณะนั้นมี ฮาโรลด์ วิลสัน (Harold Wilson) เป็น
หัวหน้า

เมื่อจบการศึกษาจากเซนต์จอนส์คอลเลจได้เพียง
๒ อาทิตย์ มารดาก็เสียชีวิต การสูญเสียมารดาทำให้เขา
เริ่มตระหนักว่าต้องวางแผนชีวิตอย่างจริงจังแล้ว เขาจึงขอ
ฝึกงานกับอะเล็กซานเดอร์ เออร์ไวน์ (Alexander Irvine)^๑
นักกฎหมายใหญ่ซึ่งเป็นที่ปรึกษากฎหมายของ**สมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบทที่ ๒ (Elizabeth II)*** แบลร์
ใช้วาทศิลป์จนเออร์ไวน์ใจอ่อนยอมรับให้เข้าฝึกงานที่
สำนักงานกฎหมายของเขาทั้ง ๆ ที่ได้เชอรี บูท (Cherie Booth)
บัณฑิตเกียรตินิยมสาขากฎหมายจาก London School of
Economics ไว้ก่อนแล้ว เธอเป็นบุตรสาวของโทนี บูท (Tony
Booth) นักแสดงโทรทัศน์ชื่อดังของอังกฤษ ใน ค.ศ. ๑๙๗๖
แบลร์เข้าเรียนหลักสูตรเนติบัณฑิตที่สำนักลิงคอล์น
(Lincoln's Inn) ด้วย เนื่องจากสำนักงานกฎหมายของเออร์ไวน์
จะรับทนายประจำการได้เพียงคนเดียวเท่านั้น เมื่อจบการ
ฝึกงานแล้ว ปรากฏว่าแบลร์ชนะเชอรี บูท และได้รับบรรจุ
เป็นนักกฎหมายประจำใน ค.ศ. ๑๙๗๗ ส่วนเชอรี บูทได้
ตกลงรับข้อเสนอบริษัทสำนักงานกฎหมายอื่น อย่างไรก็ตาม
การแข่งขันในอาชีพมิได้ทำลายความสัมพันธ์อันดีที่ก่อ
ตัวขึ้นในช่วงของการฝึกงาน แบลร์และเชอรีได้สมรสกันเมื่อ
วันที่ ๒๙ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๘๐ และต่อมามีบุตรด้วยกัน เป็น
ชาย ๒ คน หญิง ๑ คน คือ ยวน (Euan) นิโคลัส (Nicholas)
และแคทริน (Kathryn) แบลร์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้าน
กฎหมายเกี่ยวกับการว่าจ้างงานและกฎหมายอุตสาหกรรม
ได้ประกอบอาชีพทนายความจนถึง ค.ศ. ๑๙๘๓

^๑ เมื่อแบลร์ได้จัดตั้งคณะรัฐมนตรีชุดแรกใน ค.ศ. ๑๙๙๗ เออร์ไวน์ได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

Blair, Anthony Charles Lynton

แอนโทนี ชาลส์ ลินตัน แบลร์

การทำงานที่สำนักงานกฎหมายทำให้แบลร์ได้รู้จักสมาชิกพรรคแรงงานหลายคน แม้เขาจะเป็นสมาชิกของพรรคนี้แต่เขาก็ไม่ประทับใจในตัวอดีตนายกรัฐมนตรีจากพรรคแรงงานคนใด ไม่ว่าจะเป็นฮาโรลด์ วิลสัน หรือ เจมส์ คัลลาแฮน (James Callaghan ค.ศ. ๑๙๗๖-๑๙๗๙) เพราะในช่วงที่พรรคแรงงานเป็นรัฐบาลนี้มีการนัดหยุดงานของสหภาพแรงงานบ่อยครั้ง โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาวของ ค.ศ. ๑๙๗๘ ทำให้ประชาชนเดือดร้อนมาก และเรียกช่วงเวลานี้ว่า ฤดูหนาวแห่งความวุ่นวาย (Winter of Discontent) การที่รัฐบาลพรรคแรงงานไม่สามารถแก้ปัญหานี้ได้ จึงทำให้พรรคอนุรักษนิยมได้สิทธิ์จัดตั้งรัฐบาลใน ค.ศ. ๑๙๗๙ โดยมีมาร์กาเรต แทตเชอร์ (Margaret Thatcher)* เป็นผู้นำ อย่างไรก็ตาม แบลร์ก็ยังคงไม่ย้ายพรรค และใน ค.ศ. ๑๙๘๒ ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งซ่อมในเขตบิคอนส์ฟีลด์ (Beaconsfield) ซึ่งเป็นเขตคะแนนเสียงของพรรคอนุรักษนิยม ขณะนั้นเป็นช่วงที่อังกฤษกำลังติดพันกับสงครามหมู่เกาะฟอล์กแลนด์ (Falkland Islands War 1982)* กับอาร์เจนตินาอยู่ ภารกิจของแบลร์ก็ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งนี้ด้วยเช่นกัน ทั้งคู่ไม่ประสบความสำเร็จ เซอร์ แบลร์จึงตัดสินใจหันหลังให้แก่อชีพการเมือง และมุ่งมั่นงานทางด้านกฎหมายอย่างเดียวจนประสบความสำเร็จ

Blair, Anthony Charles Lynton

สำเร็จอย่างมากในเวลาต่อมา ต้น ค.ศ. ๑๙๙๗ เธอได้รับยกย่องจากผู้ร่วมอาชีพให้เป็นนักกฎหมายแห่งปี (Legal Personality of the Year) ซึ่งนับเป็นนักกฎหมายสตรีคนแรกที่ได้รับการยกย่องดังกล่าว และเซอร์ แบลร์ยังเป็นที่ปรึกษากฎหมายในสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบทที่ ๒ ด้วย ส่วนโทนี แบลร์ คงมุ่งมั่นที่จะเดินบนเส้นทางทางการเมืองให้สำเร็จสมกับที่บิดาเคยหวังไว้ กล่าวคือเมื่อแบลร์อายุ ๑๐ ปี บิดาเกิดเป็นอัมพาตระหว่างรณรงค์หาเสียงรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาสามัญในสังกัดพรรคอนุรักษนิยมจนพุดไม่ได้เป็นเวลา ๓ ปี เมื่อเป็นเช่นนี้ เลโอ แบลร์จึงมุ่งความใฝ่ฝันทางการเมืองมายังลูก โทนี แบลร์จึงไม่ย่อภาคให้ความหวังของพ่อสูญสลายลงอีก

ใน ค.ศ. ๑๙๘๓ สหภาพการขนส่งก็ได้ส่งแบลร์เข้าสมัครรับเลือกตั้งในเขตเซดจ์ฟีลด์ (Sedgefield) ซึ่งเป็นเขตเหมืองแร่ของมณฑลเดอรัม ไม่ไกลจากเขตที่เขาเติบโตมากนัก และแบลร์ก็ประสบความสำเร็จในครั้งนี้ เขาเป็นสมาชิกสภาสามัญของเขตนี้ติดต่อกันจนได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แบลร์มีความผูกพันใกล้ชิดกับผู้คนในเขตเลือกตั้งแห่งนี้ทั้ง ๆ ที่พำนักในกรุงลอนดอนตลอดมา

โทนี แบลร์ และครอบครัว

Blair, Anthony Charles Lynton

ผลการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ. ๑๙๙๓ นั้น แอทเชอร์ก็ได้ชัยชนะจัดตั้งรัฐบาลอีก แบลร์จึงเป็นสมาชิกของพรรคฝ่ายค้าน หัวหน้าพรรคแรงงานขณะนั้นคือ นีล คินน็อก (Neil Kinnock) ได้สนับสนุนให้แบลร์เป็นสมาชิกแถวหน้าของพรรคภายในระยะเวลาเพียง ๗ เดือนเท่านั้น หลังจากที่แบลร์ ได้รับเลือกเข้าสภา ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๙๔-๑๙๙๗ แบลร์ทำหน้าที่เป็นโฆษกของพรรคฝ่ายค้านด้านการคลังและเศรษฐกิจ ใน ค.ศ. ๑๙๙๘ เขาก็ได้รับเลือกจากสมาชิกพรรคแรงงานให้อยู่ในคณะรัฐมนตรีเงา ซึ่งมีรัฐมนตรีอยู่ ๑๕ คน แบลร์เป็นรัฐมนตรีเงาด้านพลังงานซึ่งมีอุดมการณ์ต่อต้านการโอนกิจการสาธารณูปโภคด้านไฟฟ้าให้เอกชนดำเนินการ ในปีต่อมาเขาเปลี่ยนไปรับหน้าที่รัฐมนตรีเงาด้านการว่างงาน ระหว่างการศึกษาด้านนี้ แบลร์กล้าประกาศซึ่งดูเหมือนท้าทายสหภาพแรงงานซึ่งเปรียบเสมือนอุ้งมือของพรรคแรงงานว่าสหภาพแรงงานจะไม่ได้รับการปกป้องจากพรรคแรงงานเป็นอันขาดหากทำผิดกฎหมาย และการที่สหภาพแรงงานบังคับให้ผู้ใช้แรงงานต้องเป็นสมาชิกสหภาพนั้นเป็นการขัดกับอุดมการณ์ของพรรคแรงงานซึ่งสนับสนุนสิทธิของปัจเจกชน ความกล้าหาญท้าทายสหภาพแรงงานครั้งนี้เป็นที่ถูกใจนีก คินน็อกหัวหน้าพรรคมาก ในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๙๒ แบลร์ก็ได้รับแต่งตั้งให้อยู่ในคณะกรรมการบริหารของพรรคแรงงานและทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการการชดเชยปฏิรูปการปกครอง เขาเสนอให้พรรคมีนโยบายประนีประนอมกับสหภาพยุโรปมากขึ้น และให้สร้างสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นกับรัฐบาลของประธานาธิบดีบิลล์ คลินตัน (Bill Clinton) แห่งสหรัฐอเมริกาด้วย

ก่อนการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ. ๑๙๙๒ ผลสำรวจความคิดเห็นของชาวอังกฤษระบุว่าพรรคแรงงานมีคะแนนนำพรรคอนุรักษนิยม แต่ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคแรงงานกลับเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ นีล คินน็อกจึงลาออกจากหัวหน้าพรรค จอห์น สมิท (John Smith) ขึ้นดำรงตำแหน่งแทน สมิทแต่งตั้งให้แบลร์เป็นรัฐมนตรีเงาด้านมหาดไทยซึ่งแบลร์ก็แสดงทัศนะเกี่ยวกับการรักษาความสงบในประเทศอย่างชัดเจนอีกเหมือนกับที่เคยแสดงทัศนะด้านสหภาพแรงงาน กล่าวคือ ในการประชุมใหญ่ของพรรคแบลร์กล่าวว่าสังคมอังกฤษที่ประชาชนสิ้นหวังที่จะทำให้

Blair, Anthony Charles Lynton

ชีวิตของพวกเขาดีขึ้นได้ก็จะกลายเป็นแหล่งที่ดีในการเพาะเชื้อของอาชญากรรมอย่างแน่นอน สังคมอังกฤษกำลังเสื่อมโทรมเพราะพรรคอนุรักษนิยมอ่อนด้อยในการบริหารงานด้านนี้ ดังนั้น พรรคแรงงานจะเอาจริงกับปัญหาอาชญากรรมและเอาจริงกับสาเหตุของอาชญากรรม (Tough on crime, Tough on the causes of crime) โดยปรกติที่ผ่านมา พรรคแรงงานไม่เคยเน้นเรื่องการปราบปรามอาชญากรรมมาก่อนเลย ในขณะที่พรรคอนุรักษนิยมใช้เรื่องนี้เป็นประเด็นหาเสียงมาโดยตลอด

ในวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๙๔ จอห์น สมิท หัวหน้าพรรคแรงงานเกิดเสียชีวิตกะทันหันด้วยอาการหัวใจวาย พรรคแรงงานจึงต้องเลือกหัวหน้าพรรคคนใหม่เมื่อกอร์ดอน บราวน์ (Gordon Brown) เพื่อนสนิทและคู่แข่งของแบลร์ถอนตัว จึงเหลือแบลร์แข่งกับมาร์กาเรต เบกเกตต์ (Margaret Beckett) ผู้รักษาการหัวหน้าพรรคและจอห์น เพรสส์คอตต์ (John Prescott) แบลร์ได้รับเสียงสนับสนุนจากทั้งสมาชิกพรรค สมาชิกสภาสามัญของพรรค และผู้นำสหภาพแรงงานต่าง ๆ แบลร์จึงได้รับเลือกเป็นหัวหน้าพรรคในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๙๔ เขาได้ให้เพรสส์คอตต์เป็นรองหัวหน้าพรรค นอกจากนั้น แบลร์ยังได้รับแต่งตั้งเป็นองคมนตรีด้วย

ในการประชุมใหญ่ของพรรคแรงงานในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๙๔ แบลร์ได้ขึ้นปราศรัยในฐานะหัวหน้าพรรคเป็นครั้งแรก คำปราศรัยของเขาแสดงอย่างชัดเจนว่าเขาต้องการเปลี่ยนโฉมหน้าของพรรคแรงงาน แบลร์ประกาศให้สาธารณชนรับรู้เจตจำนงของเขาด้วยคำขวัญว่า “พรรคแรงงานใหม่ อังกฤษใหม่” (New Labour, New Britain) ในการประชุมนี้เขาเสนอให้แก้ไขธรรมนูญพรรคโดยเฉพาะการตัดพรรคที่ ๔ ว่าด้วยการกระจายความมั่งคั่งของชาติที่เขียนเป็นปรัชญาหลักของพรรคมาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๑๘ ซึ่งแสดงจุดยืนของพรรคที่ต่อสู้เพื่อผู้ใช้แรงงาน แบลร์เสนอว่าการตัดข้อหรือยึดถือปรัชญาดังกล่าวทำให้พรรคแรงงานไม่ประสบความสำเร็จทางการเมือง ภาพของพรรคแรงงานที่ติดอยู่ในใจผู้คนคือ สังคมนิยมและสหภาพแรงงาน ซึ่งไม่อาจเรียกเสียงสนับสนุนจากชนชั้นกลางของอังกฤษได้ ดังนั้น พรรคแรงงานไม่ควรยึดติดกับ

Blair, Anthony Charles Lynton

วรรคนี้ ควรเป็นพรรคที่ชาวอังกฤษส่วนใหญ่สามารถสนับสนุนได้ด้วยความสบายใจ ไม่ต้องระแวงกับกลิ่นอายของสังคมนิยม ข้อเสนอของแบลร์แพ้อย่างเฉียดฉิว คือร้อยละ ๔๙.๑ : ๕๐.๙ แต่เขาก็ยังไม่ละความพยายาม ในการประชุมพิเศษของพรรคในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๙๕ แบลร์ก็ให้สมาชิกพรรคพิจารณาเรื่องวรรค ๔ นี้ใหม่ ผลคือ ข้อเสนอของเขาชนะ ร้อยละ ๖๗ : ๓๓

ในกลาง ค.ศ. ๑๙๙๕ แบลร์ก็สามารถโน้มน้าวให้สมาชิกพรรคคล้อยตามเขาในการปรับอุดมการณ์ของพรรคแรงงานให้ดึงดูดใจชาวอังกฤษมากขึ้นโดยไม่เน้นผู้ใช้แรงงานโดยเฉพาะเหมือนเมื่อก่อนอีกต่อไป การเปลี่ยนแปลงนี้แบลร์ดำเนินการโดยอาศัยการผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมพรรค ดังนั้น หลักการดั้งเดิมของพรรคแรงงานที่สืบต่อกันมานานเกี่ยวกับการสร้างรัฐสวัสดิการ การกระจายรายได้ การกำจัดปัญหาการว่างงานและการลดอาชุนิวเคลียร์ฝ่ายเดียว ก็เปลี่ยนไปยึดหลักทุนนิยม เสรีนิยม การเปิดตลาดเสรีแต่ควบคุมเงินเฟ้อ และดูแลงบประมาณให้สมดุล และการสนับสนุนสหภาพยุโรป หรืออีกนัยหนึ่งพรรคแรงงานต้องการเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐเป็นระบบเศรษฐกิจที่ให้ประชาชนมีโอกาสมากขึ้น ซึ่งแบลร์เชื่อว่าสังคมจะได้รับประโยชน์ถ้าบุคคลมีอิสระและทางเลือกมากขึ้นในการดำรงชีพ ในเรื่องระบบสวัสดิการของรัฐนั้น แบลร์ต้องการยกเครื่องระบบนี้โดยเฉพาะด้านการจ่ายเงินประกันสังคม เงินบำนาญ และการให้บริการสุขภาพของรัฐแทนที่จะถือคติเดิมที่ให้พลเมืองช่วยเหลือกันในการจุนเจือคนจน และคนที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ กลายเป็นว่ารัฐจะกำกับให้ประชาชนมีการอดออมโดยผ่านโครงการต่าง ๆ ที่เอกชนดำเนินการเพื่อสร้างหลักประกันสำหรับชีวิตหลังเกษียณ หรือยามเกิดความจำเป็นในการครองชีพ ส่วนเรื่องสหภาพยุโรปนั้น แบลร์ต้องการให้อังกฤษเพิ่มบทบาทในองค์กรนี้และเข้าไปเป็นหนึ่งในแกนนำของประเทศสมาชิก ซึ่งพรรคแรงงานก็ได้พิสูจน์ให้เห็นความตั้งใจด้วยการส่งผู้สมัครของพรรคเข้านั่งในรัฐสภายุโรปได้มากกว่าพรรคอนุรักษนิยมตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๙๕

ในการประชุมพรรคที่เมืองไบรตัน (Brighton) ใน ค.ศ. ๑๙๙๕ แบลร์เสนอว่าพรรคแรงงานจะสนับสนุนให้มีการเชื่อมทางด่วนข้อมูลเข้ากับโรงเรียนและห้องสมุด

Blair, Anthony Charles Lynton

ทั่วประเทศเพื่อให้พลเมืองอังกฤษสามารถแข่งขันกับชาติอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งให้สัญญาว่าถ้าพรรคแรงงานได้บริหารประเทศจะเน้นเรื่องการศึกษาเพื่อให้เยาวชนอังกฤษได้รับการศึกษาดีขึ้น จะจัดให้มีสถานดูแลเด็กเล็ก (nursery school) ให้มากขึ้นและลดจำนวนนักเรียนในห้องลงเพื่อให้ครูดูแลเด็กได้ใกล้ชิดมากขึ้นการเรียนการสอนจะได้มีคุณภาพขึ้นซึ่งจะเป็นผลดีแก่เด็ก ๆ

ปรากฏว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลทั่วประเทศใน ค.ศ. ๑๙๙๕ ผู้สมัครของพรรคแรงงานสามารถครองที่นั่งได้เกือบทั้งหมด โดยประสพชัยชนะใน ๒๕๐ เมือง จากทั้งหมด ๒๕๘ เมือง แสดงให้เห็นว่านโยบายใหม่ของพรรคแรงงานที่แบลร์พยายามสื่อกับชาวอังกฤษนั้นได้ผลดี จนสามารถชนะใจผู้ออกเสียงเลือกตั้งในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๙๖ มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาส่วนท้องถิ่น พรรคอนุรักษนิยมซึ่งเป็นพรรครัฐบาลก็พ่ายแพ้ไปอีก โดยได้ที่นั่งเพียง ร้อยละ ๒๘ ขณะที่พรรคแรงงานได้ร้อยละ ๔๔ บางคนวิจารณ์ว่าที่พรรคอนุรักษนิยมพ่ายแพ้ครั้งนี้เพราะจอห์น เมเจอร์ (John Major)* หัวหน้าพรรคเดินแคมเปญผิดเมื่อเกิดข่าวเรื่องโรควัวบ้าระบาดในอังกฤษจนสหภาพยุโรประงับการนำเข้าเนื้อวัวอังกฤษ คะแนนนิยมในพรรคอนุรักษนิยมจึงลดลง จากการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ. ๑๙๙๒ ที่พรรคอนุรักษนิยมนำพรรคแรงงานอยู่ ๒๑ ที่นั่งนั้น ครั้นใน ค.ศ. ๑๙๙๖ พรรคแรงงานก็มีที่นั่งในสภาสามัญน้อยกว่าพรรคอนุรักษนิยมเพียงที่เดียวเท่านั้น

ก่อนการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๑ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๙๗ แม้ว่าพรรคแรงงานจะมีคะแนนนำพรรคอนุรักษนิยมจากการสำรวจคะแนนเสียงประชาชนแทบทุกครั้ง แต่แบลร์ก็ไม่เคยแสดงความมั่นใจหรือโอ้อวดว่าจะได้ชัยชนะ เขามักทำที่ถ่อมตนอยู่ตลอดเวลา และตำหนิสมาชิกพรรคที่เปลอแสดงอาการมั่นใจ ทั้งนี้เป็นเพราะการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ. ๑๙๙๒ ได้ให้บทเรียนแก่พรรคแรงงานแล้วว่าเสียงจากการสำรวจอาจไม่เป็นจริง และครั้งนั้นจอห์น เมเจอร์ก็ได้จัดตั้งรัฐบาลต่อไป แต่นอกจากเหตุผลนั้นแล้ว แบลร์มีบุคลิกที่มักจะแสดงตนอ่อนน้อม เขาเรียกร้องให้เพื่อนร่วมพรรคระลึกไว้เสมอว่า “เราไม่ใช่ นาย ประชาชนต่างหากที่เป็นนาย เราเป็นเพียงผู้รับใช้ประชาชน ถ้าลืมนั่นแล้ว ไม่เข้า

Blair, Anthony Charles Lynton

ประชาชนก็คงจะแสดงให้เห็นว่า ผู้ลงคะแนนเคยให้อะไร เราได้ ก็จะไม่เอาสิ่งนั้นคืนไปได้เช่นกัน” อย่างไรก็ตาม แบลร์พร้อมที่จะแสดงความกล้าหาญในการแสดงความคิดเห็น การกำหนดนโยบายและการพร้อมเป็นผู้นำอังกฤษเข้าสู่ยุคใหม่

เมื่อมีการประกาศผลการเลือกตั้ง พรรคแรงงานได้คะแนนเสียงจากชาวอังกฤษมากอย่างไม่เคยได้รับมาก่อน แบลร์ยังคงเป็นสมาชิกสภาสามัญจากเขตเซดจ์ฟิลด์ ส่วนสมาชิกพรรคได้รับเลือกตั้งถึง ๔๑๙ คน จากจำนวนสมาชิกสามัญทั้งหมด ๖๕๙ คน สมาชิกพรรคอนุรักษนิยม ได้รับเลือกเพียง ๑๖๕ คน โทนี แบลร์จึงกลายเป็นนายกรัฐมนตรีจากพรรคแรงงานหลังจากที่พรรคนี้เสียโอกาสจัดตั้งรัฐบาลไปถึง ๑๘ ปี และเป็นนายกรัฐมนตรีที่หนุ่มที่สุดนับแต่สมัยลอร์ดลิเวอร์พูล (Lord Liverpool) ใน ค.ศ. ๑๘๑๒ เป็นต้นมา ทั้งเป็นครั้งแรกเช่นกันที่มีสตรีจำนวนมากเข้านั่งในรัฐสภาซึ่งถือกันว่าเป็นสโมสรของบุรุษมานาน โดยมีสมาชิกสภาสามัญสตรีจากพรรคแรงงานถึง ๑๐๑ คน

ในที่สุดดาวรุ่งพุ่งแรงของพรรคแรงงานที่จรัสแสงมาตั้งแต่เริ่มทศวรรษ ๑๙๙๐ ในการกล้าเสนอความคิดใหม่ ๆ ที่ค้านกับอุดมการณ์เดิมที่พรรคแรงงานยึดมั่นมาตลอด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเปิดตลาดเสรี การใช้ระบบทุนนิยม และการยกเครื่องระบบสวัสดิการสังคม และการเปิดโอกาสให้เอกชนประกอบธุรกิจสาธารณูปโภค ก็ได้ทำให้ภาพลักษณ์ของพรรคแรงงานที่มีเงาของลัทธิสังคมนิยมหลอนอยู่นั้นเลือนหายไป พรรคแรงงานไม่มีลักษณะเป็นพรรคฝ่ายซ้ายต่อไปอีก จอห์น เมเจอร์ อดีตนายกรัฐมนตรีของพรรคอนุรักษนิยมที่เสียเก้าอี้ให้แก่บลาร์ยังอดไม่ได้ที่จะเอ่ยว่าพรรคแรงงานใหม่ของบลาร์นั้นจริง ๆ แล้วก็เหมือนกับพรรคอนุรักษนิยม แบลร์เองก็ยอมรับว่าเขาต้องการให้ทางเลือกใหม่แก่ประชาชน เขาต้องการสร้างพรรคที่เป็นของชาวอังกฤษทุกกลุ่ม ทุกระดับชั้น ไม่ได้ต้องการอยู่ซ้ายสุดหรือขวาสุด มีผู้ถึงกับตั้งข้อสังเกตว่าอุดมการณ์ทางการเมืองของบลาร์อาจจะสัมพันธ์กับการไว้ทรงผมของเขาด้วย เมื่อบลาร์เริ่มสนใจการเมืองนั้นเขาแสกผมทางซ้ายและก็เปลี่ยนมาเป็นแสกกลางในราว ค.ศ. ๑๙๙๔ ปัจจุบันนี้ทรงผมของบลาร์เป็นแบบไม่มีการแสกเลย แบลร์กล่าวว่า “พวกเราจะต้องยอมรับความจริงในเมื่อศตวรรษที่ ๒๑ กำลัง

Blair, Anthony Charles Lynton

ใกล้เข้ามาเช่นนี้ เราต้องระลึกว่าจะไม่มีการทำสงครามอุดมการณ์เพื่อวิ่งสู่ความตายเป็นอันขาด” และ “มีวาระสำคัญที่รื้อรัฐบาลที่จะเข้ามาปฏิรูปอยู่แล้ว วาระนั้นอยู่ที่การไม่เป็นซ้ายเก่าหรือขวาใหม่ แต่เป็นวาระของการเป็นกลางหรือกลางซ้ายสำหรับโลกปัจจุบัน”

การเปลี่ยนแปลงแนวทางของพรรคแรงงานครั้งสำคัญนี้ทำให้บลาร์ซึ่งเคยได้ฉายาว่าบัมบี (Bambi) ซึ่งมีนัยว่าเป็นหนุ่มน้อย โทนี แบลนด์ (Tony Bland) ซึ่งหมายถึงผู้ไม่โดดเด่น และแม้กระทั่งโทนี เบลอร์ (Tony Blur) และโทนี บลาห์ (Tony Blah) ซึ่งแสดงการไม่ยอมรับของผู้พูดเพราะเห็นว่าบลาร์พูดในสิ่งที่เขาไปไม่ได้ เช่น การลดบทบาทของสหภาพแรงงาน การมุ่งปราบปรามอาชญากรรมซึ่งไม่เคยเป็นนโยบายของพรรคมาก่อน แต่เมื่อบลาร์สามารถแก้ไขธรรมเนียมของพรรคสำเร็จและปรับทิศทางใหม่ให้แก่พรรค ฉายาใหม่ของบลาร์ก็คือ สตาลิน (Stalin) ดังนั้นในบุคลิกที่ร่าเริง มีมนุษยสัมพันธ์ และยิ้มแย้มอยู่เสมออันโทนี แบลร์ก็ได้พิสูจน์ให้เห็นความเอาใจจริงของเขาด้วย แม้จะมีผู้อยากคัดค้านและวิจารณ์ แต่เสียงวิพากษ์วิจารณ์ก็ไม่ดังพอที่จะเป็นแรงต่อต้านเพราะดูเหมือนว่าประชาชนจะให้การสนับสนุนนโยบายใหม่ ๆ ของบลาร์ และสมาชิกพรรครู้ดีว่าบลาร์จะทำทุกอย่างเพื่อให้พรรคชนะการเลือกตั้งทั่วไป การขัดขวางบลาร์ก็ถึงแต่จะทำให้พรรคแรงงานไม่ได้รับเลือกเป็นรัฐบาล

เมื่อพรรคแรงงานได้ชัยชนะแล้ว ภายในไม่กี่เดือนบลาร์ก็พิสูจน์ให้เห็นความเป็นคนรุ่นใหม่ไฟแรงที่พร้อมจะเริ่มงานบริหารประเทศทันที อย่างไรก็ตาม เขาไม่ทิ้งภาพลักษณ์การเป็นกันเองกับผู้ร่วมงาน และการที่ไม่ยึดติดในพิธีรีตองหรือสถานะในสังคม เขาประกาศทันทีในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีชุดแรกของเขาว่า ในเวลาประชุมให้เรียกขานกันด้วยชื่อต้น ไม่ต้องใช้ตำแหน่งรัฐมนตรีและให้เรียกเขาว่าโทนี เขาระยะสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาที่มีประธานาธิบดีคลินตันเป็นผู้นำซึ่งเคยประกาศเช่นกันว่าเป็นเดโมแครตใหม่ และเคยหาเสียงว่ายึดถือนโยบายกลาง ๆ ในทางการเมือง เมื่อครั้งรณรงค์หาเสียงเป็นประธานาธิบดีสมัยที่ ๒ (จึงดูเหมือนว่าขณะนั้นอังกฤษและสหรัฐอเมริกาต่างก็บริหารโดยพรรคที่มีอุดมการณ์เหมือนกัน คือเขยิบจากซ้ายมาอยู่กลาง) ทั้งบลาร์ยังส่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่าง

Blair, Anthony Charles Lynton

ประเทศไปเยอรมนีและฝรั่งเศสเพื่อให้ประเทศทั้งสองรับทราบว่ามีรัฐบาลใหม่ของอังกฤษกระตือรือร้นที่จะร่วมมือกับสหภาพยุโรป ทางด้านในประเทศนั้น แบลร์ก็ได้จัดให้มีการลงประชามติในสกอตแลนด์เพื่อเปิดโอกาสให้สกอตแลนด์มีรัฐสภาของตนเอง ซึ่งปรากฏว่าชาวสกอตก็ได้เลือกเช่นนั้น และในไม่ช้าชาวเวลส์ก็คงจะเดินตามรอยชาวสกอต ส่วนที่เกี่ยวกับไอร์แลนด์เหนือ แบลร์ก็สานต่อการเจรจากับพรรคซินน์เฟิน (Sinn Fein) ที่ชะงักไปช่วงหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับประชาชนโดยตรงนั้น แบลร์ยืนยันว่าจะสืบต่อนโยบายของพรรคอนุรักษนิยมโดยการไม่ขึ้นภาษีเงินได้ ไม่เก็บภาษีเพิ่ม ไม่เพิ่มรายจ่ายของรัฐ ไม่โอนกิจการที่รัฐได้ให้เอกชนดำเนินการแล้วกลับมาเป็นของรัฐอีก และข้อสำคัญจะไม่เพิ่มอำนาจให้แก่สหภาพแรงงาน

ในต้นเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๙๗ ที่มีการจัดงานพระศพไดอานา เจ้าหญิงแห่งเวลส์ (Diana, Princess of Wales ค.ศ. ๑๙๖๑-๑๙๙๗) แบลร์ก็ได้แสดงความสามารถในการเป็นผู้โน้มน้าวให้พระราชวงศ์อังกฤษเห็นความสำคัญในการจัดงานพระศพให้สมเกียรติ แม้ว่าเจ้าหญิงไดอานาจะทรงหย่าร้างกับเจ้าฟ้าชายชาลส์ (Charles) เจ้าชายแห่งเวลส์องค์มกุฎราชกุมารแล้วก็ตาม รัฐบาลอังกฤษสนองตอบต่อกระแสความเศร้าโศกของประชาชนทันทีท่ามกลางข่าวลือที่ว่าพระราชวงศ์ต้องการจัดเป็นพิธีเล็กและเป็นการภายในเท่านั้น ชาวอังกฤษพึงพอใจที่ได้เห็นนายกรัฐมนตรีคนใหม่แสดงบทบาทในเรื่องเกี่ยวกับราชวงศ์ได้อย่างเหมาะสม ดูเหมือนว่าการสังกัตพรรคแรงงานจะไม่ปิดกั้นคะแนนนิยมชมชอบที่ชนชั้นกลางชาวอังกฤษให้แก่แบลร์ และมีผู้มองว่าแบลร์ทั้ง “คิดแบบทอริ และทำแบบทอริ” ด้วยซ้ำ การที่แบลร์เป็นเช่นนี้ส่วนหนึ่งก็คงเพราะภูมิหลังที่แตกต่างกับสมาชิกพรรคแรงงานรุ่นก่อน ๆ เขาเติบโตในครอบครัวซึ่งมีความเป็นอยู่ค่อนข้างสบาย (ยกเว้นเฉพาะตอนที่บิดาเป็นอัมพาต) ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนที่โด่งดังในสกอตแลนด์และจากมหาวิทยาลัยเก่าแก่ของประเทศ ทั้งแบลร์และภริยาประสบความสำเร็จในอาชีพ มีบ้านพักแบบจอร์เจียน (Georgian) อยู่ในย่านหูลิสลิงตัน (Islington) เขาจึงไม่ได้มีลักษณะของฝ่ายซ้าย

Blanc, Louis

อย่างที่หลายคนติดอยู่กับภาพเก่า ๆ และแบลร์ก็ประกาศว่า “สิ่งที่สำคัญคือผลประโยชน์ของประชาชน รัฐบาลควรคำนึงถึงเฉพาะสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนเท่านั้น ไม่ใช่ยึดติดกับอุดมการณ์ที่เคร่งครัดอย่างที่แล้วมา”

ปัญหาอยู่ที่ว่าหลักการใหม่ของพรรคแรงงานที่ไม่เน้นผลประโยชน์ของผู้ใช้แรงงานและสหภาพแรงงานเป็นประการสำคัญตั้งแต่ก่อนนั้นจะทำให้ฐานเสียงเดิมของพรรคแรงงานนั้นหันเหไปจากพรรคหรือไม่ในอนาคต.

(ชาคริต ชุ่มวัฒนะ)

Blanc, Louis (1811–1882) : นายหลุยส์ บลอง (พ.ศ. ๒๓๕๔– ๒๔๒๕)

หลุยส์ บลอง

หลุยส์ บลองเป็นนักสังคมนิยม นักหนังสือพิมพ์ และนักการเมืองฝรั่งเศสที่มีบทบาทเด่นมากในการรณรงค์เพื่อปฏิรูปทางการเมืองและการปฏิวัติ ค.ศ. ๑๘๔๘ หนังสือที่เขาเขียนมีอิทธิพลอย่างสูงต่อกลุ่มที่มีแนวความคิดสังคมนิยมในสมัยนั้น

Blanc, Louis

บลองเกิดเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ค.ศ. ๑๘๑๑ ที่กรุงมาดริด (Madrid) ในระหว่างที่สเปนตกอยู่ใต้การปกครองของฝรั่งเศสในสมัยจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ (Napoleon I)* ได้ศึกษาวิชากฎหมายที่กรุงปารีส ระหว่างนั้นเขาก็พัฒนาความคิดและความรู้สึกต่อต้านสังคม

บลองเริ่มต้นอาชีพเป็นนักหนังสือพิมพ์ในสังกัดของฝ่ายที่นิยมระบอบการปกครองแบบสาธารณรัฐ ใน ค.ศ. ๑๘๓๙ เขาได้พิมพ์หนังสือเรื่อง **L'Organisation du Travail** ซึ่งเป็นหนังสือที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการของความคิดทางสังคมนิยม เขาเสนอโครงการว่า อุตสาหกรรมควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐโดยยึดวิถีประชาคมซึ่งให้ประโยชน์แก่ชุมชนนั้น และแบ่งกำไรเป็นค่าจ้าง ค่าอุปถัมภ์ผู้ป่วยและผู้ชราภาพ ตลอดจนเป็นค่าจัดการดำเนินการต่าง ๆ หนังสือเล่มนี้กลายเป็นคัมภีร์ของการปฏิวัติ ค.ศ. ๑๘๔๘ เช่นเดียวกับที่หนังสือเรื่อง **Contrat Social** หรือ **Social Contract** ของชอง ซาก รูโซ (Jean Jacques Rousseau)* เป็นคัมภีร์ของการปฏิวัติ ค.ศ. ๑๗๘๙ ทั้งยังทำให้บลองกลายเป็นนักสังคมนิยมแบบอุดมคติ (Utopian Socialist) ที่เด่นในเวลานั้น

ใน ค.ศ. ๑๘๔๑ บลองเขียนหนังสือเรื่อง **Histoire des Dix Ans** วิเคราะห์การปกครองของพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป (Louis Philippe)* อย่างรุนแรง อีก ๒ ปีต่อมาเขาก็เข้าร่วมในคณะกรรมการของหนังสือพิมพ์ฝ่ายซ้ายชื่อ **La Réforme** และมีบทบาทเด่นมากในการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปทางการเมืองใน ค.ศ. ๑๘๔๘ บลองจึงได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานกรรมการอุตสาหกรรมในรัฐบาลชั่วคราว ซึ่งจัดตั้งขึ้นหลังการปฏิวัติ

สาเหตุประการหนึ่งของการปฏิวัติครั้งนั้นมาจากแรงกดดันที่กรรมกรจำนวนมากว่างงาน ดังนั้น รัฐบาลรักษาการจึงจัดตั้งโรงงานแห่งชาติ (National Workshops) ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาหิวอดตายดังกล่าว ข้อเสนอของบลองที่ขอให้รัฐบาลจัดหาเงินทุนขึ้นต้นให้กรรมกรและให้กรรมกรควบคุมโรงงานเองถูกเปลี่ยนแปลงไปจากแนวที่เขาวางไว้

Blériot, Louis

การเร่งรีบจัดตั้งโรงงานแห่งชาติทำให้รัฐบาลไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงงานแห่งชาติกลายเป็นแหล่งชุมนุมของกรรมกรที่ว่างงานจำนวนมากซึ่งรัฐบาลต้องจ่ายค่าแรงงานโดยไม่มีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสภาพเช่นนี้ทำให้รัฐบาลต้องตัดสินใจปิดโรงงานแห่งชาติกรรมกรที่สิ้นหวังจึงก่อการจลาจลอันเป็นที่มาของเหตุการณ์นองเลือด ซึ่งเรียกว่า วันแห่งเดือนมิถุนายน (The June Days) หลังจากเหตุการณ์สงบลงด้วยความพ่ายแพ้ของฝ่ายกรรมกร บลองจึงหนีไปพำนักอยู่ในอังกฤษ เขาถูกดำเนินคดีโดยไม่มีเหตุธรรมเกี่ยวกับความล้มเหลวของโรงงานแห่งชาติ ในระหว่างที่อยู่ในอังกฤษตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๔๘ ถึง ค.ศ. ๑๘๗๐ บลองยึดอาชีพสอนและเขียนประวัติศาสตร์ฝรั่งเศสและการเมืองอังกฤษ

หลังจากที่ระบอบจักรวรรดิที่ ๒ (The Second Empire) ถูกโค่นล้มลง ฝรั่งเศสได้เปลี่ยนไปใช้ระบอบการปกครองแบบสาธารณรัฐอีก บลองจึงเดินทางกลับฝรั่งเศส เขาได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนจากเมืองมาร์เซย์ (Marseille) ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๗๑ แต่เมื่อพวกกรรมกรลุกฮือขึ้นและจัดตั้งคอมมูนแห่งปารีส (Commune of Paris)* ใน ค.ศ. ๑๘๗๑ บลองก็ปฏิเสธที่จะสนับสนุนพวกนี้ในการต่อต้านรัฐบาล

แม้ว่าบลองจะเป็นนักสังคมนิยมที่เด่นของคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ แต่เขาก็ไม่ได้รับความเชื่อถือจากพวกนิยมลัทธิมากซ์ (Marxists) ซึ่งเห็นว่าเขาเป็นนักสังคมนิยมแบบเพ้อฝัน หลุยส์ บลองถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ค.ศ. ๑๘๘๒ ขณะอายุ ๗๑ ปี.

(สมใจ ไพโรจน์ธีระรัชต์)

Blériot, Louis (1872–1936) :
นายหลุยส์ เบลริโย (พ.ศ. ๒๔๑๕–๒๔๗๙)

Blériot, Louis

หลุยส์ เบลริโยเป็นชาวฝรั่งเศสผู้บุกเบิกการสร้างเครื่องบิน และสามารถขับเครื่องบินข้ามช่องแคบอังกฤษได้เป็นคนแรก ความสำเร็จดังกล่าวได้กระตุ้นให้ประเทศฝรั่งเศสและประเทศอื่น ๆ เห็นความสำคัญในแง่ยุทธศาสตร์ของเครื่องบินและนำไปสู่การพัฒนาเครื่องบินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นจนเป็นยุคโศกนาฏกรรมที่สำคัญในสงครามโลกครั้งที่ ๑ (First World War)*

เบลริโยเกิดเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๗๒ ที่เมืองกงเบร (Cambrai) ประเทศฝรั่งเศส เบลริโยมีอาชีพประดิษฐ์อุปกรณ์รถยนต์ เขาสนใจในเรื่องการบินมาตั้งแต่ต้น และเริ่มทดลองการบินด้วยเครื่องร่อนเหนือแม่น้ำแซน (Seine) เมื่อมีการประดิษฐ์เครื่องยนต์ที่มีน้ำหนักเบาขึ้น เขาก็ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการสร้างเครื่องบินหลายแบบ และหนึ่งในจำนวนนั้นคือเครื่องบินที่สามารถบินเหนือน้ำสมุทรได้

ในวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๐๙ เบลริโยได้สร้างประวัติศาสตร์การบินขึ้นด้วยการขับเครื่องบินที่เขาเป็นผู้ออกแบบเองบินข้ามช่องแคบอังกฤษได้สำเร็จเป็นคนแรก และเป็นการพิสูจน์ถึงความสำเร็จของการบินเหนือน้ำสมุทรด้วยเครื่องที่หนักกว่าอากาศ เครื่องที่เขาใช้บินเป็นแบบเครื่องยนต์เดี่ยว มีกำลัง ๒๕ แรงม้า บินจากเมือง

Blériot, Louis

กาล (Calais) ไปสู่เมืองโดเวอร์ (Dover) ใช้เวลา ๓๗ นาที ความสำเร็จครั้งนี้ทำให้เขามีชื่อเสียงอย่างใหญ่หลวงพร้อมกับได้รับเงินรางวัลอีก ๑,๐๐๐ ปอนด์

ความสำเร็จของเบลริโยเป็นการท้าทายความเชื่อที่ว่าอังกฤษเป็นเกาะที่ยากแก่การโจมตี และทำให้สาธารณชนประจักษ์ว่า การเดินทางไปยังอังกฤษนั้นทำได้ในเวลาอันสั้น กระทรวงกลาโหมและวงการทหารของประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในแง่ยุทธศาสตร์ของผลการบินครั้งนี้เช่นกัน

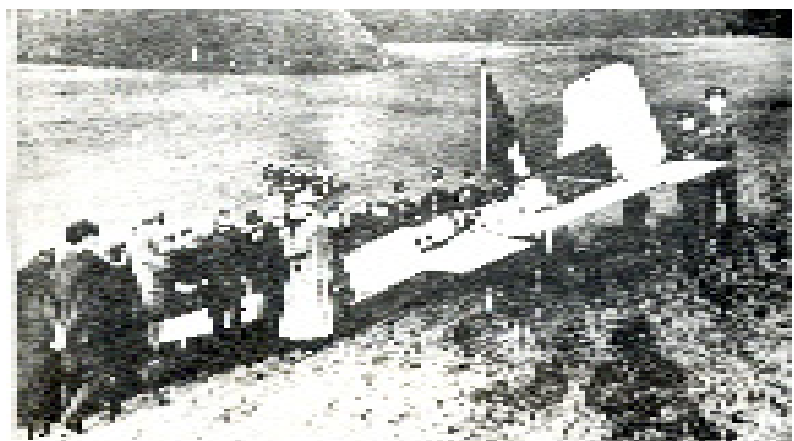
นอกจากนี้ ความสำเร็จดังกล่าวยังเป็นแรงกระตุ้นให้มีการพัฒนาเครื่องบินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ เบลริโยได้ช่วยเหลือรัฐบาลฝรั่งเศสในการสร้างเครื่องบิน ในระยะแรก เขาได้สร้างเครื่องบินฝึกหัดที่เขาเป็นผู้ออกแบบเอง ต่อมา เขาก็ได้ร่วมงานกับผู้ผลิตเครื่องบินรบ (Spad Fighter) ที่มีชื่อเสียง เมื่อสงครามสิ้นสุดลง เบลริโยก็ได้หันความสนใจไปเรื่องการพัฒนาเครื่องบินพาณิชย์

หลุยส์ เบลริโยถึงแก่กรรมที่กรุงปารีสเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๓๖ ขณะอายุ ๖๔ ปี.

(สมใจ ไพโรจน์ธีระรัชต์)

หลุยส์ เบลริโย

หลุยส์ เบลริโยกับเครื่องบินที่เขาออกแบบขณะไปถึงเมืองโดเวอร์

Blitzkrieg; Lightning War : บลิตซ์ครีก, สงครามสายฟ้าแลบ

บลิตซ์ครีกหรือสงครามสายฟ้าแลบเป็นยุทธวิธีรบของเยอรมนีในสงครามกลางเมืองสเปน (Spanish Civil War ค.ศ. ๑๙๓๖-๑๙๓๙)* และในสงครามโลกครั้งที่ ๒ (Second World War)* แนวความคิดสงครามสายฟ้าแลบเริ่มจากนักทฤษฎีทางการทหารชาวอังกฤษชื่อ ลิดเดิล ฮาร์ต (Liddell Hart) ที่เน้นยุทธวิธีรุกแบบกระแสน้ำเชี่ยว ซึ่งเขาพัฒนาขึ้นเพื่อใช้แทนยุทธวิธีแบบรบกันแน่นในแนวที่มันดังเช่นในสงครามโลกครั้งที่ ๑ (First World War)* ต่อมา นายทหารชาวเยอรมันชื่อ ไฮน์ช กูเดอริอัน (Heinz Guderian) ได้พัฒนาแนวความคิดนี้ โดยได้เขียนหนังสือชื่อ **Achtung Panzer** ที่เปรียบเสมือนคำทำนายการสงครามในอนาคต เขาได้กล่าวถึงยุทธวิธีแบบสงครามสายฟ้าแลบว่า ได้แก่ การใช้ขบวนยานเกราะบุกทะลวงโจมตีเป็นแนวลึกแต่แคบ ติดตามด้วยกองกำลังเคลื่อนที่เร็วซึ่งประกอบด้วยขบวนพาหนะบรรทุกทหารที่ใช้อาวุธทันสมัยและมียุทธภัณฑ์ชั้นเยี่ยม กองกำลังนี้จะขยายแนวโอบล้อมฝ่ายข้าศึก และกองทัพซึ่งติดตามกองกำลังเคลื่อนที่เร็วนี้ก็จะทำลายกำลังของฝ่ายศัตรูในที่สุด การปฏิบัติการตามแผนดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากกำลังทางอากาศ โดยใช้เครื่องบินทิ้งระเบิดจำนวนมากปฏิบัติการครอบคลุมอาณาบริเวณ การรบแบบสงครามสายฟ้าแลบจะทำให้กองทัพของฝ่ายข้าศึกตระหนกและขวัญเสียจนต้องแตกแยกกระจายไป เนื่องจากไม่สามารถต่อต้านการโจมตีรวดเร็วและอาวุธที่ทันสมัยและร้ายแรงได้

ฝ่ายเยอรมนีได้ทดลองใช้ยุทธวิธีแบบสงครามสายฟ้าแลบเป็นครั้งแรกในสงครามกลางเมืองสเปน โดยใช้ปฏิบัติการทางอากาศควบคู่กับกำลังทางพื้นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่ากลัว เพราะนอกจากจะทำให้ฝ่ายกบฏสามารถยึดเมืองต่างๆ มาจากรัฐบาลสเปนได้แล้ว ยังทำให้ชาวสเปนจำนวนมากต้องล้มตายหรือทุพพลภาพ ต่อมาเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ขึ้น เยอรมนีได้นำเอายุทธวิธีแบบ

สงครามสายฟ้าแลบมาใช้ในการบุกโจมตีโปแลนด์ เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ และฝรั่งเศส ในระหว่าง ค.ศ. ๑๙๓๙-๑๙๔๐ ซึ่งได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดีทั้งในแง่การวางแผนทางการทหารและการประสานงานของยุทธวิธีแบบนี้ ในการโจมตีฝรั่งเศสในยุทธการที่ฝรั่งเศส (Battle of France)* เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๐ ขบวนยานเกราะของเยอรมนีตีบุกฝ่าแนวรบของฝรั่งเศสที่เมืองเซดอน (Sedan) และทัพเยอรมันสามารถทะลวงไปถึงฝั่งช่องแคบอังกฤษได้ภายในเวลาเพียงสัปดาห์เดียวอันเป็นการตัดสินใจการรบในฝรั่งเศส

ในการทำสงครามทะเลทรายในแอฟริกาเหนือ แม่ทัพเยอรมันคือ นายพลแอร์วิน โรมเมิล (Erwin Rommel)* ก็ได้ใช้การรบแบบสงครามสายฟ้าแลบ ในระยะหลังของสงครามครั้งที่ ๒ นายทหารอเมริกันคือ นายพลจอร์จ แพตตัน (George Patton) ก็นำเอายุทธวิธีแบบนี้มาใช้ในการรบที่ยุโรปใน ค.ศ. ๑๙๔๔

ในอีกแห่งหนึ่งนั้น สงครามสายฟ้าแลบเป็นการแสดงถึงการคาดคะเนที่เสี่ยงอันตราย เพราะฝ่ายเยอรมนียึดความเชื่อว่าจะชนะสงครามได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องอาศัยความร่วมมือทางเศรษฐกิจในการทำสงคราม แต่หลังจากเยอรมนีตัดสินใจเปิดศึก ๒ ด้านด้วยการเข้าโจมตีสหภาพโซเวียตใน ค.ศ. ๑๙๔๑ ความบกพร่องเนื่องจากขาดความร่วมมือทางเศรษฐกิจก็ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด

คำว่า บลิตซ์ครีก ในภาษาเยอรมันนี้ ต่อมาหนังสือพิมพ์อังกฤษได้ใช้ในความหมายที่ผิดไปจากเดิม คือย่อเป็นคำสั้น ๆ ว่า “บลิตซ์” (Blitz หรือสายฟ้าแลบ) ซึ่งหมายถึง การที่เครื่องบินรบของฝ่ายเยอรมนีสระดมทิ้งระเบิดเพื่อโจมตีนครลอนดอนและเมืองใหญ่ ๆ ของอังกฤษอย่างรุนแรงในตอนกลางคืน ระหว่างวันที่ ๗ กันยายน ค.ศ. ๑๙๔๐ ถึงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๑

ยุทธวิธีแบบสงครามสายฟ้าแลบนี้ อิสราเอลได้นำมาใช้อีกครั้งหนึ่งในการบุกโจมตีซีเรียและอียิปต์ในสงครามหกวัน (Six-Day War) ที่เกิดขึ้นในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๖๗ ซึ่งทำให้อิสราเอลได้รับชัยชนะอย่างรวดเร็ว.

(สมใจ ไพโรจน์ธีระรัชต์)

Bloody Sunday

Bloody Sunday : วันอาทิตย์นองเลือด

วันอาทิตย์นองเลือดที่กรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก
เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ค.ศ. ๑๙๐๕

วันอาทิตย์นองเลือดเป็นวิกฤตการณ์ทางการเมืองซึ่งมีการปะทะกันด้วยการใช้กำลังรุนแรงระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับกลุ่มผู้เดินขบวนในประเทศอังกฤษ ค.ศ. ๑๘๘๗ รวมทั้งในรัสเซีย ค.ศ. ๑๙๐๕ และ ค.ศ. ๑๙๗๒ ตามลำดับ

คำว่า วันอาทิตย์นองเลือด เริ่มใช้กันเป็นครั้งแรกในงานเขียนของกลุ่มปัญญาชนฝ่ายซ้ายซึ่งกล่าวถึงการปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างตำรวจกับกลุ่มนักสังคมนิยมที่เดินขบวนประท้วงเพื่อให้รัฐบาลปฏิรูปการเมืองและนิรโทษกรรมนักโทษการเมือง เหตุเกิด ณ บริเวณจัตุรัสทราฟัลการ์ (Trafalgar) ในประเทศอังกฤษเมื่อวันที่ ๑๓

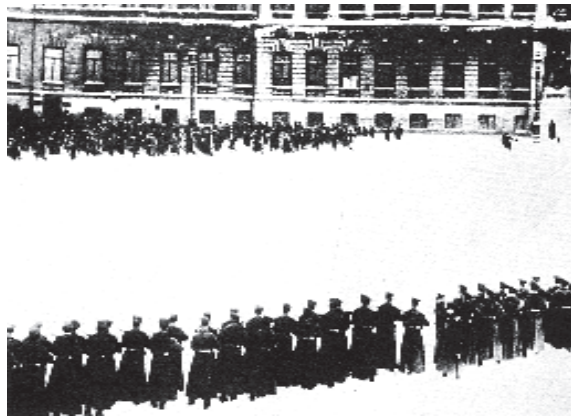
Bloody Sunday

พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๘๗ มีผู้เสียชีวิตในการประท้วงครั้งนี้จำนวน ๒ คน

ส่วนในประวัติศาสตร์รัสเซีย “วันอาทิตย์นองเลือด” หมายถึงเหตุการณ์จลาจลในกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก (St. Petersburg) เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ค.ศ. ๑๙๐๕ (ปฏิทินสากลวันเสาร์ที่ ๒๒ มกราคม) การจลาจลมีสาเหตุเริ่มต้นมาจากการสั่งปลดคนงานโรงงานปูลินอฟ (Pulinov) ๔ คนซึ่งเป็นสมาชิกของสมัชชาแรงงานรัสเซีย (Assembly of Russian Factory and Workshop Workers) ในปลายเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๐๔ คนงานโรงงานปูลินอฟกว่า ๑๐,๐๐๐ คนตอบโต้นายจ้างด้วยการนัดหยุดงานในวันที่ ๓ มกราคม ค.ศ. ๑๙๐๕ การนัดหยุดงานได้ขยายขอบเขตไปยังโรงงานอื่น ๆ ทั่วทั้งกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก สมัชชาแรงงานรัสเซียจึงเปิดประชุมและเรียกร้องให้โรงงานรับคนงานที่ถูกปลดกลับเข้าทำงานและยื่นข้อเรียกร้องการให้ปรับปรุงสวัสดิการในโรงงานกำหนดชั่วโมงทำงานวันละ ๘ ชั่วโมง การขึ้นค่าแรงขั้นต่ำของกรรมกรชายและกรรมกรหญิงต่อวัน การปรับปรุงสวัสดิการโรงงาน ด้านสุขภาพอนามัยและการรักษาพยาบาลฟรีและอื่น ๆ ในการประชุมครั้งนี้ บาทหลวงเกออร์กี อะปอลโลโนวิช กาปอน (Father Georgy Apollonovich Gapon ค.ศ. ๑๘๗๐-๑๙๐๖)* นักบวชชาวยูเครนซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งสมัชชาแรงงานรัสเซียและเป็นผู้นำกรรมกรในการเคลื่อนไหวกองการเมืองในกรอบของหลักศาสนา จึงได้ความคิดที่จะใช้การนัดหยุดงานให้เป็นประโยชน์ต่อกรรมกร เขาเสนอให้เพิ่มข้อเรียกร้องอื่น ๆ เข้าไปด้วย ข้อเสนอของกาปอนได้รับการสนับสนุนจากกรรมกรทั่วไป

อย่างไรก็ตาม การนัดหยุดงานทั่วไปดังกล่าวเปิดโอกาสให้ปัญญาชนฝ่ายซ้ายและกลุ่มการเมืองที่ต่อต้านรัฐบาลเห็นเป็นโอกาสที่จะเคลื่อนไหวกองการเมืองโดยจัดชุมนุมในรูปของงานเลี้ยง (banquet) ตามแบบการจัดงานเลี้ยงในฝรั่งเศสก่อนการปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๘๔๘ (French Revolution of 1848)* เพื่อเรียกร้องให้ปฏิรูปการเมืองและยุติสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น (Russo-

Bloody Sunday

Bloody Sunday

ประชาชนชาวรัสเซียเดินขบวนต่อต้านรัฐบาล หลังวันอาทิตย์นองเลือด

Japanese War ค.ศ. ๑๙๐๔-๑๙๐๕)* ทั้งพยายามเข้าแทรกซึมในกลุ่มกรรมกรเพื่อเปลี่ยนการเรียกร้องให้เป็น การต่อต้านซาร์ แต่บาทหลวงกาปอนสามารถควบคุมการ เคลื่อนไหวเรียกร้องของกรรมกรให้อยู่ในขอบเขตเฉพาะ ปัญหาทางเศรษฐกิจได้ และเพื่อไม่ให้เกิดการชุมนุมหยุด งานพัฒนาไปสู่ความรุนแรง บาทหลวงกาปอนและแกนนำ สมัชชาเสนอให้มีการเดินขบวนอย่างสงบ เพื่อถวายฎีกา ร้องทุกข์ของประชาชนต่อซาร์นิโคลัสที่ ๒ (Nicholas II)* ในวันอาทิตย์ที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๑๙๐๕ ก่อนวันเดิน ขบวนบาทหลวงกาปอนได้ถวายจดหมายร้องทุกข์ไปยังซาร์ นิโคลัสที่ ๒ ทูลขอให้พระราชทานความช่วยเหลือและเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้าเฝ้า ทางฝ่ายตำรวจซึ่งคาดการณ์ ว่าการดำเนินงานของบาทหลวงกาปอนจะทำให้ความวุ่นวาย ทางการเมืองยุติลงได้จึงสั่งห้ามการใช้มาตรการรุนแรงใด ๆ ต่อผู้ชุมนุมเดินขบวน

ในวันอาทิตย์ที่ ๙ มกราคม ค.ศ. ๑๙๐๕ บาทหลวง กาปอนเป็นผู้นำขบวนแถวของกรรมกรและครอบครัว ๒๐๐,๐๐๐ คน ถือบาปพระบรมฉายาลักษณ์ ไม้กางเขน และธงศาสนาเดินขบวนอย่างสงบไปยังพระราชวังฤดูหนาว อันเป็นที่ประทับของซาร์เพื่อถวายฎีกาขอให้นิรโทษกรรม นักโทษการเมือง เปิดประชุมสมัชชารัฐธรรมนูญ รวมทั้งขอ เรียกร้องอื่น ๆ ดังกล่าวข้างต้น แต่ซาร์นิโคลัสที่ ๒ ไม่ได้ ประทับอยู่ ณ ที่นั้น กองทหารองครักษ์คอซแซค (Cossack)* พยายามแยกสลายขบวนมวลชนด้วยการระดมยิงข่มขู่

และสาดกระสุนใส่ขบวนแถวของคนงาน มีผู้เสียชีวิตใน ครั้งนี้จำนวนกว่า ๑๐๐ คน และบาดเจ็บอีกนับพันคน

ข่าวเหตุการณ์วันอาทิตย์นองเลือดได้นำไปสู่การ จลาจลประท้วงทั่วทั้งรัสเซียและเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่ การปฏิวัติรัสเซียครั้งแรกในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๐๕ ผล กระทบที่สำคัญของการนองเลือดครั้งนี้คือ ประชาชนโดย เฉพาะกรรมกรเริ่มเสื่อมศรัทธาในซาร์นิโคลัสที่ ๒ เพราะ พระองค์ไม่อาจเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ และการปลุก ระดมทางการเมืองของพรรคบอลเชวิค (Bolsheviks)* ที่ ว่า ซาร์นิโคลัสที่ ๒ คือศัตรูของประชาชนก็เริ่มเป็นที่ยอมรับกัน มากขึ้น นอกจากนี้ กรรมกรนอกประเทศรัสเซีย รัฐบาล และผู้นำคนสำคัญของประเทศในยุโรปหลายประเทศรวมทั้ง สหรัฐอเมริกาต่างก็ให้ความสนใจและเริ่มสนใจในปัญหาความ เดือดร้อนของกรรมกรชาวรัสเซียมากขึ้น ปัญหาทางการเมือง ภายในรัสเซียได้กลายเป็นปัญหาสากลที่ทุกประเทศเริ่มสนใจ และติดตาม

วันอาทิตย์นองเลือดยังหมายถึงเหตุการณ์จลาจล ทางการเมืองเพื่อเรียกร้องให้มีการรวมไอร์แลนด์เหนือเข้า กับอังกฤษ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ค.ศ. ๑๙๒๗ ณ ลอนดอนเดอร์รี่ (Londonderry) ในประเทศอังกฤษ มีการ ปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างตำรวจกับพลเรือนและมีผู้เสียชีวิตในการปะทะกันครั้งนี้จำนวน ๑๓ คน.

(สัญญาชัย สุวังบุตร)

Blücher Wahlstadt, Gebhard von

Blücher Wahlstadt, Gebhard von (1742-1819) : จอมพล เกบฮาร์ด ฟอน บลือเชอร์ วาลชตัดท์ (พ.ศ. ๒๒๘๕-๒๓๖๒)

จอมพล เกบฮาร์ด ฟอน บลือเชอร์ วาลชตัดท์ เป็นนายทหารปรัสเซียที่ได้รับแต่งตั้งเป็นแม่ทัพหลายครั้งเขาเป็นผู้นำทัพปรัสเซียเข้ายึดกรุงปารีสใน ค.ศ. ๑๘๑๔ และใน ค.ศ. ๑๘๑๕ ก็ได้ยกทัพมาเสริมกำลังฝ่ายพันธมิตรในยุทธการที่เมืองวอเตอร์ลู (Battle of Waterloo)* จนกองทัพฝรั่งเศสซึ่งมีจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ (Napoleon I)* เป็นผู้นำต้องพ่ายแพ้อย่างยับเยิน

บลือเชอร์เกิดเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ค.ศ. ๑๗๔๒ ที่เมืองรอสทอค (Rostock) รัฐเมคเลนบูร์ก (Mecklenburg) เข้ารับราชการในกองทัพปรัสเซียใน ค.ศ. ๑๗๖๐ และได้เข้าร่วมการรบในสงครามเจ็ดปี (Seven Year's War ค.ศ. ๑๗๕๖-๑๗๖๓)* เขาสร้างชื่อเสียงในการสงครามต่อต้านกองทัพปฏิวัติของฝรั่งเศสระหว่าง ค.ศ. ๑๗๙๓-๑๗๙๔ ในยุทธการที่เมืองเยนา (Battle of Jena)* ค.ศ. ๑๘๐๖ นายพลบลือเชอร์เป็นผู้ควบคุมทัพหลังของฝ่ายปรัสเซีย แต่กองทัพปรัสเซียได้พ่ายแพ้แก่กองทัพของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ อย่างยับเยิน และเบอร์ลินก็ถูกทัพฝรั่งเศสยึดครองอยู่ชั่วระยะหนึ่ง ผลของสงครามครั้งนี้ทำให้ปรัสเซียต้องสูญเสียดินแดนไปประมาณ ๑ ใน ๓ พร้อมกับประชากรประมาณครึ่งหนึ่ง และยังคงชำระค่าปฏิกรรมสงครามให้ฝรั่งเศสอีกด้วย

หลังสงครามครั้งนี้ นายพลบลือเชอร์ได้เข้ารับราชการในกระทรวงกลาโหมอยู่ระยะหนึ่งก่อนที่จะปลดเกษียณ แต่เมื่อเกิดสงครามระหว่างฝรั่งเศสกับปรัสเซียขึ้นอีกใน ค.ศ. ๑๘๑๓ นายพลบลือเชอร์ซึ่งอายุ ๗๑ ปี ก็ได้กลับมาทำหน้าที่ผู้นำทัพอีก เขามีส่วนร่วมในการรบหลายแห่งและได้โจมตีทัพของฝรั่งเศสภายใต้จอมพล ซาก-อะเล็กซองดร์ มักโดนัลด์ (Jacques-Alexandre Macdonald) จนพ่ายแพ้อย่างยับเยิน ระหว่างที่เขาสู้รบกับทัพฝรั่งเศสที่เมืองไลพ์ซิก (Leipzig) เขาก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นจอมพล

Blücher Wahlstadt, Gebhard von

จอมพล เกบฮาร์ด ฟอน บลือเชอร์ วาลชตัดท์

ในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๘๑๔ จอมพลบลือเชอร์ได้นำทัพปรัสเซียเข้ายึดกรุงปารีสพร้อมกับกองทัพฝ่ายสัมพันธมิตรประเทศอื่น ๆ ชัยชนะครั้งนี้ทำให้จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ต้องทรงยอมแพ้และลงพระนามในสนธิสัญญาฟงแตนโบล (Treaty of Fontainebleau) และเสด็จไปประทับที่เกาะเอลบา (Elba) ในฐานะผู้ถูกเนรเทศเพื่อเป็นการปูนบำเหน็จให้แก่จอมพลบลือเชอร์ พระเจ้าเฟรเดอริก วิลเลียม (Frederick William) จึงทรงสถาปนาให้เขาเป็นเจ้าชายแห่งวาลชตัดท์ (Prince of Wahlstadt) ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๑๔

เมื่อจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ เสด็จกลับมาครองราชย์ในสมัยร้อยวัน (Les Cent-Jours) กองทัพฝ่ายสัมพันธมิตรก็ได้ร่วมกันทำสงครามเพื่อปราบปรามพระองค์อีก จอมพลบลือเชอร์ได้เป็นผู้นำทัพปรัสเซียในเบลเยียมโดยได้ประสานงานกับกองทัพอังกฤษและทัพพันธมิตรอื่น ๆ ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของดยุกแห่งเวลลิงตัน (Duke of Wellington) แต่ในการรบระหว่างทัพปรัสเซียกับทัพฝรั่งเศสที่ตำบลลิจญี (Ligny) เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๑๕ กองทัพปรัสเซียได้พ่ายแพ้กองทัพฝรั่งเศสภายใต้การนำทัพของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ อย่างง่ายดาย และจอมพลบลือเชอร์ก็ได้รับบาดเจ็บจากการรบครั้งนี้ แต่ทัพฝรั่งเศสก็ไม่สามารถ

Blum, Léon

ติดตามท่าลาลายท์ปารีสเซียที่ถอยไปตั้งมั่นอยู่ที่วาฟวร์ (Wavre) ในประเทศเบลเยียม การถอยทัพดังกล่าว ทำให้ทัพปารีสเซียไม่มีส่วนร่วมในการรบช่วงต้นของยุทธการที่เมืองวอเตอร์ลู แต่ด้วยการเร่งเร้าจากจอมพลลือเซอร์ กองทัพปารีสเซียก็ได้รับเร่งเดินทัพและได้เข้าโจมตีปีกขวาของทัพฝรั่งเศสโดยประสานกับการรุกคืบหน้าของกองทัพอังกฤษได้ทันการณ์ การที่ทัพปารีสเซียยกมาทันการณ์ในช่วงการรบที่สำคัญที่สุดนี้เอง เป็นเหตุให้การเผด็จศึกที่ตำบลวอเตอร์ลูรวดเร็วและเด็ดขาดยิ่งขึ้น กองทัพฝรั่งเศสต้องพ่ายแพ้แก่กองทัพฝ่ายสัมพันธมิตรอย่างยับเยิน

จอมพลลือเซอร์ได้ทำหน้าที่เป็นแม่ทัพหลายครั้ง แม้ว่าเขาจะมีความรู้ทางด้านยุทธศาสตร์ขั้นสูงอย่างจำกัด แต่ก็ได้อาศัยเสนาธิการที่เฉียบแหลมเป็นผู้ช่วยชี้แนะ อย่างไรก็ตาม ความมุ่งมั่น ความกล้าหาญ ตลอดจนพหุติกรรมที่เป็นตัวอย่างแก่ทหารก็เป็นคุณสมบัติที่ดีของเขา

จอมพล เกบฮาร์ด ฟอน บลือเซอร์ วาลชต์ดท์ ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ค.ศ. ๑๙๑๙ ที่ครีโบลวิทซ์ (Krieblowitz) ขณะอายุ ๗๗ ปี.

(สนใจ ไพโรจน์ธีระรัชต์)

Blum, Léon (1872–1950) : นายเลอง บลูม (พ.ศ. ๒๔๑๕–๒๔๙๓)

เลอง บลูมเป็นรัฐบุรุษผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่งของประเทศฝรั่งเศส และเป็นสมาชิกพรรคสังคมนิยมคนแรกที่ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เขาเกิดที่กรุงปารีสเมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๒ มีเชื้อสายยิวจากแคว้นอัลซาส (Alsace) สำเร็จการศึกษาทางกฎหมายจากมหาวิทยาลัยซอร์บอน (Sorbonne) ได้รับการยกย่องในฐานะนักหนังสือพิมพ์ระดับปัญญาชนและในฐานะนักวิจารณ์การละครนามอูโมซ

เลอง บลูม เริ่มเข้ารับราชการใน ค.ศ. ๑๘๙๔ และสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคสังคมนิยม ซึ่งมีชอง โซเรส

Blum, Léon

เลอง บลูม

(Jean Jaurès)* เป็นผู้นำใน ค.ศ. ๑๘๙๙ อีก ๒๐ ปีต่อมาจึงได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และใน ค.ศ. ๑๙๒๕ ก็ได้เป็นหัวหน้าพรรคสังคมนิยมฝรั่งเศส

ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๓๖ เลอง บลูมได้เป็นหัวหน้ารัฐบาลแนวร่วมประชาชน (Popular Front) นับเป็นครั้งแรกที่สมาชิกพรรคสังคมนิยมได้เป็นนายกรัฐมนตรีฝรั่งเศส เขาดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาประมาณ ๑ ปีระหว่างนั้นเขาบริหารประเทศโดยนำการปฏิรูปตามระบอบสังคมนิยมมาใช้ รวมทั้งการลดเวลาทำงานของกรรมกรตามโรงงานอุตสาหกรรมลงเหลือสัปดาห์ละ ๔๐ ชั่วโมงด้วย ซึ่งเป็นมาตรการที่ก่อให้เกิดการโต้แย้งกันมาก ในด้านการป้องกันประเทศนั้น แม้ว่าเขาจะมีความมุ่งมั่นที่จะรักษาสนธิสัญญาสภาพทางทหารให้เท่าเทียมกับของเยอรมนีก็ตาม แต่เขาก็ไม่ได้รับความร่วมมือจากนักอุตสาหกรรมฝรั่งเศส

ใน ค.ศ. ๑๙๓๘ เลอง บลูมได้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง แต่อยู่ในตำแหน่งเพียง ๒๘ วันเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจในขณะนั้นทำให้ฝรั่งเศสขาดเสถียรภาพทางการเมือง มีการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ (Second World War)* รัฐบาลวีชี (Vichy Government)* ได้จำคุกเลอง บลูม ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๐ และได้สวนเขาที่

Boer War

เมืองรียง (Rion) ใน ค.ศ. ๑๙๔๒ เขาเป็นผู้หนึ่งที่ต้องตกเป็นแพะรับบาปที่ฝรั่งเศสขาดความพร้อมด้านการทหารในระหว่างที่เขาปกครองประเทศอยู่ แต่เขาก็ประสบความสำเร็จในการตอบโต้คำกล่าวหาตั้งกล่าวแต่เมื่อกองทัพเยอรมันเข้ายึดครองดินแดนฝรั่งเศสส่วนที่อยู่ใต้การปกครองของรัฐบาลวีซี เลอง บลูมจึงถูกส่งไปอยู่ในค่ายกักกันที่เมืองบูเคนวัลด์ (Buchenwald) และดาเคา (Dachau) จนถึงเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๕

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้ ๑ ปี เลอง บลูมได้เป็นผู้นำคณะกรรมการเศรษฐกิจไปยังสหรัฐอเมริกา เมื่อกลับมาแล้วก็ได้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๗ และอยู่ในตำแหน่งเพียง ๑ เดือนก็ต้องพ้นตำแหน่งไป นอกจากนี้จะเป็นนักการเมืองแล้ว เลอง บลูมยังสนใจในวิทยาการด้านต่าง ๆ เขาได้เขียนหนังสือไว้หลายเล่ม เช่นวรรณคดีฝรั่งเศส และปัญหาของปัญญาชนในสังคมฝรั่งเศส

เลอง บลูมถึงแก่อนิจกรรมใน ค.ศ. ๑๙๕๐ ขณะอายุ ๗๘ ปี.

(เพ็ญศรี ตู่)

Boer War (1899-1902) : สงครามบัวร์ (พ.ศ. ๒๔๔๒-๒๔๔๕)

สงครามบัวร์เป็นสงครามที่เกิดขึ้นในแอฟริกาใต้ระหว่างอังกฤษกับสาธารณรัฐแอฟริกา ๒ รัฐของบัวร์ ได้แก่ สาธารณรัฐทรานสวาล (Transvaal) และเสรีรัฐออเรนจ์ (Orange Free State) สงครามนี้ได้ชื่อตามชื่อของบัวร์ ซึ่งเป็นชาวดัตช์ที่เข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในดินแดนทั้ง ๒ รัฐดังกล่าวตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗

ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ชาวอังกฤษซึ่งเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เคปโคโลนี (Cape Colony)* ตรงปลายแหลมทางใต้ของแอฟริกา ได้พยายามขยายอิทธิพลทางการค้าของตนขึ้นไปทางภาคเหนือซึ่งอุดมด้วยเพชรและ

Boer War

ทองคำ นโยบายดังกล่าวคุกคามการปกครองของบัวร์ในทรานสวาลและในเสรีรัฐออเรนจ์ รัฐทั้งสองเกรงว่าจะต้องตกอยู่ใต้อำนาจของชาวอังกฤษที่พยายามอพยพเข้ามา ในที่สุดอังกฤษก็ยึดครองทรานสวาลได้ชั่วคราว ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๙๗-๑๘๙๑ ความสัมพันธ์ระหว่างชาวอังกฤษกับบัวร์ก็ยิ่งทวีความตึงเครียดขึ้น

แม้จะต้องเผชิญกับการต่อต้านของบัวร์ ชาวอังกฤษก็ยังคงหลั่งไหลเข้าไปในทรานสวาล โดยเฉพาะหลังจากที่ได้ค้นพบแหล่งทองคำมหาศาลในทรานสวาล ใน ค.ศ. ๑๘๘๖ พอล ครูเกอร์ (Paul Kruger)* ประธานาธิบดีของบัวร์ ประสงค์จะพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติอันมั่งคั่งที่เพิ่งค้นพบเพื่อให้สามารถดำรงรักษาเอกราชของทรานสวาลไว้ แต่นโยบายของเขาขัดกับนโยบายของเซซิล โรดส์ (Cecil Rhodes)*

เซซิล โรดส์ ชาวอังกฤษเป็นเจ้าของบริษัทและธุรกิจอุตสาหกรรมทำเหมืองเพชรและทองคำที่มีชื่อเสียงในทรานสวาล เขาได้เป็นนายกรัฐมนตรีของเคปโคโลนีระหว่าง ค.ศ. ๑๘๙๐-๑๘๙๖ เขาเป็นนักจักรวรรดินิยมที่มีชื่อเสียงคนหนึ่ง นโยบายที่จะรวมดินแดนของอังกฤษในแอฟริกาใต้คือ เคปโคโลนี และนาตาล (Natal) เข้ากับรัฐทรานสวาลและเสรีรัฐออเรนจ์ของบัวร์เป็นสหพันธรัฐให้ปกครองตนเอง แต่มีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับอังกฤษ เซซิล โรดส์ได้ช่วยสถาปนาอำนาจของอังกฤษขึ้นในดินแดนทางตอนเหนือของรัฐทรานสวาล ต่อมาก็ยึดครองไว้ได้ และส่งชาวอังกฤษเข้าไปตั้งถิ่นฐาน เขาหวังว่าด้วยวิธีการดังกล่าว เขาสามารถจะตีวงล้อมรัฐทรานสวาลได้และบังคับให้รัฐดังกล่าวร่วมมือกับเคปโคโลนี

แม้ว่าชาวอังกฤษที่เข้าไปตั้งถิ่นฐานในทรานสวาลดังกล่าวจะทวีจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วและมีฐานะมั่งคั่งแต่บัวร์ก็ไม่ยอมให้เข้ามามีส่วนในการปกครองบ้านเมือง บัวร์เรียกชาวอังกฤษเหล่านี้ว่า พวกออยต์ลันเดอร์ (Uitlanders) ซึ่งแปลว่าคนต่างชาติหรือคนภายนอกและไม่ยอมมอบสัญชาติให้ นอกจากนี้ยังเก็บภาษีอย่างหนักอีกด้วย

ความขัดแย้งดังกล่าวทำให้ ดร.ลินเดอร์ สตาร์ เจมสัน (Leander Starr Jameson) ชาวอังกฤษยกพวก

พอล ครูเกอร์
ประธานาธิบดีของพวกบัวร์

เซซิล โรดส์

ลอร์ดฮอเรซีโอ คิชเนอร์
แม่ทัพอังกฤษ

ประมาณ ๕๐๐ คน ข้ามเข้าไปในพรมแดนด้านตะวันตกของรัฐทรานสวาลใน ค.ศ. ๑๘๙๕ แต่ก็ถูกกองทัพพวกบัวร์ล้อมไว้และต้องยอมจำนนในที่สุด หลังจากได้มีการเปลี่ยนแปลง ในวงการบริหารอาณานิคมอังกฤษใน ค.ศ. ๑๘๙๙ เซอร์อัลเฟรด มิลเนอร์ (Sir Alfred Milner) ข้าหลวงใหญ่อังกฤษประจำแอฟริกาใต้เร่งเร้ารัฐบาลอังกฤษให้เรียกร้องสัญชาติให้แก่พวกออยด์ลันเดอร์ การกระทบกระทั่งกันระหว่างพวกออยด์ลันเดอร์กับพวกบัวร์ทวีขึ้นและแนวโน้มของสงครามก็เพิ่มขึ้น ความพยายามในการเจรจาล้มเหลวเมื่อเซอร์มิลเนอร์หมดความอดทนกับพวกบัวร์ ปัญหาต่างๆ ดังกล่าว นำไปสู่สงครามในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๘๙๙ ที่เรียกว่าสงครามบัวร์

สงครามบัวร์แบ่งออกเป็น ๓ ระยะ คือ ระยะแรก ตั้งแต่เดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๘๙๙ ถึงเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๐๐ ระหว่างนี้ กองทัพบัวร์เป็นฝ่ายมีชัยตรงพรมแดนเคปโคโลนี และนาตาล กองทัพอังกฤษถูกล้อมที่เมืองเลดีสมิท (Ladysmith) เมฟคิง (Mafikeng) และ คิมเบอร์ลีย์ (Kimberley) ระยะที่ ๒ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๐๐ เป็นช่วงที่ลอร์ดเฟรเดอริก สเลโรเบิตส์ (Frederick Sleigh Roberts) นำกำลังทหารอังกฤษเข้าต่อต้านการโจมตีของพวกบัวร์ และสามารถปลดปล่อยกองทัพอังกฤษที่ถูกพวกบัวร์ล้อมไว้ได้ และยังสามารถยึดเมืองพริทอเรีย (Pretoria) เมืองหลวงของพวก

บัวร์ไว้ได้เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ระยะที่ ๓ ตั้งแต่เดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๐๐ ถึงเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๐๒ เป็นช่วงที่มีการทำสงครามแบบกองโจร ลอร์ดฮอเรซีโอ คิชเนอร์ (Lord Horatio Kitchener)* แม่ทัพอังกฤษ พยายามสกัดกั้นหน่วยจู่โจมของพวกบัวร์มีให้โจมตีหน่วยทหารอังกฤษตามจุดต่างๆ แม้ว่าพวกบัวร์จะทำการสู้รบอย่างกล้าหาญก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถต่อต้านแสนยานุภาพของกองทัพอังกฤษได้ ในที่สุด สงครามบัวร์ก็สิ้นสุดลงด้วยความปราชัยของพวกบัวร์ ซึ่งต้องลงนามในสนธิสัญญาเวอรีนิง (Treaty of Vereeniging)* กับอังกฤษในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๐๒

ตามสนธิสัญญาฉบับนี้ รัฐทรานสวาลและเสรีรัฐออเรนจ์ตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ อังกฤษจะส่งเสริมให้รัฐทั้งสองนี้มีการปกครองตนเองในอนาคต นอกจากนี้ อังกฤษตกลงชำระค่าเสียหายให้แก่รัฐทั้งสองเป็นเงิน ๓,๐๐๐,๐๐๐ ปอนด์ เพื่อนำไปซ่อมแซมและพัฒนาไร่ต่อไป

ใน ค.ศ. ๑๙๐๗ รัฐทั้งสองได้รับอำนาจในการปกครองตนเอง อีก ๓ ปีต่อมา รัฐทั้งสองได้รวมเข้ากับเคปโคโลนี และนาตาล เป็นสหภาพแอฟริกาใต้ (Union of South Africa).

(เพ็ญศรี คุ้ม)

Bolsheviks : พรรคบอลเชวิค

พรรคบอลเชวิค เป็นพรรคปฏิวัติลัทธิมากซ์ซึ่งเคยสังกัดในพรรคแรงงานสังคมนิยมประชาธิปไตยรัสเซีย (Russian Social Democratic Workers' Party - RSDLP)* เป็นพรรคแกนนำของขบวนการปฏิวัติรัสเซียทั้งหมดในระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๒-๑๙๑๘ ในการประชุมผู้แทนองค์การปฏิวัติต่าง ๆ ครั้งที่ ๖ ที่กรุงปราก ค.ศ. ๑๙๑๒ บอลเชวิคประกาศตนเป็นพรรคการเมืองของชนชั้นกรรมาชีพ และเป็นผู้แทนอย่างเป็นทางการของพรรคแรงงานสังคมนิยมประชาธิปไตยรัสเซีย-บอลเชวิค หรือเรียกสั้น ๆ ว่าพรรคบอลเชวิค พรรคบอลเชวิคมีบทบาทสำคัญในการยึดอำนาจทางการเมืองในการปฏิวัติเดือนตุลาคม (October Revolution)* ค.ศ. ๑๙๑๗

การจัดตั้งพรรคบอลเชวิคเป็นผลสืบเนื่องจากองค์การปฏิวัติลัทธิมากซ์ที่กระจัดกระจายทั่วยุโรปตะวันออกที่จะรวมตัวตั้งเป็นพรรคขึ้น ใน ค.ศ. ๑๘๙๘ มีการประชุมใหญ่ครั้งแรกของผู้แทนองค์การลัทธิมากซ์ที่สำคัญต่าง ๆ ระหว่างวันที่ ๑-๓ มีนาคม ณ เมืองมินสค์ (Minsk) ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้ใช้ชื่อพรรคว่าพรรคแรงงานสังคมนิยมประชาธิปไตยรัสเซีย แต่ระหว่างการประชุมเพื่อเตรียมตั้งคณะกรรมการกลางพรรค ตำรวจก็บุกปราบปรามและจับกุมสมาชิกส่วนใหญ่ได้ การประชุมครั้งนี้จึงยังตั้งพรรคไม่สำเร็จเพราะยังไม่มีกำหนดหลักนโยบายและระเบียบการพรรค ในต้นทศวรรษ ๑๙๐๐ วลาดีมีร์ เลนิน (Vladimir Lenin)* ผู้นำของกลุ่มลัทธิมากซ์นอกประเทศได้เสนอแนวความคิดการจัดตั้งพรรคขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ต่อมาใน ค.ศ. ๑๙๐๓ มีการจัดประชุมใหญ่ครั้งที่ ๒ ของผู้แทนองค์การปฏิวัติและองค์การลัทธิมากซ์ต่าง ๆ ที่กรุงบรัสเซลส์และกรุงลอนดอนตามลำดับ ในการประชุมครั้งนี้มีการผ่านหลักนโยบายพรรค และระเบียบการพรรครวมทั้งตั้งองค์การนำของศูนย์กลางพรรคแรงงานสังคมนิยมประชาธิปไตยรัสเซียได้สำเร็จ แต่เมื่อมีการพิจารณาเรื่องคุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้าเป็นสมาชิกพรรคและวิธีการรับสมัคร ที่ประชุมมีความคิดเห็นแตกแยกเป็น

๒ กลุ่มสมาชิกส่วนใหญ่ซึ่งสนับสนุนแนวความคิดของเลนิน จึงได้ชื่อว่าเป็นกลุ่ม “บอลเชวิค” ซึ่งหมายถึง “ส่วนใหญ่” สมาชิกที่เหลือซึ่งสนับสนุนแนวความคิดของจูเลียส มาร์ตอฟ (Julius Martov)* ปัญญาชนปฏิวัติเชื้อสายยิวจากเมืองโอดเดสซา (Odessa) ได้ชื่อว่า “เมนเชวิค” (Mensheviks)* ซึ่งหมายถึง “ส่วนน้อย”

บอลเชวิคเป็นกลุ่มที่มีความคิดเห็นทางการเมืองรุนแรง มีจุดมุ่งหมายที่จะล้มล้างการปกครองระบอบซาร์ ในรัสเซียและสถาปนาระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ขึ้นแทน เลนินรับเอาทฤษฎีการเมืองของคาร์ล มากซ์ (Karl Marx)* ที่เขียนไว้ในแถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์ (Communist Manifesto)* มาใช้โดยเฉพาะทฤษฎีที่ว่าด้วยสงครามระหว่างชนชั้น อันเป็นการต่อสู้ระหว่างชนชั้นนายทุนกับชนชั้นกรรมาชีพ นอกจากนี้ เลนินยังเชื่อในความคิดที่ว่า การปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพกำลังใกล้เข้ามาทุกขณะ เลนินประสงค์ที่จะให้พรรคของเขาเป็นแกนนำในการต่อสู้ พรรคจึงต้องเข้มงวดในการรับสมัครซึ่งจะต้องเป็นนักปฏิวัติอาชีพและมีระเบียบวินัยสูง เป็นกองหน้าในการปฏิวัติเพื่อจะเป็นผู้สถาปนาระบอบเผด็จการของชนชั้นกรรมาชีพขึ้น ส่วนพรรคเมนเชวิคซึ่งเป็นพวกที่มีความคิดเห็นสายกลางในทางการเมืองต้องการเปิดรับสมาชิกเป็นจำนวนมากและไม่เข้มงวดในการรับ และพร้อมที่จะร่วมมือกับพรรคการเมืองอื่นซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นชนชั้นกลาง โดยมีนโยบายปฏิรูปประเทศแบบค่อยเป็นค่อยไป และไม่ใช้ความรุนแรงของการปฏิวัติเป็นเครื่องมือแบบบอลเชวิค

ระหว่างการจลาจลในรัสเซียใน ค.ศ. ๑๙๐๕ หรือเหตุการณ์ที่เรียกวันอาทิตย์นองเลือด (Bloody Sunday)* พรรคบอลเชวิคมีบทบาทไม่มากนัก เนื่องจากเลนินถูกเนรเทศไปอยู่ต่างประเทศ แต่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ (First World War)* ความปรາัยทางทหารทำให้ประชาชนเบื่อหน่ายสงครามและเสื่อมศรัทธาในซาร์นิโคลัสที่ ๒ (Nicholas II)* สงครามได้ซ้ำเติมสภาพเศรษฐกิจและสังคมอันแร้นแค้นอยู่แล้วให้รุนแรงยิ่งขึ้น เหตุการณ์ดังกล่าวตลอดจนการปกครองแบบใช้อำนาจลึกลับขาดอันไร้ประสิทธิภาพของซาร์และรัฐบาล เป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดการปฏิวัติเดือนกุมภาพันธ์ (February

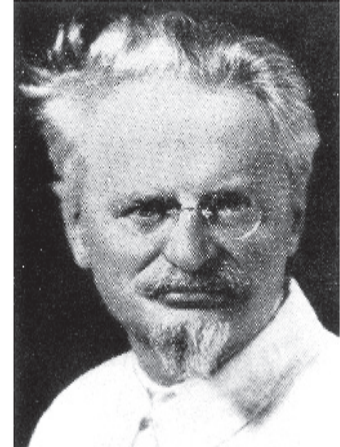
Bolsheviks

วลาดีมีร์ เลนิน

อะเล็กซานเดอร์ เคเรนสกี

เลออน ตรอตสกี

Revolution)* ค.ศ. ๑๙๑๗ ขึ้นเป็นเหตุให้ซาร์นิโคลัสที่ ๒ ต้องสละราชบัลลังก์ ผู้นำทางการเมืองที่มีความโน้มเอียงไปทางเสรีนิยมได้จัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้น มี**เจ้าชายลวอฟ (Lvov)*** เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลชุดนี้ได้ร่วมมือกับฝ่ายสัมพันธมิตรทำสงครามโลกต่อไป ทำให้ประชาชนไม่พอใจ ในที่สุดได้มีการเปลี่ยนรัฐบาลใหม่ในเดือนกรกฎาคม มี**อะเล็กซานเดอร์ เคเรนสกี (Alexander Kerensky)*** เป็นนายกรัฐมนตรี ระหว่างนั้นบอลเชวิคได้เคลื่อนไหวปลุกระดมมวลชนและสนับสนุนกรรมกรตามเมืองต่าง ๆ ได้จัดตั้งสภาคนงานขึ้นเรียกว่าสภาโซเวียต (Soviets) เพื่อบริหารปกครองประเทศร่วมกับรัฐบาลเฉพาะกาลและเพื่อเตรียมการปฏิวัติ แกนนำของพรรคบอลเชวิคได้วางแผนที่จะโค่นล้มรัฐบาลเฉพาะกาลของเคเรนสกีและโอนอำนาจการปกครองให้แก่สภาโซเวียต

ในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๑๗ เลนินและผู้นำคนสำคัญของบอลเชวิคที่ลี้ภัยนอกประเทศต่างได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเยอรมนีให้เดินทางกับซาร์สเซียโดยใช้เส้นทางรถไฟ ทัณฑ์ที่ถึงรัสเซีย เลนินและสหายได้เคลื่อนไหวมวลชนและปลุกระดมให้ประชาชนเลื่อมใสพรรคและอุดมการณ์ของพรรคบอลเชวิค เลนินชูคำขวัญว่า อำนาจทั้งหมดให้แก่สภาโซเวียต (All Power to the Soviets) สันติภาพที่ดิน และขนมปัง (Peace, Land and Bread) สันติภาพเพื่อประเทศชาติ ที่ดินเพื่อชาวนา และขนมปังเพื่อชนชั้นกรรมกรฯ ต่อมา ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม (ปฏิทินใหม่ ๗ พฤศจิกายน) ค.ศ. ๑๙๑๗ พรรคบอลเชวิคซึ่งได้รับความสนับสนุนจากสภาโซเวียตก็ยึดอำนาจการปกครองได้สำเร็จ

หลังการปฏิวัติเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๑๗ พรรคบอลเชวิคใช้นโยบายความรุนแรงในการปกครองประเทศและจัดตั้ง**เชกา (Cheka)*** หรือหน่วยตำรวจลับ เป็นเครื่องมือในการปราบปรามกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้ามและเพื่อสอดส่องควบคุมการเคลื่อนไหวของประชาชน การดำเนินงานของเชกาซึ่งมี**เฟลิกซ์ เอดมุนโดวิช ดเซียร์จินสกี (Felix Edmundovich Dzerzhinsky)*** เป็นหัวหน้าและความสามารถของกองทัพแดงในบังคับบัญชาของ**เลออน ตรอตสกี (Leon Trotsky)*** ในการเอาชนะสงครามกลางเมืองระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๘-๑๙๒๑ ได้ทำให้พรรคบอลเชวิคกลายเป็นพรรคการเมืองที่มีอำนาจเด็ดขาดในการบริหารปกครองประเทศเพียงพรรคเดียว

ใน ค.ศ. ๑๙๑๘ พรรคบอลเชวิคเปลี่ยนชื่อเป็นพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียทั้งหมด (บอลเชวิค) [All Russian Communist Party (Bolsheviks)] ซึ่งเป็นองค์การทางการเมืองที่มีอำนาจสูงสุด การประกาศเปลี่ยนชื่อดังกล่าวนับเป็นการจัดตั้ง**พรรคคอมมิวนิสต์ (Communist Parties)*** ขึ้นอย่างเป็นทางการครั้งแรก และเป็นแบบอย่างให้พรรคการเมืองฝ่ายซ้ายในประเทศยุโรปอื่น ๆ ที่ยึดอุดมการณ์ลัทธิมากซ์-เลนิน และต่างเป็นสมาชิกของ**องค์การคอมมิวนิสต์สากลหรือโคมินเทิร์น (Comintern)*** ต่างจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ในลักษณะเดียวกันขึ้น ต่อมาใน ค.ศ. ๑๙๒๕ มีการเปลี่ยนชื่ออีกครั้งเป็นพรรคสหภาพคอมมิวนิสต์ทั้งหมด (บอลเชวิค) [All-Union Communist Party (Bolsheviks)] ซึ่งใช้จนถึง ค.ศ. ๑๙๕๒ และเปลี่ยนชื่ออีกครั้งเป็นพรรค

Bonaparte, Charles Louis Napoleon

คอมมิวนิสต์แห่งสหภาพโซเวียต (Communist Party of the Soviet Union) คำว่าบอลเชวิคก็เลิกใช้กันโดยปริยาย.

(เพ็ญศรี ตึก, สัญชัย สุวังบุตร)

Bonaparte, Charles Louis Napoleon; Napoleon III (1808-1873) : เจ้าชายชาร์ล หลุยส์ นโปเลียน โบนาปาร์ต; จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ (พ.ศ. ๒๓๕๑-๒๔๑๖)

เจ้าชายชาร์ล หลุยส์ นโปเลียน โบนาปาร์ตทรงเป็นหลานลุงของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ (Napoleon I)* เป็นสมาชิกราชวงศ์โบนาปาร์ตองค์ที่ ๒ ที่ขึ้นปกครองประเทศฝรั่งเศส โดยเฉลิมพระนามว่าจักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ ทรงเป็นจักรพรรดิองค์สุดท้ายของฝรั่งเศสเพราะหลังการล่มสลายของจักรวรรดิฝรั่งเศสที่ ๒ (Second Empire of France)* ใน ค.ศ. ๑๘๗๑ ฝรั่งเศสได้เปลี่ยนรูปการปกครองจากระบอบกษัตริย์เป็นระบอบสาธารณรัฐก่อนเสด็จขึ้นครองราชย์ใน ค.ศ. ๑๘๕๑ เจ้าชายหลุยส์ นโปเลียนทรงได้รับเลือกจากประชาชนชาวฝรั่งเศสให้เป็นประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ ๒ (Second French Republic)* ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๔๘-๑๘๕๑ ในรัชสมัยของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ ฝรั่งเศสมีความก้าวหน้าและทันสมัยในด้านอุตสาหกรรมและการคมนาคมและกรุงปารีสที่พระองค์โปรดให้พัฒนาปรับปรุงก็ได้ชื่อว่าเป็นมหานครที่ทันสมัยและสวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของโลก อย่างไรก็ตาม ความล้มเหลวของการดำเนินนโยบายต่างประเทศและความพ่ายแพ้ของฝรั่งเศสในสงครามฝรั่งเศส-ปรัสเซีย (Franco-Prussian War ค.ศ. ๑๘๗๐-๑๘๗๑)* ทำให้จักรวรรดิฝรั่งเศสที่ ๒ ล่มสลายลง จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ ทรงต้องลี้ภัยไปประทับที่ประเทศอังกฤษจนสิ้นพระชนม์ลงใน ค.ศ. ๑๘๗๓

Bonaparte, Charles Louis Napoleon

เจ้าชายหลุยส์ นโปเลียน โบนาปาร์ต ทรงประสูติที่กรุงปารีสเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ค.ศ. ๑๘๐๘ เป็นพระโอรสองค์ที่ ๓ ของพระเจ้าหลุยส์ โบนาปาร์ต พระอนุชาของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ กับออร์ตง เดอ โบอาร์เน (Hortense de Beauharnais) ธิดาสาวของโจเซฟิน เดอ โบอาร์เน (Josephine de Beauharnais) ทรงใช้ชีวิตวัยเยาว์และวัยหนุ่มนอกประเทศฝรั่งเศส แต่หลังการปฏิวัติฝรั่งเศสใน ค.ศ. ๑๘๔๘ ได้เสด็จกลับมาฝรั่งเศสและเริ่มมีบทบาทสำคัญในวงการเมืองของฝรั่งเศสเพราะประชาชนชาวฝรั่งเศสสนับสนุนพระองค์ในฐานะเป็นผู้สืบทอดราชวงศ์โบนาปาร์ตที่เคยสร้างชื่อเสียงและความยิ่งใหญ่ให้กับประเทศฝรั่งเศส

เจ้าชายหลุยส์ นโปเลียนทรงใกล้ชิดและได้รับอิทธิพลจากพระราชมารดาซึ่งเป็นผู้ปลูกฝังแนวความคิดเรื่องความยิ่งใหญ่ของสมัยจักรวรรดิฝรั่งเศสที่ ๑ (First Empire of France)* ขณะที่ทรงอยู่ในวัยหนุ่มได้เดินทางไปยังดินแดนต่างๆ ในยุโรป เช่น รัฐต่างๆ ในคาบสมุทรอิตาลี แคว้นบาวาเรีย (Bavaria)* ในดินแดนเยอรมันประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษเป็นเหตุให้พระองค์ได้รับความคิดทางการเมืองแบบเสรีนิยม ชาตินิยม และประชาธิปไตยจากดินแดนเหล่านี้ในช่วงเวลานี้เอง เจ้าชายหลุยส์ นโปเลียนทรงมีโอกาสเข้าร่วมขบวนการกู้ชาติอิตาลี พระองค์มีนโยบายที่จะรื้อฟื้นราชวงศ์โบนาปาร์ตจึงทรงพยายามชักจูงพวกที่จงรักภักดีต่อราชวงศ์โบนาปาร์ตให้ล้มระบบการปกครองของพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป (Louis Philippe)* ถึง ๒ ครั้ง คือ ใน ค.ศ. ๑๘๓๖ และ ค.ศ. ๑๘๔๐ แต่ก็ไม่สำเร็จ หลังจากทรงพยายามเป็นครั้งที่ ๒ พระองค์ก็ถูกจับกุมขังที่เมืองอาม (Ham) ในบริเวณลุ่มแม่น้ำซอม (Somme) แต่ทรงหลบหนีออกมาได้ใน ค.ศ. ๑๘๔๕ ทรงทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจพิเศษในระหว่างการประท้วงของขบวนการชาртิสต์ (Chartism)* ซึ่งกรรมกรอังกฤษเรียกร้องให้รัฐสภาปฏิรูปทางการเมืองเพื่อให้ผู้แทนชนชั้นแรงงานมีโอกาสรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาสามัญ ขณะประทับอยู่ในกรุงลอนดอน เจ้าชายหลุยส์ นโปเลียนทรงสนพระทัยต่อเหตุการณ์ในฝรั่งเศสมาโดยตลอด และระหว่างนั้นได้เกิดการปฏิวัติใน

Bonaparte, Charles Louis Napoleon

จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓

ฝรั่งเศสเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๔๘ ทำให้พระเจ้าหลุยส์ ฟิลิปพ้นจากราชบัลลังก์ และมีการจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญเพื่อกำหนดรูปแบบการปกครองของฝรั่งเศส โดยแยกอำนาจบริหารออกเป็นอิสระจากอำนาจนิติบัญญัติ แต่เหตุการณ์ในฝรั่งเศสไม่สงบมีการก่อวินาศกรรมของขบวนการกรรมกร เป็นเหตุให้เกิดการแตกแยกระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายขบวนการกรรมกรจนเกิดปะทะกันถึงขั้นนองเลือดที่เรียกว่า วันแห่งเดือนมิถุนายน (The June Days) หลังจากนั้น รัฐบาลชั่วคราวได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดี เจ้าชายหลุยส์ นโปเลียน จึงเสด็จกลับฝรั่งเศสและทรงสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส

เนื่องจากพระนามของพระองค์มีอิทธิพลเตือนใจประชาชนชาวฝรั่งเศสให้รำลึกถึงคุณงามความดีของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ และความยิ่งใหญ่ของจักรวรรดิฝรั่งเศสที่ ๑ ชาวฝรั่งเศสส่วนใหญ่จึงเลื่อมใสในพระองค์และเชื่อว่า จะทรงสามารถนำประเทศชาติให้พ้นจากความยุ่งยากได้ เจ้าชายหลุยส์ นโปเลียนจึงได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี

Bonaparte, Charles Louis Napoleon

แห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศสด้วยคะแนนเสียงอย่างท่วมท้นในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๘๔๘

ในสมัยของพระองค์ ฝรั่งเศสมีความสงบและมั่นคงปลอดภัยขึ้นกว่าเดิม พระองค์ทรงได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างมากจากมณฑลต่าง ๆ ถึงแม้ว่าประชาชนในกรุงปารีสจะไม่ให้ความไว้วางใจ ในวันที่ ๒ ธันวาคม ค.ศ. ๑๘๕๑ ซึ่งเป็นวันครบรอบชัยชนะของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ในการรบที่เอาส์เทอร์ลิทซ์ (Austerlitz)* ประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียนได้ทรงทำรัฐประหารเพื่อยึดอายุการเป็นประธานาธิบดีออกไป และอีก ๑ ปีต่อมาชาวฝรั่งเศสส่วนใหญ่ก็ลงคะแนนเสียงสนับสนุนให้พระองค์ขึ้นเป็นจักรพรรดิ ฝรั่งเศสจึงกลับมาใช้ระบบการปกครองแบบจักรวรรดิอีกครั้งหนึ่งเรียกว่า สมัยจักรวรรดิฝรั่งเศสที่ ๒

ในด้านการบริหารประเทศ แม้ว่าจักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ จะทรงปกครองด้วยระบอบเผด็จการในช่วงแรกของสมัยจักรวรรดิ แต่พระองค์ก็ได้ทรงสร้างผลงานในด้านการพัฒนาประเทศ ดังปรากฏว่ายุคนี้ฝรั่งเศสมีความก้าวหน้า

จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ กับจักรพรรดินี และพระราชโอรส

Bonaparte, Charles Louis Napoleon

มากในด้านอุตสาหกรรมและการคมนาคมรวมทั้งการปรับปรุงนครปารีสให้เป็นนครที่สวยงามและทันสมัยที่สุดของโลกจนได้ชื่อว่าฝรั่งเศสเป็นผู้ริเริ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ความรุ่งเรืองของฝรั่งเศสในสมัยจักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ เป็นที่ประจักษ์แก่ชาวโลกในการแสดงนิทรรศการครั้งใหญ่ (Paris Exhibition)* ใน ค.ศ. ๑๘๕๕ และ ค.ศ. ๑๘๖๗

ในด้านนโยบายต่างประเทศ ในระยะแรก จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ ทรงพยายามแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงฝึกฝนในสันติภาพ ดังคำขวัญที่ทรงย้ำเสมอเมื่อขึ้นครองราชย์ว่า จักรวรรดิคือสันติภาพ (L'Empire c'est la paix) ในขณะเดียวกัน ก็ทรงพยายามเป็นพันธมิตรกับอังกฤษดังจะเห็นได้จากสงครามไครเมีย (Crimean War)* ซึ่งฝรั่งเศสร่วมมือกับอังกฤษรบรัสเซียใน ค.ศ. ๑๘๕๓ สงครามครั้งนี้สิ้นสุดลงด้วยชัยชนะของฝ่ายฝรั่งเศสและอังกฤษ และได้ทำสนธิสัญญาปารีส (Treaty of Paris)* ใน ค.ศ. ๑๘๕๖ ชัยชนะครั้งนี้ทำให้ฝรั่งเศสสามารถกอบกู้ชื่อเสียงของประเทศให้กลับคืนมา

ขณะที่จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ ทรงอยู่ในวัยหนุ่ม ทรงเคยเข้าร่วมในกิจกรรมของ **สมาคมคาร์บอนารี (Carbonari)*** หรือสมาคมผู้เผาถ่าน ซึ่งเป็นสมาคมลับที่มีจุดมุ่งหมายจะกำจัดอิทธิพลออสเตรียออกไปจากอิตาลี พระองค์ทรงแสดงท่าทีที่เห็นใจขบวนการชาตินิยมในประเทศต่าง ๆ ชาวอิตาลีรักชาติและสมาชิกคาร์บอนารีจึงต้องการให้พระองค์ช่วยเหลือ หลังจากที่ทรงลี้ภัยอยู่ระยะหนึ่งและต่อมาทรงถูกชาวอิตาลีรักชาติลอบวางระเบิด พระองค์จึงทรงตัดสินพระทัยที่จะช่วยชาวอิตาลีในการรวมประเทศ

ใน ค.ศ. ๑๘๕๘ จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ ได้ทรงเจรจากับ **เคานต์คามิลโล เบนโซ ดี คาวัวรี (Count Camillo Benso di Cavour)*** อัครมหาเสนาบดีแห่งแคว้นปีดมอนต์-ซาร์ดิเนีย (Piedmont-Sardinia) และทรงลงพระนามใน **ข้อตกลงปลงบีแยร์ (Plombières Agreement)*** กับปีดมอนต์-ซาร์ดิเนีย โดยสัญญาว่า ฝรั่งเศสจะช่วยเหลือปีดมอนต์-ซาร์ดิเนียทำสงครามกับออสเตรีย ถ้าได้ชัยชนะปีดมอนต์-ซาร์ดิเนียก็จะผนวกรัฐอิตาลีหลายรัฐและจะมีการจัดตั้งสมาพันธรัฐอิตาลีขึ้น ส่วนฝรั่งเศส

Bonaparte, Charles Louis Napoleon

พระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป

จะได้รับแคว้นนิซ (Nice) และซาวอย (Savoy) เป็นการตอบแทน แต่การแทรกแซงในปัญหาอิตาลีของพระองค์ไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะทรงทำสัญญาสงบศึกกับออสเตรียกลางคัน ทำให้พวกชาตินิยมอิตาลีและพวกเสรีนิยมฝรั่งเศสโกรธแค้นมาก การเข้าแทรกแซงในปัญหาอิตาลีจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ผิดพลาดของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ ใน ค.ศ. ๑๘๖๑ จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ ทรงพยายามยึดครองเม็กซิโกเพื่อสร้างจักรวรรดิคาทอลิกของฝรั่งเศสในโลกใหม่ แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ นโยบายดังกล่าวทำให้ฐานะและเกียรติภูมิของพระองค์ทั้งภายในและระหว่างประเทศยิ่งตกต่ำลง

ต่อมา ใน ค.ศ. ๑๘๖๓ จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ ทรงเข้าแทรกแซงในการกบฏของชาวโปแลนด์ต่อรัสเซีย แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ การกระทำครั้งนี้จึงทำให้สัมพันธภาพระหว่างฝรั่งเศสกับรัสเซียเสื่อมโทรมลง พวกเสรีนิยมฝรั่งเศสและชาวโปแลนด์ต่างก็ผิดหวังในพระองค์ ในขณะที่เดียวกันฝรั่งเศสก็มีศัตรูเพิ่มขึ้น

ในระหว่างสงครามเจ็ดสัปดาห์ (Seven Weeks' War)* ระหว่างปรัสเซียกับออสเตรีย **เจ้าชายออทโท ฟอน บิสมาร์ค (Otto von Bismarck)*** ได้หลอกล่อให้ฝรั่งเศสตั้งตนเป็นกลางโดยสัญญาว่าจะสนับสนุนให้ฝรั่งเศส

Bonaparte, Charles Louis Napoleon

ได้ครอบครองดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำไรน์ แต่จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ ก็ต้องทรงผิดหวัง เพราะผลของสงครามสิ้นสุดลงด้วยชัยชนะอย่างเด็ดขาดของปรัสเซียในเวลาเพียง ๗ สัปดาห์ ทั้งนี้เพราะพระองค์ทรงคาดว่าสงครามจะยืดเยื้อเป็นเวลานาน ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้น จะเปิดโอกาสให้พระองค์ทรงเข้าแทรกแซงในฐานะผู้ไกล่เกลี่ยและเรียกร้องค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น

การขยายอำนาจและอาณาเขตของปรัสเซียครั้งนี้ทำให้จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ ทรงหวังเกรงอันตรายที่จะมาสู่ประเทศฝรั่งเศส จึงทรงพยายามโน้มน้าวปรัสเซียให้ให้สัญญาว่า ถ้าปรัสเซียสามารถขยายอำนาจลงมาจนเลยเขตแม่น้ำไมน์ (Main) แล้ว ปรัสเซียจะทดแทนฝรั่งเศสโดยสนับสนุนให้ฝรั่งเศสได้ครอบครองแคว้นซาร์แลนด์ (Saarland) ลักเซมเบิร์ก (Luxembourg) และเบลเยียม แต่บิสมาร์คก็ปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าว

หลังจากเปลี่ยนแปลงในการดำเนินนโยบายต่างประเทศหลายครั้ง จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ จึงทรงผ่อนคลายนโยบายเผด็จการในประเทศ เช่น เริ่มให้สิทธิทางการเมืองแก่ชาวฝรั่งเศสเพิ่มขึ้น มีการประกาศใช้กฎหมายการพิมพ์ฉบับใหม่ และทรงแต่งตั้งเอมิล โอลิวีเย (Emile Olivier) ผู้นำกลุ่มเสรีนิยมให้เป็นอัครมหาเสนาบดี ชาวฝรั่งเศสมีท่าทีพอใจต่อการดำเนินนโยบายจักรวรรดิเสรีนิยมของพระองค์ ดังจะเห็นได้จากการลงประชามติในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๗๐ รับรองระบอบจักรวรรดิครั้งที่ ๒ ด้วยคะแนนเสียงอันท่วมท้น

ต่อมา จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ ทรงมีสุขภาพทรุดโทรมลง ซึ่งมีผลให้การตัดสินใจพระทัยของพระองค์ผิดพลาดมากยิ่งขึ้นในระยะหลัง เช่น เมื่อทรงเผชิญกับปัญหาการสืบราชบัลลังก์สเปนใน ค.ศ. ๑๘๗๐ เนื่องจากสเปนได้เชิญเจ้าชายเลโอโพลด์ (Leopold) พระญาติของพระเจ้าวิลเลียมที่ ๑ (William I) ไปครองสเปน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของฝรั่งเศส รัฐบาลฝรั่งเศสจึงประท้วงการตอบรับคำเชิญของเจ้าชายเลโอโพลด์อย่างรุนแรง โดยสั่งให้เคานต์วินเซนต์ เบนเดตตี (Count Vincent Benedetti) เอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำปรัสเซียไปเฝ้าพระเจ้าวิลเลียมที่ ๑ ที่เมืองเอมส์ (Ems) เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากัน

Bonaparte, Charles Louis Napoleon

ระหว่างฝรั่งเศสกับปรัสเซียซึ่งอาจนำไปสู่สงคราม พระเจ้าวิลเลียมที่ ๑ จึงไม่ทรงสนับสนุนให้เจ้าชายเลโอโพลด์รับราชบัลลังก์สเปน เจ้าชายเลโอโพลด์จึงไม่ทรงรับตำแหน่งกษัตริย์แห่งสเปน ซึ่งเท่ากับว่าฝรั่งเศสได้รับชัยชนะทางการทูตครั้งใหญ่ เพื่อให้มั่นใจและเพื่อตอกย้ำความพ่ายแพ้ทางการทูตของปรัสเซีย รัฐบาลฝรั่งเศสจึงสั่งให้เคานต์เบนเดตตีเข้าเฝ้าอีกเพื่อขอให้พระองค์ยืนยันว่าจะไม่ทรงรื้อฟื้นสิทธิการรับราชบัลลังก์สเปนของสมาชิกราชวงศ์โฮเฮนซอลเลิร์น (Hohenzollern)* ในกาลข้างหน้าตลอดไป แต่พระเจ้าวิลเลียมที่ ๑ ไม่ทรงยินยอมปฏิบัติตามและทรงโทรเลขเล่าเรื่องนี้แก่บิสมาร์ค บิสมาร์คได้ฉวยโอกาสตัดแปลงข้อความในโทรเลขซึ่งนักประวัติศาสตร์เรียกว่าโทรเลขแห่งเมืองเอมส์ (Ems Telegram)* ข้อความที่บิสมาร์คตัดแปลงนี้ยังความอับอายให้แก่ฝรั่งเศสมาก แล้วบิสมาร์คก็นำไปเผยแพร่ในหนังสือชั้นนำของประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ เมื่อชาวฝรั่งเศสเห็นข้อความในโทรเลขก็มีความโกรธแค้นเป็นอย่างยิ่ง และเรียกร้องให้ทำสงครามกับปรัสเซีย สภาผู้แทนของฝรั่งเศสลงมติด้วยคะแนนเสียงท่วมท้นให้ประกาศสงครามต่อปรัสเซีย ทำให้จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ไม่ทรงสามารถพินมติมหาชนได้ สงครามฝรั่งเศส-ปรัสเซียจึงเกิดขึ้นเมื่อฝรั่งเศสประกาศสงครามในวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๗๐

แม้ฝรั่งเศสจะเป็นฝ่ายประกาศสงครามก่อน แต่มีความพร้อมในการรบน้อยกว่าปรัสเซีย จึงเป็นฝ่ายพ่ายแพ้อย่างยับเยิน จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ ถูกจับเป็นเชลยที่สมรภูมิมือเซดอง (Sedan) ซึ่งอยู่ใกล้พรมแดนเบลเยียม เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ค.ศ. ๑๘๗๐ ชาวความพ่ายแพ้และการถูกจับเป็นเชลยของพระองค์และกองทัพฝรั่งเศสรวม ๑๐๐,๐๐๐ คน ทำให้พวกสาธารณรัฐนิยมในกรุงปารีสฉวยโอกาสทำการปฏิวัติล้มระบอบจักรวรรดิฝรั่งเศสที่ ๒ และจัดตั้งระบอบสาธารณรัฐนิยมขึ้นมา จึงเป็นการสิ้นสุดการปกครองของราชวงศ์โบนาปาร์ตอย่างแท้จริง หลังจากที่ถูกปรัสเซียคุมขังอยู่ระยะหนึ่ง จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ ก็ได้รับการปลดปล่อยและถูกเนรเทศไปประทับในอังกฤษ จนสิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ค.ศ. ๑๘๗๓ ขณะพระชนมายุ ๖๕ พรรษา

Bonaparte, Napoleon

ในส่วนที่เกี่ยวกับประเทศไทย จักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ ทรงฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทยอย่างเป็นทางการใน ค.ศ. ๑๘๕๖ ตรงกับตอนต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากที่ขาดช่วงไปถึง ๑๖๘ ปี ขณะเดียวกันการขยายอำนาจของฝรั่งเศสเข้าไปในเวียดนามตอนใต้ ทำให้ไทยต้องเสียเขมรส่วนนอกแก่ฝรั่งเศสใน ค.ศ. ๑๘๖๗.

(เพ็ญศรี ตัก)

Bonaparte, Napoleon; Napoleon I (1769-1821) : นโปเลียน โบนาปาร์ต; จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ (พ.ศ. ๒๓๑๒-๒๓๖๕)

นโปเลียน โบนาปาร์ตเป็นทหารที่เก่งกล้าชาวคอร์ซิกาเชื้อสายฝรั่งเศสที่สร้างชื่อเสียงให้ทั้งตนเองและประเทศฝรั่งเศสในสงครามปฏิวัติฝรั่งเศส (French Revolutionary War)* เป็นผู้สถาปนาราชวงศ์โบนาปาร์ตขึ้นปกครองประเทศฝรั่งเศสโดยเฉลิมพระนามว่าจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ในสมัยของพระองค์ ฝรั่งเศสมีความเจริญมั่งคั่งและพัฒนาก้าวหน้าทางสังคมอย่างมากทั้งเป็นประเทศมหาอำนาจที่เข้มแข็งที่สุดในยุโรป จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ยังทรงพยายามนำแนวความคิดตามอุดมการณ์ปฏิวัติฝรั่งเศสไปดำเนินการหลายอย่างนับจากทรงสนับสนุนการมีขบวนการทางศาสนา การให้พลเมืองมีความเสมอภาคและโอกาสเท่าเทียมกันในงานอาชีพโดยอาศัยความรู้และความสามารถเป็นหลัก และอื่น ๆ จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ จึงทรงได้ชื่อว่าเป็นผู้สืบทอดอุดมการณ์ปฏิวัติฝรั่งเศสและพระองค์ก็ทรงประกาศว่าพระองค์คือการปฏิวัติ พระองค์ทรงพยายามขยายอำนาจและอิทธิพลเข้าปกครองประเทศต่าง ๆ ในยุโรปจนประเทศต่าง ๆ รวมตัวกันต่อต้านพระองค์เป็นสงครามสหพันธมิตรถึง ๖ ครั้ง และมีผลให้จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ลี้ภัยพระราชอำนาจลงใน ค.ศ. ๑๘๑๕

Bonaparte, Napoleon

จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ แห่งราชวงศ์โบนาปาร์ตหรือ นโปเลียนมหาราชเป็นจักรพรรดิฝรั่งเศส ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๐๔-๑๘๑๕ เกิดที่เมืองอาซังซิโอ (Ajaccio) ในเกาะคอร์ซิกา (Corsica) เมื่อสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยที่กรุงปารีสแล้ว ได้เข้ารับราชการในกองทัพฝรั่งเศสเป็นนายทหารปืนใหญ่ใน ค.ศ. ๑๗๙๕ และมีศเป็นนายร้อยโทเมื่อเกิดการปฏิวัติฝรั่งเศส (French Revolution)* ใน ค.ศ. ๑๗๙๕

ชีวิตทหารของนโปเลียนผ่านการรบมาอย่างโชกโชน ได้รับทั้งชัยชนะอย่างงดงามและความพ่ายแพ้ย่อยยับ นโปเลียนเริ่มแสดงอัจฉริยะทางทหารใน ค.ศ. ๑๗๙๓ เมื่อฝรั่งเศสต้องทำสงครามกับฝ่ายพันธมิตรซึ่งประกอบด้วย ออสเตรีย ปรัสเซีย อังกฤษ ฮอลแลนด์ รัฐเยอรมัน และรัฐต่าง ๆ ในคาบสมุทรอิตาลี ที่เรียกว่าสงครามสหพันธมิตรครั้งที่ ๑ (The First Coalition) ในสงครามครั้งนี้ นโปเลียนเป็นผู้บังคับบัญชากองทัพปืนใหญ่ในการสู้รบกับอังกฤษที่เมืองตุลอง (Toulon) สงครามครั้งนี้ทำให้นโปเลียนมีชื่อเสียงมาก ต่อมาก็ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นนายทหารฝ่ายเสนาธิการและได้เลื่อนยศเป็นนายพลใน ค.ศ. ๑๗๙๖ ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้บังคับบัญชากองทัพเพื่อทำสงครามขับไล่ ออสเตรียซึ่งเป็นศัตรูของฝรั่งเศสให้ออกไปจากอิตาลี ก่อนเข้ารับตำแหน่ง ๒ วัน นโปเลียนได้สมรสกับโจเซฟิน เดอ โบอาร์เน (Josephine de Beauharnais) ซึ่งเป็นแม่ม่ายลูกติด ในการรบที่อิตาลี นโปเลียนได้เข้าตีกระหนาบกองทัพ ออสเตรียใน ค.ศ. ๑๗๙๖ เป็นผลสำเร็จ จึงได้รับแต่งตั้งเป็นผู้บังคับบัญชากองทัพที่ ๒ ต่อมาเมื่อได้รับชัยชนะในการรบทางเหนือของอิตาลี โดยเฉพาะที่เมืองลอดี (Lodi) และที่เมืองรีโวลี (Rivoli) เขาจึงได้รับยกย่องเป็นนายพลผู้ยิ่งใหญ่ ของกองทัพแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส และได้เป็นผู้กำหนดข้อความของสนธิสัญญาแคมโปฟอร์มิโอ (Treaty of Campo Formio)* เพื่อสงบศึกกับออสเตรียเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ค.ศ. ๑๗๙๗ ที่หมู่บ้านกัมโปฟอร์มิโอ ทางอิตาลีตอนเหนือ

คณะกรรมการอำนวยการ (Directory)* ซึ่งปกครองฝรั่งเศสระหว่าง ค.ศ. ๑๗๙๕-๑๗๙๙ ได้ส่งนโปเลียนไปอียิปต์เพื่อตัดเส้นทางลำเลียงสินค้าและยุทธ-

Bonaparte, Napoleon

นโปเลียน โบนาปาร์ต

ปัจจัยของอังกฤษ และเพื่อยึดครองดินแดนในแอฟริกาเหนือ และตะวันออกกลาง ต่อมา นโปเลียนมีความวิตกกังวลในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศสรวมทั้งเกรงว่าอังกฤษจะโจมตีกองทัพฝรั่งเศสในอียิปต์จึงละทิ้งกองทหารในอียิปต์และเดินทางกลับฝรั่งเศสใน ค.ศ. ๑๗๙๙ เพื่อล้มล้างรัฐบาลของคณะกรรมการอำนาจการ เพราะหลัง ค.ศ. ๑๗๙๗ รัฐบาลชุดดังกล่าวประสบความสำเร็จล้มเหลวในการปกครองประเทศและมีนโยบายเผด็จการ นโปเลียนซึ่งมีกองทัพเป็นกำลังสำคัญจึงก่อรัฐประหารเดือนบรูแมร์ (Coup d'Etat Brumaire)* ยึดอำนาจการปกครองไว้ได้เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๗๙๙ หรือตรงกับวันที่ ๑๘ เดือนบรูแมร์ (Brumaire) ตามปฏิทินการปฏิวัติฝรั่งเศส (French Revolutionary Calendar)* และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกงสุลคนที่ ๑ (First Consul) ปกครองฝรั่งเศส นโปเลียนประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศหลายประการในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งกงสุลคนที่ ๑ ต่อมาใน ค.ศ. ๑๘๐๒ จึงได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนี้ตลอดชีวิตด้วยเหตุนี้ นโปเลียนจึงเป็นผู้มีอำนาจเด็ดขาดในการปกครองฝรั่งเศสรวมทั้งดินแดนที่เขาได้มาจากชัยชนะในสงคราม

Bonaparte, Napoleon

ในสมัยการปกครองระบบกงสุล (Consulate System)* ค.ศ. ๑๗๙๙-๑๘๐๔ นโปเลียนประสบความสำเร็จทั้งในด้านการบริหารประเทศและในด้านการทหาร ในด้านการบริหาร ได้ใช้ระบบรวมอำนาจสู่ศูนย์กลางและได้จัดการปฏิรูปประเทศครั้งยิ่งใหญ่ในด้านต่างๆ เช่นในด้านการคลัง ได้จัดตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยและจัดการปฏิรูประบบภาษีอากรให้มีประสิทธิภาพ ในด้านการศาล ได้มีการจัดทำประมวลกฎหมายนโปเลียน (Code Napoleon)* ในด้านการศึกษา นโปเลียนได้จัดให้ระบบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเป็นแบบแผนเดียวกันหมดคือ ใน ค.ศ. ๑๘๐๖ ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่มีชื่อว่ามหาวิทยาลัยจักรวรรดิ (Université Impériale) ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นมหาวิทยาลัยแห่งฝรั่งเศส (Université de France) และจัดระเบียบการศึกษาตามนโยบายดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้ยังรื้อฟื้นการให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่ข้าราชการทั้งทหารและพลเรือนผู้ทำคุณงามความดีให้แก่ประเทศชาติ ความสำเร็จที่สำคัญของนโปเลียนก็คือการแก้ไขปัญหาทางศาสนา โดยสามารถทำความตกลงระหว่างสันตะปาปากับรัฐบาล (Concordat)* หรือกงกอร์ดา ได้เป็นผลสำเร็จ ทำให้ความขัดแย้งระหว่างอำนาจรัฐกับฝ่ายศาสนจักรในฝรั่งเศสยุติลง นับเป็นความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในทางการเมืองของนโปเลียน ในด้านการสงครามนโปเลียนได้รับชัยชนะในสงครามสหพันธมิตรครั้งที่ ๒ (The Second Coalition) ซึ่งเป็นสงครามที่ออสเตรีย อังกฤษและรัสเซียได้รวมกำลังกันเพื่อต่อต้านฝรั่งเศส

ความสำเร็จดังกล่าวทำให้ฐานะของนโปเลียนเข้มแข็งและเป็นอุปสรรคต่อการรื้อฟื้นราชวงศ์บูร์บง (Bourbon)* พวกนิยมกษัตริย์จึงวางแผนฆาตกรรมนโปเลียนถึง ๒ ครั้งแต่ไม่สำเร็จ เพื่อส่งเสริมฐานะของนโปเลียนให้มั่นคงและเพื่อกำจัดแผนการของพวกนิยมกษัตริย์ที่จะล้มล้างนโปเลียนจึงมีการเสนอให้มอบอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศให้แก่ นโปเลียน ดังนั้น สภาสูงจึงได้ลงมติเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๐๔ ให้มอบตำแหน่งจักรพรรดิแก่นโปเลียน ประชามติส่วนใหญ่เห็นชอบกับมตินี้ ดังนั้น ในวันที่ ๒ ธันวาคม ปีเดียวกัน จึงมีการประกอบพิธีมอบตำแหน่งจักรพรรดิให้แก่ นโปเลียน ในพิธีนั้น นโปเลียนทำพิธีสวมมงกุฎให้แก่ตนเอง และโจเซฟินผู้เป็นภรรยาโดยไม่คำนึงถึงประเพณีที่เคยปฏิบัติกันมา คือ

Bonaparte, Napoleon

พระนางโจเซฟิน เดอ โบอาร์เน

สันตะปาปาเป็นผู้สวมมงกุฎให้แก่จักรพรรดิ แม้ว่าขณะนั้นสันตะปาปาโพัสที่ ๗ (Pius VII) จะประทับอยู่ ณ ที่นั้นด้วย

หลังจากนโปเลียนได้รับการสถาปนาเป็นจักรพรรดิฝรั่งเศสแล้ว ก็มีอำนาจอย่างเต็มที่ในการปกครองประเทศฝรั่งเศส ตลอดจนดินแดนอื่น ๆ ที่ยึดมาได้โดยอาศัยชัยชนะในการรบ ตั้งแต่นั้นมาฝรั่งเศสก็เข้าสู่สมัยจักรวรรดิฝรั่งเศสที่ ๑ (First Empire of France ค.ศ. ๑๘๐๔-๑๘๑๔)* นับเป็นช่วงที่ฝรั่งเศสต้องทำสงครามหลายครั้งเพื่อขยายอำนาจ สงครามเหล่านี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเขตแดน ระบบการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมของยุโรป ผลกระทบอันใหญ่หลวงดังกล่าวเป็นเหตุให้นักประวัติศาสตร์ขนานนามยุคนี้ว่า ยุคนโปเลียน (Napoleonic Era)

เนื่องจากผลของสนธิสัญญาอามีแยง (Treaty of Amiens)* เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๐๒ ซึ่งอังกฤษทำกับฝรั่งเศสในต้นสมัยที่นโปเลียนดำรงตำแหน่งกงสุล ยังไม่เป็นที่พอใจของทั้ง ๒ ฝ่าย และทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสก็ไม่ยอมปฏิบัติตามข้อตกลงนี้ จึงเกิดสงครามครั้งใหญ่ขึ้น

* จักรพรรดินโปเลียนทรงวางแผนที่จะพิชิตอังกฤษด้วยการปิดล้อมอังกฤษไม่ให้ค้าขายทางทะเลกับเมืองท่าต่าง ๆ ในยุโรป และห้ามประเทศต่าง ๆ ในยุโรปค้าขายกับอังกฤษ แผนการนี้เรียกว่า ระบบภาคพื้นทวีป ในกรณีนี้ พระองค์ทรงออกพระราชกฤษฎีกาเบอร์ลิน (Berlin Decree) ใน ค.ศ. ๑๘๐๖ ประกาศปิดล้อมเกาะอังกฤษและปิดเมืองท่าทั้งหมดในยุโรป อังกฤษก็ทำการโต้ตอบด้วยการประกาศปิดล้อมอ่าวทุกประเทศในยุโรปที่ปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาเบอร์ลิน จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ จึงทรงประกาศใช้พระราชกฤษฎีกามิลาน (Milan Decree) ซึ่งมีมาตรการที่รุนแรงยิ่งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกานี้ฝรั่งเศสห้ามเรือของชาติที่เป็นกลางทุกลำเข้าหรือออกจากเมืองท่าอังกฤษมิฉะนั้นจะถูกฝรั่งเศสยึดไว้

Bonaparte, Napoleon

เรียกว่า สงครามสหพันธมิตรครั้งที่ ๓ (The Third Coalition) ประกอบด้วยออสเตรีย รัสเซีย และอังกฤษ ในการสงครามครั้งนี้ จักรพรรดินโปเลียนทรงหวังจะให้กองทัพเรือฝรั่งเศสทำลายกองทัพเรืออังกฤษก่อนที่จักรพรรดินโปเลียนจะทรงยกพลข้ามช่องแคบอังกฤษ แต่กองทัพเรือผสมฝรั่งเศส-สเปน ภายใต้บังคับบัญชาของพลเรือเอก ปีแยร์ เดอ วิลเนฟ (Pierre de Villeneuve) กลับถูกกองทัพเรือของอังกฤษ ภายใต้บังคับบัญชาของไวส์เคานต์ฮอร์เรซีโอ เนลสัน (Horatio Nelson)* ทำลายโดยสิ้นเชิงในยุทธการที่เมืองทราฟัลการ์ (Battle of Trafalgar)* เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ค.ศ. ๑๘๐๕ แม้ว่าเนลสันจะเสียชีวิตในการรบครั้งนี้ แต่อังกฤษก็ได้เป็นมหาอำนาจทางทะเลแต่ผู้เดียวโดยไม่มีผู้ท้าทาย อย่างไรก็ตาม ในการรบทางบก จักรพรรดินโปเลียนก็ทรงสามารถเอาชนะกองทัพออสเตรียได้ที่เมืองอุล์ม (Ulm) เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ค.ศ. ๑๘๐๕ ต่อมา วันที่ ๒ ธันวาคม พระองค์ก็ทรงสามารถพิชิตกองทัพรัสเซียและออสเตรียได้ที่ตำบลเอาส์เทอร์ลิทซ์ (Austerlitz)* ซึ่งถือเป็นชัยชนะอันยิ่งใหญ่ ทำให้ออสเตรียต้องลงนามในสนธิสัญญาเพรสส์บูร์ก (Treaty of Pressburg) ต่อมา อังกฤษ รัสเซีย และปรัสเซียได้รวมกันเพื่อต่อต้านฝรั่งเศสอีก แต่ในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ค.ศ. ๑๘๐๖ จักรพรรดินโปเลียนก็สามารถเอาชนะกองทัพปรัสเซียได้ที่เมืองเยนา (Jena) ซึ่งนับเป็นความปราชัยอย่างย่อยยับของปรัสเซีย และวันที่ ๑ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๐๗ พระองค์ก็ทรงรบชนะกองทัพรัสเซียที่เมืองฟรีดแลนด์ (Friedland) เป็นเหตุให้รัสเซียต้องลงนามในสนธิสัญญาทิลซิท (Treaty of Tilsit)* ที่เมืองทิลซิท เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ชัยชนะเหล่านี้ ทำให้ฝรั่งเศสกลายเป็นมหาอำนาจทางบกในยุโรปตั้งแต่นั้นมา

พระราชอำนาจของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ เริ่มเสื่อมลงตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๐๘ แผนการของพระองค์ในการปิดล้อมอ่าวอังกฤษ เพื่อมิให้อังกฤษติดต่อค้าขายกับประเทศต่าง ๆ ในยุโรปตามระบบภาคพื้นทวีป (Continental System)* ประสบความล้มเหลว นอกจากนี้ ความ

จักรพรรดินโปเลียนทำพิธีสวมมงกุฎให้แก่ตนเองและพระนางโจเซฟิน

ปราชัยในการทำสงครามกับอังกฤษ สเปน และโปรตุเกส ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๐๘-๑๘๑๔ ในคาบสมุทรไอบีเรีย (Iberian Peninsula) ที่เรียกว่าสงครามคาบสมุทร (Peninsular War)* ทำให้ฝรั่งเศสต้องสูญเสียกำลังทหารไปเป็นจำนวนมากฝรั่งเศสจึงอ่อนกำลังลง สงครามคาบสมุทรไอบีเรียนี้เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งทำให้จักรพรรดินโปเลียนต้องลี้ภัยพระราชอำนาจในที่สุด

อย่างไรก็ตาม ในวันที่ ๕ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๐๙ กองทัพของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ก็สามารถปราบกองทัพออสเตรียได้ที่เมืองวากราม (Wagram) ใน ค.ศ. ๑๘๐๙ กองทัพฝรั่งเศสจำนวน ๖๐๐,๐๐๐ คน ภายใต้อำนาจบัญชาของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ยกเข้าบุกกรีซเซีย โดยเดินทางผ่านรัฐซัคโซนี (Saxony) และโปแลนด์ กองทัพรัสเซียได้ต่อสู้อย่างทรหด ถึงกระนั้นรัสเซียก็เป็น

ฝ่ายปราชัยแก่ฝรั่งเศสที่เมืองโบโรดีโน (Borodino) เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๑๘๐๙ ต่อมา จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ทรงยกทัพเข้าสู่กรุงมอสโก หลังการสู้รบอย่างหนัก พระองค์ประทับอยู่ในพระราชวังเครมลิน (Kremlin) เป็นเวลา ๕ สัปดาห์ ทรงหวังจะเจรจาสงบศึกกับซาร์อะเล็กซานเดอร์ที่ ๑ (Alexander I)* แต่ก็ไร้ผล ในที่สุด จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ทรงตัดสินใจลี้ภัยและหนีทัพกลับฝรั่งเศสเพราะขาดเสบียงอาหารและอากาศที่หนาวจัด ระหว่างการเดินทาง ทหารฝรั่งเศสต้องเผชิญกับความอดอยากจากการโจมตีแบบจู่โจมของทหารม้าคอซแซค (Cossacks)* ฤดูหนาวที่เพิ่งเริ่มต้น และโรคภัยไข้เจ็บนานัปการ ทหารฝรั่งเศสจึงสามารถรอดชีวิตไปจนถึงบ้านเกิดเมืองนอนของตนได้ไม่ถึง ๓๐,๐๐๐ คน ฝรั่งเศสต้องสูญเสียทหารไปกว่า ๕๐๐,๐๐๐ คน ในการยุทธ์ครั้งนี้

(ต่อจากหน้า ๒๒๓)

ในระยะแรก แสขยานภาพของกองทัพของจักรพรรดินโปเลียนทำให้ทุกประเทศในยุโรปให้ความร่วมมือกับฝรั่งเศส ยกเว้นอังกฤษและจักรวรรดิออตโตมัน (Ottoman Empire)* แต่แสขยานภาพทางเรือของอังกฤษทำให้แผนการของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ต้องล้มเหลว อังกฤษยังคงสามารถบรรลุสินค้าเข้าออกเมืองท่าของตนได้ นอกจากนี้ โปรตุเกสและสเปนยังคงยืนยันที่จะค้าขายกับอังกฤษต่อไป จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ จึงทรงใช้กำลังเข้ายึดประเทศทั้งสองดังกล่าวไว้ แต่ก็ไม่ช่วยให้แผนการของพระองค์บรรลุผล ในที่สุด แผนการนี้ก็ล้มเหลวลงพร้อมกับการลี้ภัยพระราชอำนาจของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ใน ค.ศ. ๑๘๑๔

จักรพรรดินโปเลียน ชาร์อะเล็กซานเดอร์ที่ ๑ แห่งรัสเซีย พระเจ้าเฟรเดอริก วิลเลียมที่ ๓ และพระราชินีหลุยส์ แห่งปรัสเซีย ณ เมืองทิลซิท ใน ค.ศ. ๑๘๐๗

จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ เสด็จกลับถึงกรุงปารีส เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ค.ศ. ๑๘๑๒ พระองค์มีได้ทรง ท้อแท้พระทัยทรงรวบรวมทหารและจัดตั้งกองทัพขึ้นใหม่ และต้องสู้รบกับอังกฤษ ปรัสเซีย ออสเตรีย สวีเดน และรัสเซียในสงครามสหพันธมิตรครั้งที่ ๔ (The Fourth Coalition) ในระยะแรก ทรงสามารถเอาชนะชนกะกองทัพ ปรัสเซียและรัสเซียได้ แต่ในที่สุด กองทัพของพระองค์เป็น ฝ่ายพ่ายอย่างย่อยยับใกล้เมืองไลพ์ซิก (Leipzig) ระหว่าง วันที่ ๑๖-๑๗ ตุลาคม ค.ศ. ๑๘๑๓ จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ หนีเสด็จกลับไปยังกรุงปารีสและทรงริบรวบรวมกองทัพ ฝรั่งเศสเข้าด้วยกันเพื่อต่อสู้ศัตรู แต่แม่ทัพของพระองค์ ๒ คนทรยศโดยยอมจำนนต่อข้าศึก ฝ่ายพันธมิตรจึงสามารถ เดินทัพเข้าสู่กรุงปารีสได้สำเร็จเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๑๔ จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ทรงยินยอมสละราชบัลลังก์โดยไม่มีเงื่อนไขเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ในวันรุ่งขึ้น พระองค์ทรงพยายามปลงพระชนม์แต่ไม่สำเร็จ

ฝ่ายพันธมิตรยินยอมให้พระองค์ทรงดำรงตำแหน่ง จักรพรรดิต่อไป และให้ทรงปกครองเกาะเอลบา (Elba) นอกจากนี้ ยังสัญญาที่จะถวายเงินปีละ ๒,๐๐๐,๐๐๐ ฟรังก์ แต่พระองค์ ระหว่างนั้น พระองค์ทรงใช้เวลาว่างศึกษา

วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และทรงจัดการบริหารเกาะ เอลบาใหม่

ขณะนั้น ในประเทศฝรั่งเศส พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๘ (Louis XVIII)* แห่งราชวงศ์บูร์บงเสด็จขึ้นปกครอง ประเทศ ในการประชุมใหญ่แห่งเวียนนา (Congress of Vienna)* ก็กำลังเจรจาแบ่งปันดินแดนในยุโรป ระหว่างกัน เหตุการณ์ดังกล่าวและข่าวที่ชาวฝรั่งเศสกำลัง จะสูญเสียเสรีภาพที่ตนเคยได้รับมาโดยอาศัยการปฏิวัติ แพร่มาถึงเกาะเอลบา จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ จึงตัดสินใจ หนีเสด็จหนีจากเกาะเอลบาเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๑๕ ไปขึ้นบกที่เมืองกาน (Cannes) เสด็จถึงกรุงปารีส ในวันที่ ๒๐ มีนาคม ระหว่างทาง กองทัพฝรั่งเศสต่างพากัน มาสวามิภักดิ์ต่อพระองค์ ส่วนพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๘ ก็เสด็จ หนีออกจากกรุงปารีส

จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ทรงกลับมาปกครอง ฝรั่งเศสอีกครั้งหนึ่งในฐานะจักรพรรดิระหว่างวันที่ ๒๐ มีนาคมถึงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๑๕ เรียกการ ปกครองในช่วงนี้ว่า สมัยร้อยวัน (Hundred Days)* สมัยดังกล่าวสิ้นสุดลงเมื่อจักรพรรดินโปเลียนทรงพ่ายแพ้ กองทัพฝ่ายพันธมิตรภายใต้บังคับบัญชาของดุกแห่งเวลลิงตัน

Bonaparte, Napoleon

พระราชพิธีอภิเษกสมรสระหว่างจักรพรรดินโปเลียน กับเจ้าหญิงมารี หลุยส์

(Duke of Wellington) เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๑๕ ที่ตำบลวอเตอร์ลู (Waterloo) ในประเทศเบลเยียม พระองค์ถูกนำไปคุมขังที่เกาะเซนต์เฮเลนา (St. Helena) ในฐานะนักโทษทางการเมือง ทรงใช้เวลา ๖ ปี เขียนบันทึกความทรงจำและสิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๒๑ ที่เกาะนี้ ใน ค.ศ. ๑๘๔๐ พระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป (Louis Philippe)* แห่งฝรั่งเศสโปรดให้อัญเชิญพระศพจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ จากเกาะเซนต์เฮเลนา ไปยังกรุงปารีสและให้ประดิษฐานไว้ที่โฮเตลเดอแซงวาเลอิด (Hotel des Invalides)

ดังได้กล่าวแล้วว่า จักรพรรดินโปเลียนสมรสกับโจเซฟิน เดอ โบอาร์เน ใน ค.ศ. ๑๗๙๖ แต่ได้ทรงหย่าร้างกับพระนางโจเซฟินเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๘๑๐ เนื่องจากพระนางไม่อาจให้กำเนิดพระโอรสแก่พระองค์ได้ ต่อมาด้วยเหตุผลทางการเมืองพระองค์ทรงอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงชาวออสเตรีย คือ เจ้าหญิงมารี หลุยส์ (Marie Louise)* พระธิดาของจักรพรรดิฟรานซิสที่ ๑

Bonaparte Family

(Francis I)* ซึ่งทรงให้กำเนิดพระโอรสพระองค์หนึ่งในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๘๑๑ คือ เจ้าชายฟรองซัว ชาลส์ โยแซฟ โบนาปาร์ต (François Charles Joseph Bonaparte) ซึ่งต่อมาทรงได้รับการสถาปนาเป็นกษัตริย์แห่งโรม (King of Rome) และทรงดำรงตำแหน่งนี้ตลอดสมัยจักรวรรดิพระองค์ทรงเติบโตในกรุงเวียนนา และทรงมีพระนามว่า ดยุกแห่งไรช์ชตัดท์ (Duke of Reichstadt) ถึงแม้ว่าจะไม่ทรงมีโอกาสได้ขึ้นครองราชย์เลยก็ตาม แต่พวกเขาที่จงรักภักดีต่อราชวงศ์โบนาปาร์ตขนานพระนามของพระองค์ว่า นโปเลียนที่ ๒ (Napoleon II) มาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๒๑ จนกระทั่งสวรรคตใน ค.ศ. ๑๘๓๒.

(เพ็ญศรี ตึก)

Bonaparte Family : ตระกูล โบนาปาร์ต

ต้นตระกูลโบนาปาร์ตเป็นชาวเมืองฟลอเรนซ์ (Florence) เดิมใช้นามสกุลบูโอนาปาร์ต (Buonaparte) อพยพไปตั้งถิ่นฐานที่เกาะคอร์ซิกา (Corsica) ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ ความสำคัญของตระกูลนี้เริ่มเมื่อ คาร์โล โบนาปาร์ต (Carlo Bonaparte ค.ศ. ๑๗๔๖-๑๗๙๕) สมรสกับเลติเซีย ราโมลินโน (Letizia Ramolino ค.ศ. ๑๗๕๐-๑๘๓๖) และมีบุตรชาย ๕ คน บุตรสาว ๓ คน

บุตรชายคนโตชื่อ โจเซฟ โบนาปาร์ต (Joseph Bonaparte ค.ศ. ๑๗๖๘-๑๘๔๔) ต่อมาได้เป็นกษัตริย์แห่งเนเปิลส์ (King of Naples) ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๐๖-๑๘๐๘ และทรงครองราชบัลลังก์สเปนตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๐๘ จนถูกบังคับให้สละราชสมบัติใน ค.ศ. ๑๘๑๓ หลังจากที่ฝรั่งเศสพ่ายแพ้ในสงครามคาบสมุทร (Peninsular War)* และสวรรคตใน ค.ศ. ๑๘๔๔

บุตรชายคนที่ ๒ ชื่อ นโปเลียน โบนาปาร์ต (Napoleon Bonaparte ค.ศ. ๑๗๖๙-๑๘๒๑)* ได้เป็น

Bonaparte Family

โจเซฟ โบนาปาร์ต

Bonaparte Family

นโปเลียน โบนาปาร์ต

ลูเซียง โบนาปาร์ต

หลุยส์ โบนาปาร์ต

เจโรม โบนาปาร์ต

Bormann, Martin

จักรพรรดิของชาวฝรั่งเศส (Emperor of the French) ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๐๔-๑๘๑๔ และระหว่างเดือนมีนาคม - มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๑๕ อีกครั้งหนึ่ง

บุตรชายคนที่ ๓ ชื่อ ลูเชียง โบนาปาร์ต (Lucien Bonaparte ค.ศ. ๑๗๗๕-๑๘๔๐) ได้รับสถาปนาเป็น เจ้าชายแห่งคามินโน (Prince of Canino) และสิ้นพระชนม์ ใน ค.ศ. ๑๘๔๐

บุตรชายคนที่ ๔ ชื่อ หลุยส์ โบนาปาร์ต (Louis Bonaparte ค.ศ. ๑๗๗๘-๑๘๔๖) ทรงเป็นกษัตริย์แห่ง ฮอลแลนด์ (King of Holland) ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๐๖-๑๘๑๐ สวรรคตใน ค.ศ. ๑๘๔๖ หลุยส์อภิเษกสมรสกับออร์ตง เดอ โบอาร์เน (Hortense de Beauharnais) ซึ่งเป็นธิดาที่เกิด จากสามีเดิมของโจเซฟิน เดอ โบอาร์เน (Josephine de Beauharnais) และได้ให้กำเนิดราชบุตร ๓ องค์ องค์สุดท้าย ท้องได้เป็นจักรพรรดินโปเลียนที่ ๓ (Napoleon III)* ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๕๒-๑๘๗๐

บุตรชายคนสุดท้ายชื่อ เจโรม โบนาปาร์ต (Jerome Bonaparte ค.ศ. ๑๗๘๔-๑๘๖๐) ทรงเป็น กษัตริย์แห่งเวสต์ฟาเลีย (King of Westphalia) ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๐๗-๑๘๑๓ และสวรรคตใน ค.ศ. ๑๘๖๐

ส่วนบุตรสาว ๓ คน คือ เอลิส์ (Elise) สมรสกับ ฟิสิกซ์ บัชโชคิ (Felix Bacciochi) พอลีน (Pauline) สมรส ครั้งแรกกับนายพลชาร์ล วิคตอร์ เลอแกลร์ (Charles Victor Leclerc) ครั้งที่ ๒ กับคามิลโล บอร์กิส (Camillo Borghese) และคาโรลีน (Caroline) สมรสกับจอมพล โจอาคิม มูรา (Joachim Murat)* ซึ่งได้เป็นกษัตริย์แห่งเนเป็ลส์ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๐๘-๑๘๑๕.

(เพ็ญศรี ตึก)

Bormann, Martin (1900-1945) : นายมาร์ติน บอร์มันน์ (พ.ศ. ๒๔๔๓-๒๔๘๘)

Bormann, Martin

มาร์ติน บอร์มันน์

มาร์ติน บอร์มันน์เป็นสมาชิกพรรคแรงงาน สังคมนิยมแห่งชาติเยอรมันหรือนาซี (National Socialist German Workers' Party - NSDAP; Nazi)* และเป็นทั้งมือขวาและเลขานุการส่วนตัวของรูดอล์ฟ เฮสส์ (Rudolf Hess ค.ศ. ๑๘๙๔-๑๙๘๗)* รัฐมนตรีว่าการกิจการพรรค (Reich Minister for Party Affairs) หน้าที่ บริหารดังกล่าวเปิดโอกาสให้บอร์มันน์ก้าวเข้าสู่วงในของกลุ่ม แกนนำพรรคนาซี เมื่อเฮสส์ลี้กลอบบินเดี่ยวไปสกอตแลนด์ เพื่อไปพบกับพวกที่สนับสนุนนโยบายเอาใจอักษะประเทศ (Appeasement Policy)* ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ (Second World War)* ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler ค.ศ. ๑๘๘๙-๑๙๔๕)* จึงแต่งตั้งบอร์มันน์ให้ ดำรงตำแหน่งแทนเฮสส์และเป็นเลขานุการส่วนตัวของ ฟือเรอร์ (Führer)* และเป็นเลขาธิการพรรค (Head of the Party Chancellery) ใน ค.ศ. ๑๙๔๔ บอร์มันน์ได้รับ แต่งตั้งเป็นผู้บังคับบัญชากองกำลังประชาชน (People's Army - the Volkssturm) ที่ฮิตเลอร์จัดตั้งขึ้น ฮิตเลอร์ยกย่อง บอร์มันน์ว่าเป็นสหายที่จงรักภักดีที่สุดของข้าพเจ้า (My most loyal party comrade) ในขณะที่บุคคลอื่น ๆ เห็นว่า บอร์มันน์คือ "อัจฉริยะแห่งความชั่วร้าย" (evil genius) ของ

Bormann, Martin

ฮิตเลอร์ และเป็นมาคิอาเวลลีเบื้องหลังโต๊ะ (Machiavelli behind the office desk)

บอร์มันน์เกิดในครอบครัวข้าราชการที่เมืองฮัลเบอร์ชตัดท์ (Halberstadt) รัฐแซกโซนีเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๐๐ บิดาเคยรับราชการทหารสังกัดกองทหารม้าปรัสเซียโดยติดยศร้อยโท แต่มีปัญหาเรื่องสุขภาพ จึงลาออกมาทำงานเป็นข้าราชการกรมไปรษณีย์ ส่วนมารดาเป็นบุตรสาวครอบครัวชนชั้นกลางระดับล่าง บอร์มันน์ไม่สนใจการเรียนและมักก่อเรื่องวุ่นวาย เขาเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมปลายได้เพียงปีเดียวก็ลาออก และไปเป็นชวานาที่เมืองเมกเคิลนเบิร์ก (Mecklenberg) ในตอนปลายสงครามโลกครั้งที่ ๑ (First World War)* เขาอาสาสมัครเป็นทหารประจำกรมทหารปืนใหญ่ที่ ๕๕ (Field Artillery Regiment 55) หลังสงครามสิ้นสุดลง เขากลับไปทำงานด้านเกษตรกรรมโดยเป็นผู้ตรวจการเกษตรและในขณะเดียวกันก็เข้าเป็นสมาชิกกองกำลังอิสระ (Free Corps)* เขตโรสแบค (Rossmack) กองกำลังอิสระดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายจะปลดปล่อยเยอรมนีจากพวกทรยศที่ “แทงข้างหลัง” ซึ่งทำให้เยอรมนีแพ้สงคราม

ผลกระทบประการหนึ่งของความพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ ๑ คือ เยอรมนีถูกบีบบังคับให้ชดเชยเงินค่าปฏิกรรมสงครามแก่ฝ่ายสัมพันธมิตรจำนวนทั้งสิ้น ๖,๖๐๐ ล้านดอลลาร์ โดยให้จ่ายเป็นรายปี ปีละ ๑๐๐ ล้านดอลลาร์ แต่เมื่อเยอรมนีจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามได้เพียงปีเดียวก็ประสบภาวะเงินเฟ้อและเศรษฐกิจปั่นป่วน จนไม่สามารถชำระค่าปฏิกรรมสงครามต่อไปได้ ฝรั่งเศสกับเบลเยียมจึงส่งกำลังทหารเข้ายึดครองแคว้นรูร์ (Ruhr) ซึ่งเป็นเขตอุตสาหกรรมของประเทศ สมาชิกกองกำลังอิสระจำนวนหนึ่งซึ่งมีอัลแบร์ท เลโอ ชลาเกลเทอร์ (Albert Leo Schlagleter) เป็นผู้นำ จึงเคลื่อนไหวต่อต้านการยึดครองแคว้นรูร์ของฝรั่งเศสด้วยวิธีการรุนแรง ชลาเกลเทอร์ถูกจับกุมและถูกตัดสินประหารใน ค.ศ. ๑๙๒๓ แต่กลุ่มการเมืองฝ่ายขวาเห็นว่าเขาคือวีรชนของประเทศและปกป้องว่าวัลเทอร์ คาดอร์ (Walter Kadow) ครูโรงเรียนชั้นมัธยมต้นที่เคยสอนบอร์มันน์เป็นผู้แจ้งข่าวให้ตำรวจจับกุมชลาเกลเทอร์ ในต้น ค.ศ. ๑๙๒๔ บอร์มันน์กับรูดอล์ฟ ฟรานซ์ เฮิสส์ (Rudolf Franz Hoess) เพื่อนสมาชิกกองกำลังอิสระจึงร่วมกันทำร้ายและฆ่าคาดอร์

Bormann, Martin

อย่างเข็มทิศ คนทั้งสองถูกจับด้วยข้อหาฆาตกรรมในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๒๔ เฮิสส์ถูกตัดสินจำคุก ๑๐ ปี แต่บอร์มันน์ในฐานะผู้สมรู้ร่วมคิดถูกจำคุกเพียง ๑ ปีที่คุกไลพ์ซิก(Leipzig)

หลังได้รับอิสรภาพใน ค.ศ. ๑๙๒๕ บอร์มันน์เข้าเป็นสมาชิกพรรคนาซีเมืองทูรินเจีย (Thuringia) โดยทำงานเป็นเลขานุการพรรคฝ่ายขวาและประชาสัมพันธ์ส่วนภูมิภาค ความเอาใจใส่งานและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทำให้เขาได้รับการสนับสนุนให้เป็นผู้ช่วยข้าหลวงเขต (gauleiter) แห่งทูรินเจียใน ค.ศ. ๑๙๒๘ และขณะเดียวกันก็เป็นผู้จัดการใหญ่อด้านธุรกิจของพรรคด้วย แม้จะประสบความสำเร็จในงานอาชีพแต่บอร์มันน์ก็ไม่พอใจกับสถานการณ์ที่ดำรงอยู่และพยายามเขียนฐานะทางสังคมให้สูงขึ้น ใน ค.ศ. ๑๙๒๙ เขาแต่งงานกับเกอร์ดา บุช (Gerda Busch) บุตรีของผู้พิพากษาศาลสูงซึ่งเป็นสมาชิกพรรคนาซีและเป็นบุคคลที่ฮิตเลอร์นับถือ เกอร์ดาสนิทสนมกับฮิตเลอร์และเป็นคนคลั่งไคล้อุดมการณ์นาซี ในวันแต่งงาน ฮิตเลอร์เป็นแขกเกียรติยศของคู่บ่าวสาวและในเวลาต่อมาเขาเป็นพ่อทูนหัวของบุตรชายคนแรกของบอร์มันน์ซึ่งมีชื่อตั้งว่าอดอล์ฟด้วย แม้บอร์มันน์จะมีความศึกษาไม่สูงและมักไม่ให้เกิดเกียรติยศเพราะเขาชอบเป่าปากเรียกเธอในที่สาธารณะ ขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์ทางเพศไม่เลือกหน้าและเปิดเผยทั้งชอบเล่ารายละเอียดความสัมพันธ์ทางเพศให้ภรรยาฟังอย่างหมดเปลือก แต่เกอร์ดาก็รักและภักดีต่อเขามาก คนทั้งสองมีบุตรชายหญิงด้วยกันถึง ๑๐ คน เกอร์ดาสเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งใน ค.ศ. ๑๙๔๖ ส่วนบุตรทั้ง ๑๐ คนต่างรอดชีวิตจากสงครามและบุตรชายคนหนึ่งของบอร์มันน์หันมานับถือคริสต์ศาสนาโรมันคาทอลิกและต่อมาเป็นนักบวชซึ่งเดินทางไปทั่วประเทศ ประณามโจมตีลัทธินาซี

เมื่อฮิตเลอร์ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีในต้น ค.ศ. ๑๙๓๓ เขาแต่งตั้งบอร์มันน์ให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานของรองฟือเรอร์ (Chief of Cabinet in the Office of the Deputy Führer) ซึ่งทำหน้าที่เป็นทั้งเลขานุการส่วนตัวและมือขวาของรูดอล์ฟ เฮิสส์ รองหัวหน้าพรรคนาซีและรัฐมนตรีว่าการกิจการพรรค ในเดือนตุลาคมปีเดียวกัน บอร์มันน์ก็ได้รับเลือกเป็นผู้แทนคนหนึ่งของพรรคในสภาไรช์ชตาค (Reichstag) และเป็นผู้นำไรค์ (Reichsleiter) ด้วย นอกจากนี้ เขายังเป็นผู้นำคนหนึ่งของหน่วยเอสเอ

Bormann, Martin

(SA - Sturmabteilung - Strom Troopers)* ซึ่งมี แอนสท์ เริม (Ernst Roehm)* เพื่อนสนิทของฮิตเลอร์ เป็นหัวหน้าใหญ่ของหน่วย

หน้าที่การงานของบอร์มันน์เปิดโอกาสให้เขาก้าวสู่วงในของกลุ่มแกนนำพรรคนาซี บอร์มันน์ใช้คุณสมบัติของการเป็นเลขานุการแบบฉบับที่ขยัน มีประสิทธิภาพและปรับตัวได้ทุกเงื่อนไขได้เข้าสู่อำนาจอย่างเฉียบพลัน เขาพยายามฉกฉวยประโยชน์ในทุกโอกาสและสถานการณ์ที่สามารถทำได้ผลักดันตนเองขึ้นสู่อำนาจสูงสุดในพรรคนาซี ฮิตเลอร์เริ่มสนใจบอร์มันน์เมื่อเขาเสนอวิธีการหาเงินสนับสนุนพรรค บอร์มันน์เสนอให้มีการจ่ายเงินค่าธรรมเนียมแก่ฮิตเลอร์โดยตรงสำหรับดวงตราไปรษณีย์ที่เป็นภาพผู้นำ ซึ่งทำให้ฮิตเลอร์ได้รับเงินจำนวนมหาศาล เขายังจัดตั้งกองทุนที่เรียกว่า “ฮิตเลอร์-สเปนเดอ” (Hitler-Spende) ขึ้นโดยกลุ่มนักธุรกิจอุตสาหกรรม เช่น **ตระกูลครุพพ์ (Krupp Family)*** และบริษัทซีเมนส์ (Siemens) ที่ได้ผลประโยชน์จากโครงการผลิตอาวุธของพรรคนาซีต้องจ่ายค่าตอบแทนก้อนใหญ่ให้แก่พรรค บอร์มันน์จะแบ่งสรรเงินดังกล่าวให้แก่ผู้นำทุกคน ในขณะเดียวกัน บอร์มันน์ก็พยายามแทรกตัวเข้าไประหว่างฮิตเลอร์กับเฮสส์ เขาเริ่มทำงานให้ฮิตเลอร์แทนเฮสส์และเอาใจใส่ดูแลงานประจำวันทั่วไปของฮิตเลอร์ จนทำให้ฮิตเลอร์เริ่มรู้สึกว่าจะขาดเขาไม่ได้ ฮิตเลอร์เกลียดงานเอกสารและชอบสั่งการเพื่อไปคนบันทึกและนำไปดำเนินการ บอร์มันน์ซึ่งมีสมุดบันทึกและปากกาในมือจะตามจดทุกสิ่งทุกอย่างที่ฮิตเลอร์สั่งและให้ความเห็น และเสนอแนะเรื่องที่ต้องดำเนินการในแต่ละวันให้ฮิตเลอร์พิจารณาสั่งการ เขายังจัดระบบงานให้มีประสิทธิภาพและติดตามผลการดำเนินงานทุกขั้นตอน ฮิตเลอร์จึงขึ้นชอบบอร์มันน์มาก เพราะเพียงเขากล่าวสั้น ๆ ไม่ก็ถ้อยคำ บอร์มันน์ก็จะสานต่อและรับผิดชอบส่วนที่เหลือทั้งหมด ในเวลาอันสั้น บอร์มันน์ก็เป็นบุคคลที่ฮิตเลอร์ไว้วางใจและไม่อาจจะขาดเขาได้

บอร์มันน์ยังพยายามเอาใจและประจบประแจงฮิตเลอร์เพื่อให้เขาเป็นคนโปรดของผู้นำทุกวิถีทาง เขาไม่เพียงบันทึกคำสั่งของฮิตเลอร์เท่านั้นแต่ยังจดทุกเรื่องที่ฮิตเลอร์มีความเห็นแม้จะเป็นเรื่องที่ไร้สาระ เป็นต้นว่า หากฮิตเลอร์ต้องการทราบเรื่องเล็ก ๆ เช่นใบเสร็จใบรายการ เขาจะจด

Bormann, Martin

และพยายามหาใบเสร็จดังกล่าวให้ฮิตเลอร์จนได้ เขาทราบว่าฮิตเลอร์ไม่รับประทานเนื้อ ในขณะที่เขาชอบทานมาก แต่เมื่อใดก็ตามที่รับประทานอาหารร่วมกับฮิตเลอร์ เขาจะสั่งอาหารเช่นเดียวกับผู้นำและสร้างทำเป็นคนเคร่งกินผักเหมือนฮิตเลอร์ นอกจากนี้ เขายังจ่ายเงินก้อนใหญ่ให้แก่หัวหน้าตำรวจเพื่อให้ปิดคดีฆาตกรรมของเจลี เราเบิล (Geli Raubel) หลานสาวของฮิตเลอร์ที่ฆ่าตัวตายที่อาจพาดพิงมาถึงฮิตเลอร์ได้ ทั้งต่อมายังชักชวนหัวหน้าตำรวจให้เข้าเป็นสมาชิกพรรคนาซีด้วย ในที่สุดฮิตเลอร์ก็แต่งตั้งเขาเป็นเลขานุการส่วนตัวและผู้ดูแลทรัพย์สิน บอร์มันน์ได้ซื้อเบรานาอัม อินน์ (Braunau am Inn) ซึ่งเป็นบ้านเกิดของผู้นำและซื้อเลินดิง (Leonding) ที่เป็นบ้านพักเดิมของครอบครัวฮิตเลอร์ รวมทั้งเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ของเมืองโอเบอร์ซอลส์เบิร์ก (Obersalzberg) ซึ่งมีบ้านที่พรรคนาซีจัดหาให้ฮิตเลอร์ นอกจากนี้ เขายังรับผิดชอบการสร้างคฤหาสน์ส่วนตัวของฮิตเลอร์ที่แบร์กฮอท (Berghot) เมืองแบร์ชเทสกาเดิน (Berchtesgaden) ด้วย บอร์มันน์ในเวลาอันสั้นก็เป็นบุคคลสำคัญในพรรคที่ทุกคนต่างยำเกรง และเป็นเสมือนผู้นำอันดับสามต่อจากฮิตเลอร์และเฮสส์ แม้บอร์มันน์จะติดสอยห้อยตามฮิตเลอร์อย่างใกล้ชิด แต่เขาก็ไม่ชอบทำตัวเป็นข่าวและมักไม่ยอมให้ถ่ายรูปเขาในที่สาธารณะ เขาชอบทำงานอยู่เบื้องหลังและเป็นนายของตนเอง เมื่อ **ไฮน์ริช ฮิมม์เลอร์ (Heinrich Himmler ค.ศ. ๑๙๐๐-๑๙๔๕)*** อธิบดีกรมตำรวจและหัวหน้าหน่วยเอสเอส (SS - Schulzstaffel - Defence Unity)* แต่งตั้งเขาเป็นพลตรีกิตติมศักดิ์ของหน่วยเอสเอส บอร์มันน์ก็ปฏิเสธที่จะแต่งเครื่องแบบของหน่วยเอสเอสและเข้าร่วมในพิธีประดับยศ

เมื่อเฮสส์ลอบบินเดี่ยวไปสกอตแลนด์เพื่อหาทางเจรจาทันทีเรื่องความตกลงสันติภาพในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๑ ฮิตเลอร์โกรธมากเพราะเห็นว่าเขาเสียสติและเป็นพวกไฝสันตติอย่างลุ่มหลง ฮิตเลอร์ปลดเฮสส์ออกจากทุกตำแหน่ง แม้จะไม่มีข้อสรุปที่แน่ชัดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของเฮสส์แต่สมาชิกพรรคจำนวนหนึ่งก็ปักใจเชื่อว่าบอร์มันน์อยู่เบื้องหลังการเดินทางครั้งนี้ทั้งอาจช่วยเหลือเฮสส์เรื่องเครื่องบินด้วย ต่อมา ฮิตเลอร์เปลี่ยนชื่อตำแหน่งรองฟือเรอร์ (Deputy Führer) ที่เฮสส์เคยครองอยู่เป็นหัวหน้าฝ่ายเลขาธิการพรรค ทั้งแต่งตั้งบอร์มันน์ให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว

Bormann, Martin

ความขัดแย้งภายในพรรคนาซีและความแปรปรวนทางอารมณ์ตลอดจนความตื้อตึงเอาแต่ใจตนเองของฮิตเลอร์เปิดโอกาสให้บอร์มันน์ใช้อำนาจหน้าที่และเล่ห์กระเท่ห์ที่มีอยู่ทำให้ตนเองมีอำนาจเด็ดขาดเบื้องหลังฮิตเลอร์ เขาควบคุมกลไกบริหารของพรรคนาซีทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นการวางแผนทางปฏิบัติของนโยบายต่าง ๆ รวมทั้งการโยกย้าย แต่งตั้ง และเลื่อนตำแหน่งระดับต่าง ๆ เขายังสร้างระบบของสายลับในกองทัพด้วยการสนับสนุนนายทหารหนุ่มให้คอยติดตามและรายงานทัศนคติทางการเมืองของนายทหารรุ่นเก่า ๆ บอร์มันน์ยังกำหนดตารางเวลาการทำงานของฮิตเลอร์และการนัดหมายกิจกรรมของผู้นำตลอดจนควบคุมกลั่นกรองบุคคลที่จะเข้าพบฮิตเลอร์ ในบางครั้ง เขายังขัดขวางไม่ให้ผู้นำนาซีคนสำคัญ เช่น จอมพล แฮร์มันน์ เกอริง (Hermann Göring ค.ศ. ๑๘๙๓-๑๙๔๖)* โยเซฟ เพาล์ เกิบเบลล์ (Joseph Paul Goebbels ค.ศ. ๑๘๙๗-๑๙๔๕)* ฮิมม์เลอร์ และอัลแบร์ท สเปียร์ (Albert Speer ค.ศ. ๑๙๐๕-๑๙๗๑)* ได้พบฮิตเลอร์ นอกจากนี้ โครงการต่าง ๆ ที่จะเสนอให้ฮิตเลอร์พิจารณา บอร์มันน์จะตรวจสอบและนำเสนอตามโอกาสที่เขาเห็นว่าเหมาะสม หากโครงการใดดี เขาก็จะอ้างเป็นความคิดของตนเอง บอร์มันน์ให้ความสนิทสนมกับฮิมม์เลอร์มากกว่าผู้นำนาซีคนอื่น ๆ เพราะเขาสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลลับต่าง ๆ ของสมาชิกทุกคนที่หน่วยเกสตาโป (Gestapo)* ซึ่งฮิมม์เลอร์เป็นหัวหน้าเก็บรวบรวมไว้เป็นเครื่องมือข่มขู่และหาประโยชน์ให้แก่เขาเอง ใน ค.ศ. ๑๙๔๓ ฮิตเลอร์ตั้งเขาเป็นเลขานุการฟือเรอร์ (Secretary to the Führer) และในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๔ แต่งตั้งเขาเป็นผู้อำนวยการองค์การทหารของพรรคนาซีหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “กองกำลังประชาชน” (People's Army - Volkssturm) ซึ่งเป็นกองกำลังพลเรือนที่ถูกบังคับเกณฑ์ในช่วงที่เยอรมนีกำลังจะพ่ายแพ้ ทหารส่วนใหญ่เป็นคนแก่และเด็กที่สังกัดยุวชนฮิตเลอร์ (Hitler Youth)*

ในช่วงที่เยอรมนียึดครองประเทศต่าง ๆ ทั่วยุโรป บอร์มันน์มีบทบาทสำคัญในการปล้นและขนศิลปวัตถุที่มีค่าโดยเฉพาะจากประเทศยุโรปตะวันออกกลับไปเยอรมนี ขณะเดียวกันเขาก็ให้การสนับสนุนขบวนการต่อต้านชาวยิว (Anti Semiticism)* และริเริ่มโครงการแรงงานเชลย

Bormann, Martin

สงครามโดยใช้นักโทษชาวยิวเป็นแรงงานทาส เขายังสนับสนุนวิธีการลวงล่อชาวยิวให้อพยพไปยัง “สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งใน (ยุโรป) ตะวันออก” (somewhere in the East) เพื่อฆ่าทิ้ง อย่างไรก็ตาม ในต้นเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๒ บอร์มันน์เห็นว่าการลวงล่อและเนรเทศชาวยิวให้ออกจากดินแดนเยอรมนีล่าช้าเกินไป เขาจึงลงนามแทนฮิตเลอร์ในกฎหมายที่ให้กำจัดชาวยิวด้วยวิธีการพิเศษและเด็ดขาดในค่ายกักกัน (Concentration Camp)* ที่ตั้งอยู่ในประเทศยุโรปตะวันออก นอกจากนี้ เขายังลงนามในกฎหมายเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๓ ให้อำนาจเด็ดขาดแก่คาร์ล ออดอล์ฟ ไอค์มันน์ (Karl Adolf Eichmann ค.ศ. ๑๙๐๖-๑๙๖๒)* ผู้นำพรรคนาซีและหน่วยเกสตาโปในการดำเนินการเรื่องยิว ไอค์มันน์ในเวลาต่อมาจึงมีส่วนผลักดันการใช้มาตรการสุดท้าย (Final Solution)* เพื่อกวาดล้างชาวยิวทั่วยุโรป นอกจากพวกยิวแล้วบอร์มันน์ยังเกลียดชังพวกสลาวด้วย เขาสนับสนุนให้มีการใช้แรงงานของนักโทษชาวยิวในค่ายกักกันและหากไม่เห็นประโยชน์ก็ให้ฆ่าทิ้งได้ เขาขยายโครงการแรงงานพวกสลาวและยิวไปทั่วเยอรมนีและในดินแดนที่นาซียึดครอง

บอร์มันน์ต่อต้านศาสนจักรอย่างมากเพราะเห็นว่าศรัทธาในศาสนาเป็นภัยต่อความมั่นคงของจักรวรรดิไรค์ ใน ค.ศ. ๑๙๔๒ เขาประกาศสงครามกับศาสนจักรอย่างเปิดเผยซึ่งทำให้ฮิตเลอร์ชื่นชมเขามากเนื่องจากฮิตเลอร์ไม่ต้องการปะทะกับศาสนจักรโดยตรง เขาลดอิทธิพลและอำนาจของศาสนจักรทางสังคมด้วยการหาเหตุกลั่นแกล้งและจับกุมพระและนักบวชทุกคนที่เขาสามารถดำเนินการได้ และห้ามการรวมตัวเป็นกลุ่มตามโบสถ์และศาสนสถานต่าง ๆ เขาเรียกร้องให้ข้าหลวงเขต (gauleiters) และสมาชิกพรรคนาซีให้ร่วมกันบั่นทอนและทำลายอำนาจของศาสนาเพื่อสร้างความแข็งแกร่งแก่จักรวรรดิไรค์

ในตอนปลายสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อเยอรมนีถูกโจมตีทุกด้านและกองทัพแดงของสหภาพโซเวียตกำลังรุกคืบหน้าใกล้ถึงกรุงเบอร์ลิน ฮิตเลอร์ซึ่งตระหนักถึงการใกล้วสานของจักรวรรดิไรค์จึงตัดสินใจแต่งงานกับอีวา เบรา (Eva Braun) ภรรยานอกกฎหมายของเขา ณ ที่พักใต้ดินที่กรุงเบอร์ลินเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๕ โดยมีบอร์มันน์เป็นสักขีพยาน ในวันรุ่งขึ้นเขาเรียกประชุมเจ้าหน้าที่

Bormann, Martin

ประจำทำเนียบเพื่อสั่งเสียและกล่าวลาทั้งสั่งให้ฆ่าสุนัขประจำตัวพันธุ์อัลเซเชียน ฮิตเลอร์ขอให้บอร์มันน์หลบหนีภายหลังกิจกรรมของเขาและให้เป็นธุระทำลายศพของเขาและภรรยา ตลอดจนแจ้งให้นายพลเรือคาร์ล เดอนิทซ์ (Karl Doenitz ค.ศ. ๑๙๔๑-๑๙๔๐)* ทราบว่าเดอนิทซ์คือผู้สืบทอดอำนาจจากเขาในการจะนำชาวเยอรมันต่อสู้อต่อไป ในเวลาประมาณ ๑๕.๓๐ น. ของวันจันทร์ที่ ๓๐ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๕ ฮิตเลอร์ก็กระทำอัตวินิบาตกรรมด้วยการยิงตัวเองและอิวา เบรากี้ตีเมียพิษจนเสียชีวิต หลังการจัดพิธีศพของฮิตเลอร์มีข่าวว่าบอร์มันน์พยายามเจรจากับฝ่ายสหภาพโซเวียตเพื่อตกลงเรื่องสันติภาพแต่ประสบความล้มเหลว เขาจึงหนีออกจากที่พักใต้ดินในช่วงเย็นของวันที่ ๓๐ เมษายน และหลังจากนั้นก็ไม่มีใครได้ทราบชะตากรรมของเขา แต่เป็นที่เข้าใจกันว่าเขาอาจเสียชีวิตหรือซ่อนตัวอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง

ในปลายเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ บอร์มันน์และผู้นำนาซีคนอื่น ๆ รวม ๒๑ คน ถูกกล่าวหาว่าเป็นอาชญากรสงคราม ร่วมวางแผนก่อสงคราม และก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ในการพิจารณาคดีนูเรมเบิร์ก (Nuremberg Trials)* บอร์มันน์ไม่ได้ปรากฏตัวที่ศาลเอริช เคมพ์กา (Erich Kempka) คนขับรถฮิตเลอร์ให้การยืนยันต่อศาลว่าบอร์มันน์เสียชีวิตในขณะที่หลบหนีผ่านเส้นทางที่รถถังสหภาพโซเวียตกำลังบุกกรุงเบอร์ลิน กลุ่มผู้ต่อต้านได้ยิงรถถังจนเกิดระเบิดและสะเก็ดระเบิดถูกบอร์มันน์เสียชีวิต เคมพ์กายืนยันว่าเขาเห็นศพของบอร์มันน์ อย่างไรก็ตาม อาเทอร์ แอกซ์มันน์ (Arthur Axmann) ผู้นำยุวชนฮิตเลอร์กลับให้การตรงกันข้าม เขากล่าวว่าในขณะที่ตีฟ้าการบุกของสหภาพโซเวียต บอร์มันน์ได้ฆ่าตัวตายและเขาพบศพบอร์มันน์บริเวณถนนอันวาไลเดิน (Invalidenstrasse) เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ ต่อมา เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ ศาลทหารสากล (International Military Tribunal) แห่งนูเรมเบิร์กก็ตัดสินว่าบอร์มันน์มีความผิดทุกข้อกล่าวหาและได้รับโทษประหารชีวิต

แม้จะมีพยานยืนยันการเสียชีวิตของบอร์มันน์ แต่หลังการพิจารณาคดีนูเรมเบิร์กก็มีข่าวลือว่าบอร์มันน์ยังคงมีชีวิตอยู่ มีผู้พบเขาทางตอนเหนือของอิตาลีในฐานะนักบวช บ้างว่าเขาหลบหนีไปอเมริกาใต้โดยใช้เส้นทางผ่านกรุงโรม

Bormann, Martin

และพักอยู่ที่ปารากวัย (Paraguay) ซึ่งเขามีที่หลบซ่อนหลายแห่ง บ้างยืนยันว่าบอร์มันน์ซ่อนตัวอยู่ทางใต้ของปารากวัย บริเวณใกล้ลุ่มน้ำปารานา (Parana) ซึ่งเขาสามารถหนีไปยังอาร์เจนตินาหรือบราซิลได้อย่างรวดเร็วหากถูกติดตามจับกุม ข่าวลือดังกล่าวไม่มีใครเชื่อมานักยกเว้นไซมอน วิเซนทาล (Simon Wiesenthal) อดีตผู้อำนวยการศูนย์เอกสารยิว (Jewish Documentation Centre) ที่กรุงเวียนนา ไชมอนเชื่อว่าบอร์มันน์ยังคงมีชีวิตอยู่ ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่งในอเมริกาใต้ และเขายังคงมุ่งมั่นติดตามสืบหาร่องรอยของบอร์มันน์อย่างไม่ย่อท้อ ส่วนรัฐบาลเยอรมันเริ่มหมดความสนใจบอร์มันน์เมื่อเวลาผ่านไป

ในต้น ค.ศ. ๑๙๗๓ บอร์มันน์กลับเป็นข่าวอีกครั้งเมื่อลาดีสลัส ฟาราโก (Ladislav Farago) นักเขียนที่มีชื่อเสียงให้ข่าวยืนยันว่าบอร์มันน์ยังคงมีชีวิตอยู่และเขาเป็นนักธุรกิจที่มั่งคั่งอยู่ที่อาร์เจนตินา ก่อนหน้านั้น ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๗๒ คนงานบริษัทก่อสร้างได้ขุดพบโครงกระดูก ๒ โครงบริเวณระหว่างสะพานไวเดนฮัมเมอร์ (Weidenhammer) กับสถานีรถไฟเลร์เทอร์ (Lehrter) ที่กรุงเบอร์ลินตะวันตก จากการตรวจสอบสรุปได้ว่าทั้งสองศพเสียชีวิตจากยาพิษ และต่อมามีหลักฐานอ้างว่าอัลแบร์ท ครูมโน (Albert Krumnow) พนักงานไปรษณีย์ที่เกษียณราชการเป็นผู้ฝังศพของมาร์ติน บอร์มันน์ และลูทวิก สตัมพ์เพกเกอร์ (Ludwig Stumpfegger) แพทย์ประจำตัวของฮิตเลอร์ ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว หลักฐานด้านทันตกรรมก็ระบุว่าโครงกระดูกชาย ๕ ฟุต ๗ นิ้ว เป็นของมาร์ติน บอร์มันน์ นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบรหัสพันธุกรรมที่เรียกว่าดีเอ็นเอ (DNA - deoxyribonucleic acid) ของกระดูกดังกล่าวกับญาติของบอร์มันน์ที่มีชีวิตอยู่ และพบว่าตรงกัน ดังนั้น รัฐบาลเยอรมันตะวันตกจึงประกาศอย่างเป็นทางการในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๗๓ ว่า มาร์ติน บอร์มันน์ได้เสียชีวิตแล้ว

แม้จะมีการพบศพของบอร์มันน์และมีการประกาศยืนยันจากทั้งศาลและรัฐบาลเยอรมันตะวันตกเรื่องมรณกรรมของบอร์มันน์ แต่ชาวเยอรมันจำนวนไม่น้อยก็ยังปักใจเชื่อว่าบอร์มันน์ไม่ได้เสียชีวิตตามประกาศของทางการ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบั้นปลายชีวิตของบอร์มันน์จึงยังคงเป็นปริศนาที่ไม่มีคำตอบอันชัดเจน.

(สัญญาชัย สุวังบุตร)

Bosnia and Herzegovina

Bosnia and Herzegovina, Republic of : สาธารณรัฐบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา

แผนที่ประเทศบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา

สาธารณรัฐบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาเป็นประเทศในตอนกลางก่อนไปทางตะวันตกของคาบสมุทรบอลข่านและเป็นดินแดนที่อยู่ใต้การปกครองของจักรวรรดิออตโตมัน (Ottoman Empire)* มากกว่า ๔๐๐ ปี ใน ค.ศ. ๑๘๗๘ ตกเป็นดินแดนในอารักขาของจักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี (Austro-Hungarian Empire)* แต่ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๐๘ ถูกผนวกรวมเข้ากับออสเตรีย-ฮังการีอย่างเป็นทางการ ใน ค.ศ. ๑๙๑๔ ชาวเซิร์บในมณฑลบอสเนียลอบปลงพระชนม์อาร์ชดั๊กฟรานซิสเฟอร์ดินานด์ (Archduke Francis Ferdinand)* รัชทายาทจักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการีที่เมืองซาราเยโว (Sarajevo) และเหตุการณ์ดังกล่าวกลายเป็นชนวนทำให้

Bosnia and Herzegovina

เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๑ ขึ้น ใน ค.ศ. ๑๙๑๘ บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาเข้าร่วมกับราชอาณาจักรแห่งชาวเซิร์บโครแอต และสโลวีเนีย (Kingdom of the Serbs, Croats and Slovenes) ซึ่งต่อมาใน ค.ศ. ๑๙๒๙ เปลี่ยนชื่อเป็นราชอาณาจักรยูโกสลาเวีย (Kingdom of Yugoslavia) หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยูโกสลาเวียซึ่งมีयोซีป บรอซ หรือ ตีโต (Josip Broz; Tito)* เป็นผู้นำได้เปลี่ยนระบอบการปกครองประเทศเป็นสังคมนิยมและเรียกชื่อประเทศใหม่ว่า สหพันธ์สาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวีย (Socialist Federal Republic of Yugoslavia - ปัจจุบันคือประเทศเซอร์เบียและมอนเตเนโกร) บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาที่เป็น ๑ ใน ๖ สาธารณรัฐในสังกัดสหพันธ์สาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวียและมีชื่อเรียกว่าสาธารณรัฐสังคมนิยมบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา (Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina) ใน ค.ศ. ๑๙๙๑ บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาประกาศแยกตัวออกจากยูโกสลาเวียโดยเรียกชื่อประเทศใหม่ เป็นสาธารณรัฐบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา ใน ค.ศ. ๑๙๙๒ ประชาคมยุโรป (European Community - EC)* ได้ประกาศยอมรับความเป็นเอกราชของสาธารณรัฐบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาอย่างเป็นทางการซึ่งมีผลให้บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ (United Nations)* ในปีเดียวกัน อย่างไรก็ตาม พวกเซิร์บ ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในบอสเนียต่อต้านการประกาศแยกตัวของบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาและการต่อต้านของพวกเขาเซิร์บ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสาธารณรัฐเซอร์เบียจึงนำไปสู่สงครามกลางเมืองอันยืดเยื้อที่รู้จักกันว่า สงครามบอสเนีย (Bosnian War)*

บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปยุโรป ทิศเหนือ ทิศตะวันตกและตะวันตกเฉียงใต้ติดกับโครเอเชีย (Croatia) ทิศตะวันออก ทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดกับเซอร์เบียและมอนเตเนโกร (Serbia and Montenegro) มีเนื้อที่ ๕๑,๑๒๙ ตารางกิโลเมตร บอสเนียมีเนื้อที่มากกว่าเฮอร์เซโกวีนา ๓ เท่า และมีแนวชายฝั่งทะเลตะวันตกด้านทะเลเอเดรียติก (Adriatic) ยาว ๒๐ กิโลเมตร ซึ่งใช้เป็นเส้นทางไปสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและมีป่าไม้ปกคลุมครึ่งหนึ่งของประเทศ

Bosnia and Herzegovina

และมีเนื้อที่เพาะปลูก ๑ ใน ๔ ของพื้นที่ทั้งหมด ภูมิอากาศเป็นแบบภาคพื้นทวีปและแบบเมดิเตอร์เรเนียน มีฝนตกโดยเฉลี่ยตลอดทั้งปี จำนวนประชากร ๔,๐๐๗,๖๐๘ คน (ค.ศ. ๒๐๐๔) เป็นเซิร์บร้อยละ ๔๐ มุสลิมร้อยละ ๓๘ โครแอตร้อยละ ๒๒ พวกมุสลิมจะอาศัยในพื้นที่ทางตอนกลางของประเทศ พวกเซิร์บจะอยู่ทางตะวันออกและบริเวณพรมแดนทางเหนือที่ติดกับโครเอเชีย ส่วนพวกโครแอตอยู่ทางตะวันตก การตั้งถิ่นฐานดังกล่าวทำให้พวกมุสลิมเป็นกันชนระหว่างเซิร์บกับโครแอตซึ่งต่างต้องการยึดครองบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาหรือแบ่งดินแดนกันปกครองมาเป็นเวลานานกว่าศตวรรษ

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามนิกายซุนนี พวกเซิร์บนับถือศาสนาคริสต์นิกายเฮอร์เบียออร์ทอดอกซ์ (Serbian Orthodox) และที่เหลือเป็นนิกายโรมันคาทอลิก ภาษาราชการคือภาษาบอสเนีย หรือเซอร์โบ-โครแอต (Bosnian; Serbo-Croat) ซึ่งเขียนได้ ๒ รูปแบบ กล่าวคือพวกมุสลิมและโครแอตใช้ตัวอักษรโรมัน ส่วนพวกเซิร์บใช้ตัวอักษรซีริลลิก (Cyrillic) มีกรุงซาราเยโวเป็นเมืองหลวงและเมืองใหญ่ที่สุดของประเทศตั้งอยู่ในบอสเนีย ทั้งเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญและศูนย์รวมด้านการศึกษาและวัฒนธรรมอิสลาม มีสุเหร่าที่สวยงามซึ่งก่อสร้างในสมัยต่าง ๆ จำนวนมากและเป็นสถานที่จัดกีฬาโอลิมปิกฤดูหนาวใน ค.ศ. ๑๙๘๔ เมืองมอสตาร์ (Mostar) เป็นเมืองใหญ่อันดับสองและใหญ่ที่สุดของเฮอร์เซโกวีนา

ดินแดนบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาเคยเป็นที่อยู่อาศัยของชาวพื้นเมืองอิลลิเรียน (Illyrians) เชื้อสายอินโดยูโรเปียนและเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิโรมันมาก่อน ในคริสต์ศตวรรษที่ ๗ พวกสลาฟเข้ามาตั้งถิ่นฐานและกลายเป็นประชากรส่วนใหญ่ พวกสลาฟได้จัดรูปการปกครองดินแดนเป็นเคาน์ตี (County) และดัชชี (Duchy) จำนวนมาก ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ ๑๐-๑๑ ราชอาณาจักรเซอร์เบียและราชอาณาจักรโครเอเชียเข้ายึดครองบอสเนียตามลำดับ หลัง ค.ศ. ๑๐๑๘ บอสเนียเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของจักรวรรดิไบแซนไทน์และพลเมืองในบอสเนียได้หันมานับถือคริสต์ศาสนานิกายออร์ทอดอกซ์ ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๒ ราชอาณาจักรฮังการีขยายอำนาจเข้ามาในบอสเนียและขุนนางท้องถิ่นได้ยอมรับกษัตริย์ฮังการีเป็น

Bosnia and Herzegovina

ประมุขใน ค.ศ. ๑๑๓๗ ต่อมาใน ค.ศ. ๑๓๘๖ พวกเติร์กได้ยกทัพเข้ารุกรานบอสเนียซึ่งนำไปสู่สงครามอันนองเลือดหลายครั้ง และใน ค.ศ. ๑๔๖๓ บอสเนียก็ตกอยู่ใต้การปกครองของจักรวรรดิออตโตมัน

ส่วนเฮอร์เซโกวีนาภายหลังจากที่จักรวรรดิโรมัน (ตะวันตก) ล่มสลายก็เป็นอาณาจักรอิสระจนถึง ค.ศ. ๑๒๘๔ แต่ต่อมาตกอยู่ใต้การปกครองของอาณาจักรเซอร์เบียและราชอาณาจักรบอสเนียในช่วงที่พวกเติร์กรุกรานบอสเนีย เฮอร์เซโกวีนาเห็นเป็นโอกาสแยกตัวออกจากบอสเนียโดยมีฐานะเป็นดัชชีเฮอร์เซโกวีนาและมีอำนาจอธิปไตยระหว่าง ค.ศ. ๑๔๓๕-๑๔๘๒ แต่ใน ค.ศ. ๑๔๘๒ ก็ถูกจักรวรรดิออตโตมันยึดครองและต่อมาถูกรวมเข้ากับบอสเนีย

ในช่วงเวลาเกือบ ๔๐๐ ปีที่ตกอยู่ใต้อำนาจของจักรวรรดิออตโตมัน บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาเป็นชุมทางการค้าและเมืองหน้าด่านที่สำคัญของจักรวรรดิ และในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕-๑๖ ก็เป็นดินแดนที่ราชวงศ์ฮับส์บูร์ก (Habsburg)* และสาธารณรัฐเวนิสหรือเวนิสต่างพยายามเข้ายึดครองซึ่งนำไปสู่การเกิดสงครามระหว่างกันหลายครั้ง ชาวสลาฟบอสเนียส่วนใหญ่ได้หันมานับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นเอกลักษณ์ของพลเมืองซึ่งทำให้พวกเซิร์บและโครแอตไม่สามารถเข้าผสมกลมกลืนได้ ชาวมุสลิมบอสเนียได้พัฒนาลักษณะเฉพาะของขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของตนเข้ากับวัฒนธรรมอิสลามและสลาฟจนเกิดเป็นเอกลักษณ์ของชาติ สุเหร่าที่งดงามและหลากหลายรูปแบบซึ่งสร้างขึ้นในสมัยต่าง ๆ เป็นสถาปัตยกรรมผสมที่สะท้อนให้เห็นถึงความงามเฉพาะตัวของพวกมุสลิมบอสเนีย นอกจากนี้ศาสนาอิสลามยังเปิดทางให้ชาวบอสเนียมีส่วนร่วมในการบริหาร การปกครองตนเองและเข้ารับราชการในกองทัพและราชสำนัก ทั้งมีบทบาทสำคัญในวงการศึกษ ส่วนชาวบอสเนียที่ไม่ยอมนับถือศาสนาอิสลาม จะกลายเป็นพลเมืองชั้นสองที่มีหน้าที่ต้องรับใช้และตอบสนองความต้องการของชาวมุสลิมที่เป็นนาย ต้องเสียภาษีอย่างหนักและชีวิตอยู่ใต้กฎระเบียบทางสังคมอันเข้มงวด ทั้งถูกบังคับให้เป็นชาวนาทำงานผลิตอาหารเลี้ยงดูชาวเมืองและกองทัพ ชาวคริสต์บอสเนียจำนวนไม่น้อยจึงอพยพหนีไปตั้งรกรากในดินแดนส่วนอื่น ๆ ของคาบสมุทรบอลข่าน

Bosnia and Herzegovina

เมื่อจักรวรรดิออตโตมันเริ่มอ่อนแอลงในกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ชาวบอสเนียสลาฟได้ก่อกบฏขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๗๕ เพื่อแยกตนเป็นอิสระจากการปกครองของจักรวรรดิออตโตมัน ในขณะนั้น **ขบวนการรวมกลุ่มสลาฟ (Pan-Slavism)*** ซึ่งมีจุดมุ่งหมายจะส่งเสริมให้ชาวสลาฟที่อยู่ใต้การปกครองของสุลต่านแห่งจักรวรรดิออตโตมันตั้งตนเป็นอิสระกำลังแพร่หลาย พลเมืองชาวสลาฟในภาคตะวันออกและภาคใต้ของจักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการีได้แสดงท่าทีที่จะช่วยเหลือการก่อกบฏของชาวสลาฟในบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา ต่อมาเซอร์เบีย มอนเตเนโกรและบัลแกเรีย (Bulgaria) ก็ก่อการกบฏต่อสุลต่านเช่นกันแต่ถูกกองทัพของสุลต่านปราบอย่างทารุณ **เจ้าชายอ็อทโท ฟอน บิสมาร์ค (Otto von Bismarck)*** อัครมหาเสนาบดีแห่งจักรวรรดิเยอรมันจึงเชิญผู้แทนของจักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี และรัสเซียซึ่งเป็นภาคีของ **สนธิสัญญาสามจักรพรรดิ (Dreikaiserbund; League of the Three Emperors)*** มาประชุมกันเพื่อหาทางแก้ไขวิกฤตการณ์การเมืองที่เกิดขึ้นในคาบสมุทรบอลข่าน ที่ประชุมลงมติให้ส่งบันทึกแห่งเบอร์ลิน (Berlin Memorandum) ซึ่งเป็นโครงการที่จะปรับปรุงการปกครองของสุลต่านไปยังมหาอำนาจต่าง ๆ ในยุโรป ต่อมาอังกฤษ ฝรั่งเศส ออสเตรีย-ฮังการี เยอรมนี และรัสเซียได้ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมที่กรุงคอนสแตนติโนเปิล (Constantinople) ในปลายเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๘๗๖ เพื่อพิจารณาแนวดำเนินการตามบันทึกดังกล่าวและเพื่อยุติข้อพิพาทระหว่างประเทศในคาบสมุทรบอลข่าน

ในระหว่างการประชุม เสนาบดีว่าการต่างประเทศของจักรวรรดิออตโตมันซึ่งเป็นประธานในที่ประชุมแถลงว่าสุลต่านได้ประทานรัฐธรรมนูญแล้ว อันจะเป็นขั้นต้นในการปรับปรุงการปกครอง ผู้แทนของประเทศต่าง ๆ จึงเดินทางกลับประเทศของตนเพราะเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะต้องประชุมต่อไป ต่อมา ปรากฏว่าสุลต่านยกเลิกรัฐธรรมนูญ รัสเซียซึ่งถือว่าตนเป็นผู้พิทักษ์พวกคริสเตียนและชนเผ่าสลาฟจึงประกาศสงครามต่อจักรวรรดิออตโตมันเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ค.ศ. ๑๘๗๗ สงครามสิ้นสุดลงด้วยชัยชนะของรัสเซีย จักรวรรดิออตโตมันต้องทำ **สนธิสัญญาซานสตีฟาโน (Treaty of San Stefano)*** กับ

Bosnia and Herzegovina

รัสเซียเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๗๘ ซึ่งเปิดโอกาสให้รัสเซียเข้าไปมีอิทธิพลในคาบสมุทรบอลข่านและนำไปสู่การจัดตั้งบัลแกเรียเป็นรัฐอิสระ แต่อังกฤษและออสเตรีย-ฮังการีซึ่งต้องการแสวงผลประโยชน์ในคาบสมุทรบอลข่านทั่วทั้งสนธิสัญญาฉบับนี้เพราะการที่บัลแกเรียเป็นรัฐใหญ่จะทำให้จักรวรรดิออตโตมันควบคุมได้ยาก บิสมาร์คพยายามแก้ไขข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นด้วยการเชิญมหาอำนาจให้มาประชุมกันที่กรุงเบอร์ลินเมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๗๘ ผลของการประชุมใหญ่แห่งเบอร์ลิน (**Congress of Berlin**)* ทำให้สนธิสัญญาซานสตีฟาโนถูกยกเลิกและบิสมาร์คสามารถเกลี้ยกล่อมให้รัสเซียกับอังกฤษซึ่งสนับสนุนจักรวรรดิออตโตมันทำความตกลงกันได้ รัสเซียและจักรวรรดิออตโตมันจึงร่วมกันลงนามในสนธิสัญญาเบอร์ลิน (Treaty of Berlin) เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๗๘

สาระสำคัญข้อหนึ่งของสนธิสัญญาเบอร์ลินคือให้จักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการีอารักขามณฑลบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาซึ่งยังคงเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิออตโตมันอยู่ แต่ในทางปฏิบัติออสเตรีย-ฮังการีกลับเข้าปกครองเสมือนหนึ่งเป็นเมืองขึ้นของตน จึงเป็นการลดอำนาจของจักรวรรดิออตโตมันให้เหลือเพียงในนามเท่านั้น นอกจากนี้ ใน ค.ศ. ๑๘๘๑ รัสเซียกับออสเตรีย-ฮังการียังทำความตกลงลับโดยรัสเซียจะไม่ขัดขวางออสเตรีย-ฮังการีในการผนวกบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาในอนาคต และออสเตรีย-ฮังการีจะสนับสนุนรัสเซียให้ก่อตั้งบัลแกเรียเป็นรัฐใหญ่โดยผนวกมณฑลอิสเทิร์นรูมีเลีย (Eastern Rumelia) เข้ากับรัฐบัลแกเรีย

ในกลาง ค.ศ. ๑๙๐๘ พวกเติร์กหนุ่ม (Young Turk) ก่อการปฏิวัติขึ้นในกรุงคอนสแตนติโนเปิลและจัดตั้งรัฐบาลภายใต้รัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการปฏิรูปประเทศ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองดังกล่าวทำให้ออสเตรีย-ฮังการีเข้ายึดครองบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๐๘ เพราะเกรงว่ารัฐบาลตุรกีใหม่จะเข้ามามีอิทธิพลในบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาและเพื่อป้องกันไม่ให้ขบวนการรวมกลุ่มชาติสลาฟ ซึ่งมีเซอร์เบียเป็นผู้นำดำเนินการเคลื่อนไหวในพวกสลาฟบอสเนีย การยึดครองครั้งนี้ได้นำไปสู่วิกฤตการณ์บอสเนีย

Bosnia and Herzegovina

(Bosnian Crisis) ค.ศ. ๑๙๐๘ เพราะทั้งรัสเซียและเซอร์เบียต่อต้านมากและเซอร์เบียเรียกร้องให้ออสเตรีย-ฮังการีคืนดินแดนดังกล่าวแก่เซอร์เบีย เยอรมนีซึ่งเป็นพันธมิตรของออสเตรีย-ฮังการีจึงประกาศสนับสนุนการยึดครองบอสเนียและเซอร์เบียโครเวียและพร้อมจะใช้กำลังทหารตัดสินในกรณีที่เซอร์เบียยังคงยืนยันข้อเรียกร้องให้คืนดินแดนรัสเซียซึ่งสนับสนุนเซอร์เบียและไม่พร้อมที่จะก่อสงครามกับเยอรมนีและออสเตรีย-ฮังการี จึงยอมเปิดการเจรจาลับกับเยอรมนีในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๐๙ และยอมรับองค์การผนวกบอสเนียและเซอร์เบียโครเวียของออสเตรีย-ฮังการี ส่วนออสเตรีย-ฮังการีก็จะยอมให้รัสเซียใช้น่านน้ำใน **ช่องแคบบอสพอรัส (Bosporus)*** และ **ดาร์เดเนลส์ (Dardanelles)*** ได้ แม้วิกฤตการณ์บอสเนียจะยุติลงโดยปราศจากสงครามแต่ก็สร้างความริ้วฉานขึ้นระหว่างเซอร์เบียกับออสเตรีย-ฮังการีและก่อความไม่สงบขึ้นในบัลแกเรีย พวกเซิร์บในบอสเนียต่อมาจึงเคลื่อนไหวต่อต้านการปกครองของออสเตรีย-ฮังการี ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๑๔ กัฟริโล ปรีนชิป (Gavrilo Princip) นักศึกษาชาวเซิร์บชาตินิยมซึ่งเชื่อกันว่าได้รับการสนับสนุนจากองค์กรแบล็กแฮนด์ (Black Hand) ในเซอร์เบียได้ลอบปลงพระชนม์อาร์ชดั๊กฟรานซิส เฟอร์ดินานด์และพระชายาด้วยการสาดกระสุนใส่รถพระที่นั่งขณะเสด็จประพาสเมืองซาราเยโวเพื่อเป็นการแก้แค้นในการเข้ายึดครองบอสเนียและเซอร์เบียโครเวียของออสเตรีย-ฮังการีใน ค.ศ. ๑๙๐๘ เหตุการณ์ครั้งนี้ได้เป็นชนวนนำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ ๑

ความปราชัยของออสเตรีย-ฮังการีในสงครามโลกครั้งที่ ๑ ทำให้บอสเนียและเซอร์เบียโครเวียแยกตัวออกจากจักรวรรดิและเข้าร่วมกับเซอร์เบียและชนชาติสลาฟอื่น ๆ สถาปนาราชอาณาจักรแห่งชาวเซิร์บ โครแอตและสโลวีเนียขึ้นเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๑๘ โดยมี **พระเจ้าอะเล็กซานเดอร์ที่ ๑ (Alexander I)*** แห่งราชวงศ์คาราจอร์เจวิช (Karageorgević) เป็นประมุข อย่างไรก็ตาม ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองภายในโดยเฉพาะระหว่างชาวเซิร์บกับชาวโครแอต ทำให้พระเจ้าอะเล็กซานเดอร์ที่ ๑ ทรงแก้ไขปัญหามือเมืองที่เกิดขึ้นด้วยการยกเลิกรัฐธรรมนูญและยุบสภาและทรงบริหารประเทศด้วยระบอบเผด็จการต่อมาเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๒๙ ทรงเปลี่ยนชื่อ

Bosnia and Herzegovina

ประเทศเป็นราชอาณาจักรยูโกสลาเวียซึ่งหมายถึงประเทศของชาวสลาฟได้

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อยูโกสลาเวียตกอยู่ใต้การยึดครองของเยอรมนี ชาวโครแอตได้ฉวยโอกาสจัดตั้งประเทศเป็นเอกราชเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๑ และได้ผนวกบอสเนียเข้ากับรัฐเอกราชแห่งโครเอเชีย (Independent State of Croatia) ด้วย ส่วนเซอร์เบียโครเวียถูกอิตาลียึดครอง **อันเต ปาเวลิช (Ante Pavelić)*** ผู้นำโครเอเชียดำเนินนโยบายสนับสนุนกลุ่มประเทศอักษะและทำสงครามล้างเผ่าพันธุ์พวกยิว เซิร์บ และพวกยิปซีภายในประเทศ นโยบายดังกล่าวทำให้ชาวโครแอตผู้รักชาติและชาวเซิร์บจำนวนมากเข้าร่วมในกองทัพปลดแอกแห่งชาติของยูโกสลาเวีย (Yugoslavia Army of National Liberation) เพื่อต่อต้านประเทศอักษะและ **ลัทธิฟาสซิสต์ (Fascism)*** ในโครเอเชีย หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลง พรรคคอมมิวนิสต์ยูโกสลาเวียซึ่งมีอิลิป บรอซ หรือตีโตเป็นผู้นำได้อำนาจทางการเมืองและเปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นสหพันธ์สาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวีย บอสเนียและเซอร์เบียโครเวียเป็น ๑ ใน ๖ รัฐที่รวมอยู่ในสหพันธ์สาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวียโดยประธานาธิบดีตีโตเป็นประมุข

ประธานาธิบดีตีโตพยายามแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งเรื่องเชื้อชาติภายในประเทศด้วยการให้อำนาจบริหารตนเองแก่รัฐและมณฑลอิสระที่รวมอยู่ในสหพันธ์สาธารณรัฐอย่างพอเพียงและดำเนินนโยบายให้ความเป็นธรรมและสร้างความสามัคคีแก่ชนเชื้อชาติต่าง ๆ ภายในประเทศอย่างเข้มแข็งจริงจัง ในทศวรรษ ๑๙๖๐ ตีโตสนับสนุนชาวมุสลิมในบอสเนียและเซอร์เบียโครเวียให้มีบทบาทและอำนาจทางการเมืองเพื่อให้เป็นพลังกันชนระหว่างพวกเซิร์บกับโครแอต นโยบายดังกล่าวทำให้ชาวสลาฟมุสลิมมีสถานภาพทางการเมืองและสังคมเท่าเทียมกับพวกเซิร์บและโครแอต ใน ค.ศ. ๑๙๗๔ มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีองค์กรที่เป็น "คณะประธานาธิบดีร่วมกัน" (Collective State Presidency) โดยให้ประธานาธิบดีจากสาธารณรัฐทั้งหก และมณฑลอิสระอีก ๒ มณฑลผลัดเปลี่ยนเวียนกันรับตำแหน่งประธานาธิบดีของประเทศวาระละ ๑ ปี ภายหลังจากที่ประธานาธิบดีตีโตถึงแก่กรรม (ใน ค.ศ. ๑๙๗๔ ประธานาธิบดีตีโตได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีตลอดชีวิตเนื่องจากเป็นผู้พัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าและ

Bosnia and Herzegovina

เพื่อตอบสนองคุณความดีที่ช่วยกู้เอกราชของประเทศในยามสงคราม) โดยเชื่อว่ามาตรการดังกล่าวจะแก้ปัญหาเรื่องการแก่งแย่งชิงดีระหว่างชนเชื้อชาติต่าง ๆ ได้

การสิ้นสุดของสงครามเย็น (Cold War)* และการล่มสลายของระบอบคอมมิวนิสต์ในประเทศยุโรปตะวันออกในปลายทศวรรษ ๑๙๘๐ ได้ทำให้ปัญหาเรื่องเชื้อชาติกลายเป็นชนวนความขัดแย้งทางการเมืองซึ่งนำไปสู่การเกิดสงครามกลางเมืองในสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวีย ประธานาธิบดีสლობอดัน มีโลเชวิช (Slobodan Milosevic)* แห่งสาธารณรัฐเซอร์เบียซึ่งดำรงตำแหน่งประมุขของสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวียเรียกร้องไม่ให้รัฐต่าง ๆ แยกตัวออกจากสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวีย และประกาศจะสร้างชาติเซอร์เบียใหญ่ (Greater Serbia) ด้วยการรวมชาวเซอร์เบียในดินแดนต่าง ๆ เข้าเป็นประเทศเดียวกัน นโยบายดังกล่าวก่อความตึงเครียดทางการเมืองในสาธารณรัฐต่าง ๆ เมื่อสาธารณรัฐโครเอเชียและสาธารณรัฐสโลวีเนียประกาศแยกตัวออกจากสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวียเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๙๑ เซอร์เบียได้ส่งกองทัพแห่งชาติ (Serbian Federal Yugoslav Army - INA) เข้าขัดขวางแต่ล้มเหลว ในช่วงเวลาเดียวกันชาวเซอร์เบียในโครเอเชียได้เคลื่อนไหวต่อต้านการแยกตัวและเรียกร้องที่จะรวมอยู่ในสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวียซึ่งถือเป็นประชาคมของพวกเซอร์เบียโดยมีสาธารณรัฐเซอร์เบียและสาธารณรัฐมอนเตเนโกรเป็นผู้นำ การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพวกเซอร์เบียดังกล่าวจึงทำให้เกิดสงครามกลางเมืองอันยืดเยื้อขึ้นในโครเอเชียตั้งแต่เดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๙๑ เป็นต้นมา นอกจากนี้ ชาวเซอร์เบียในบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา ก็เริ่มเคลื่อนไหวสนับสนุนชาวเซอร์เบียในโครเอเชียด้วย

ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกในบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๙๐ พรรคกิจประชาธิปไตย (Party of Democratic Action) ของชาวมุสลิมได้ ๘๖ ที่นั่ง พรรคประชาธิปไตยเซอร์เบีย (Serbian Democratic Party) ได้ ๗๒ ที่นั่ง และพรรคสหภาพประชาธิปไตยโครแอต (Croat Democratic Union) ได้ ๔๔ ที่นั่ง รัฐบาลผสมที่บริหารประเทศโดยเฉพาะพรรคการเมืองของชาวมุสลิมและชาวโครแอตต่างเรียกร้องให้บอสเนียและ

Bosnia and Herzegovina

เฮอร์เซโกวีนาแยกตัวออกจากสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวีย แต่ผู้แทนชาวเซอร์เบียต่อต้านอย่างมาก ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๙๐-๑๙๙๑ ประเด็นการแยกตัวจึงกลายเป็นความขัดแย้งทางการเมืองในรัฐบาลและก่อความตึงเครียดในกลุ่มประชาชน ผู้แทนชาวเซอร์เบียในรัฐบาลผสมจึงปฏิเสธที่จะลงนามสนับสนุน “บันทึกว่าด้วยความเป็นอธิปไตยของบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา” (Memorandum on Bosnia-Herzegovina's Sovereignty) ที่รัฐสภาประกาศเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๙๑ และกำหนดจะให้ประชาชนทั่วไปลงประชามติเกี่ยวกับบันทึกดังกล่าวในวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ และวันที่ ๑ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๙๒ ชาวเซอร์เบียต่อต้านด้วยการจัดลงประชามติเอง เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๙๑ และร้อยละ ๙๐ สนับสนุนให้คงอยู่เป็นส่วนหนึ่งของสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวียซึ่งรวมเซอร์เบียกับมอนเตเนโกรไว้ด้วย การต่อต้านอย่างมากของชาวเซอร์เบียดังกล่าว จึงทำให้การลงประชามติรับรองความเป็นเอกราชของบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๙๒ เป็นการลงประชามติของชาวมุสลิมและชาวโครแอตเท่านั้นและประชาชนส่วนใหญ่สนับสนุนการแยกตัวออก สหรัฐอเมริกาและประเทศประชาคมยุโรปประกาศรับรองความเป็นเอกราชและอำนาจอธิปไตยของบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ค.ศ. ๑๙๙๒ อีก ๑ เดือนต่อมา บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา ก็เข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๙๒

อย่างไรก็ตาม การต่อต้านของชาวบอสเนียเซอร์เบียและการประกาศจัดตั้งสาธารณรัฐเซอร์เบียแห่งบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา (Serbian Republic of Bosnia-Herzegovina) โดยมีราโดวัน คาราจิช (Radovan Karadžić) เป็นประธานาธิบดีได้ทำให้เกิดสงครามกลางเมืองอันนองเลือดระหว่างชาวบอสเนีย ๓ เชื้อชาติ ชาวเซอร์เบียซึ่งได้รับการสนับสนุนด้านกำลังอาวุธจากกองทัพแห่งชาติเซอร์เบียเริ่มโจมตีชาวมุสลิมที่เมืองซาราเยโวในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๙๒ และภายในระยะเวลาอันสั้นก็สามารถยึดครองพื้นที่ส่วนต่างๆ ของประเทศได้กว่าร้อยละ ๖๐ ชาวมุสลิมที่ขาดอาวุธในเมืองซาราเยโวถูกปิดล้อมจนนำไปสู่วิกฤตการณ์ขาดอาหารและต้องขอความช่วยเหลือจากภายนอกด้วยการขนส่งทางอากาศเพียงทางเดียว ส่วนชาวมุสลิมในเมือง

Bosnia and Herzegovina

ใกล้เคียงอื่น ๆ ก็ถูกโจมตีไม่ขาดระยะ ความพลีชีพของชาวมุสลิมในการรบมีสาเหตุจากการขาดอาวุธและการที่สหประชาชาติมีมติห้ามนานาชาติขายอาวุธแก่บอสเนีย สถานการณ์ทางการเมืองเลวร้ายลงมากขึ้นเมื่อผู้นำเซอร์เบียและโครเอเชียเปิดการเจรจาลับสนับสนุนการแบ่งดินแดนบอสเนียและเซอร์เบียตามกลุ่มเชื้อชาติ ชาวโครแอตซึ่งได้รับการสนับสนุนด้วยอาวุธจากโครเอเชียจึงเริ่มทำสงครามโจมตีชาวมุสลิมด้วย สงครามจึงขยายตัวไปทั่วประเทศทั้งทวีความรุนแรงและนองเลือดมากขึ้นจนประธานาธิบดีอาเลีย อิเซตเบโกวิช (Alija Izetbegovic) ผู้นำพรรคกิจประชาธิปไตยเรียกร้องให้ประเทศตะวันตกเข้าช่วยเหลือด้วยการเข้าแทรกแซงทางทหาร และเรียกร้องให้ประเทศมุสลิมทั่วโลกช่วยเหลือชีวิตชาวมุสลิมในบอสเนียในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๙๒ สถานการณ์ในบอสเนียและเซอร์เบียทวีความตึงเครียดมากขึ้นเมื่อชาวโครแอตซึ่งยึดพื้นที่ทางตอนใต้ไว้ได้ร้อยละ ๓๐ ประกาศจัดตั้งประชาคมโครเอเชียแห่งเซอร์เบีย-บอสเนีย [Croatian Community (Union) of Herzeg-Bosna] ขึ้นทางภาคตะวันตกของเซอร์เบีย-โครเวินา แม้ประธานาธิบดีอิเซตเบโกวิชจะต่อต้านการจัดตั้งประชาคมโครเอเชียแห่งเซอร์เบีย-บอสเนีย แต่ในปลายเดือนกรกฎาคม เขาก็ลงนามในสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือระหว่างกันกับผู้นำของสาธารณรัฐโครเอเชียซึ่งสนับสนุนการจัดตั้งประชาคม

สหประชาชาติพยายามหาทางยุติสงครามบอสเนียด้วยการส่งกองกำลังป้องกันแห่งสหประชาชาติหรืออันโพรฟอร์ (United Nations Protection Forces - UNPROFOR) เข้าไปในยูโกสลาเวียและดินแดนที่เกี่ยวข้อง ทั้งมีมติให้ใช้มาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อยูโกสลาเวีย แต่สถานการณ์สงครามก็ไม่ได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๙๒ สหประชาชาติก็สามารถโน้มน้าวให้ผู้นำชาวเซิร์บ โครแอต และมุสลิมเปิดการเจรจาที่กรุงลอนดอนและลงนามร่วมกันในข้อตกลงหยุดยิงได้เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม แต่ในเวลาต่อมาก็มีการล่วงละเมิดข้อตกลงระหว่างกันครั้งแล้วครั้งเล่า ในเดือนสิงหาคมมีการเปิดค่ายกักขัง (Detention camps) จำนวนมากที่ชาวเซิร์บใช้ควบคุมชาวมุสลิมซึ่งมีจำนวนกว่า ๗ หมื่นคนอย่างทารุณ เรื่องราวดังกล่าวทำให้สหประชาชาติ

Bosnia and Herzegovina

และนานาชาติประณามชาวเซิร์บเกี่ยวกับการลิดรอนสิทธิมนุษยชนและนโยบาย “การล้างชาติพันธุ์” (ethnic cleansing) ของชาวเซิร์บโดยเฉพาะการกวาดล้างชนชาติอื่น ๆ เพื่อสร้างพลเมืองชาติเดียว สหประชาชาติยังได้ส่งทหารไปประจำการในบอสเนียเพิ่มมากขึ้นและกำหนดเขตห้ามบินในน่านฟ้าของบอสเนียด้วย

ในต้น ค.ศ. ๑๙๙๓ ไซรัส แวนซ์ (Cyrus Vance) อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาและเซอร์เดวิด โอเวน (Sir David Owen) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของอังกฤษซึ่งได้รับมอบหมายจากองค์การสหประชาชาติและประชาคมยุโรปให้หาทางยุติปัญหาการเมืองในบอสเนียได้เสนอแผนสันติภาพโอเวน-แวนซ์ (Owen-Vance Peace Plan) จะแบ่งบอสเนียและเซอร์เบีย-โครเวินาเป็น ๑๐ จังหวัด (provinces) โดยแต่ละเขตมีอำนาจอธิปไตยของตนเองและรัฐบาลกลางจะเข้าไปเกี่ยวข้องน้อยที่สุดยกเว้นด้านนโยบายต่างประเทศ ชาวเซิร์บ มุสลิม และโครแอตจะปกครองฝ่ายละ ๓ จังหวัด ส่วนอีก ๑ จังหวัดซึ่งรวมกรุงซาราเยโวไว้ด้วยจะเป็นเขตปลอดทหารและเมืองเปิดซึ่งอยู่ใต้การบริหารร่วมกันของทุกฝ่ายที่เป็นรัฐบาลกลาง นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ชาวเซิร์บถอนกำลังออกจากพื้นที่ยึดครองจากร้อยละ ๗๐ ให้เหลือเพียงร้อยละ ๔๓ รวมทั้งให้มีการหยุดยิงและกำหนดพื้นที่ปลอดภัย (safe area) ในส่วนที่มีชาวมุสลิมอาศัยไว้ด้วย ผู้นำของบอสเนียทั้ง ๓ กลุ่มเห็นชอบกับการแบ่งพื้นที่ประเทศเป็น ๑๐ จังหวัด แต่ไม่ยอมรับข้อกำหนดอื่น ๆ ของแผนสันติภาพ สงครามและการต่อสู้ระหว่างชาวบอสเนียจึงเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งในกลาง ค.ศ. ๑๙๙๓ และยืดเยื้อจนถึง ค.ศ. ๑๙๙๕

แม้แผนสันติภาพโอเวน-แวนซ์จะล้มเหลวในการยุติปัญหาในบอสเนีย แต่แนวทางของการแก้ไขก็เป็นพื้นฐานของการเจรจาเพื่อสันติภาพในเวลาต่อมาอีกหลายครั้ง ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๙๕ สหรัฐอเมริกาเสนอให้มีการเจรจาเพื่อสันติภาพที่เมืองเดย์ตัน มลรัฐโอไฮโอ ซึ่งนำไปสู่ข้อตกลงสันติภาพเดย์ตัน (Dayton Peace Agreement) ระหว่างผู้นำ ๓ เชื้อชาติ โดยกำหนดแนวทางการบริหารปกครองบอสเนียในรูปแบบประธานาธิบดีร่วมกัน และมีรัฐสภากลางที่ซาราเยโว ตลอดจนให้แบ่งพื้นที่ของบอสเนีย

Bosnian War

และเซอร์เบียออกเป็น ๒ ส่วน กล่าวคือชาวโครแอตกับมุสลิมมีพื้นที่ร้อยละ ๕๑ และชาวเซิร์บมีพื้นที่ร้อยละ ๔๙ แต่ข้อตกลงสันติภาพเดย์ตันก็เป็นเพียงจุดเริ่มต้นใหม่ของการสมานความสามัคคีของชาวบอสเนียทั้ง ๓ เชื้อชาติ และยังไม่ไขข้อสรุปที่ชัดเจนของการแก้ไขปัญหาสงครามบอสเนียซึ่งเป็นวิกฤตการณ์รุนแรงในยุโรปหลังการสิ้นสุดของสงครามเย็น.

(เพ็ญศรี ติ๊ก, สัจชัย สุวังบุตร)

Bosnian War : สงครามบอสเนีย

สงครามบอสเนียเป็นสงครามกลางเมืองในสาธารณรัฐบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา (Bosnia and Herzegovina) เป็นการสู้รบที่รุนแรงและยืดเยื้อระหว่างกองกำลังชาวเซิร์บในบอสเนียกับชนมุสลิมซึ่งต่างก็อ้างสิทธิการเป็นเจ้าของประเทศ เป็นสงครามร้อนที่เกิดขึ้นภายหลังการสิ้นสุดของสงครามเย็น (Cold War)* และเป็นการสู้รบอย่างรุนแรงในภูมิภาคยุโรปครั้งแรกภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ (Second World War)*

ภายหลังการล่มสลายของระบอบสังคมนิยมในประเทศยุโรปตะวันออก ๖ ประเทศ คือ โปแลนด์ ฮังการี เชโกสโลวะเกีย เยอรมนีตะวันออก บัลแกเรีย และโรมาเนีย ในปลาย ค.ศ. ๑๙๘๙ และการล่มสลายของสหภาพโซเวียตในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๙๑ สาธารณรัฐ ๓ แห่งของยูโกสลาเวีย คือ สโลวีเนีย (Slovenia) โครเอเชีย (Croatia) และบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา ได้ประกาศเอกราชแยกตัวออกจากรัฐบาลกลางของอดีตประเทศยูโกสลาเวียเมื่อต้น ค.ศ. ๑๙๙๒ ประธานาธิบดีสโลบอดัน มีโลเชวิช (Slobodan Milosevic)* แห่งเซอร์เบียซึ่งนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างเคร่งครัดและต่อต้านการแยกตัวเป็นเอกราชของสาธารณรัฐต่างๆ ในยูโกสลาเวียจึงยกกองทัพเข้าไปปราบปรามการแยกตัวของรัฐสโลวีเนียประมาณ ๑ เดือน กับรัฐโครเอเชียประมาณ ๒ ปี และกับบอสเนียประมาณเกือบ ๔ ปี

Bosnian War

สาธารณรัฐสโลวีเนียและโครเอเชียสามารถแยกตัวออกไปได้สำเร็จ แต่กรณีของบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาได้ต่อสู้ยืดเยื้อเป็นเวลานานจนถึงปลาย ค.ศ. ๑๙๙๕ เนื่องจากประชากรจำนวน ๔.๓ ล้านคน มีชนกลุ่มน้อยที่เป็นชาวเซิร์บ อาศัยอยู่ร้อยละ ๓๒ และชาวโครแอตร้อยละ ๑๗ ชนกลุ่มน้อยดังกล่าวมีความเห็นต่อการประกาศเอกราชของบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาซึ่งมีประธานาธิบดีอิลิยา เบเซตโกเชวิช (Ilija Bezetgocevic) เป็นผู้นำแตกต่างกัน ชาวโครแอตกลุ่มน้อยต้องการให้ดินแดนส่วนที่ตนอาศัยอยู่รวมเข้ากับรัฐโครเอเชีย และชาวเซิร์บต้องการรวมเข้ากับรัฐเซอร์เบีย

ฝ่ายชาวเซิร์บมีผู้นำที่แข็งแกร่ง รุนแรง และโหดร้าย คือราโดวาน คาราจิช (Radovan Karadžić) อดีตนักจิตวิทยาซึ่งประกาศตนเป็นประธานาธิบดีของชาวเซิร์บกลุ่มน้อย และนายพลรัตโก มลาดิช (Ratko Mladic) อดีตแม่ทัพของกองทัพเซอร์เบียเป็นผู้นำชาวเซิร์บภายใต้การนำของคาราจิช จึงแยกดินแดนส่วนหนึ่งในบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาออกเป็นอิสระในนาม “รัฐของชาวเซิร์บในบอสเนีย” มีเมืองหลวงอยู่ที่เมืองปาเล (Pale) และได้ทำการต่อสู้ออกห่างการแยกตัวเป็นอิสระของชาวมุสลิมบอสเนียอย่างโหดร้ายทารุณ โดยได้รับการช่วยเหลือทางอาวุธ การเงิน และกำลังใจจากมีโลเชวิช ผู้นำเซอร์เบีย

องค์การสหประชาชาติ (United Nations)* ประชาคมยุโรป (European Community - EC)* และนานาชาติต่างประกาศรับรองรัฐเอกราชใหม่ในยูโกสลาเวียเหล่านี้ แต่สหประชาชาติยังการเข้าเป็นสมาชิกของเซอร์เบียและมอนเตเนโกร ซึ่งมีประธานาธิบดีมีโลเชวิชเป็นผู้นำ (มาซิโดเนียแยกตัวเป็นเอกราชใน ค.ศ. ๑๙๙๑ เช่นกัน แต่มีปัญหาเรื่องดินแดนกับกรีซและบัลแกเรีย เพิ่งจะเป็นที่ตกลงและได้รับการยอมรับจากนานาชาติเมื่อ ค.ศ. ๑๙๙๕) อย่างไรก็ตาม ปัญหาความรุนแรงโหดร้ายที่มีโลเชวิชได้ช่วยเหลือคาราจิชปราบปรามชนมุสลิมในบอสเนีย ทำให้สหประชาชาติมีมติประกาศใช้มาตรการคว่ำบาตรต่อยูโกสลาเวียตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๙๒ ซึ่งทำให้ยูโกสลาเวียตกอยู่ในความยากลำบากทางเศรษฐกิจอย่างยิ่ง แต่มีโลเชวิชก็ได้ยอมอ่อนข้อแต่อย่างใด

Bosnian War

แม้ยูโกสลาเวียจะมีได้เป็นสมาชิกของประชาคมยุโรป และประชาคมยุโรปไม่มีเครื่องมือและอำนาจหน้าที่ที่จะจัดการกับปัญหาสงครามที่เกิดขึ้นในบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา แต่ประชาคมยุโรปก็พยายามเข้าช่วยแก้ไขปัญหาสงครามบอสเนีย เนื่องจากเยอรมนีได้เป็นประเทศนำในการให้การรับรองเอกราชของรัฐที่แยกตัวเป็นเอกราช และจากการที่วิกฤตการณ์นี้เกิดขึ้นในภูมิภาคยุโรป ประชาคมยุโรปจึงได้แต่งตั้งเซอร์เดวิด โอเวน (Sir David Owen) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของอังกฤษเข้าร่วมพิจารณาแผนสันติภาพในบอสเนียร่วมกับผู้แทนพิเศษของสหประชาชาติคือไซรัส แวนซ์ (Cyrus Vance) อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา บุคคลทั้งสองเสนอให้แบ่งเขตแดนในบอสเนียออกเป็น ๒ ส่วน คือ ประมาณร้อยละ ๕๑ เป็นของชาวมุสลิมในบอสเนีย และส่วนที่เหลือให้เป็นของชาวเซิร์บ และให้มีการย้ายถิ่นชนทั้ง ๒ กลุ่มไปอยู่ในแต่ละเขตแดนของตน ข้อเสนอดังกล่าวสะท้อนปัญหาที่เป็นอยู่ แต่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ เพราะชนแต่ละกลุ่มไม่ต้องการ ละทิ้งถิ่นฐานของตน

ระหว่างที่เหตุการณ์ยังแก้ไขไม่ได้ สหประชาชาติได้ดำเนินการระงับการสู้รบ โดยจัดตั้งกองกำลังป้องกันแห่งสหประชาชาติหรืออันโพรฟอว์ (United Nations Protection Force - UNPROFOR) และได้ประสานงานใกล้ชิดกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อช่วยเหลือผู้ลี้ภัย (United Nations High Commissioner for Refugees - UNHCR) ซึ่งประสบความยากลำบากในการหย่าศึก และการช่วยเหลือให้ผู้ลี้ภัยแต่ละฝ่ายได้ตั้งถิ่นฐานในสถานที่ที่ปลอดภัย นอกจากนี้ องค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือหรือนาโต (North Atlantic Treaty Organization - NATO)* ก็ได้ส่งกองกำลังเข้าไปแก้ไขวิกฤตการณ์ในบอสเนีย แต่บทบาทของนาโตแตกต่างจากสหประชาชาติคือได้เข้าไปช่วยชนมุสลิมต่อสู้กับชาวเซิร์บ รวมทั้งมีการทิ้งระเบิดครั้งใหญ่หลายครั้งเพื่อทำลายที่มั่นของชาวเซิร์บ

หลังจากที่สงครามบอสเนียได้ดำเนินมาเป็นเวลาประมาณ ๓ ปีครึ่ง โดยเหตุการณ์มีแต่จะทรุดหนักลงประชาชนทั้ง ๒ ฝ่ายต่างล้มตายเป็นจำนวนมากประธานาธิบดีบิลคลินตันของสหรัฐอเมริกาจึงยอมโอนอ่อนโดยไม่ให้การสนับสนุนแก่คาราจิช เนื่องจากต้องการให้สหประชาชาติ

Bosnian War

ยกเลิกการคว่ำบาตรที่ดำเนินมานานกว่า ๓ ปี และได้ทำลายชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีส่วนที่ยังเหลืออยู่ของอดีตประเทศยูโกสลาเวีย ขณะสถานการณ์เป็นเช่นนี้สหรัฐอเมริกาจึงเข้าแทรกแซงโดยประธานาธิบดีบิลล์ คลินตัน (Bill Clinton) ได้แต่งตั้งให้ริชาร์ด โฮลบลูก (Richard Holbrooke) อดีตผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาเป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยปัญหานี้ระหว่างประธานาธิบดีของโครเอเชีย บอสเนียและเฮอร์เบีย ตามลำดับ คือ ฟรานโย ทูจมัน (Franjo Tudjman) อิลิยา เบเซตโกเชวิช และสლობอดัน มีโลเชวิช โฮลบลูกเชิญบุคคลทั้งสามไปพบปะเจรจากันที่เมืองเดย์ตัน (Dayton) มลรัฐโอไฮโอ สหรัฐอเมริกาในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๙๕ ต่อมาประธานาธิบดีทั้ง ๓ คนต่างร่วมลงนามข้อตกลงที่กรุงปารีสในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๙๕ โดยมีสาระสำคัญคือ (๑) ให้บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาเป็นเอกราชในฐานะเป็นประเทศเดี่ยว แต่ภายในประเทศให้แบ่งออกเป็น ๒ รัฐ คือ “รัฐของชาวเซิร์บในบอสเนีย” และ “สหพันธรัฐมุสลิม-โครแอตส์ (๒) กำหนดเขตแดนของรัฐภายในทั้งสองให้แน่นอน และมีการย้ายประชากรจากที่ต่าง ๆ ไปรวมไว้ในแต่ละเขตตามเชื้อชาติของตน (๓) กำหนดให้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีของประเทศและประธานาธิบดีของรัฐภายในทั้ง ๒ รัฐ รวมทั้งสภาระดับชาติและสภาระดับรัฐภายในในวันที่ ๑๔ กันยายน ค.ศ. ๑๙๙๖ โดยให้องค์การเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือกันในยุโรป (Organization for Security and Cooperation in Europe - OSCE)* เป็นผู้ดูแลการเลือกตั้ง (๔) ห้ามมิให้บุคคลที่ศาลพิเศษขององค์การสหประชาชาติที่กรุงเฮกซึ่งตั้งขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๙๕ ระบุว่า เป็นอาชญากรรมสงครามจำนวน ๕๒ คน เช่น ราดอวัน คาราจิช และนายพลรัตโก มลาดิช เข้าร่วมในการเลือกตั้ง และมีให้มีตำแหน่งปกครองในประเทศบอสเนียทุกระดับ (๕) ให้มีการจัดตั้งกองกำลังคุ้มครองแห่งสหประชาชาติ (I-FOR - Implementation Force) ซึ่งมีกำลังพล ๖๐,๐๐๐ คนภายใต้การบังคับบัญชาขององค์การนาโตเข้าไปอยู่ในบอสเนียเป็นเวลา ๑ ปี (มกราคม-ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๙๖) เพื่อดูแลให้มาตรการต่าง ๆ เป็นไปตามข้อตกลงเดย์ตัน

ตั้งแต่ต้น ค.ศ. ๑๙๙๗ กองกำลังนาโตได้ลดจำนวนลงจากเดิมเป็น ๓๕,๐๐๐ คน ในชื่อใหม่ว่า กองกำลังเพื่อ

Bosnian War

เสถียรภาพ (Stabilization Force) โดยเข้าไปตั้งมั่นในบอสเนียเพื่อรักษาความสงบ และมีกำหนดจะถอนออกในกลาง ค.ศ. ๑๙๙๘ กองกำลังนั้นนอกจากจะทำหน้าที่รักษาศีระหว่างชน ๓ กลุ่มในบอสเนียแล้ว บางกรณีอาจต้องปะทะกำลังกับชนชาติเหล่านั้นถ้าจำเป็น ชาวเซิร์บในบอสเนียจึงประณามกองกำลังดังกล่าวว่าเป็นเครื่องมือของมหาอำนาจในการปราบปรามพวกเขา แต่ในทัศนะของมหาอำนาจตะวันตก หลายประเทศต้องการให้กองกำลังนี้ทำหน้าที่มากขึ้น คือ การจับกุมอาชญากรรมสงครามชั้นศาล แต่นาโตเห็นว่าเป็นการปฏิบัติการนอกเหนืออำนาจ

ในปลาย ค.ศ. ๑๙๙๗ หลังจากที่สงครามบอสเนียนสิ้นสุดลงในทางทฤษฎีด้วยข้อตกลงเดย์ตันเป็นเวลา ๒ ปี ได้มีการเลือกตั้งตามทีระบุไว้ในข้อตกลง การสงครามขนาดใหญ่ยุติลงแต่การสู้รบและการทิ้งระเบิดประปรายยังมีอยู่บ้าง การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นมีขึ้นหลายครั้งแต่ยังมิได้ดำเนินการอย่างครบถ้วน เนื่องจากประชาชนชาวเซิร์บและชาวมุสลิมซึ่งถูกอพยพออกจากถิ่นฐานเก่าให้ไปตั้งรกรากยังถิ่นฐานใหม่ ได้ต่อต้านการเลือกตั้งซึ่งตนยังไม่แน่ใจว่าตนสังกัดในเขตเลือกตั้งใด ฝ่ายมีโลเซวิชนั้น แม้ว่าจะยังมิได้ละทิ้งความเป็นคอมมิวนิสต์ แต่ก็ได้รับการยอมรับในระดับหนึ่งว่า เขามีส่วนช่วยให้เกิดสันติภาพขึ้นในบอสเนีย สหประชาชาติยกเลิกการคว่ำบาตรเซอร์เบียในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๙๖ และเซอร์เบียได้แลกเปลี่ยนการรับรองต่อโครเอเชียและบอสเนียในเวลาใกล้เคียงกัน

หากพิจารณาอย่างผิวเผิน สงครามบอสเนียนได้สิ้นสุดลงแล้ว โดยสหรัฐอเมริกาและกองกำลังของนาโตเข้ามาช่วยยุติข้อพิพาทที่เกิดขึ้น แต่ลึกลงไปปัญหาความขัดแย้งก็ยังมีอยู่ เช่น ความเป็นศัตรูรุนแรงระหว่างชาวเซิร์บกับมุสลิม ซึ่งยังคงตกลงปัญหาการแบ่งแยกดินแดนในรายละเอียดไม่สำเร็จ และบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นอาชญากรรมสงครามซึ่งยังถูกนำตัวไปไต่สวนที่กรุงเฮกไม่ครบ โดยเฉพาะบุคคลระดับผู้นำ เช่น คาราจิซ และนายพลมลาติช ซึ่งคาดว่าบุคคลทั้งสองจะมิยอมมอบตัวอย่างเด็ดขาด นอกจากนี้ ปัญหาใน “รัฐของชาวเซิร์บในบอสเนีย” ยังรุนแรงมากกว่าใน “สหพันธรัฐมุสลิม-โครแอตส์” เพราะเมื่อนางบิเลียนา ปลายฟิช (Biljana Plavsic) ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีของประเทศในกลาง ค.ศ. ๑๙๙๖

Bosporus

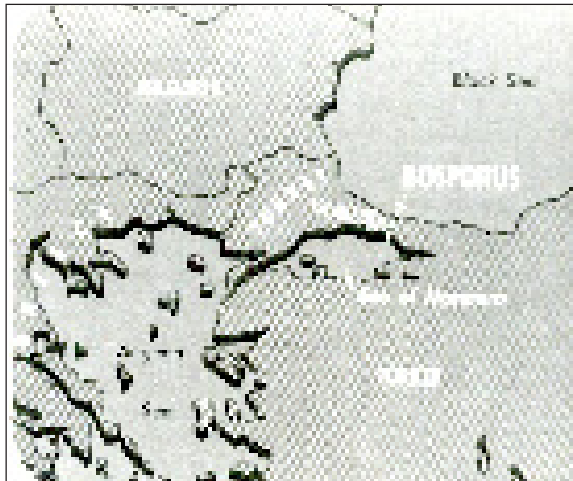
ปรากฏว่าไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ เพราะราดอวัน คาราจิซ [อดีตประธานาธิบดี (โดยไม่ได้เลือกตั้ง) ซึ่งถูกห้ามไม่ให้เกี่ยวข้องหรือมีบทบาททางการเมืองโดยมติของที่ประชุมเดย์ตัน เนื่องจากใช้ความโหดร้ายในสงครามบอสเนีย ระหว่าง ค.ศ.๑๙๙๒-๑๙๙๕ จนกลายเป็นอาชญากรรมสงครามหมายเลขหนึ่ง] พยายามก่อความตลอบมาต่างๆ ที่เคยร่วมงานกันมาระหว่าง ค.ศ. ๑๙๙๒-๑๙๙๕ แม้อิทธิพลของคาราจิซจะมีเหนือกว่า แต่นางปลาฟิชก็ได้รับการสนับสนุนจากประเทศตะวันตกมากกว่า

ใน ค.ศ. ๑๙๙๗ นอกจากภายในบอสเนียและเซอร์เบียก็จะมีปัญหาเชื้อชาติแล้ว ภายในรัฐของชาวเซิร์บยังมีการแก่งแย่งอำนาจกันระหว่างประธานาธิบดีผู้ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนและ “กลุ่มอำนาจเก่า” ที่มีได้รับเลือกตั้ง เพราะถูกห้ามมิให้ลงสมัครแต่ยังคงมีอำนาจอย่างกว้างขวาง เมื่อพิจารณาสถานการณ์แวดล้อมหลายประการ ทำให้ยังวางใจไม่ได้แม้ว่า สงครามบอสเนียนได้สิ้นสุดอย่างถาวรแล้ว เพราะสงครามดังกล่าวมิได้เป็นสงครามศาสนาหรือสงครามเชื้อชาติโดยตรงไปตรงมา หากแต่เป็นสงครามอันเกิดจากการแบ่งอำนาจและผลประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มชนต่างๆ ความแตกต่างทางเชื้อชาติและศาสนาเป็นเพียง “เครื่องหมาย” เพื่อแยกกลุ่มชนที่เป็นศัตรูต่อกันเท่านั้น.

(ประทุมพร วัชรเสถียร)

Bosporus : ช่องแคบบอสพอรัส

บอสพอรัสเป็นช่องแคบในประเทศตุรกี และแบ่งประเทศตุรกีออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่อยู่ในทวีปเอเชียและส่วนที่อยู่ในทวีปยุโรปและเชื่อมโยงทะเลดำกับทะเลมาร์มารา (Sea of Marmara) ซึ่งไปออกทะเลเมดิเตอร์เรเนียนทาง **ช่องแคบดาร์เดเนลส์ (Dardanelles)*** ช่องแคบนี้นยาวประมาณ ๒๙ กิโลเมตร และกว้าง ๐.๘ - ๓.๒ กิโลเมตร มีความลึกพอสำหรับเรือขนาดใหญ่ที่สุดเข้าออกได้ ตามชายฝั่งของช่องแคบมีป้อมปราการเก่าแก่อันอยู่ ซึ่งครั้งหนึ่ง

แผนที่ตั้งช่องแคบบอสฟอรัส

เคยใช้ป้องกันช่องแคบนี้ และเมืองใหญ่และสำคัญที่สุดของตุรกี คือ เมืองอิสตันบูล (Istanbul) ซึ่งเดิมชื่อกรุงสแตนดิโนเปิล (Constantinople) ก็ตั้งอยู่บนปากทั้งสองของช่องแคบบอสฟอรัส

เนื่องจากช่องแคบบอสฟอรัสเป็นทางออกจาทะเลดำเพียงทางเดียว และตั้งขวางเส้นทางการคมนาคมทางบกที่สำคัญระหว่างทวีปยุโรปกับทวีปเอเชีย จึงมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์มาเป็นเวลานาน ประเทศมหาอำนาจโดยเฉพาะรัสเซียพยายามที่จะมีอำนาจเหนือช่องแคบนี้ และเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่น่าไปสู่ข้อขัดแย้งระหว่างประเทศจนถึงขั้นทำสงครามกัน ดังเช่นกรณีสงครามไครเมีย (Crimean War ค.ศ. ๑๘๕๓-๑๘๕๖)* หลังจากหลายชาติได้เจรจากับตุรกีมาเป็นเวลานานจนกระทั่งถึง ค.ศ. ๑๙๓๖ ตุรกีจึงได้ลงนามในอนุสัญญามงเตรอ (Montreux Convention)* กับผู้แทนของประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส กรีซ ยูโกสลาเวีย และประเทศที่ตั้งอยู่บนชายฝั่งทะเลดำ สารสำคัญของสนธิสัญญานี้คือ ในยามปกติเรือพาณิชย์ของทุกชาติจะผ่านเข้าออกช่องแคบบอสฟอรัสและช่องแคบดาร์ดาเนลส์ได้โดยเสรี ตุรกีได้รับสิทธิที่จะเสริมสร้างช่องแคบให้มั่นคง และปิดช่องแคบทั้งสองในยามสงคราม หรือในยามที่ถูกคุกคามโดยการจกรกรรม.

(เพ็ญศรี ตึก)

Boulanger, Georges (1837-1891) : พลจัตวา ชอร์ช บูลองเซ (พ.ศ. ๒๓๘๐-๒๔๓๔)

พลจัตวา ชอร์ช บูลองเซเป็นนายทหารฝรั่งเศสที่มีบทบาททางการเมือง เกิดที่เมืองแรน (Rennes) เคยรับราชการทหารอยู่ในแคว้นแอลจีเรียและในอิตาลี เคยสู้รบในสงครามฝรั่งเศส-ปรัสเซีย (Franco-Prussian War ค.ศ. ๑๘๗๐-๑๘๗๑)* และได้เลื่อนยศเป็นนายพลจัตวาใน ค.ศ. ๑๘๘๐ บูลองเซเริ่มเข้าสู่การเมืองใน ค.ศ. ๑๘๘๔ โดยได้รับความสนับสนุนและปกป้องจากชอร์ช เคลมองโซ (Georges Clémenceau)* และกลุ่มสาธารณรัฐนิยมหัวรุนแรง (Radical Republican) ในขณะที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมใน ค.ศ. ๑๘๘๖ เขาได้พยายามปฏิรูปกระทรวงกลาโหม และทำตนเสมือนผู้ส่งเสริมการปกครองระบอบสาธารณรัฐที่ดี โดยปลดพวกนิยมเจ้าที่สำคัญๆ ออกจากกองทัพ ปรับปรุงความเป็นอยู่ของนายทหารและของเจ้าหน้าที่กระทรวงกลาโหมให้ดีขึ้น และแสดงความรักชาติ ด้วยการสั่งให้ทาสีป้อมยามทหารเป็นสีธงชาติฝรั่งเศส คือ สีแดง ขาว และน้ำเงิน

บูลองเซเป็นคนรูปงามและมีลักษณะองอาจกล้าหาญ จึงเป็นที่นิยมของชาวฝรั่งเศสอย่างรวดเร็ว ผู้ที่กระหายจะแก้แค้นความพ่ายแพ้ของฝรั่งเศสในสงครามฝรั่งเศส-ปรัสเซีย ถือว่าบูลองเซเป็นเสมือนสัญลักษณ์ของความรุ่งโรจน์ทางทหารของฝรั่งเศส และฟื้นฟูเกียรติภูมิของฝรั่งเศสที่ตกต่ำไปเพราะการพ่ายแพ้ในสงครามฝรั่งเศส-ปรัสเซีย ชื่อเสียงของเขาในฐานะวีรบุรุษทวีงขึ้นเมื่อชาวฝรั่งเศสคิดว่าเขาเป็นบุคคลที่เจ้าชายออตโท ฟอน บิสมาร์ค (Otto von Bismarck)* เกรงขาม ทั้งนี้เพราะบิสมาร์คเสนอของบประมาณทางการทหารเพิ่มต่อสภาไรค์ชตาค (Reichstag)* ของเยอรมนี นอกจากนี้ บิสมาร์คซึ่งต้องการหลีกเลี่ยงความตึงเครียดระหว่างประเทศได้แสดงท่าทีอ่อนข้อต่อข้อเรียกร้องอันแข็งกร้าวของบูลองเซที่ให้

Boulangier, Georges

พลจัตวา ซอร์ซ บูลองเซ

พลอยตัวนายตำรวจฝรั่งเศสชื่อชนาเบล (Schnaebele) ที่ถูกจับในเขตแดนเยอรมนี

รัฐบาลฝรั่งเศสตระหนักว่าการที่บูลองเซเป็นวีรบุรุษยอดนิยมของชาวฝรั่งเศสนั้นเป็นอันตรายต่อระบอบการปกครองแบบสาธารณรัฐ เพราะเขามีท่าทีโน้มไปทางเผด็จการแบบทหาร พวกสาธารณรัฐสายกลาง (Republicans of the Center) จึงหาทางปลดบูลองเซออกจากตำแหน่งด้วยการลงคะแนนเสียงต่อต้านรัฐบาล ทำให้รัฐบาลของนายกรัฐมนตรี ชาร์ล เดอ เฟรซีเน (Charles de Freycinet) ล้มในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๘๗ พวกสาธารณรัฐสายกลางจึงได้จัดตั้งรัฐบาลขึ้นในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๘๗ รัฐบาลใหม่ซึ่งมี โมริซ รูวีเย (Maurice Rouvier) เป็นนายกรัฐมนตรีได้สั่งย้ายบูลองเซไปเป็นผู้บังคับการกองทหารในส่วนภูมิภาค

อย่างไรก็ตาม บูลองเซพยายามแสวงหาอำนาจทางการเมืองและเอาตำแหน่งทางทหารอันทรงเกียรติคืนมา ความทะเยอทะยานทำให้เขาตอบรับการทาบทามของกลุ่มฝ่ายขวาและกลุ่มสาธารณรัฐนิยมหัวรุนแรงใน ค.ศ. ๑๘๘๘ เขาสามารถโน้มน้าวนักการเมืองฝ่ายขวาที่ต้องการรัฐบาลซึ่งปกครองประเทศโดยใช้อำนาจลึทธิชาติให้มาเป็นพวก เขาได้ รัฐบาลฝรั่งเศสซึ่งต้องการลิดรอนอิทธิพลของบูลองเซ

Bourbon

ได้ตัดสินใจปลดเขาออกจากตำแหน่ง แต่กลับทำให้บูลองเซมื่อสระในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองยิ่งขึ้นด้วยการสนับสนุนอย่างแข็งขันของกลุ่มสันนิบาตผู้รักชาติ (League of Patriots) เขาเริ่มรณรงค์เพื่อให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เขาได้รับความนิยมมากในกรุงปารีส จนชนะการเลือกตั้งเกือบทุกเขตในกรุงปารีสในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๘๘๙ ในคืนวันที่ ๒๗ มกราคม ค.ศ. ๑๘๘๙ อันเป็นคืนที่ประกาศผลการเลือกตั้ง ประชาชนที่สนับสนุนบูลองเซพยายามชักชวนให้เขาก่อการรัฐประหาร แต่เขากลับลังเลใจจึงเปิดโอกาสให้รัฐบาลฝรั่งเศสซึ่งอ่อนแอมากในเวลานั้นมีเวลาตั้งตัวได้ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก็ปล่อยข่าวลือว่าจะนำตัวเขาไปสอบสวนในสภาสูง (Senate) ในข้อหาทรยศต่อประเทศ เขาจึงหนีไปอยู่ที่กรุงบรัสเซลส์และระหว่างนั้นก็ถูกศาลฝรั่งเศสตัดสินว่าเป็นผู้ทรยศต่อประเทศชาติ ขบวนการเคลื่อนไหวนิยมบูลองเซยังคงดำเนินต่อไป แต่ก็ประสบความล้มเหลว บูลองเซอาศัยอยู่ในเบลเยียมเป็นเวลา ๒ ปี และมีความรู้สึกว่าเขาตนถูกผู้ที่สนับสนุนทอดทิ้ง ต่อมาผู้รักของบูลองเซถึงแก่กรรม และในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๙๑ บูลองเซได้ทำอัตวินิบาตกรรมโดยยิงตัวเองข้างหลุมศพของผู้รักขณะอายุ ๕๔ ปี.

(เพ็ญศรี ติ๊ก)

Bourbon : ราชวงศ์บูร์บง

ราชวงศ์บูร์บงเป็นราชวงศ์ที่สำคัญของฝรั่งเศส และมีบทบาทมากที่สุดราชวงศ์หนึ่งในประวัติศาสตร์ยุโรป สมาชิกของราชวงศ์เป็นประมุขของราชอาณาจักรและดินแดนต่าง ๆ หลายแห่ง นอกจากราชอาณาจักรฝรั่งเศส ราชวงศ์บูร์บงยังได้ปกครองราชอาณาจักรสเปน ราชอาณาจักรเนเป็ลส์และซิซิลี (Kingdom of Naples and Sicily) ซึ่งต่อมาคือราชอาณาจักรซิซิลีทั้งสอง (Kingdom of the Two Sicilies) และราชอาณาจักรอิทริเรีย (Kingdom of Etruria) หรือราชอาณาจักรทัสกานี (Kingdom of Tuscany) ชื่อราชวงศ์ออกสำเนียงสเปนและอิตาลีว่าบอร์บอน (Borbón)

Bourbon

และบอร์โบเน (Borbone) ตามลำดับ ปัจจุบันมีเพียงกษัตริย์แห่งสเปนเท่านั้นที่เป็นสมาชิกของราชวงศ์บูร์บงและยังทำหน้าที่ประมุขของประเทศ ส่วนสมาชิกราชวงศ์บูร์บงสายอื่น ๆ ต่างสูญเสียดินแดนและบทบาทประมุขไปแล้วอย่างสิ้นเชิง

ต้นราชวงศ์บูร์บงเป็นขุนนางฝรั่งเศสและตั้งถิ่นฐานที่เมืองบูร์บง ซึ่งเป็นเมืองหลวงแห่งแรกของอดีตจังหวัดบูร์บงบอเน (Bourbonnais) ในภาคกลางของฝรั่งเศส ปัจจุบันคือหมู่บ้านบูร์บง-ลาร์ชองนี (Bourbon-l'Archamni) ในจังหวัดอัลเย (Allier Department) ตั้งอยู่ทางตะวันตกของเมืองมูแลง (Moulins) ประมาณ ๒๔ กิโลเมตร ชื่อหมู่บ้านบูร์บง-ลาร์ชองนีตั้งตามนามของอาร์ชบิชอปที่ ๑ (Archambaud I) ซึ่งเป็นบรรพบุรุษรุ่นแรก ๆ ของตระกูลบูร์บงที่มีบรรดาศักดิ์ขุนนาง

เอกสารโบราณที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับตระกูลบูร์บงระบุว่าสมาชิกคนหนึ่งของตระกูลคือเอมาร์ หรืออาเดอมา (Aimar หรือ Adhémar) มีฐานันดรศักดิ์เป็นบารอนแห่งบูร์บงในปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๙ ต่อมา ใน ค.ศ. ๑๒๗๖ เบอาตริกซ์ (Béatrix) ทายาทหญิงของตระกูลซึ่งเป็นผู้สืบเชื้อสายโดยตรงจากเอมาร์หรืออาเดอมาได้เสกสมรสกับโรแบร์เตอานต์แห่งแกลร์มง (Robert, Count of Clermont ค.ศ. ๑๒๕๖-๑๓๑๘) พระราชโอรสองค์ที่ ๖ ในพระเจ้า หลุยส์ที่ ๙ หรือกษัตริย์นักบุญหลุยส์ (Louis IX หรือ St. Louis ค.ศ. ๑๒๒๖-๑๒๗๐) แห่งราชวงศ์กาเป (Capet) ของฝรั่งเศส เคานต์แห่งแกลร์มงและเบอาตริกซ์ทรงให้กำเนิดพระโอรสด้วยกัน คือเจ้าชายหลุยส์ (Louis ค.ศ. ๑๒๗๙-๑๓๔๒) ซึ่งต่อมาทรงได้รับสถาปนาเป็นดยุกที่ ๑ แห่งบูร์บง (1st Duke of Bourbon) ทายาทสายตรงซึ่งเป็นบุตรหลานของโอรสองค์โตของราชสกุลได้เป็นเคานต์แห่งมงปองซีเย (Count of Montpensier) และครองตำแหน่งดยุกแห่งบูร์บงด้วยจนถึง ค.ศ. ๑๕๒๗ เมื่อดยุกชาร์ลที่ ๓ (Charles III) ลิ้นพระชนม์ลง

^๑ ราชวงศ์วาลัว เป็นจตุสาของราชวงศ์กาเป หลังจากพระเจ้าชาร์ลที่ ๔ (Charles IV ค.ศ. ๑๓๒๒-๑๓๒๘) แห่งราชวงศ์กาเปสวรรคตลงใน ค.ศ. ๑๓๒๘ โดยปราศจากพระราชโอรส ราชบัลลังก์ฝรั่งเศสจึงตกเป็นของฟิลิปแห่งวาลัว (Philip of Valois) ซึ่งเป็นพระราชนัดดาสายตรงของพระเจ้าฟิลิปที่ ๓ (Philip ค.ศ. ๑๒๗๐-๑๒๘๕) และพระราชนัดดา (เหลน) ของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๙ หรือกษัตริย์นักบุญหลุยส์ ฟิลิปแห่งวาลัวได้ครองราชบัลลังก์ฝรั่งเศส ในพระนามพระเจ้าฟิลิปที่ ๔ (Philip IV ค.ศ. ๑๒๘๕-๑๓๑๔) หรือเป็นที่รู้จักกันในประวัติศาสตร์ว่า Philip the Fair ราชวงศ์วาลัวปกครองฝรั่งเศสระหว่าง ค.ศ. ๑๒๘๕-๑๕๘๙ เป็นเวลา ๓๐๔ ปี

Bourbon

โดยปราศจากรัชทายาทชาย จึงนับเป็นการสิ้นสุดของมหาสาขาของราชสกุล อย่างไรก็ตาม ตำแหน่งดยุกแห่งบูร์บงก็ยังมีผู้สืบทอดต่อไป โดยตกเป็นของชาร์ลแห่งวองโดม (Charles of Vendôme) ที่บรรพบุรุษทรงสืบสายมาจากพระโอรสองค์ที่ ๒ ของดยุกที่ ๑ แห่งบูร์บง

ใน ค.ศ. ๑๕๗๒ เฮนรี (Henry) พระนัดดาของชาร์ลแห่งวองโดม [หลังรับตำแหน่งดยุกแห่งบูร์บง แล้วมีพระนามดยุกชาร์ลที่ ๔ (Charles IV)] ซึ่งได้ก้าวมาเป็นผู้นำของราชสกุลบูร์บง ได้สืบราชบัลลังก์นาวาร์ (Navarre) ต่อจากสมเด็จพระราชินีนาถชาน (Jeanne) พระราชมารดาเป็นพระเจ้าเฮนรีที่ ๓ แห่งนาวาร์ ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวฝรั่งเศสซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านของนาวาร์กำลังประสบกับสงครามกลางเมืองอันเกิดจากความขัดแย้งทางศาสนาอย่างรุนแรงระหว่างผู้ที่นับถือคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกกับพวกโปรเตสแตนต์หรือพวกอูเกอโน (Huguenot) และการปกครองของกษัตริย์ที่อ่อนแอของราชวงศ์วาลัว (Valois)^๑ ซึ่งประกอบด้วยพระเจ้าฟรานซิสที่ ๒ (Francis II ค.ศ. ๑๕๕๙-๑๕๖๐) เจ้าชาร์ลที่ ๙ (Charles IX ค.ศ. ๑๕๖๐-๑๕๗๔) และพระเจ้าเฮนรีที่ ๓ (Henry III ค.ศ. ๑๕๗๔-๑๕๘๙) ทั้ง ๓ พระองค์เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าเฮนรีที่ ๒ (Henry II ค.ศ. ๑๕๔๗-๑๕๕๙)

ราชวงศ์บูร์บงสายฝรั่งเศส

ราชสกุลบูร์บงได้เข้ามาเกี่ยวข้องโดยตรงกับการสืบสันตติวงศ์ของราชบัลลังก์ฝรั่งเศสเมื่อดยุกแห่งอะเลงซง (Duke of Alençon) องครักษ์ทายาทซึ่งเป็นพระราชโอรสองค์ที่ ๔ และองค์สุดท้ายของพระเจ้าเฮนรีที่ ๒ และเป็นพระอนุชาของพระเจ้าเฮนรีที่ ๓ ลิ้นพระชนม์ลงใน ค.ศ. ๑๕๘๔ ตำแหน่งรัชทายาทของราชบัลลังก์ฝรั่งเศสตามกฎหมายซาลิก (Salic Law) ซึ่งไม่ให้สิทธิแก่พระราชธิดา จึงตกเป็นของพระเจ้าเฮนรีแห่งนาวาร์ ซึ่งเป็นพระญาติห่าง ๆ ที่สืบเชื้อสายโดยตรงมาจากบรรพบุรุษฝ่ายชายข้างบิดาจากพระเจ้า

Bourbon

หลุยส์ที่ ๙ แห่งราชวงศ์กาเป นอกจากนี้ พระเจ้าเฮนรีแห่งนาวาร์ยังได้อภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงมาร์กาเรต (Margaret) พระนินัสในพระเจ้าเฮนรีที่ ๓ อีกด้วย ซึ่งทำให้ฐานะรัชทายาทของพระองค์มั่นคงยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม พระเจ้าเฮนรีแห่งนาวาร์ก็ได้รับการสนับสนุนจากชาวฝรั่งเศสส่วนใหญ่ที่นับถือคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกเนื่องจากทรงเป็นโปรเตสแตนต์และเป็นหัวหน้าของพวกเขาใน

ใน ค.ศ. ๑๕๖๔ หลังจากพระเจ้าเฮนรีที่ ๓ ถูกลอบปลงพระชนม์ พระเจ้าเฮนรีแห่งนาวาร์ก็เสด็จขึ้นครองราชบัลลังก์ฝรั่งเศสในพระนามพระเจ้าเฮนรีที่ ๔ (Henry IV ค.ศ. ๑๕๖๔-๑๖๑๐) นับว่าพระองค์เป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์บูร์บงซึ่งปกครองฝรั่งเศสต่อมาเป็นเวลาเกือบ ๒๕๐ ปี พระเจ้าเฮนรีที่ ๔ ทรงยุติปัญหาศาสนาในฝรั่งเศสโดยทรงเปลี่ยนมานับถือนิกายโรมันคาทอลิกตามพระราชาธิราชนิยมของกษัตริย์ฝรั่งเศสที่ทุกพระองค์ทรงเป็นองค์ศาสนูปถัมภกของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก แต่ขณะเดียวกัน ก็ทรงออกพระราชกฤษฎีกาแห่งเมืองนองต์ (Edict of Nantes) ใน ค.ศ. ๑๕๖๔ เพื่อให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา ความเสมอภาคในสังคม และการมีอำนาจทางการเมืองในระดับหนึ่งแก่พวกโปรเตสแตนต์หรืออุเออโนด้วย

หลังจากสมเด็จพระราชินีมาร์กาเรตพระมเหสีสวรรคต พระเจ้าเฮนรีที่ ๔ ทรงอภิเษกสมรสใหม่กับมารีแห่งเมดิซี (Marie of Medici) พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๓ (Louis XIII ค.ศ. ๑๖๑๐-๑๖๔๓) พระราชโอรสองค์โตได้อภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงแอนน์แห่งออสเตรีย (Anne of Austria) ซึ่งเป็นพระราชธิดาองค์ที่ ๒ ของพระเจ้าฟิลิปที่ ๓ (Philip III ค.ศ. ๑๕๙๘-๑๖๒๑) แห่งสเปน ส่วนพระราชธิดาอีก ๓ พระองค์ของพระเจ้าเฮนรีที่ ๔ ได้อภิเษกสมรสกับกษัตริย์ของสเปน ชาวออสเตรียและอังกฤษ ซึ่งทำให้ราชวงศ์บูร์บงมีอิทธิพลและความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับราชสำนักต่าง ๆ ในยุโรป

ในรัชสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ (Louis XIV ค.ศ. ๑๖๔๓-๑๗๑๕) ซึ่งเป็นกษัตริย์ที่ทรงครองสิริราชสมบัติยาวนานที่สุด (๗๒ ปี) อิทธิพลและอำนาจของราชวงศ์บูร์บงได้แผ่ไปทั่ว ฝรั่งเศสเป็นมหาอำนาจของยุโรปและเป็นศูนย์กลางของศิลปวิทยาการต่าง ๆ เหตุการณ์ที่สำคัญ

Bourbon

เหตุการณ์หนึ่งในรัชสมัยนี้คือ สงครามการสืบราชบัลลังก์สเปน (War of the Spanish Succession ค.ศ. ๑๗๐๑-๑๗๑๓) สาเหตุของสงครามเกิดขึ้นเมื่อพระเจ้าชาลส์ที่ ๒ (Charles II ค.ศ. ๑๖๖๕-๑๗๐๐) แห่งราชวงศ์ฮับส์บูร์กสายสเปนสวรรคตโดยปราศจากรัชทายาทสายตรง และทรงทำพระราชพินัยกรรมยกราชอาณาจักรสเปนและอาณานิคมสเปนให้แก่เจ้าชายฟิลิป เคานต์แห่งอองชู (Philippe, Count of Anjou) พระราชนัดดาในพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ซึ่งทรงมีศักดิ์เป็นพระญาติสนิทของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๒ ด้วย (ทั้งพระราชชนนีและพระมเหสีของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ทรงเป็นเจ้าหญิงสเปน) ดูกแห่งอองชูทรงได้รับสถาปนาเป็นพระเจ้าฟิลิปที่ ๕ (Philip V ค.ศ. ๑๗๐๐-๑๗๒๔, ๑๗๒๔-๑๗๔๖) แห่งสเปน และทรงเป็นปฐมกษัตริย์ของราชวงศ์บูร์บงสายสเปน อย่างไรก็ตาม อังกฤษ ออสเตรีย ดัตช์ และปรัสเซีย-ปรัสเซีย (Brandenburg-Prussia) ซึ่งต่างไม่ต้องการที่จะเห็นการแผ่อำนาจของราชวงศ์บูร์บงได้รวมตัวกันเป็นพันธมิตรและทำสงครามกับฝรั่งเศส สงครามการสืบราชบัลลังก์สเปนได้สร้างความเสียหายอย่างหนักให้แก่ฝรั่งเศส สงครามสิ้นสุดลงด้วยสนธิสัญญายูเทรคต์ (Treaty of Utrecht) ใน ค.ศ. ๑๗๑๔ โดยประเทศคู่สงครามยอมรับให้ราชวงศ์บูร์บงปกครองสเปนได้ แต่ต้องแยกสายและอำนาจกันอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้เพื่อป้องกันการรวมตัวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสถาบันพระมหากษัตริย์ของราชอาณาจักรทั้งสองอันอาจเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของนานาประเทศได้

พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๕ (Louis XV ค.ศ. ๑๗๑๕-๑๗๗๔) พระราชนัดดา (เหลน) ในพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ได้สืบราชสมบัติเป็นกษัตริย์องค์ที่ ๔ ของราชวงศ์บูร์บงรัชกาลของพระองค์ยาวนาน ๕๙ ปี และมีพระชนมายุยืนยาวกว่าเจ้าชายหลุยส์ (Louis ค.ศ. ๑๗๒๔-๑๗๖๕) พระราชโอรสซึ่งทรงดำรงพระอิสริยยศมกุฎราชกุมารหลังจากพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๕ สวรรคตใน ค.ศ. ๑๗๗๔ พระราชนัดดาซึ่งเป็นพระโอรสองค์โตของเจ้าชายหลุยส์ได้สืบราชบัลลังก์ในพระนามพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๖ (Louis XVI ค.ศ. ๑๗๗๔-๑๗๙๒) และนับเป็นกษัตริย์เพียงพระองค์เดียวของราชวงศ์บูร์บงที่ต้องสิ้นพระชนม์ลงด้วยความมอเอนจนอดกล่าวคือหลังการเกิดการปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๗๘๙

Bourbon

(French Revolution 1789)* พระองค์ได้ถูกพวกปฏิวัติกล่าวหาว่าเป็นผู้ทรยศต่อประเทศและทรงถูกตัดสินปลงพระชนม์ด้วยเครื่องกิโยตินใน ค.ศ. ๑๗๙๓ ส่วนเจ้าชายหลุยส์พระราชโอรสซึ่งทรงเป็นองค์รัชทายาทก็ทรงหายสาบสูญใน ค.ศ. ๑๗๙๕ (เมื่อมีการฟื้นฟูระบอบกษัตริย์อีกในภายหลัง ได้เฉลิมพระเกียรติยศเจ้าชายหลุยส์ขึ้นเป็นพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๗ โดยพระองค์มิได้เสด็จขึ้นครองราชสมบัติฝรั่งเศส)

ใน ค.ศ. ๑๘๐๔ ฝรั่งเศสได้หวนกลับไปปกครองในระบอบกษัตริย์อีก โดยสภาสูงได้มอบตำแหน่งจักรพรรดิแก่นายพลนโปเลียน โบนาปาร์ต (Napoleon Bonaparte)* จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ทรงมีนโยบายขยายอิทธิพลและอำนาจของฝรั่งเศสไปยังนานาประเทศในยุโรปจนก่อให้เกิดสงครามนโปเลียน (Napoleonic Wars)* ในที่สุดพระองค์ก็เป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในสงครามและถูกฝ่ายพันธมิตรเนรเทศให้ไปปกครองเกาะเอลบา ที่ประชุมใหญ่แห่งเวียนนา (Congress of Vienna ค.ศ. ๑๘๑๔-๑๘๑๕)* ได้ตกลงฟื้นฟูราชวงศ์บูร์บงขึ้นปกครองฝรั่งเศสอีกโดยมีพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๘ (Louis XVIII ค.ศ. ๑๘๑๕-๑๘๒๔)* พระอนุชาขององค์โตของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๖ เสด็จขึ้นปกครองประเทศ อย่างไรก็ตาม การสืบราชบัลลังก์ของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๘ จำต้องยุติในระยะเวลาอันสั้นเมื่อจักรพรรดินโปเลียนเสด็จหนีออกจากเกาะเอลบาและได้รับการต้อนรับจากประชาชนให้ปกครองฝรั่งเศสอีกครั้งในฐานะจักรพรรดิ

พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๘ ทรงกลับมาปกครองฝรั่งเศสต่อภายหลังที่จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ทรงพ่ายแพ่งทัพฝ่ายพันธมิตรในยุทธการที่เมืองวอเตอร์ลู (Battle of Waterloo)* และถูกส่งตัวไปควบคุมที่เกาะเซนต์เฮเลนา (St. Helena) พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๘ ทรงครองราชสมบัติเป็นเวลา ๙ ปีและสวรรคตใน ค.ศ. ๑๘๒๔ เคานต์แห่งอาร์ตัว (Count of Artois) พระอนุชาพร้อมพระอัครได้เสด็จขึ้นครองราชสมบัติเป็นพระเจ้าชาร์ลที่ ๑๐ (Charles X ค.ศ. ๑๘๒๔-๑๘๓๐)*

พระเจ้าชาร์ลที่ ๑๐ ทรงเป็นผู้นำของพวกอัลตราหรือพวกกษัตริย์นิยมหัวรุนแรง (ultra royalists) และทรงมีนโยบายที่จะนำฝรั่งเศสกลับไปสู่สภาพก่อนการปฏิวัติ

Bourbon

ในที่สุด ประชาชนได้รวมพลังกันต่อต้านการใช้พระราชอำนาจเด็ดขาดของพระองค์จนเกิดการปฏิวัติเดือนกรกฎาคม (July Revolution)* ขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๓๐ และมีผลให้พระองค์ต้องสละราชสมบัติและเสด็จลี้ภัยออกนอกประเทศ หลังจากนั้น ดยุกแห่งออร์เลออง (Duke of Orléans) แห่งราชสกุลออร์เลอองซึ่งเป็นพระญาติของราชวงศ์บูร์บง โดยบรรพบุรุษสืบเชื้อสายมาจากเจ้าชายฟิลิป (Philip) พระอนุชาในพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ก็ได้รับอภัยเชิญให้ขึ้นครองราชสมบัติเป็นพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป (Louis Philippe ค.ศ. ๑๘๓๐-๑๘๔๘)*

ดังนั้น พระเจ้าชาร์ลที่ ๑๐ จึงทรงเป็นกษัตริย์แห่งราชวงศ์บูร์บงองค์ที่ ๗ และเป็นองค์สุดท้ายที่ปกครองฝรั่งเศสภายหลังฝรั่งเศสพ่ายแพ้ในสงครามฝรั่งเศส-ปรัสเซีย (Franco-Prussian War ค.ศ. ๑๘๗๐-๑๘๗๑)* และการล่มสลายของจักรวรรดิฝรั่งเศสที่ ๒ (Second Empire of France ค.ศ. ๑๘๕๒-๑๘๗๐)* พวกที่สนับสนุนผู้มีสิทธิอันชอบธรรมในการสืบสันตติวงศ์ที่ถูกต้องตามกฎหมายที่เรียกตัวเองว่ากลุ่มเลจิติมิสต์ (legitimist) และพวกกษัตริย์นิยมได้พยายามฟื้นฟูระบอบกษัตริย์อีกครั้ง กลุ่มดังกล่าวได้ตกลงที่จะนำราชวงศ์บูร์บงมาปกครองฝรั่งเศสอีกและสนับสนุนให้เคานต์แห่งชองบอร์ (Count of Chambord) พระราชนัดดาในพระเจ้าชาร์ลที่ ๑๐ และเป็นโอรสของดยุกแห่งแบร์รี (Duke of Berry) ซึ่งถูกลอบปลงพระชนม์ใน ค.ศ. ๑๘๒๐ ขึ้นเป็นกษัตริย์ของฝรั่งเศส (เคานต์แห่งชองบอร์ประสูติภายหลังพระบิดาสิ้นพระชนม์แล้ว) แต่เคานต์แห่งชองบอร์ปฏิเสธที่จะสืบราชสมบัติจนกว่าฝรั่งเศสจะยกเลิกธงชาติสามสีที่เป็นสัญลักษณ์ของการปฏิวัติฝรั่งเศสซึ่งใช้กันมาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๗๙๔ และให้ใช้ธงสีขาวของราชวงศ์บูร์บงแทน เชื่อนไขดังกล่าวนี้ซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปจึงเปิดโอกาสให้ราชวงศ์บูร์บงกลับมาใช้อำนาจอีกและนำไปสู่การสิ้นสุดของระบอบกษัตริย์ในฝรั่งเศส อีกทั้งก่อให้เกิดการจัดตั้งสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ ๓ (Third French Republic) อย่างไรก็ตาม แม้เคานต์แห่งชองบอร์จะไม่ได้ขึ้นครองราชบัลลังก์ฝรั่งเศส แต่พวกเลจิติมิสต์และพวกกษัตริย์นิยมก็ถวายพระนามให้พระเจ้าเฮนรีที่ ๕ (Henry V) ต่อมา เมื่อเคานต์แห่งชองบอร์สิ้นพระชนม์ลงใน ค.ศ. ๑๘๘๓ โดยปราศจากรัชทายาท ราชวงศ์บูร์บงสายฝรั่งเศสจึงสิ้นสุดลงด้วย กลุ่มผู้สนับสนุนได้หันไปเลือกผู้นำของราชวงศ์

Bourbon

ออร์เลองเป็นผู้มีสิทธิอันชอบธรรมที่จะสืบราชบัลลังก์ฝรั่งเศส ปัจจุบันผู้นำของราชวงศ์ออร์เลองคือผู้มีฐานันดรศักดิ์เป็นเคานต์แห่งปารีส (Count of Paris)

ราชวงศ์บูร์บงสายสเปน

หลังจากเคานต์แห่งองชู พระราชนัดดาในพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ แห่งฝรั่งเศสได้เสด็จไปครองราชสมบัติสเปนและเฉลิมพระนามพระเจ้าฟิลิปที่ ๕ ใน ค.ศ. ๑๗๐๐ แล้วสมาชิกของราชวงศ์บูร์บงสายสเปนก็ได้เป็นพระประมุขของสเปนติดต่อกันเกือบตลอดเวลาจนถึงปัจจุบัน ใน ค.ศ. ๑๗๑๓ พระเจ้าฟิลิปที่ ๕ ในฐานะผู้สืบสายราชวงศ์กาเปและราชวงศ์บูร์บงของฝรั่งเศสที่เคร่งครัดในกฎหมายว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ทรงประกาศให้สเปนใช้กฎหมายซาลิกเป็นเครื่องกำหนดผู้มีสิทธิในการสืบราชสมบัติโดยให้สิทธิเฉพาะแก่นายฝ่ายชายเท่านั้น ต่อมาใน ค.ศ. ๑๗๒๔ พระเจ้าฟิลิปที่ ๕ ทรงสละราชสมบัติให้พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑ (Louis I ค.ศ. ๑๗๒๔) พระราชโอรส แต่ทรงปกครองสเปนได้ไม่ถึง ๑ ปี ก็สวรรคต พระเจ้าฟิลิปที่ ๕ จึงต้องกลับมาเป็นประมุขอีก

ใน ค.ศ. ๑๗๔๖ พระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ ๖ (Ferdinand VI ค.ศ. ๑๗๔๖-๑๗๕๙) พระราชโอรสองค์ที่ ๒ ในพระเจ้าฟิลิปที่ ๕ ได้สืบราชสมบัติและปกครองเป็นเวลา ๑๓ ปี พระองค์สวรรคตโดยปราศจากรัชทายาท ดังนั้นสิทธิการสืบสันตติวงศ์จึงตกเป็นของชาลส์พระอนุชาขององค์ถัดไป ขณะนั้นทรงดำรงพระอิสริยยศพระเจ้าชาลส์ที่ ๔ (Charles IV ค.ศ. ๑๗๓๕-๑๗๕๙) แห่งราชอาณาจักรเนเปิลส์และซิซิลีซึ่งทรงทำสงครามยึดมาได้ใน ค.ศ. ๑๗๓๕ นับเป็นสมาชิกพระองค์แรกของราชวงศ์บูร์บงสายสเปนที่ได้ปกครองราชอาณาจักรเนเปิลส์และซิซิลี พระเจ้าชาลส์ที่ ๔ ทรงมอบสิทธิการปกครองราชอาณาจักรเนเปิลส์และซิซิลีให้แก่เจ้าชายเฟอร์ดินานด์พระราชโอรสองค์ที่ ๒ ส่วนพระองค์ทรงปกครองสเปนในพระนามพระเจ้าชาลส์ที่ ๓ (Charles III ค.ศ. ๑๗๕๙-๑๗๘๘) เจ้าชายเฟอร์ดินานด์เฉลิมพระนามพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ ๔ (Ferdinand IV ค.ศ. ๑๗๕๙-๑๘๐๙) และเป็นต้นราชวงศ์บูร์บงสายเนเปิลส์ (Neapolitan Bourbon line)

Bourbon

ใน ค.ศ. ๑๗๘๘ พระเจ้าชาลส์ที่ ๔ (Charles IV ค.ศ. ๑๗๘๘-๑๘๐๘) พระราชโอรสองค์โตในพระเจ้าชาลส์ที่ ๓ เสด็จขึ้นครองราชสมบัติสเปน ทรงเป็นกษัตริย์ที่อ่อนแอและปล่อยให้การบริหารประเทศตกอยู่ในเงื้อมมือของข้าศึกของพระมหาลี ในที่สุด พระองค์ก็ได้อพยพพาครอบครัวประหารและบังคับให้สละราชสมบัติให้แก่เจ้าชายเฟอร์ดินานด์พระราชโอรสใน ค.ศ. ๑๘๐๘ ซึ่งได้เสด็จขึ้นครองราชสมบัติในพระนามพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ ๗ (Ferdinand VII ค.ศ. ๑๘๐๘, ค.ศ. ๑๘๑๔-๑๘๓๓) อย่างไรก็ตามพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ ๗ ก็ทรงปกครองสเปนในระยะเวลานั้น ๆ เพราะในปีเดียวกันนั้นพระองค์ทรงถูกจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ แห่งฝรั่งเศสบังคับให้สละราชสมบัติให้แก่พระเจ้าโจเซฟ โบนาปาร์ต (Joseph Bonaparte) กษัตริย์แห่งเนเปิลส์ (King of Naples ค.ศ. ๑๘๐๖-๑๘๐๘) ซึ่งทรงเป็นพระเชษฐาของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ แต่หลังจากที่ฝรั่งเศสพ่ายแพ้ในสงครามคาบสมุทร (Peninsular War)* พระเจ้าโจเซฟก็ทรงถูกบังคับให้สละราชสมบัติใน ค.ศ. ๑๘๑๓ ต่อมา ที่ประชุมใหญ่แห่งเวียนนาได้ตกลงให้มีการฟื้นฟูราชวงศ์บูร์บงขึ้นปกครองราชอาณาจักรสเปนและได้อัญเชิญพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ ๗ กลับมาเป็นประมุขอีกครั้ง ซึ่งพระองค์ทรงอยู่ในลี้รราชสมบัติครั้งที่ ๒ นี้เป็นเวลา ๑๙ ปี

พระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ ๗ สวรรคตใน ค.ศ. ๑๘๓๓ โดยปราศจากพระราชโอรสที่จะสืบทอดราชสมบัติ ดังนั้นตามกฎหมายซาลิก กษัตริย์องค์ต่อมาควรเป็นเจ้าชายการ์โลส (Don Carlos ค.ศ. ๑๗๘๘-๑๘๕๕) พระอนุชาแต่ใน ค.ศ. ๑๘๓๐ พระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ ๗ ทรงประกาศยกเลิกกฎหมายซาลิกที่เป็นธรรมเนียมปฏิบัติของราชวงศ์บูร์บงมาโดยตลอด และพระราชทานสิทธิการสืบราชสมบัติแก่เจ้าหญิงอิซาเบลลา (Isabella) พระราชธิดาซึ่งใน ค.ศ. ๑๘๓๓ ได้เสด็จขึ้นครองราชสมบัติสเปนและเฉลิมพระนามสมเด็จพระราชินีนาถอิซาเบลลาที่ ๒ (Isabella II ค.ศ. ๑๘๓๓-๑๘๖๘) นับว่าเป็นราชานารีพระองค์แรกและพระองค์เดียวของราชวงศ์บูร์บงทุกสายที่ได้ปกครองประเทศในฐานะกษัตริย์

อย่างไรก็ดี การสืบสันตติวงศ์ของสมเด็จพระราชินีนาถอิซาเบลลาที่ ๒ ก็มีได้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป โดย

Bourbon

เฉพาะกลุ่มผู้สนับสนุนเจ้าชายการ์โลสและทายาทซึ่งรวมตัวกันและเรียกว่า “พวกคาร์ลิสต์” (Carlists) พวกคาร์ลิสต์ได้สถาปนาเจ้าชายการ์โลสขึ้นเป็นพระเจ้าชาลส์ที่ ๕ (Charles V) (หลังจากเจ้าชายการ์โลสสิ้นพระชนม์แล้วพระเจ้าโอรสและพระนัดดาได้รับยกย่องให้สืบทอดตำแหน่ง “กษัตริย์สเปนสายบูร์บง-กาลิสต์” เป็นพระเจ้าชาลส์ที่ ๖ และพระเจ้าชาลส์ที่ ๗ ตามลำดับ แต่ทั้งหมดไม่ได้ครองราชสมบัติ) และก่อสร้างนครกลางเมืองกับฝ่ายที่สนับสนุนสมเด็จพระราชินีนาถอิซาเบลลาที่ ๒

แม้จะเกิดความวุ่นวายภายในประเทศ แต่สมเด็จพระราชินีนาถอิซาเบลลาที่ ๒ ก็ทรงครองราชบัลลังก์สเปนจนถึง ค.ศ. ๑๘๖๘ ก่อนที่จะถูกฝ่ายทหารก่อรัฐประหารจนพระองค์ต้องเสด็จลี้ภัยออกนอกประเทศ อย่างไรก็ตามฝ่ายปฏิวัติก็มิได้เลือกสมาชิกของราชวงศ์บูร์บง-การ์ลิสต์ให้สืบราชสมบัติสเปน แต่ได้ไปสนับสนุนเจ้าชายเลโอโพลด์ (Leopold) แห่งราชวงศ์โฮเฮนซอลเลิร์น (Hohenzollern)* ของปรัสเซียให้มาเป็นกษัตริย์ของสเปน จนในที่สุดปัญหาของราชบัลลังก์สเปนที่ว่างลงในครั้งนี้ได้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ฝรั่งเศสไม่พอใจที่จะเห็นราชวงศ์โฮเฮนซอลเลิร์นแผ่อำนาจมาทางตอนใต้ของประเทศจนเกิดสงครามฝรั่งเศส-ปรัสเซีย

ใน ค.ศ. ๑๘๗๔ ได้มีการฟื้นฟูราชวงศ์บูร์บงขึ้นปกครองสเปนอีก โดยอัญเชิญพระราชโอรสในสมเด็จพระราชินีนาถอิซาเบลลาที่ ๒ มาเป็นพระประมุขในพระนามพระเจ้าอัลฟอนโซที่ ๑๒ (Alfonso XII ค.ศ. ๑๘๗๔-๑๘๘๕) พระราชบิดาของพระเจ้าอัลฟอนโซที่ ๑๒ คือ ฟรานซิสโกแห่งอะซิส (Francisco of Asis) พระโอรสของพระอนุชาร่วมพระอุทรของพระเจ้าเฟอर्डินานด์ที่ ๗ และเจ้าชายการ์โลส และทรงมีศักดิ์เป็น “ลูกพี่ลูกน้อง” กับสมเด็จพระราชินีนาถด้วย ดังนั้น เมื่อคำนึงถึงสิทธิของพระราชบิดาในราชบัลลังก์สเปนตามบทบัญญัติของกฎหมายชาลิกด้วยแล้ว พระเจ้าอัลฟอนโซที่ ๑๒ จึงทรงมีสิทธิอันชอบธรรมมากยิ่งขึ้นในการปกครองสเปน และช่วยทำให้การต่อต้านของพวกคาร์ลิสต์ลดน้อยลง

Bourbon

พระเจ้าอัลฟอนโซที่ ๑๒ ทรงเป็นกษัตริย์สเปนได้ ๑๑ ปีก็สวรรคตใน ค.ศ. ๑๘๘๕ ก่อนที่พระมเหสีจะมีพระประสูติกาลพระราชโอรสใน ค.ศ. ๑๘๘๖ ดังนั้นพระราชโอรสจึงทรงได้สืบราชสมบัติในทันทีที่ประสูติในพระนามพระเจ้าอัลฟอนโซที่ ๑๓ (Alfonso XIII ค.ศ. ๑๘๘๖-๑๙๔๑)* ทรงเป็นยุวกษัตริย์ที่เยาว์วัยที่สุดก่อนที่จะทรงบรรลุนิติภาวะ สมเด็จพระราชินีมาเรียคริสตินา (Maria Christina ค.ศ. ๑๘๕๘-๑๙๒๙) แห่งราชวงศ์ฮับส์บูร์ก พระราชมารดาทรงทำหน้าที่เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ในรัชสมัยของพระเจ้าอัลฟอนโซที่ ๑๓ สเปนได้ประสบกับความวุ่นวายทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง อีกทั้งมีการก่อวินาศกรรมของพวกนิยามลัทธิอนาธิปไตย (Anarchists) อยู่เนือง ๆ แม้แต่ในวันอภิเษกสมรสระหว่างพระเจ้าอัลฟอนโซที่ ๑๓ กับเจ้าหญิงวิกตอเรีย ยูจีนี (Victoria Eugenie) แห่งบัทเทินแบร์ก (Battenberg)* พระราชนัดดาในสมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย (Victoria ค.ศ. ๑๘๓๗-๑๙๐๑)* แห่งอังกฤษใน ค.ศ. ๑๙๐๖ ก็ทรงถูกพวกนิยามลัทธิอนาธิปไตยพยายามปลงพระชนม์ด้วยการปะทะระเบิดใส่รถพระที่นั่ง ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ (First World War)* พระเจ้าอัลฟอนโซที่ ๑๓ ทรงดำเนินนโยบายเป็นกลางและสามารถรักษาสเปนให้รอดพ้นจากภัยของสงครามได้ ซึ่งทำให้พระองค์เป็นที่ชื่นชมกันมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การไม่ขัดขวางการใช้อำนาจเผด็จการของนายพลปริโม เด ริเวรา (Primo de Rivera) และพรรคพวกในการปกครองประเทศระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๓-๑๙๓๐ ก็ทำให้พระองค์ถูกประชาชนต่อต้าน โดยเฉพาะจากพวกสาธารณรัฐนิยมที่มีอุดมการณ์ชาตินิยมและเสรีนิยม

สเปนจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลทั่วประเทศเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ค.ศ. ๑๙๓๑ ผลของการเลือกตั้งปรากฏว่า พวกสาธารณรัฐนิยม พวกสังคมนิยมและพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่มีนโยบายต่อต้านระบอบกษัตริย์ได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก กอปรกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่ทวีความรุนแรงขึ้นในขณะนั้น พระเจ้า

Bourbon

อัลฟอนโซที่ ๑๓ จึงตัดสินพระทัยที่จะ “ยุติการใช้พระราชอำนาจ” โดยเสด็จลี้ภัยไปประทับที่กรุงโรมเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ค.ศ. ๑๙๓๑ ในวันเดียวกันนั้น สเปนก็ประกาศเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นสาธารณรัฐ ต่อมา สเปนต้องเผชิญกับสงครามกลางเมืองสเปน (Spanish Civil War ค.ศ. ๑๙๓๖-๑๙๓๙)* ซึ่งทำให้พลเอก ฟรานซิสโก ฟรังโก (Francisco Franco ค.ศ. ๑๘๙๒-๑๙๗๕)* ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำประเทศและปกครองในระบอบเผด็จการทหาร ฟรังโกต่อต้านพระเจ้าอัลฟอนโซที่ ๑๓ และไม่ต้องการให้พระองค์กลับมาเป็นประมุข ดังนั้นพระองค์จึงต้องประทับในต่างประเทศต่อไปจนเสด็จสวรรคตในต้น ค.ศ. ๑๙๕๑ ระหว่างที่สงครามโลกครั้งที่ ๒ กำลังดำเนินอยู่

ในวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๑ ก่อนที่พระเจ้าอัลฟอนโซที่ ๑๓ จะเสด็จสวรรคต ๒ สัปดาห์ พระองค์ทรงประกาศสละราชสมบัติอย่างเป็นทางการและโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าชายฮวน เคานต์แห่งบาร์เซโลนา (Juan, Count of Barcelona) พระราชโอรสองค์ที่ ๓ สืบราชสมบัติต่อจากพระองค์ (พระราชโอรส ๒ พระองค์แรกทรงสละสิทธิการสืบราชบัลลังก์ใน ค.ศ. ๑๙๓๓) แต่ก็ยังไม่เป็นที่ยอมรับของนายพลฟรังโกซึ่งเป็นผู้กุมอำนาจของสเปนในขณะนั้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเคานต์แห่งบาร์เซโลนาจะไม่ได้ขึ้นครองราชสมบัติ แต่พวกกษัตริย์นิยมต่างยกย่องให้พระองค์เป็นผู้นำของพระราชวงศ์บูร์บงสายสเปนรวมทั้งกลุ่มคาร์ลิสต์ก็ให้การสนับสนุนด้วย เนื่องจากในขณะนั้น ทายาทของราชวงศ์บูร์บงสายบูร์บง-กาลิสต์ที่อ้างสิทธิอันชอบธรรมในการสืบราชบัลลังก์สเปนนับแต่ ค.ศ. ๑๘๓๓ เป็นต้นมานั้นได้หมดเชื้อสายลง นอกจากนี้ ถ้ายึดหลักการสืบสันตติวงศ์ตามกฎหมายซาลิกอย่างเคร่งครัด เคานต์แห่งบาร์เซโลนาซึ่งสืบเชื้อสายโดยตรงมาจากฟรานซิสโกแห่งอะซิส (พระราชสวามีในสมเด็จพระราชินีนาถอิซาเบลลาที่ ๒) พระราชนัดดาในพระเจ้าชาลส์ที่ ๔ ก็ทรงมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะเป็นผู้นำของราชวงศ์บูร์บงและสืบราชสมบัติต่อไป

ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๖๕ นายพลฟรังโกได้ประกาศยินยอมให้สเปนรื้อฟื้นระบอบกษัตริย์ขึ้นมาใหม่

Bourbon

และให้หน้าสมาชิกของราชวงศ์บูร์บงมาเป็นประมุขอีก โดยเขาได้เลือกเจ้าชายฮวน การ์โลส (Juan Carlos) พระชันษา ๒๑ ปี โอรสองค์โตของเคานต์แห่งบาร์เซโลนามาสืบทอดตำแหน่งประมุขต่อจากเขาเมื่อเขาถึงแก่อสัญกรรมแล้ว ดังนั้นอีก ๖ ปีต่อมาเมื่อฟรังโกถึงแก่อสัญกรรมในวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๗๕ เจ้าชายฮวน การ์โลสก็ได้เสด็จขึ้นครองราชบัลลังก์สเปนในวันที่ ๒๒ เดือนเดียวกันและเฉลิมพระนามพระเจ้าฮวน การ์โลสที่ ๑ (Juan Carlos I ค.ศ. ๑๙๗๕-) ทรงเป็นกษัตริย์องค์ที่ ๙ ของราชวงศ์บูร์บงสายสเปนและเป็นกษัตริย์พระองค์แรกที่เป็นประมุขของประเทศ หลังจากที่ราชบัลลังก์สเปนต้องว่างลงตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๓๑ รวมเป็นเวลาเกือบ ๔๕ ปี นอกจากนี้ ปัจจุบันนี้พระเจ้าฮวน การ์โลส ที่ ๑ ยังเป็นสมาชิกเพียงพระองค์เดียวของราชวงศ์บูร์บงทุกสายที่ทรงดำรงพระอิสริยยศกษัตริย์ในขณะที่ราชวงศ์บูร์บงสายอื่น ๆ ได้สิ้นเชื้อสายหรือสิ้นอำนาจกันหมดแล้ว

ราชวงศ์บูร์บงสายอิตาลี

ระหว่างสงครามปฏิวัติฝรั่งเศส (French Revolutionary Wars)* พระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ ๔ แห่งเนเป็ลส์และซิซิลี ต้นราชวงศ์บูร์บงสายเนเป็ลส์ทรงทำสงครามกับฝรั่งเศสในสงครามสหพันธมิตรครั้งที่ ๑ (The First Coalition ค.ศ. ๑๗๙๓-๑๗๙๖) ใน ค.ศ. ๑๗๙๓ กรุงเนเป็ลส์ได้ถูกกองทัพปฏิวัติฝรั่งเศสเข้ายึดครองและจัดตั้งเป็นสาธารณรัฐปาร์เทโนเปียน (Parthenopean Republic) แต่ก็ถูกยึดกลับคืนได้ในปีเดียวกันนั้น ภายหลังการสถาปนาจักรวรรดิฝรั่งเศส ใน ค.ศ. ๑๘๐๖ จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ทรงบังคับให้พระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ ๔ สละราชสมบัติให้แกโจเซฟ โบนาปาร์ต พระเชษฐา หลังจากนั้น พระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ ๔ ทรงลี้ภัยไปประทับที่เกาะซิซิลีและอยู่ในความคุ้มครองของอังกฤษ ส่วนเนเป็ลส์ได้จัดตั้งเป็นราชอาณาจักรเนเป็ลส์ (Kingdom of Naples) ต่อมา ใน ค.ศ. ๑๘๐๘ โจเซฟ โบนาปาร์ตได้รับสถาปนาให้เป็นกษัตริย์แห่งสเปน กษัตริย์แห่งเนเป็ลส์องค์ต่อมาคือ จอมพล โซอากิม มูรา (Joachim Murat) พระสวามีในคาโรลีน (Caroline) พระน้องนางของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑

Bourbon

หลังจากจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ทรงพ่ายแพ้ที่ ต่าบลอเวอร์ลู ที่ประชุมใหญ่แห่งเวียนนาได้ตกลงให้ สถาปนาราชอาณาจักรเนเป็ลส์เป็นราชอาณาจักรซิซิลีทั้งสองและฟื้นฟูราชวงศ์บูร์บงสายเนเป็ลส์ขึ้นปกครองใน ค.ศ. ๑๘๑๖ พระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ ๔ ขณะมีพระชนมายุ ๖๔ พรรษาได้เฉลิมพระนามและพระอิสริยยศใหม่ว่า พระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ ๑ (Ferdinand I ค.ศ. ๑๘๑๖-๑๘๓๕) แห่งราชอาณาจักรซิซิลีทั้งสอง กษัตริย์องค์ต่อ ๆ มาที่ปกครองซิซิลีทั้งสอง ได้แก่ พระเจ้าฟรานซิสที่ ๑ (Francis I พ.ศ. ๑๘๓๕-๑๘๓๐) พระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ ๒ (Ferdinand II ค.ศ. ๑๘๓๐-๑๘๕๙) และองค์สุดท้ายคือพระเจ้าฟรานซิสที่ ๒ (Francis II ค.ศ. ๑๘๕๙-๑๘๖๐)

ในรัชสมัยของพระเจ้าฟรานซิสที่ ๒ ขณะที่ชาวอิตาลีในรัฐต่าง ๆ มีความต้องการที่จะรวมดินแดนในคาบสมุทรอิตาลีให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและปลดแอกจากอิทธิพลของต่างชาตินั้น กองทัพของชาวอิตาลีรักชาติซึ่งมี **จูเซปเป การ์ibaldi (Giuseppe Garibaldi)*** เป็นผู้นำ ได้เข้าโจมตีและยึดครองซิซิลีทั้งสองได้ ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๖๐ ต่อมาได้กวาดดินแดนในภาคใต้ให้แก่**พระเจ้าวิกเตอร์ เอมมานูเอลที่ ๒ (Victor Emmanuel II)*** แห่งราชอาณาจักรปีดมอนต์-ซาร์ดิเนีย (Piedmont-Sardinia) การรวมชาติอิตาลีจึงประสบความสำเร็จตามที่**คานต์คามิลโล เบนโซ คิวาร์ (Count Camillo Benso di Cavour)*** อัครมหาเสนาบดีของราชอาณาจักรปีดมอนต์-ซาร์ดิเนียได้เริ่มไว้ หลังจากนั้นราชอาณาจักรซิซิลี ทั้งสองก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอิตาลี และเป็นการสิ้นสุดของราชวงศ์บูร์บงสายเนเป็ลส์

นอกจากราชวงศ์บูร์บงสายเนเป็ลส์ที่ปกครองดินแดนในคาบสมุทรอิตาลีแล้ว ใน ค.ศ. ๑๗๔๘ หลังจากสงครามการสืบราชบัลลังก์ออสเตรีย (War of the Austrian Succession ค.ศ. ๑๗๔๐-๑๗๔๘) สิ้นสุดลง สนธิสัญญาแอ็กซ์-ลา-ชাপเปล (Treaty of Aix-la-Chapelle ค.ศ. ๑๗๔๘) ได้รับรองให้เจ้าชายฟิลิป (Philip) พระราชโอรสองค์เล็กในพระเจ้าฟิลิปที่ ๕ ปฐมกษัตริย์ของราชวงศ์บูร์บงสายสเปนและสมเด็จพระราชินีอิซาเบลลาฟาร์นิสแห่งปาร์มา(Isabella

Bourbon

Farnese of Parma) พระมเหสีองค์ที่ ๒ ไปปกครองดัชชีปาร์มาและปัวาเซนซา (Duchy of Parma and Piacenza) ซึ่งเป็นมรดกของพระราชมารดา ดูกองศ์ต่อมาได้แก่ดุกเฟอร์ดินานด์ (Ferdinand) ซึ่งปกครองดัชชีปาร์มาและปัวาเซนซา ระหว่าง ค.ศ. ๑๗๖๕-๑๘๐๒

ใน ค.ศ. ๑๘๐๑ จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ขณะที่ยังดำรงตำแหน่งกงสุลคนที่ ๑ ของ**สาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ ๑ (First French Republic)*** ได้จัดตั้งดัชชีปาร์มาและปัวาเซนซาเป็นราชอาณาจักรอิทูลเรีย หรือราชอาณาจักรทัสกาเนีย และสถาปนาให้หลุยส์ (Louis) โอรสของดุกเฟอร์ดินานด์เป็นพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑ (Louis I ค.ศ. ๑๘๐๑-๑๘๐๓) พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑ ทรงเป็นกษัตริย์แห่งราชอาณาจักรอิทูลเรียได้เพียง ๒ ปีก็สวรรคต เจ้าชายชาร์ล หลุยส์ (Charles Louis) พระราชโอรส พระชันษา ๔ ปี ได้สืบราชสมบัติต่อมาในพระนามพระเจ้าหลุยส์ที่ ๒ (Louis II ค.ศ. ๑๘๐๓-๑๘๐๗) โดยมีสมเด็จพระราชินีลุยซา (Luisa พระราชธิดาในพระเจ้าชาร์ลที่ ๔ แห่งสเปน) พระราชมารดาเป็นผู้สำเร็จราชการ ต่อมา ในเดือนมกราคม พ.ศ. ๑๘๐๘ จักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ทรงขับราชวงศ์บูร์บง-ปาร์มาออกจากราชบัลลังก์ ทรงเปลี่ยนฐานะของราชอาณาจักรอิทูลเรียหรือทัสกาเนียเป็นแกรนด์ดัชชีทัสกาเนียและพระราชทานให้เอลิซ โบนาปาร์ต (Elise Bonaparte) พระชนิษฐา

เมื่อจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ สุลักษณ์พระราชอำนาจที่ประชุมใหญ่แห่งเวียนนา ค.ศ. ๑๘๑๕ ได้ตกลงรื้อฟื้นดัชชีปาร์มาและปัวาเซนซา และถวายให้**แกรนด์ดัชเชสมารี หลุยส์ (Marie Louis)*** แห่งราชวงศ์ฮับส์บูร์กหรืออดีตจักรพรรดินีมารี หลุยส์ พระมเหสีของจักรพรรดินโปเลียนที่ ๑ ครอบครองตลอดพระชนมชีพ ส่วนราชวงศ์บูร์บง-ปาร์มาได้รับดัชชีลูกกา (Duchy of Lucca) เป็นเครื่องทดแทนและตำแหน่งเจ้าผู้ครองดัชชีลูกกาตกเป็นของพระมเหสีของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑ และทายาท

ใน ค.ศ. ๑๘๔๗ เมื่อแกรนด์ดัชเชสมารี หลุยส์สิ้นพระชนม์ลง ดัชชีปาร์มาและปัวาเซนซาได้ตกเป็นของ

Bourbon

ราชวงศ์บูร์บง-ปาร์มาอีกครั้งตามข้อตกลงของที่ประชุมใหญ่แห่งเวียนนา ค.ศ. ๑๘๑๕ ชาร์ล หลุยส์ (อดีตพระเจ้าหลุยส์ที่ ๒) ได้ปกครองต่อไปจนถึงสิ้นพระชนม์ใน ค.ศ. ๑๘๔๙ ผู้สืบตำแหน่งดยุกแห่งปาร์มาและปีอาเซนซาองค์ต่อมาได้แก่ พระโอรสดยุกซาลส์ที่ ๓ (Charles III ค.ศ. ๑๘๔๙-๑๘๕๔) และพระนัดดาดยุกโรเบิร์ต (Robert ค.ศ. ๑๘๕๔-๑๘๕๙) ตามลำดับ

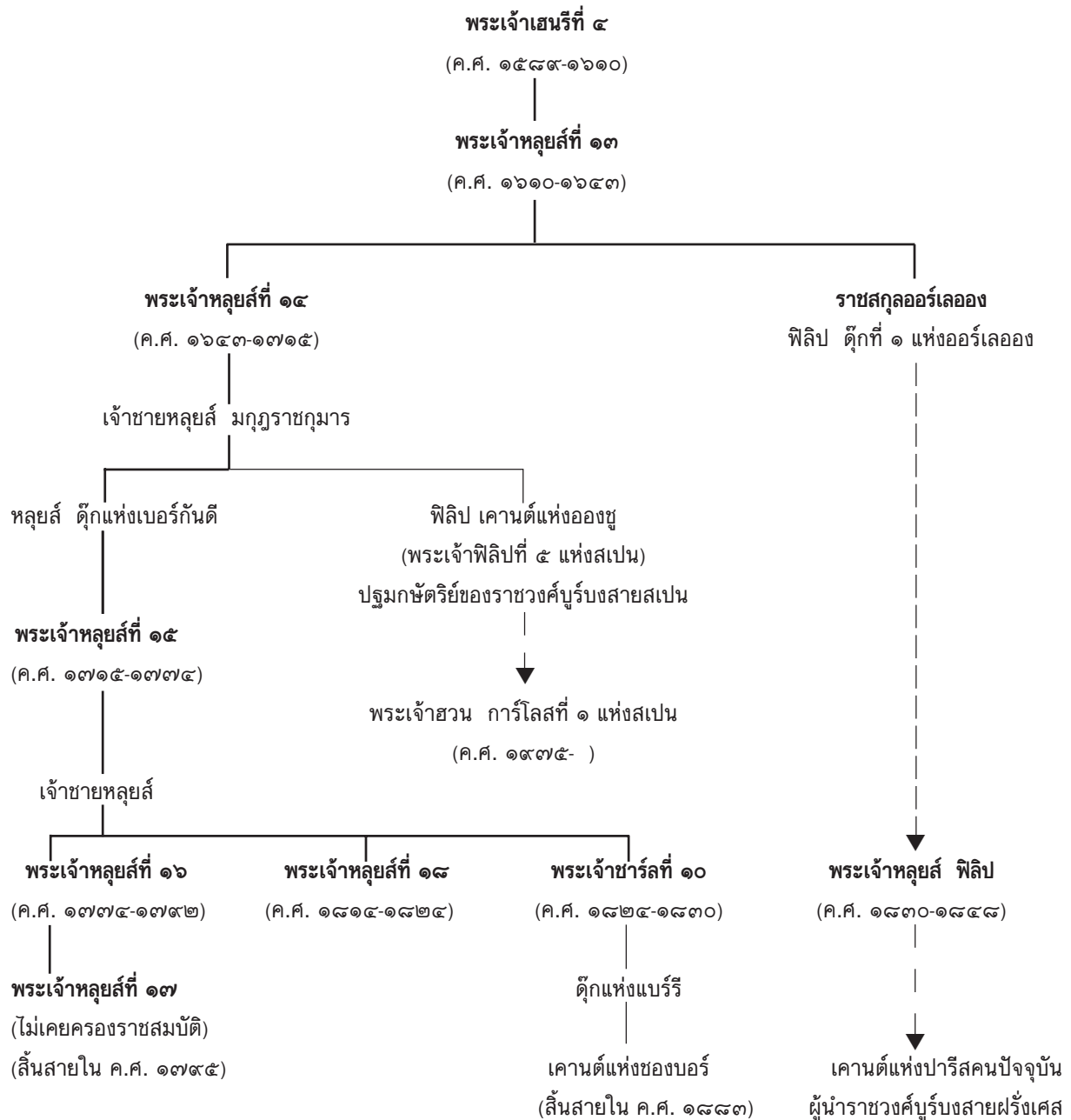
ขณะเกิดสงครามระหว่างราชอาณาจักรปรัสเซีย-ฮังการี ใน ค.ศ. ๑๘๕๙ ประชาชนในปาร์มาและปีอาเซนซาได้ถือโอกาสก่อการปฏิวัติและขับไล่ดยุกโรเบิร์ตออกจากตำแหน่ง ต่อมาปาร์มาและปีอาเซนซาได้ขอรวมตัวกับปรัสเซีย-ฮังการี ในที่สุดก็เป็นดินแดนส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรอิตาลีที่สถาปนาในวันที่ ๑๗ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๖๑

Bourbon

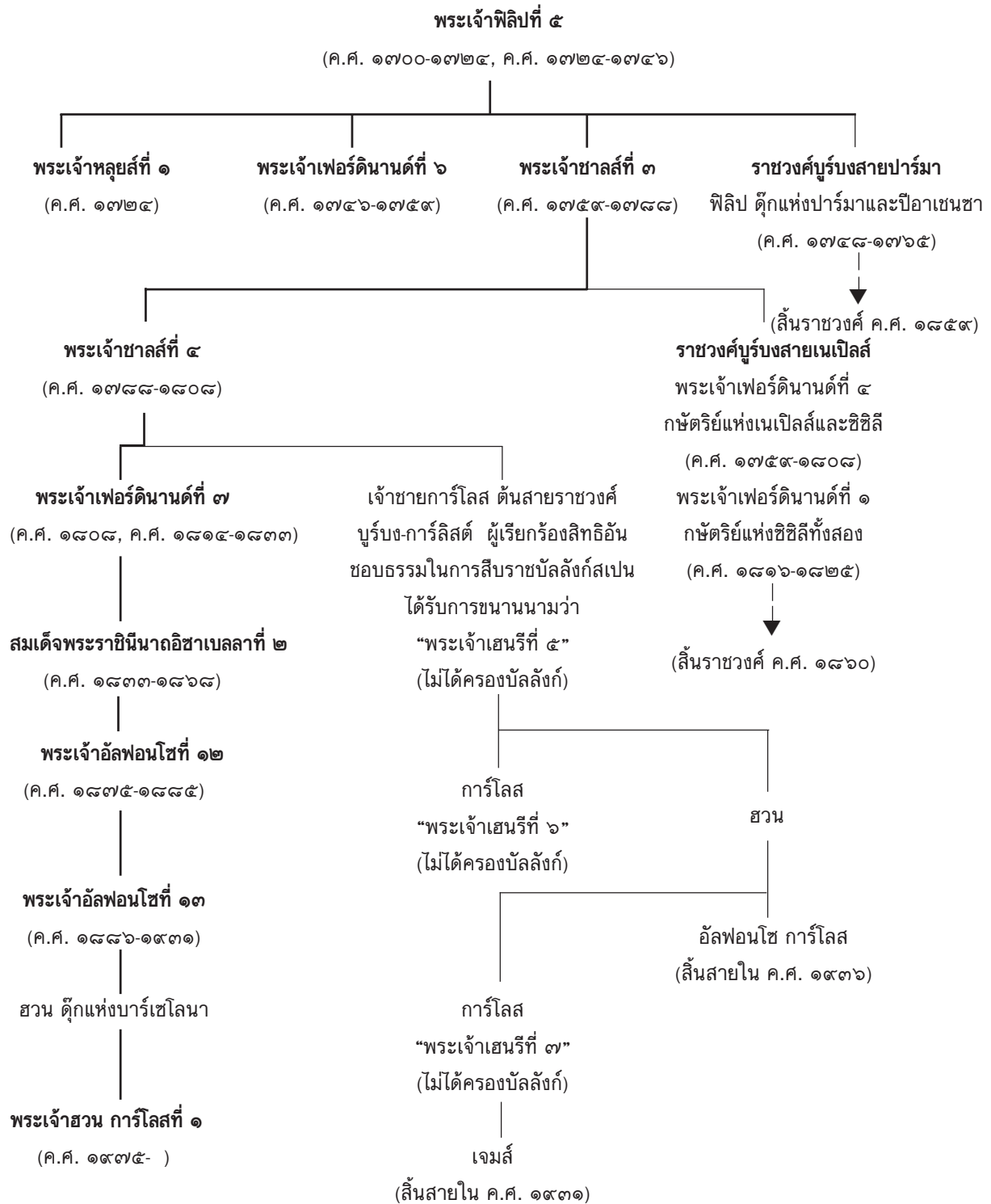
ความเจริญรุ่งเรืองและความเสื่อมของราชวงศ์บูร์บงสายต่าง ๆ เป็นไปตามกระแสประวัติศาสตร์การเมืองของยุโรป บางพระองค์เป็นกษัตริย์ที่ทรงพระราชอำนาจของยุโรป แต่บางพระองค์ก็ทรงประสบกับปัญหาทางด้านการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทั้งยังได้รับผลกระทบของลัทธิเสรีนิยมและชาตินิยมจนต้องสูญเสียราชบัลลังก์และตำแหน่งเจ้าผู้ครองนครรัฐ อย่างไรก็ตาม ราชวงศ์บูร์บงก็นับว่าเป็นราชวงศ์ที่มีบทบาทสูงในยุโรปนอกจากสมาชิกของราชวงศ์ที่ได้ปกครองประเทศและดินแดนหลายแห่งในยุโรปและได้อภิเษกสมรสกับสมาชิกราชวงศ์ต่าง ๆ แล้ว พระราชวงศ์ฝ่ายในยังได้เป็นพระมเหสีและพระชายาของกษัตริย์และเจ้าผู้ครองนครรัฐหลายแห่ง ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันเครือญาติกับราชสำนักต่าง ๆ ของยุโรป โดยมีราชวงศ์บูร์บงเป็นสายใยของความสัมพันธ์นี้.

(อนันต์ชัย เลาหะพันธุ์)

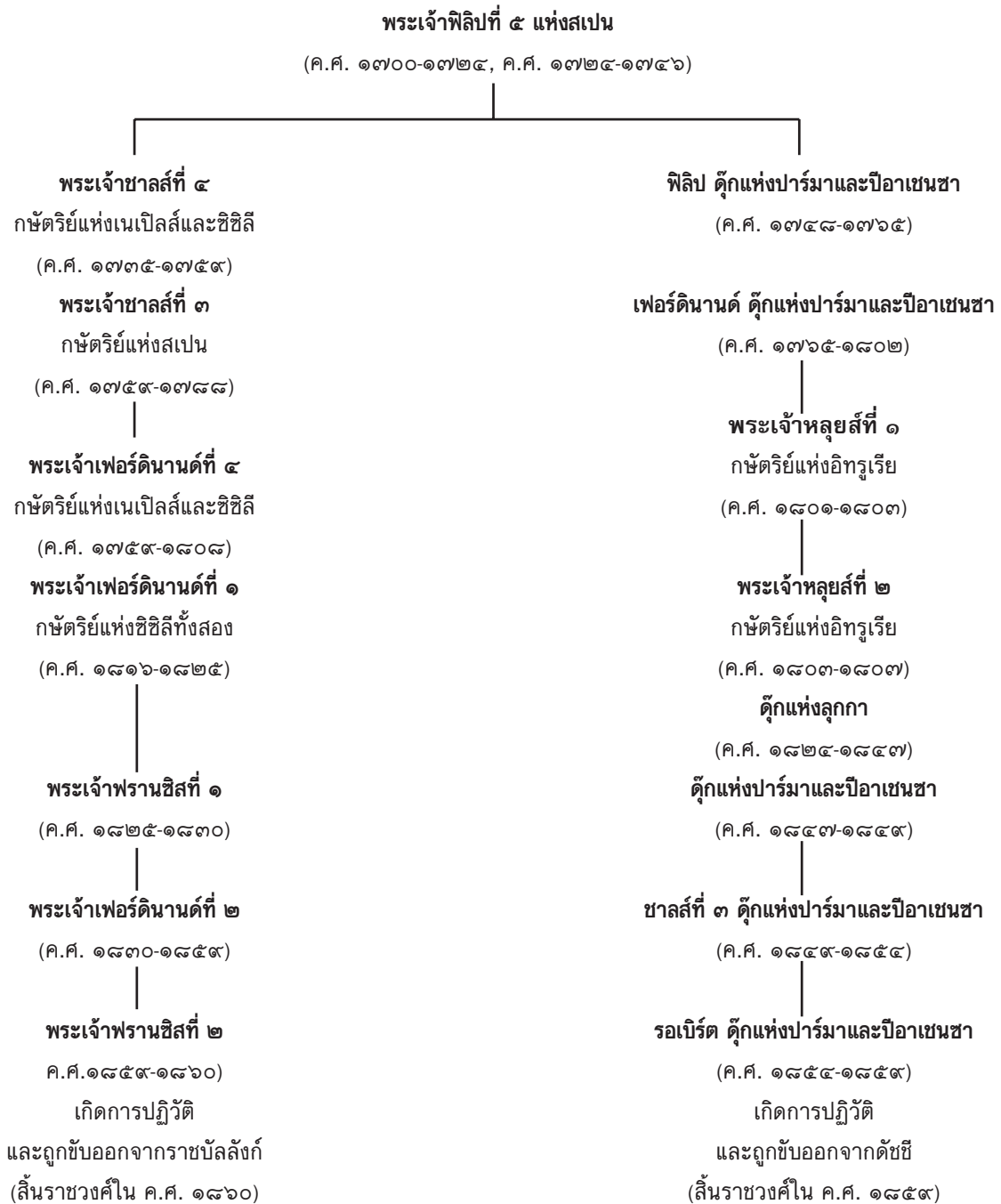
ราชวงศ์บูร์บงสายฝรั่งเศส

ราชวงศ์บูร์บงสายสเปน

ราชวงศ์บูร์บงสายอิตาลี (เนเปิลส์และปาร์มา)

Brandt, Willy (1913-1992) : นายวิลลี บรันดท์ (พ.ศ. ๒๔๕๖- ๒๕๓๕)

วิลลี บรันดท์เป็นรัฐบุรุษของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เขาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีระหว่าง ค.ศ. ๑๙๖๙-๑๙๗๔ เป็นหัวหน้าพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยเยอรมัน (Social Democratic Party of Germany - SPD)* ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๖๔-๑๙๗๗ และเป็นประธานคณะกรรมการการค้าระหว่างเหนือ-ใต้ (North-South Commission) ขององค์การสหประชาชาติ (United Nations)* ใน ค.ศ. ๑๙๗๘ เพื่อจัดทำรายงานสถานะเศรษฐกิจโลกซึ่งเป็นที่มาของรายงานที่เรียกว่า **Brandt Report** ๒ ฉบับใน ค.ศ. ๑๙๗๐ บรันดท์ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ (Nobel Peace Prize) ใน ค.ศ. ๑๙๗๑ เนื่องจากความพยายามที่จะหาทางผ่อนคลายความตึงเครียดของสงครามเย็น (Cold War)* และการเสนอนโยบายมุ่งตะวันออก (Ostpolitik)* เพื่อปรับความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างเยอรมนีตะวันตกกับสหภาพโซเวียตและกลุ่มประเทศในยุโรปตะวันออก

วิลลี บรันดท์

วิลลี บรันดท์ มีนามเดิมว่า แฮร์แบร์ท แอนส์คาร์ล ฟราห์ม (Herbert Ernst Karl Frahm) เกิดที่เมืองลิือบะค (Lübeck) จักรวรรดิเยอรมัน (German Empire)* เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๑๓ เขาเป็นบุตรนอกสมรสของสตรีนักธุรกิจและไม่เคยมีโอกาสรู้จักบิดา ตาซึ่งเลี้ยงดูเขาได้อบรมสั่งสอนให้เขาสนใจในเรื่องการเมืองและแนวความคิดสังคมนิยม บรันดท์จึงได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองตั้งแต่วัยเยาว์และต่อมาเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชนคนงานสังคมนิยม (Socialist Workers Youth) เขาชอบวิชาประวัติศาสตร์และวิชาภาษาเยอรมันมากที่สุดและนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการเขียนบทความลงในสิ่งพิมพ์ของกลุ่มเยาวชนคนงานสังคมนิยม โดยใช้นามปากกาว่า “วิลลี บรันดท์” ใน ค.ศ. ๑๙๓๐ เขาเป็นสมาชิกพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยเยอรมันเพราะเลื่อมใสในแนวนโยบายของพรรคที่จะนำอุดมการณ์สังคมนิยมมาพัฒนาประเทศโดยวิถีทางประชาธิปไตย

ใน ค.ศ. ๑๙๓๓ เมื่อเยอรมนีตกอยู่ใต้การยึดครองของพรรคนาซี บรันดท์ซึ่งถูกพวกเกสตาโป (Gestapo)* ตามล่าได้หลบหนีออกจากประเทศโดยอาศัยเรือหาปลาไปนอร์เวย์ เขาเปลี่ยนชื่อเป็นวิลลี บรันดท์และทำงานให้แก่มหาวิทยาลัยของนักสังคมนิยมนอร์เวย์ ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ (Second World War)* เขาลี้ภัยไปสวีเดนซึ่งประกาศนโยบายเป็นกลางและทำงานเป็นนักหนังสือพิมพ์และขณะเดียวกันก็คอยช่วยเหลือกองกำลังของพวกเขาต่อต้านพวกนาซีด้วย ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๔๖-๑๙๔๗ เขาได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่สารนิเทศ (press attache) ของคณะทูตทหารนอร์เวย์ประจำกรุงเบอร์ลิน และต่อมาเขาเปลี่ยนสัญชาติเป็นชาวนอร์เวย์ แต่ใน ค.ศ. ๑๙๔๘ เขาต้องการจะกลับไปมีบทบาทในด้านการเมืองการปกครองของเยอรมนีอีกครั้งหนึ่ง จึงขอกลับไปมีสัญชาติเยอรมันอย่างเดิมอีก ก่อนกลับไปเยอรมนี บรันดท์สมรสกับรูต ฮันเซน (Rut Hansen) สตรีชาวนอร์เวย์ และทั้งสองมีบุตรด้วยกัน ๓ คน ต่อมาบรันดท์มีบุตรอีก ๒ คนจากการสมรสครั้งที่ ๒

เมื่อกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในนครเบอร์ลินตะวันตก ในเวลาอันสั้นบรันดท์ได้กลายเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงโด่งดัง เขาได้เป็นประธานวุฒิสภา (Bundesrat) ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๕๗-๑๙๖๘ และเป็นนายกรัฐมนตรีของนครเบอร์ลิน

Brandt, Willy

ตะวันตกระหว่าง ค.ศ. ๑๙๕๗-๑๙๖๖ ใน ค.ศ. ๑๙๕๕ เขายืนหยัดต่อต้านข้อเรียกร้องของสหภาพโซเวียตที่จะให้ นครเบอร์ลินเป็นนครรัฐเสรีที่ปลอดทหาร การยืนหยัดต่อสู้ อย่างเข้มแข็งในวิกฤตการณ์อันเกิดจากการคุกคามของ สหภาพโซเวียตดังกล่าวทำให้เขามีชื่อเสียงและต่อมามีส่วน ให้เขาได้รับเลือกเป็นหัวหน้าพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย เยอรมันใน ค.ศ. ๑๙๖๔ นอกจากนี้ การที่เขาสนับสนุน ประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี (John F. Kennedy) แห่งสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านสหภาพโซเวียตในประเด็น **กำแพงเบอร์ลิน (Berlin Wall)*** ทำให้เขากลายเป็น นักการเมืองขวัญใจของชาวเยอรมัน และได้รับสมญาว่า “เคนเนดีเยอรมัน” (German Kennedy) ด้วย

ใน ค.ศ. ๑๙๖๕ วิลลี บรันดท์ขณะดำรงตำแหน่ง รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต่างประเทศเสนอแนว ความคิดเกี่ยวกับนโยบายมุ่งตะวันออกเพื่อปรับความสัมพันธ์ทางการทูตและวัฒนธรรมกับกลุ่มประเทศยุโรป ตะวันออกและเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดของสงครามเย็น **ลูทวิก แอร์ฮาร์ด (Ludwig Erhard)*** นายกรัฐมนตรี เห็นด้วยกับแนวความคิดดังกล่าว ประเทศตะวันตกอื่นๆ ในระยะแรกไม่แสดงท่าทีสนับสนุนแต่ต่อมาก็เรียกร้องให้มีการเปิดประชุมร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกของ**องค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือหรือนาโต (North Atlantic Treaty Organization - NATO)*** กับประเทศสมาชิกของ**องค์การสนธิสัญญาออร์ซอ (Warsaw Treaty Organization - WTO)*** เพื่อหาแนวทางสร้างสันติภาพ และความร่วมมือของยุโรปโดยใช้แนวคิดมุ่งตะวันออกของ บรันดท์ เป็นแนวทางการดำเนินงานแต่เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ ทางการเมืองใน**เชโกสโลวาเกีย (Czechoslovakia)*** ค.ศ. ๑๙๖๘ การดำเนินนโยบายมุ่งตะวันออกก็ต้องหยุด ชะงักไปชั่วระยะหนึ่ง

ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๖๙-๑๙๗๔ บรันดท์ซึ่งดำรง ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสามารถผลักดันให้นโยบายมุ่ง ตะวันออกของเขาประสบผลสำเร็จ เขาเป็นนักการเมือง เยอรมันตะวันตกคนแรกที่ยอมรับการแบ่งแยกเยอรมนีเป็น ๒ รัฐและยอมรับรองว่าเยอรมนีตะวันออกมีฐานะเป็น ประเทศเอกราชที่แยกออกจากเยอรมนีตะวันตก บรันดท์ จึงปรับความสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียตให้ดีขึ้นเพื่อเจรจา

Brandt, Willy

วิลลี บรันดท์ขณะเยือนโปแลนด์ เพื่อลงนามใน สนธิสัญญาเยอรมนี-โปแลนด์ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๗๐

ตกลงเกี่ยวกับปัญหาเยอรมนีในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๗๐ เยอรมนีตะวันตกกับสหภาพโซเวียตก็ลงนามในสนธิสัญญา ไม่รุกรานต่อกัน (Treaty of Non-Aggression) และนำไปสู่ การเจรจาตกลงเกี่ยวกับปัญหานครเบอร์ลินใน ค.ศ. ๑๙๗๒ โดยเส้นทางคมนาคมระหว่างเยอรมนีตะวันตกกับเยอรมนี ตะวันออก และเส้นทางติดต่อกับนครเบอร์ลินได้รับการ ค้ำประกันด้านความมั่นคงปลอดภัย ใน ค.ศ. ๑๙๗๓ มีการจัดตั้งสถานกงสุลเพื่อแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ทาง การทูตระหว่างเยอรมนีตะวันตกกับเยอรมนีตะวันออก นอกจากนี้ บรันดท์ยังเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับ ประเทศยุโรปตะวันออกอื่นๆ ด้วย นโยบายต่างประเทศ ดังกล่าวจึงทำให้ความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างประเทศ ยุโรปตะวันตกกับยุโรปตะวันออกพัฒนาและขยายขอบเขต กว้างมากขึ้นและทำให้สภาวะตึงเครียดของความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศในทวีปยุโรปผ่อนคลายลงและนำไปสู่ บรรยากาศยุคแห่งการผ่อนคลายความตึงเครียด (Détente)* ในยุโรป นอกจากนี้ นโยบายมุ่งตะวันออกยัง ทำให้บรันดท์ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพใน ค.ศ. ๑๙๗๑ และได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งใน ค.ศ. ๑๙๗๒ ด้วย

Brandt, Willy

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการว่างงานและเงินเฟ้อในเยอรมนีรวมทั้งการที่รัฐมนตรีในคณะรัฐบาลของเขาคนหนึ่งถูกจับด้วยข้อหาเป็นสายลับให้กับเยอรมนีตะวันออกก็ทำให้ BRANDT ต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือน พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๗๔ หลังจากพ้นตำแหน่ง BRANDT ทำงานให้แก่หน่วยงานขององค์การสหประชาชาติโดยดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการอิสระว่าด้วยการพัฒนา ระหว่างประเทศ (The Independence Commission on International Development) หรือชื่อที่เรียกกันทั่วไปว่าคณะกรรมการมาธิการนอร์ท-เซาท์เพื่อจัดประชุมทำรายงานเกี่ยวกับสถานะเศรษฐกิจโลก ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๗๗-๑๙๗๙ คณะกรรมการดังกล่าวจัดประชุมหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างต่อเนื่องและใน ค.ศ. ๑๙๘๐ ได้เสนอรายงานเรื่อง **North-South : A Programme for Survival 1980** ว่าด้วยการเสนอแนะความเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศในยุโรปตอนเหนือที่มั่งคั่งกับประเทศในยุโรปตอนใต้ที่ยากจน อย่างไรก็ตาม กลุ่มประเทศยุโรปตอนเหนือไม่ค่อยเต็มใจที่จะปฏิบัติตามข้อเสนอแนะดังกล่าว คณะกรรมการจึงจัดทำรายงานฉบับที่ ๒ ใน ค.ศ. ๑๙๘๓ เรื่อง **Common Crisis North-South : Co-operation for World Recovery, 1983** เน้นความจำเป็นที่ประเทศทั้ง ๒ กลุ่มต้องร่วมมือกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อป้องกันความหายนะทางเศรษฐกิจและเพื่อสร้างความสมดุลทางการเงินระหว่างประเทศที่จะนำไปสู่ความมีเสถียรภาพของเศรษฐกิจโลก รายงานทั้ง ๒ ฉบับต่อมามีชื่อเรียกกันทั่วไปว่า Brandt Report

ใน ค.ศ. ๑๙๘๓ BRANDT ลาออกจากการเป็นหัวหน้าพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยเยอรมันเนื่องจากเขาถูกต่อต้านจากสมาชิกพรรคในประเด็นที่เขาเสนอแต่งตั้งบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่ชาวเยอรมันและไม่ใช่สมาชิกพรรคให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในองค์การบริหารของพรรค ในปีเดียวกันเขาสมรสเป็นครั้งที่ ๓ กับบริจิตเทอ เซบัค (Brigitte Seebach) นักหนังสือพิมพ์ แม้จะลาออกจากหัวหน้าพรรคแต่ BRANDT ก็ยังมีบทบาทสำคัญในวงการเมือง เขายังคงทำงานรณรงค์อย่างต่อเนื่องเรื่องการสร้างสันติภาพอันถาวรในยุโรปและในส่วนต่าง ๆ ของโลกตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มประเทศสองค่าย

Braun, Wernher von

อุดมการณ์ ใน ค.ศ. ๑๙๙๐ BRANDT มีโอกาสได้เห็นความฝันของเขาปรากฏเป็นจริงในทางปฏิบัติเมื่อกำแพงเบอร์ลินถูกพังทลายลงและเยอรมนีรวมกันเป็นประเทศเดียวรวมทั้งการแบ่งแยกของยุโรปได้สิ้นสุดลง

ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๕๑-๑๙๕๒ BRANDT ก็ล้มเจ็บด้วยโรคมะเร็ง และในช่วง ๒-๓ ปีสุดท้ายของชีวิตเขาเป็นรัฐบุรุษอาวุโสที่ชาวเยอรมันหวั่นไหว รัก และให้ความเคารพยกย่องสูง เขาเสียชีวิตอย่างสงบที่บ้านพักในเมืองอุนเคิล (Unkel) นอกเมืองบอนน์เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๙๒ ขณะอายุ ๗๘ ปี นายกรัฐมนตรีเฮลมุท โคล (Helmut Kohl)* กล่าวสดุดียกย่องเขาว่า เป็นรัฐบุรุษที่ยิ่งใหญ่ของชาวเยอรมัน ผู้ต่อสู้เพื่อสันติภาพและสร้างสะพานเหนือกำแพงและลวดหนามเพื่อติดต่อเพื่อนบ้านทางตะวันออกและเชื่อมโยงผู้คนทางตอนเหนือกับตอนใต้เข้าด้วยกัน.

(เพ็ญศรี ตึก, สัณชัย สุวังบุตร)

Braun, Wernher von (1912-1977) : นายแวร์เนอร์ ฟอน เบราน์ (พ.ศ. ๒๔๕๕-๒๕๒๐)

แวร์เนอร์ ฟอน เบราน์